

คู่มือการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบ ของเจ้าหน้าที่

(ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖)

จัดพิมพ์โดย
สวัสดีการกรมสามัญศึกษา

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961203347

46596 ฉ.3

KE	กรมบัญชีกลาง.
150.2	คู่มือการปฏิบัติงานด้านความ
บ254ค	รับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่
2556	(ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. 2556).

#๙๗๖๓๔

วันที่ 11 / ๙.๓. / ๕๙

เลขทะเบียน 46596 ๓๘

KE

เลขหมู่ 150.2

๙๔๕๗๗ ๒๘๕๖

คู่มือการปฏิบัติงาน
ด้านความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่
(ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖)

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สำนักความรับผิดชอบแห่ง
กรมบัญชีกลาง
(สงวนลิขสิทธิ์)
จัดทำโดย สวัสดิการกรมบัญชีกลาง

คู่มือการปฏิบัติงาน

ด้านความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

(ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖)

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

Nation Library of Thailand Cataloging in Publication Data

กรมบัญชีกลาง

คู่มือการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

(ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖) - กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๖

๓๗๔ หน้า

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๗๓๗-๒๖๕-๕

ลิขสิทธิ์ : กองทุนสวัสดิการกรมบัญชีกลาง (สงวนลิขสิทธิ์)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กันยายน ๒๕๕๖

จัดพิมพ์โดย : คณะกรรมการจัดทำหนังสือเพื่อจำหน่าย กรมบัญชีกลาง

กรมบัญชีกลาง ถนนพระราม ๖ เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

ราคา : เล่มละ ๒๘๐ บาท

พิมพ์ที่ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา

สี่แยกช้างฮี ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๓ ๐๖๑๑ โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๐๖๑๖

Website : <http://www.publishing.soc.go.th>

คำนำ

ตามที่กรมบัญชีกลางโดยสำนักความรับผิดชอบทางแพ่งได้จัดทำสรุปย่อคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่งเผยแพร่ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยสามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th) นอกจากนี้ยังได้รวบรวมขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา ตลอดจนคำพิพากษาศาลปกครอง รวมทั้งหนังสือเวียนกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และสรุปขั้นตอนการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในรูปแบบของคู่มือการปฏิบัติงานและจัดจำหน่าย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑

ปัจจุบันคู่มือฉบับดังกล่าวที่ได้จัดจำหน่ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้จำหน่ายหมดลงแล้ว แต่ปรากฏว่ายังมีเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐให้ความสนใจและประสงค์จะได้คู่มือดังกล่าวไว้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเพิ่มพูนความรู้ของตนเองอีกเป็นจำนวนมาก ประกอบกับกระทรวงการคลังได้ปรับปรุงและกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นแนวปฏิบัติประกอบการพิจารณาดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น กรมบัญชีกลางจึงได้ปรับปรุงคู่มือฉบับใหม่โดยเพิ่มเติมรายละเอียดคำอธิบายให้ครอบคลุมเนื้อหามากขึ้น และเพิ่มเติมความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาและคำพิพากษาของศาลปกครองที่ได้มีการวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ใหม่ให้ทันสมัย รวมทั้งได้คัดแยกหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องและยังมีผลใช้บังคับอยู่ทั้งหมดรวบรวมไว้ในคู่มือฉบับใหม่นี้ด้วยเพื่อสะดวกในการค้นคว้าและอ้างอิง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และขอขอบพระคุณอธิบดีกรมบัญชีกลาง (นายมนัส แจ่มเวหา) รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง (นางจินดา สังข์ศรีอินทร์) และคณะกรรมการสวัสดิการกรมบัญชีกลาง ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนให้จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้จนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กรมบัญชีกลาง

กันยายน ๒๕๕๖

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทที่ ๑	ความเป็นมาและเจตนารมณ์	๑
๑.๑	ความเป็นมา	๒
๑.๒	เจตนารมณ์	๒
บทที่ ๒	สาระสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๕
๒.๑	สาระสำคัญในส่วนที่เป็นสารบัญญัติ	๖
๒.๑.๑	ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	๖
๒.๑.๑.๑	หน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๖
๒.๑.๑.๒	เจ้าหน้าที่ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๑๑
๒.๑.๑.๓	ผู้เสียหาย	๑๕
๒.๑.๑.๔	ความรับผิดกรณีเจ้าหน้าที่ไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทำละเมิด	๑๗
๒.๑.๑.๕	วันที่กฎหมายเริ่มใช้บังคับ	๑๘
๒.๑.๒	หลักความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๑๘
๒.๑.๒.๑	กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก	๑๘
๒.๑.๒.๒	กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ	๒๒
๒.๑.๓	อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน	๒๗
๒.๒	สาระสำคัญในส่วนที่เป็นวิธีบัญญัติ	๓๓
๒.๒.๑	การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน	๓๓
๒.๒.๒	การเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้เงินให้แก่หน่วยงานของรัฐ	๓๕
๒.๒.๓	กรณีเจ้าหน้าที่ไม่สามารถชดใช้เงินได้ในคราวเดียว	๓๙
๒.๒.๔	การดำเนินคดีในศาล	๓๙

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๓	ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๔๑
๓.๑	กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ	๔๒
๓.๑.๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด	๔๒
๓.๑.๒	การพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด	๖๕
๓.๑.๓	การวินิจฉัยสั่งการของผู้สั่งแต่งตั้ง	๖๗
๓.๑.๔	การตรวจสอบของกระทรวงการคลังและการแจ้งผลให้หน่วยงานของรัฐทราบ	๖๙
๓.๑.๕	การอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	๘๑
๓.๑.๖	การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง	๘๘
๓.๑.๗	การชดใช้ค่าเสียหาย	๙๙
๓.๒	กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก	๑๐๑
๓.๒.๑	การชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลภายนอก	๑๐๒
๓.๒.๒	การไล่เบี้ย	๑๐๔
๓.๒.๓	การดำเนินคดี	๑๐๕
	สรุปขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๑๐๖
บทที่ ๔	การทำสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด	๑๐๗
๔.๑	การดำเนินการของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ	๑๐๘
๔.๒	การดำเนินการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด	๑๑๑
๔.๓	แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตัวอย่างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง	๑๑๔

สารบัญ

หน้า

ภาคผนวก

๑๙๙

๑. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ๒๐๑
๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ๒๐๕
๓. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว. ๑๐ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๒ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดที่กระทำก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลบังคับใช้ ๒๑๔
๔. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๘/ว. ๗๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตาย ๒๑๖
๕. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๗/ว. ๑๐๗ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการบังคับคดี และสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ๒๑๘
๖. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๗.๒/ว. ๘๑ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕ เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดเชยตามความรับผิดทางละเมิด ๒๒๐
๗. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๑๘.๑/ว. ๙๗ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๕ เรื่อง วิธีปฏิบัติทางการเงินกรณีปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ๒๓๔
๘. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๘.๗/ว. ๑๐๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยกรณีเบิกจ่ายไม่ถูกต้อง และกรณีกระทำผิดทางละเมิด ๒๓๗
๙. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๑๑๕ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ ๒๓๙
๑๐. หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๔/ว. ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งสำนวนสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ๒๕๐

สารบัญ

หน้า

๑๑.	หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๓๓๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ	๒๕๒
๑๒.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๑๓๙ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีเจ้าหน้าที่ที่พัก อยู่ในบ้านพักของทางราชการกระทำละเมิด	๒๖๒
๑๓.	หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนมาก ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๙ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกับ ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายจากภัยธรรมชาติ	๒๖๔
๑๔.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๔๖ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘ เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติ ในการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามคำพิพากษา	๒๖๖
๑๕.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๔๘ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณียานพาหนะเกิดอุบัติเหตุเสียหาย	๒๖๙
๑๖.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๖๐ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๒๗๑
๑๗.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๖๔ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประนีประนอมยอมความ ในคดีแพ่ง	๒๗๕
๑๘.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/๑๕๕๙๕-๑๕๕๙๗ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีการเกิดความเสียหายกับ ทรัพย์สินของทางราชการอันเนื่องมาจากสถานการณ์ความไม่สงบ ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๗๗

สารบัญ

หน้า

๑๙.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๔๔ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๙ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์ฎีกาคดีแพ่งและอุทธรณ์คดีปกครอง	๒๗๙
๒๐.	หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๓๓๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ เรื่อง การส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ	๒๘๒
๒๑.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๑ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๐ เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดที่มีผลมาจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	๒๘๕
๒๒.	หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๓๐.๗/ว. ๒๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เรื่อง ขอชักซ้อมความเข้าใจหลักเกณฑ์ในการเบิกจ่ายเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ. ๕,๑๐๐ บาท)	๒๘๗
๒๓.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว. ๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน	๒๘๙
๒๔.	หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๓๑๕
๒๕.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด	๓๒๔
๒๖.	หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๒๑๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๓๒๗
๒๗.	หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๗๙ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการผ่อนชำระหนี้กรณีผู้รับบำนาญรับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ	๓๓๐

สารบัญ

หน้า

๒๘.	หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนมาก ที่ กค ๐๔๑๐.๔/ว. ๙๗ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑ เรื่อง การเพิกถอนคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทน ตามคำพิพากษาศาลปกครอง	๓๓๖
๒๙.	หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๓๗๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง	๓๓๘
๓๐.	หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๔๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้ กระทรวงการคลังตรวจสอบ	๓๔๐
๓๑.	หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนมาก ที่ กค ๐๔๑๐.๖/ว. ๔๖ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติ ในการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ	๓๕๗
๓๒.	หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๘๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการผ่อนชำระหนี้ กรณีผู้รับเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญเกินสิทธิเนื่องจาก การมีสถานะเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำของส่วนราชการ	๓๕๙

บทที่ ๑

ความเป็นมาและเจตนารมณ์

บทที่ ๑

ความเป็นมาและเจตนารมณ์

๑.๑ ความเป็นมา

ร่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้ถูกเสนอโดยคณะรัฐมนตรีพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. .... โดยคณะรัฐมนตรีมีเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. .... ตามที่ได้ปรากฏตามคำแถลงต่อรัฐสภาว่า เนื่องจากในขณะเสนอร่างได้นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้เป็นหลักในเรื่องความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งแม้เจ้าหน้าที่จะทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต หากมีข้อผิดพลาดบกพร่องไปบ้างก็ต้องรับผิดไปทุกกรณีและทางราชการสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยได้เต็มจำนวน นอกจากนี้ยังมีเรื่องลูกหนี้ร่วมซึ่งเป็นไปตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คณะรัฐมนตรีในขณะนั้นเห็นว่า หากเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้เกิดความเสียหายในการปฏิบัติราชการ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบโดยรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ซึ่งเป็นการนำหลักมาจากกฎหมายต่างประเทศ เมื่อรัฐต้องการให้เจ้าหน้าที่ทำงานอย่างมีเหตุผล มีขั้นตอนและรวดเร็ว หากเจ้าหน้าที่กระทำโดยสุจริตและมีข้อผิดพลาด เจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็ไม่ต้องรับผิดแต่จะรับผิดเมื่อเจ้าหน้าที่จงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง สำหรับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่เกิดกับบุคคลภายนอก รัฐจะต้องเป็นผู้ชดเชยค่าเสียหายให้กับบุคคลภายนอก ส่วนเรื่องหลักของลูกหนี้ร่วมจะไม่นำมาใช้ หากเจ้าหน้าที่ผู้ใดทำผิดส่วนไหนก็ควรรับผิดชอบเท่านั้น ไม่ต้องรับผิดเต็มจำนวน เหมือนกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้อยู่ในขณะเสนอร่าง โดยร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. .... คณะรัฐมนตรีมีความมุ่งหมายเพื่อให้ระบบการบริหารราชการดีขึ้น โปร่งใสและอธิบายได้

๑.๒ เจตนารมณ์

หลังจากร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนที่ ๖๐ ก ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ และเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ตามที่ปรากฏท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ การที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐนั้น หาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์อันเป็นการเฉพาะตัวไม่ การปล่อยให้ ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และเกิดความเสียหาย แก่เอกชนเป็นไปตามหลักกฎหมายเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงเป็นการ ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในการกระทำต่างๆ เป็นการเฉพาะตัว เสมอไป เมื่อการที่นำไปทำให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเพียงใดก็จะ มีการฟ้องไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่เต็มจำนวนนั้น ทั้งที่บางกรณีเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจหรือ ความผิดพลาดเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนั้นยังมีการนำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วม ในระบบกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำของเจ้าหน้าที่ ผู้อื่นด้วย ซึ่งระบบนั้นมุ่งหมายแต่จะได้รับเงินครบโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะมีต่อ แต่ละคน กรณีเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และยังเป็นการบั่นทอน กำลังขวัญในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วยจนบางครั้งกลายเป็นปัญหาในการบริหาร เพราะเจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจดำเนินงานเท่าที่ควร เพราะเกรงความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นแก่ตน อนึ่ง การให้คุณให้โทษแก่เจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังมีวิธีการ ในการบริหารงานบุคคลและการดำเนินการทางวินัยกำกับดูแลอีกส่วนหนึ่งอันเป็นหลักประกัน มิให้เจ้าหน้าที่ทำการใดๆ โดยไม่รอบคอบอยู่แล้ว ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ ต้องรับผิดชอบละเมิดในการปฏิบัติงานในหน้าที่เฉพาะเมื่อเป็นการจงใจกระทำเพื่อการ เฉพาะตัว หรือจงใจให้เกิดความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้นและให้ แบ่งแยกความรับผิดชอบของแต่ละคนมิให้นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิด ความเป็นธรรมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของรัฐจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีระเบียบเพื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิด ตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ สามารถผ่อนชำระเงินที่ต้องรับผิดชอบนั้นได้ โดยคำนึงถึงรายได้ ฐานะ ครอบครัวและความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี จึงได้วางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๓๙ ง ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวได้ยกเลิกระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการ ในทางแพ่ง ซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรี แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ นว ๑๕๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๓ และบรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งหนังสือเวียนของกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และให้ใช้ระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวแทน

บทที่ ๒

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

บทที่ ๒

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๑ สาระสำคัญในส่วนที่เป็นสารบัญญัติ

๒.๑.๑ ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

๒.๑.๑.๑ หน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ตามนัยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัตินิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่สร้างขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

โดยที่พระราชบัญญัตินี้เน้นถึงการทำงานแทนรัฐในลักษณะหน่วยงานของภาครัฐโดยตรง ดังนั้น หน่วยงานของรัฐตามคำนิยามดังกล่าวจึงหมายความถึง

- ๑) ราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม
- ๒) ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ
- ๓) ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา
- ๔) รัฐวิสาหกิจที่สร้างขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัด เนื่องจากจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชน

๕) หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐ ปัจจุบันได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐ กำหนดให้หน่วยงานดังต่อไปนี้ เป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด

- (๑) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- (๒) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

- (๓) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- (๔) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- (๕) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- (๖) องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- (๗) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๘) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- (๙) สถาบันพระปกเกล้า
- (๑๐) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- (๑๑) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- (๑๒) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๑๓) สำนักงานศาลปกครอง
- (๑๔) สำนักงานศาลยุติธรรม
- (๑๕) สำนักงานปฏิรูปการศึกษา
- (๑๖) สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๑๗) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
- (๑๘) โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์
- (๑๙) โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน)
- (๒๐) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
- (๒๑) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
- (๒๒) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- (๒๓) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
- (๒๔) สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ
- (๒๕) แพทยสภา
- (๒๖) บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย
- (๒๗) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (๒๘) สภาเภสัชกรรม
- (๒๙) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- (๓๐) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
- (๓๑) ทันตแพทยสภา
- (๓๒) สภาการพยาบาล

- (๓๓) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- (๓๔) สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ
- (๓๕) สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม
- (๓๖) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการค้าขายสินค้าเกษตร
ล่วงหน้า
- (๓๗) ศุภสมาคม
- (๓๘) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพ
ครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (๓๙) ธนาคารแห่งประเทศไทย
- (๔๐) สภาวิศวกร
- (๔๑) กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๔๒) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบ
ธุรกิจประกันภัย
- (๔๓) สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
- (๔๔) สภากายภาพบำบัด
- (๔๕) สภาสถาปนิก
- (๔๖) สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน
- (๔๗) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และนวัตกรรมแห่งชาติ
- (๔๘) สำนักงานอัยการสูงสุด
- (๔๙) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ
โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
- (๕๐) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- (๕๑) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- (๕๒) สภาเทคนิคการแพทย์
- (๕๓) กองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติ*

* พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ ... (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ... (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๔ ... (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ... (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๖ ... (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๖ ... (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๔๖ ... (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๗ ... (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๔๙ ... (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ ... (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๕๑ ... (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ... (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ... (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๒ ... (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๕๒ ... (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๕๔ ... (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๔ ... (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๕ ... (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๕ ... (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ และ ... (ฉบับที่ ๒๓) พ.ศ. ๒๕๕๕

นอกจากนั้นยังได้บัญญัติให้ “องค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน” และ “มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการ และอยู่ในกำกับของรัฐ” เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ด้วย^๖

โดยกรณีใดจึงจะถือว่าเป็นหรือไม่เป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด ได้มีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา วินิจฉัยไว้เป็นแนวทางดังนี้

ก. ความรับผิดทางละเมิดในเรื่องความเสียหายต่อทรัพย์สิน หน่วยงานของรัฐที่เสียหายต้องอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ กล่าวคือ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้น หน่วยงานของรัฐในราชการส่วนภูมิภาคจึงหมายถึงจังหวัด ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่ไม่หมายความถึง สถานีอนามัย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และโรงพยาบาลต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนราชการประจำจังหวัดหรือส่วนราชการประจำอำเภอ และไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

ข. องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) มีบทบัญญัติให้เป็นองค์กรของรัฐตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๔๐ ทุนทั้งหมดของ ปรส. เป็นของรัฐ และการดำเนินงานของ ปรส. ย่อมมีทั้งกำไรหรือขาดทุนได้ ปรส. จึงมีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจที่สร้างขึ้นโดยพระราชบัญญัติ ดังนั้น ปรส. จึงเป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ค. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มิใช่รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และมีใช้หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด ดังนั้น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จึงมิได้เป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ง. การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) เป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้แปรรูปตามนโยบายของรัฐบาล โดยแบ่งเป็นบริษัท ไพรซิเนียไทย จำกัด และบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อ กสท. แปรรูปเป็นบริษัทแล้ว ย่อมไม่เป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด

^๖ พระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘

ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ อีกต่อไป แต่หากในเรื่องใดได้เริ่มดำเนินการตั้งคณะกรรมการพิจารณาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ไปแล้ว กสท. จะให้คณะกรรมการดังกล่าวดำเนินการต่อไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการที่ย่อมกระทำได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่การกระทำละเมิดเกิดขึ้นก่อนที่ กสท. จะแปรรูปเป็นบริษัทนั้นยังคงจะต้องนำบทบัญญัติในส่วนที่เป็นสารบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่กรณีดังกล่าวด้วย

จ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร เป็นสถาบันอุดมศึกษาซึ่งไม่เป็นส่วนราชการ และอยู่ในกำกับของรัฐตามมาตรา ๓/๑ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘ และเป็นหน่วยงานอื่นที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐ อันอยู่ในความหมายของคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ฉ. ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามบทนิยามในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หมายถึงหน่วยงาน ๓ ประเภท คือ

ประเภทที่ ๑ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

ประเภทที่ ๒ ได้แก่ รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และ

ประเภทที่ ๓ ได้แก่ หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

โดยธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยไม่เป็นหน่วยงานตามประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๓ และมีใช้รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามประเภทที่ ๒ ดังนั้น ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยจึงไม่เป็น “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจทางการเงินและประกอบกิจการอื่นให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามเท่านั้น มิได้เป็นองค์กรที่มีการใช้อำนาจรัฐอย่างหนึ่งอย่างใด อันสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของธนาคารซึ่งกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่อย่างใด

ข. โรงงานยาสูบ แม้โรงงานยาสูบจะไม่ใช่วิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาก็ตาม แต่โรงงานยาสูบเป็นวิสาหกิจตามมาตรา ๔ (ก) แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ประเภทหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของซึ่งไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล กล่าวคือ เป็นองค์กรธุรกิจที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลัง ซึ่งดำเนินการหารายได้ที่รัฐมีอำนาจดำเนินการได้แต่ผู้เดียวโดยไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการอื่น และการบริหารงานโดยทั่วไปอยู่ภายใต้การควบคุมและการกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง โรงงานยาสูบจึงเป็นหน่วยงานภายในของกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นราชการส่วนกลางที่เป็นนิติบุคคล ดังนั้น โรงงานยาสูบ จึงเป็นหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ข. โรงเรียนสละ피อวิทยาการเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ แต่มิได้เป็นหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^๓

ฅ. สำนักงานที่ดินจังหวัดระยองมิใช่เป็นหน่วยงานของรัฐที่อาจถูกฟ้องให้ชดใช้ค่าเสียหายได้^๔

๒.๑.๑.๒ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ตามนัยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัตินิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

โดยที่พระราชบัญญัตินี้เน้นถึงการทำงานแทนรัฐในลักษณะเจ้าหน้าที่ของภาครัฐทุกประเภท ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตามคำนิยามดังกล่าวจึงหมายถึงบุคคลากรทุกประเภทที่ทำงานให้กับรัฐไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างหรือจะเป็นกรรมการ และไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งในฐานะใด

โดยกรณีใดจึงจะถือว่า เป็นหรือไม่เป็น “เจ้าหน้าที่” ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด ได้มีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยไว้เป็นแนวทางดังนี้

(๑) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) เป็นผู้กำกับดูแลสำนักงาน ก.ก.ต. ที่เป็น “หน่วยงานของรัฐ” และ ก.ก.ต. เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก.ก.ต. จึงอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

^๓ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๒/๒๕๕๐

^๔ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๑/๒๕๔๘

ตามบทนิยามของ “เจ้าหน้าที่” ดังนั้น ก.ก.ต. จึงเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๒) องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) เป็นหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น กรรมการ อนุกรรมการ เลขาธิการ พนักงาน ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานอื่นของ ปรส. จึงเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๓) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ทำสัญญาแต่งตั้งเอกชนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนเก็บเงินค่าไฟฟ้า เป็นผู้จัดการเอาบุคคลมาเป็นผู้ปฏิบัติงานแทน เช่น แก๊กระแสไฟฟ้าขัดข้อง หรือขั้วรถยนต์เพื่อกิจการของ กฟภ. เป็นผู้ก่อสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างใดๆ ตามสัญญาจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จโดยสัญญาดังกล่าวทั้งหมดนี้เป็นสัญญาจ้างทำของ ตามนัยมาตรา ๔๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น คู่สัญญาของ กฟภ. จึงไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของ กฟภ. และไม่เป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^๕

(๔) เทศบาลมีหน้าที่จัดให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำในเขตเทศบาลนั้นๆ ตามมาตรา ๕๓ (๘) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งเรียกว่า “สถานธนาณูปาล” ตามข้อ ๓ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมและดำเนินงานสถานธนาณูปาลของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๑๖ โดยในการจัดตั้งสถานธนาณูปาลนั้น เทศบาลเมืองจะต้องขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕ เงินทุนหมุนเวียนรับจำนำในเริ่มแรก ให้เทศบาลดังกล่าวยืมจากกองทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประจำสถานธนาณูปาล ในตำแหน่งผู้จัดการสถานธนาณูปาล สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูปาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (จ.ส.ท.) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จะเป็นผู้จัดส่งมาปฏิบัติหน้าที่ ส่วนพนักงานในตำแหน่งอื่นเทศบาลจะดำเนินการสอบแข่งขันและคัดเลือกเอง และในการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นการปฏิบัติงานประจำ การบรรจุแต่งตั้ง การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ค่าตอบแทน และค่าจ้างการดำเนินการทางวินัย การเกษียณอายุ การดำรงตำแหน่ง เป็นไปตามระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยพนักงานสถานธนาณูปาล พ.ศ. ๒๕๒๓ และให้ถือว่า เป็นพนักงานเทศบาลด้วย ดังนั้น “พนักงานสถานธนาณูปาล” จึงเป็น “เจ้าหน้าที่” ในราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^๖

^๕ คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๖๙/๒๕๔๒

^๖ คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๘๕/๒๕๔๓

(๕) คำว่า “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด และคำว่า “เจ้าหน้าที่” ตามข้อ ๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หมายถึง บรรดาบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานแก่งานของราชการของรัฐ ดังนั้น เมื่อ “พนักงานของรัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข” ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น “พนักงานของรัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข” จึงเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^๗

(๖) นาย อ. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้เป็นประธานในการเจรจากับราษฎรที่ร้องเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติงานตามโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จึงถือได้ว่า นาย อ. กระทำการในฐานะ “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัตินี้

คณะทำงานซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยประธานการเจรจา (นาย อ.) เพื่อปฏิบัติงานอันเป็นภารกิจของกระทรวงฯ ดังนั้น “คณะทำงาน” จึงเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^๘

(๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทันตแพทย์หญิงเป็นข้าราชการในสังกัดของมหาวิทยาลัยมหิดล ปฏิบัติหน้าที่รักษาฟันคนไข้ จึงเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^๙

(๘) ลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ ได้นั้นจะต้องอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ การที่จะพิจารณาว่าลูกจ้าง คนใดเป็น “เจ้าหน้าที่” หรือไม่นั้น อาจพิจารณาโดยจำแนกตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับบุคคลในสังกัดออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

ก. ลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำและต่อเนื่อง มีการกำหนดอัตราเงินเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมาย ระเบียบหรือ

^๗ คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๘๖/๒๕๔๔

^๘ คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๕๑/๒๕๔๕

^๙ คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๙๑/๒๕๔๖

ข้อบังคับ เช่น กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทต่างๆ หรือระเบียบว่าด้วยลูกจ้างประจำหรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างประเภทนี้มีฐานะเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัตินี้และความรับผิดในมูลละเมิดของลูกจ้างประเภทนี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้

ข. ลูกจ้างที่หน่วยงานของรัฐได้ว่าจ้างให้ปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว เฉพาะงานไม่ว่าจะมีสัญญาจ้างเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างดังกล่าวกับหน่วยงานที่ว่าจ้างย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากลูกจ้างกระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐ ความรับผิดทางละเมิดย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กรณีองค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ทำสัญญาจ้างลูกจ้างเป็นครั้งคราว เฉพาะงาน โดยระบุเงื่อนไขไว้ว่า “หากลูกจ้างก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แก่นายจ้าง ลูกจ้างยินยอมชดเชยค่าเสียหายแก่นายจ้างโดยสิ้นเชิงโดยลูกจ้างยินยอมให้หักเอาจากเงินต่างๆ ที่ลูกจ้างพึงได้จากนายจ้าง หากไม่เพียงพอ ลูกจ้างจะต้องชดเชยให้ครบถ้วนภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายจ้าง” กรณีจึงเป็นการจ้างลูกจ้าง เป็นครั้งคราว เฉพาะงาน ไม่ใช่การบรรจุแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของ ร.ส.พ. ดังนั้น นิติสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างดังกล่าวกับ ร.ส.พ. ย่อมเป็นไปตามข้อตกลงในสัญญา รวมทั้งความรับผิดทางละเมิด ซึ่งจะต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ

(๙) พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ กำหนดนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะกรรมการหรือในฐานะอื่นใด และข้อ ๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “เจ้าหน้าที่” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า หมายถึง บรรดาบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานแก่หน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ การดำเนินงานของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะกรรมการหรือในฐานะอื่นใดตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ดังนั้น กรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไม่ว่าจะเป็นโดยตำแหน่งหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ย่อมเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ เช่นกัน และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ^{๓๐}

^{๓๐} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๘๖/๒๕๔๔

(๑๐) คณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลางและคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกรุงเทพมหานคร มีฐานะเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เมื่อคณะกรรมการทั้งสองปฏิบัติภารกิจของกรมที่ดินภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ โดยมีกรมที่ดินดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการให้ ในกรณีที่จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อสอบข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการทั้งสอง จึงเป็นอำนาจของหัวหน้าหน่วยงานระดับกรม หรือระดับกระทรวงที่บังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ แต่เนื่องจากปลัดกระทรวงมหาดไทย และอธิบดีกรมที่ดินเป็นกรรมการร่วมอยู่ในคณะกรรมการดังกล่าว ดังนั้น ผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งในกรณีนี้ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งมีอำนาจกำกับดูแลกรมที่ดินและเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ^{๑๑}

๒.๑.๑.๓ ผู้เสียหาย

บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ บุคคล หรือนิติบุคคลที่มีใช้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่และให้หมายความรวมถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐคนอื่น ไม่ว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะสังกัดหน่วยงานเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับความเสียหายหรือสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือไม่ก็ตาม เช่น กรณีนาย ส. ลูกจ้างชั่วคราวตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์บรรทุกน้ำ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และนาย ป. ลูกจ้างประจำ ตำแหน่งคนงานทำหน้าที่รดน้ำต้นไม้ริมถนน ในระหว่างการขับรถบรรทุกน้ำออกไปปฏิบัติหน้าที่ได้เกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลอย่างกะทันหัน นาย ส. จึงห้ามล้อรถยนต์บรรทุกน้ำอย่างแรง ทำให้รถยนต์บรรทุกน้ำพลิกคว่ำได้รับความเสียหาย นาย ส. ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย ส่วนนาย ป. ได้รับบาดเจ็บสาหัส กรณีดังกล่าวถือว่า นาย ส. พนักงานขับรถยนต์บรรทุกน้ำซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของ กทม. กระทำละเมิดต่อนาย ป. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของ กทม. เช่นกัน เมื่อนาย ป. มิได้มีส่วนร่วมในการกระทำละเมิดและเป็นผู้ได้รับความเสียหาย จากการกระทำละเมิดของนาย ส. นาย ป. จึงเป็น “ผู้เสียหาย” และมีสิทธิเรียกร้องให้ กทม. ต้นสังกัดของนาย ส. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้

กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด มาตรา ๑๑ ได้ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายที่จะเลือกใช้วิธียื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้แทนที่จะใช้วิธีฟ้องคดีซึ่งอาจต้องใช้เวลาพอสมควร เนื่องจากการนำคดีไปสู่ศาลนั้น

^{๑๑} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๓/๒๕๔๔

เป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนที่ถูกกระทำละเมิดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยหากมีการยื่นคำร้องหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องพิจารณาโดยไม่ชักช้า แต่ถ้าเป็นเรื่องซับซ้อน ก็กำหนดให้ใช้ระยะเวลาไม่เกิน ๑๘๐ วัน ถ้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่ของตนกระทำละเมิดจริงก็กำหนดค่าเสียหายไปด้วยและส่งคำสั่งนั้นให้กับผู้เสียหายที่ยื่นคำร้อง แต่ถ้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้ว เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนหรือหน่วยงานไม่ต้องรับผิดชอบ ก็ให้ยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบ ซึ่งหากผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ผู้เสียหายก็มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย จะเห็นได้ว่าประชาชนหรือบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายสามารถได้รับการเยียวยาหรือได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยไม่ต้องเสียค่าขึ้นศาล หรือค่าธรรมเนียมใดๆ และไม่ต้องเสียเวลาในการใช้สิทธิทางศาลตามปกติ แต่ทั้งนี้ให้ระมัดระวังในเรื่องอายุความในการยื่นคำขอว่า ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดเช่นเดียวกับการฟ้องคดีต่อศาล ตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๗๓/๒๕๔๙ ที่ระบุว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ๒ ทาง กล่าวคือ ผู้เสียหายอาจฟ้องคดีต่อศาลขอให้พิพากษาให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี หรืออีกนัยหนึ่งภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดทางหนึ่ง กับผู้เสียหายอาจยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัดให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนอีกทางหนึ่ง และแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นในระยะเวลาเท่าใด แต่ก็เป็นที่เห็นได้จากเหตุผลของเรื่องว่า ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดเช่นเดียวกับการฟ้องคดีต่อศาล ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว แม้หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาคำขอนั้น ผู้เสียหายซึ่งไม่พอใจผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็หาสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๑๑ ประกอบกับมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้อีกไม่ กรณีเช่นนี้ต้องถือว่าเป็นการใช้สิทธิฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว

สำหรับความรับผิดของหน่วยงานของรัฐต่อผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกในกรณีที่เกิดการกระทำละเมิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ยังคงเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ ๔๒๕ ๔๒๖ หรือ ๔๒๗ แล้วแต่กรณี ได้แก่

- เจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อให้บุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย หน่วยงานของรัฐจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอก
- หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดหากเจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ และหน่วยงานของรัฐใช้สิทธิไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๑.๑.๔ ความรับผิดกรณีเจ้าหน้าที่ไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทำละเมิด

ผู้เสียหายสามารถเรียกค่าเสียหายจากกระทรวงการคลัง ผู้เสียหายบางรายยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนกรณีผู้กระทำความเสียหายอยู่ในรูปคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการ ปชช. หรือ คณะกรรมการจัดรูปที่ดิน ว่า คณะบุคคลดังกล่าวไม่สังกัดหน่วยงานใด จึงได้มายื่นคำขอให้กระทรวงการคลังชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งที่ถูกต้องแล้วคณะกรรมการเกือบทุกชุดจะมีหน่วยงานของรัฐที่เป็นต้นสังกัด ปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ ประกอบกับคณะกรรมการดังกล่าวได้รับเงินค่าตอบแทนจากหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น กรณีจึงถือว่าเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคณะกรรมการเหล่านั้น มีสังกัดเป็นหน่วยงานของรัฐนั้นๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการ ปชช. หรือกรมที่ดิน เป็นต้น

สำหรับกรณีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งแต่เดิมยังไม่มี ความชัดเจนว่า อยู่ในสังกัดของหน่วยงานของรัฐแห่งใดนั้น ปัจจุบันศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๖๔/๒๕๕๒ วินิจฉัยในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุดใหม่ ทำให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการฯ โดยไม่ได้ให้โอกาสผู้ฟ้องคดีทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน ซึ่งเป็นการออกคำสั่งโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทรวงการคลังจึงต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

นอกจากนี้ศาลปกครองสูงสุดยังได้มีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับคณะรัฐมนตรีตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๘๖/๒๕๔๗ ในกรณีคณะรัฐมนตรีมีมติให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเป็นการทำละเมิดแก่ผู้ฟ้องคดี แต่เมื่อคณะรัฐมนตรี

มิใช่หน่วยงานของรัฐ และไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด จึงถือว่า กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบ หากมีการกระทำละเมิดเกิดขึ้น

๒.๑.๑.๕ วันที่กฎหมายเริ่มใช้บังคับ

กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ซึ่งจะมีผลต่อเหตุของการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่เกิดก่อนหรือเกิดหลังวันใช้บังคับนี้ เนื่องจากหากเหตุละเมิดเกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ กฎหมายในส่วนที่เป็นสารบัญญัติ เช่น ฐานความผิด การแบ่งส่วนความรับผิดชอบและอายุความ ฟ้องคดี ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่หากเหตุละเมิดเกิดขึ้นนับตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ เป็นต้นไป กฎหมายในส่วนที่เป็นสารบัญญัติ เช่น ฐานความผิด การแบ่งส่วนความรับผิดชอบและอายุความ ฟ้องคดีต้องบังคับตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าหน้าที่ทั้งหลายที่อาจกระทำละเมิดในเวลาเดียวกัน แต่หน่วยงานของรัฐอาจตรวจสอบพบการกระทำผิดในภายหลัง หากมีบทเฉพาะกาลให้ความรับผิดชอบหรือการดำเนินการในส่วนของกฎหมายสารบัญญัติต่างกันแล้ว จะมีผลให้เจ้าหน้าที่ซึ่งพบการกระทำละเมิดในภายหลังพ้นจากความรับผิดชอบอันจะทำให้เป็นข้อได้เปรียบและเกิดความไม่ยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายละเมิด

แต่อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะการกระทำละเมิดจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ขั้นตอนในการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นวิธีสบัญญัติก็ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๑.๒ หลักความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๒.๑.๒.๑ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

๑) หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น กรณีเจ้าหน้าที่ขับรถยนต์ของทางราชการไปติดต่องานราชการแล้วไปชนรถยนต์ของบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจไล่จับผู้ร้ายแล้วเกิดการยิงต่อสู้กันกระสุนปืนพลาดเป้าหมายไปถูกประชาชนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต กรณีเช่นนี้ หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในผลแห่งละเมิดนั้น บุคคลภายนอกหรือประชาชนผู้ได้รับความเสียหายสามารถร้องขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่จะฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ทำนองเดียวกัน

กับกรณีเจ้าหน้าที่ไม่สังกัดหน่วยงานใด ผู้ได้รับความเสียหายก็สามารถร้องขอให้กระทรวงการคลังชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่จะฟ้องร้องให้เจ้าหน้าที่ชดใช้โดยตรงไม่ได้

๒) เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัวต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่มีใช้การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มีใช้การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้เป็นการเฉพาะตัว เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมิได้อยู่ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ไปทะเลาะวิวาทแล้วทำร้ายร่างกายประชาชน ก็ต้องถือว่า เป็นการกระทำละเมิดส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเนื่องจากมิใช่กิจการในการปฏิบัติหน้าที่ราชการอันอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิด

๓) การไล่เบียดเอาแก่เจ้าหน้าที่ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ก. หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะไม่ต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้เสียหายก็ตาม แต่ก็มีได้พ้นความรับผิดไปทั้งหมด กล่าวคือ เจ้าหน้าที่จะมีความรับผิดเพียง ๒ ระดับเท่านั้น คือ กรณีจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากรณีเจ้าหน้าที่กระทำโดยประมาทเลินเล่อไม่ถึงขั้นร้ายแรงหน่วยงานของรัฐไม่สามารถไล่เบียดจากเจ้าหน้าที่ได้อีกต่อไป เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายไปแล้วความรับผิดตกเป็นพับแก่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นไม่สามารถไล่เบียดเอาจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ แต่หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหน่วยงานของรัฐยังมีสิทธิไล่เบียดจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดดังกล่าวต่อไป

- การที่จะพิจารณาว่ากรณีใดเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือไม่นั้นเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบ หรือศาล ส่วนอย่างไรเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไป ซึ่งความประมาทเลินเล่อนั้นเป็นการกระทำที่มีใช้โดยเจตนาประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลแต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ ส่วนความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจะมีลักษณะไปในทางที่บุคคลนั้นได้กระทำไปโดยขาดความระมัดระวังที่เพียงพอไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเห็นได้ว่าความเสียหายเกิดขึ้นได้ หรือหากระมัดระวังสักเล็กน้อยก็คงได้คาดเห็นการอาจเกิดความเสียหายเช่นนั้น อาทิ

- กรณีเจ้าหน้าที่โรงงานของกรมธนารักษ์เผาเศษปอริมถนนหลวงทำให้มีควันดำปกคลุมถนนจนมองไม่เห็นทางข้างหน้า เป็นเหตุให้มีรถยนต์ประสบอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกัน ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้เคยเกิดขึ้นมา ๒ - ๓ ครั้งแล้ว แต่โรงงานของกรมธนารักษ์ก็ปล่อยปละละเลยไม่เปลี่ยนวิธีการเผาเศษปอ ถือเป็นกรณีเจ้าหน้าที่หน่วยงาน

ของรัฐที่เผาเศษปอกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของรถยนต์คันที่ได้รับความเสียหายจากอุบัติเหตุรถชนดังกล่าว

- กรณีสำนักงานธนานุเคราะห์จ้างบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพและประเมินราคาทรัพย์สินที่จำนำได้ มาเป็นผู้จัดการสถานธนานุเคราะห์แต่ละแห่ง กรณีจึงถือได้ว่า ผู้รับจำนำต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพนี้ หากผู้รับจำนำประเมินราคาทรัพย์สินที่รับจำนำผิดพลาด พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ข. จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้หรือไต่เบี่ย พิจารณาโดย

- การคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี เช่น การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายเป็นเงินจำนวน ๑๐๐ ล้านบาท เจ้าหน้าที่ย่อมไม่มีเงินเพียงพอที่จะชดใช้เต็มจำนวนของความเสียหายได้อย่างแน่นอน หรือกรณีพนักงานขับรถยนต์ชนบุคคลภายนอกต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีเงินเดือนเพียงเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท หากจะให้ชดใช้เงินเต็มจำนวนที่ทางราชการจ่ายไปย่อมต้องมีการพิจารณาจำนวนเงินที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำละเมิดในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ

- การคำนึงถึงความผิดหรือความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม เช่น เจ้าหน้าที่นำรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนรถยนต์ของบุคคลภายนอกเนื่องจากระบบเบรกของรถราชการไม่ทำงานอันสืบเนื่องมาจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐซึ่งมิได้จัดให้มีการบำรุงรักษารถยนต์คันดังกล่าว ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตามปกติ หรือในกรณีระบบการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการบกพร่องทำให้ได้คนที่ไม่มีคุณภาพเข้ามารับราชการ หรือระบบการฝึกงานของหน่วยงานบกพร่องโดยส่งเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ไปปฏิบัติงานในขณะที่ยังมิได้จัดให้มีการฝึกงานอย่างเพียงพอให้ปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง หรือระบบการจัดเก็บสารเคมีของหน่วยงานบกพร่องโดยมิได้แยกประเภทให้ชัดเจน วางปะปนกันทำให้มีการหิยวัตถุเคมีอันตรายไปใช้งานผิดประเภท เป็นต้น โดยหน่วยงานของรัฐต้องหักส่วนแห่งความรับผิดชอบและความบกพร่องดังกล่าวออกด้วยการพิจารณาว่าการละเมิดเกิดจากส่วนใดมากกว่ากัน และควรกำหนดสัดส่วนต่อกันเท่าใด

- หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีส่วนหนึ่งเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม เมื่อได้หักส่วนความรับผิดชอบดังกล่าวออกจากค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่จะต้องชดใช้แล้ว ค่าเสียหายที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมดังกล่าวถือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐตามนัยมาตรา ๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงตกเป็นพับแก่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๗๓/๒๕๕๐ กรม ส.

ได้ออกคำสั่งเรียกให้ผู้ฟ้องคดีและนาย ข. รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เนื่องจากละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติและไม่ได้สอดส่องควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นเหตุให้ผู้ใต้บังคับบัญชาถือโอกาสทุจริตเบียดบังยักยอกเงินของทางราชการไปเป็นประโยชน์ส่วนตน ทำให้เสียหายแก่ราชการ โดยเฉลี่ยให้ผู้ฟ้องคดี และนาย ป. รับผิดชดใช้ค่าเสียหายคืนให้แก่ทางราชการ ในอัตราร้อยละ ๖๐ และร้อยละ ๔๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด มีผลเท่ากับกรม ส. เรียกร้องค่าเสียหายจาก ผู้ฟ้องคดี และนาย ป. จนเต็มจำนวนความเสียหาย โดยมีได้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม อีกทั้งผลกระทบความบกพร่องของกรม ส. ให้ผู้บังคับบัญชารับผิดทั้งหมด อันเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับผู้ฟ้องคดี และนาย ป. มิได้มีส่วนร่วมเป็นผู้กระทำทุจริต หากแต่ต้องรับผิดในฐานะผู้บังคับบัญชาที่มีได้ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำการทุจริต อันเป็นการละเมิดโดยกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อีกทั้งการทุจริตของเจ้าหน้าที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการนำเงินส่งคลังซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย และสำนักงานเขตในสังกัดมีเงินภาษีอากรที่จัดเก็บได้เกินหนึ่งล้านเกือบทุกวัน จึงต้องนำเงินส่งคลังเป็นประจำเกือบทุกวัน กรม ส. ทราบที่อยู่แล้วว่าการนำเงินจำนวนมากไปแลกแคชเชียร์เช็ค แล้วนำส่งคลังโดยเจ้าหน้าที่เพียงคนเดียว เนื่องจากอัตราค่าส่งเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอจึงไม่อาจทำในรูปคณะกรรมการ ย่อมเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ก่อการทุจริตได้โดยง่าย กรม ส. มิได้จัดการแก้ไขคงปล่อยปละละเลยตลอดมา ประกอบกับเจ้าหน้าที่ผู้กระทำทุจริตและผู้สนับสนุนฉวยโอกาสกระทำการทุจริตในวันที่สำนักงานเขตในสังกัดมีการรับชำระภาษีจำนวนมาก ยากต่อการตรวจสอบและมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องมีการแต่งตั้งบุคลากรที่ไม่เหมาะสมเข้าปฏิบัติงานในอีกหน้าที่หนึ่ง เป็นเหตุให้การกระทำต่างๆ ขาดความรอบคอบและขาดการตรวจสอบซึ่งกันและกัน อีกทั้งการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการมีส่วนบกพร่อง ทำให้ได้คนที่ที่ไม่เท่าที่ควรเข้ามารับราชการ ก่อให้เกิดความเสียหายในคดีนี้ ถือได้ว่า กรม ส. ในฐานะหน่วยงานของรัฐมีส่วนบกพร่องด้วย อีกประการหนึ่ง ผู้ฟ้องคดีมิได้มีส่วนเป็นผู้มอบหมายให้ นาง ส. นำเงินสดที่จัดเก็บได้แลกซื้อแคชเชียร์เช็คจากธนาคาร หากแต่สรรพากรอำเภอเป็นผู้มอบหมาย จึงทำให้เกิดการทุจริต นอกจากนี้ กรม ส. ลงโทษผู้ฟ้องคดีเพียงภาคทัณฑ์ ในขณะที่ลงโทษ นาย ป. โดยลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น อันแสดงให้เห็นว่า กรม ส. เห็นว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีมีความรุนแรงน้อยกว่าการกระทำของนายป. ดังนั้น เมื่อคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ และความเป็นธรรมของการกระทำของผู้ฟ้องคดี ประกอบกับความบกพร่องของหน่วยงานกรม ส. แล้ว เห็นควรหักส่วนความรับผิดลงร้อยละ ๘๐ ของความเสียหายทั้งหมด

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961203347

ค. กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น แต่เดิมก่อนกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่บังคับใช้ หากการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่ทั้งหลายนั้นต้องร่วมกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับความเป็นธรรม เช่น กรณีผู้ได้บังคับบัญชากระทำการทุจริตนำเงินของทางราชการไปใช้ส่วนตัวจำนวน ๙๐๐,๐๐๐ บาท แล้วบุคคลนั้นถูกจับกุมดำเนินคดีอาญาหรือหลบหนีไป ทางราชการไม่สามารถเรียกร้องให้บุคคลดังกล่าวชดใช้ค่าเสียหายได้ ทางราชการก็จะไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นผู้บังคับบัญชาของบุคคลทุจริตดังกล่าว โดยหากมีผู้เกี่ยวข้องจำนวน ๓ คน ก็ต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้เงินจำนวน ๙๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งสามคนจนกว่าทางราชการจะได้รับการชดใช้เงินครบ ๙๐๐,๐๐๐ บาท แม้ว่าคนใดคนหนึ่งจะชำระเงินแล้วจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ก็ยังต้องผูกพันต่อไปหรืออาจต้องชดใช้เงินเต็ม ๙๐๐,๐๐๐ บาท เพียงคนเดียว แล้วจึงไปไล่เบี้ยจากอีก ๒ คนที่เหลือต่อไป ซึ่งโดยข้อเท็จจริง เป็นการยากที่จะได้รับชดใช้เงินส่วนที่เหลือคืนจากผู้ร่วมกระทำละเมิด แต่ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดฉบับนี้ ให้ความเป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการกระทำละเมิดแต่เป็นเพียงผู้กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ชดใช้แต่เฉพาะในส่วนของตนเองเท่านั้น เช่น ในฐานะผู้บังคับบัญชาปล่อยปละละเลยอาจต้องรับผิดชอบใช้เพียงอัตราร้อยละ ๖๐ ของค่าเสียหายเท่านั้นก็เป็นได้ หรือหากอยู่ในฐานะที่ยากแก่การควบคุมดูแลบุคคลดังกล่าวอาจไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายเลย หรือชดใช้ในอัตราน้อยที่สุดก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีไป

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๗๒/๒๕๕๐ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (กระทรวงการคลัง) ได้แบ่งส่วนความรับผิดโดยให้นายदनัย หัวหน้างานบัญชีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ ๖๐ เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่ใกล้ชิดกับผู้ได้บังคับบัญชาทั้งหมดมากกว่า และให้ผู้ฟ้องคดี (สรรพากรอำเภอเขตปทุมวัน) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสำนักงานรับผิดชอบในอัตราส่วนร้อยละ ๔๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด เห็นว่ากรณีละเมิดในคดีนี้มีผู้เกิดจากผู้ฟ้องคดีและนายदनัย จงใจกระทำละเมิดอันจะถือว่าร่วมกันกระทำละเมิด หากแต่เป็นเรื่องต่างคนต่างทำละเมิด จึงต้องรับผิดในผลละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลงซึ่งตามมาตรา ๘ วรรคสี่ มิให้นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้แบ่งส่วนความรับผิดระหว่างผู้ฟ้องคดีและนายदनัยในอัตราร้อยละ ๔๐ และร้อยละ ๖๐ ของค่าเสียหายทั้งหมด การแบ่งส่วนความรับผิดในอัตราดังกล่าวเหมาะสมแล้ว

๒.๑.๒.๒ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

๑) ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้นับบทบัญญัติ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกตามที่กล่าวมาแล้ว

ข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒) ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้

ก. ต้องรับผิดชอบเมื่อกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อ

ข. ต้องรับผิดชอบเต็มจำนวนความเสียหาย

ค. กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนให้ร่วมกัน

รับผิดชอบใช้อย่างลูกหนี้ร่วม

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่วินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำที่ถือว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๑. การที่กรรมการตรวจการจ้างทำรายงานเสนอผู้มีอำนาจเกี่ยวกับการเพิ่มและลดงานตามสัญญาจ้างก่อสร้างอาคาร โดยไม่เป็นไปตามระเบียบและไม่ตรวจสอบราคาที่แท้จริง จนเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย เนื่องจากงานส่วนที่ลด มีราคาสูงกว่างานส่วนที่ผู้รับจ้างต้องทำเพิ่ม ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๑๓/๒๕๔๘)

๒. การที่เลขานุการไม่ตรวจสอบใบเบิกเงินที่ผู้ช่วยเลขานุการนำเสนอจนเป็นเหตุให้เกิดการทุจริตยกเงินของทางราชการไป ย่อมเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๒๑๔/๒๕๔๙)

๓. การที่ผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงินของทางราชการ โดยไม่ได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานทั้งที่ปรากฏพิรุณโดยชัดแจ้ง ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

การที่กรรมการตรวจรับสินค้าลงชื่อตรวจรับสินค้าโดยไม่ได้ตรวจสินค้าจริง เนื่องจากได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจรับสินค้าไปพร้อมกับการที่ต้องทำหน้าที่เฝ้ารักษาการณ์หน้าประตูเรือนจำ ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญที่ไม่อาจละทิ้งได้ ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ด้วยเหตุที่ความเสียหายส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากความบกพร่องของระบบงาน จึงต้องหักส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๓๓๘ - ๓๓๙/๒๕๔๙)

๔. การนำรถยนต์ของทางราชการไปเก็บรักษาที่บ้านพักของตนเป็นประจำทุกวัน โดยสถานที่ดังกล่าวไม่มีรั้วรอบขอบชิด เป็นเส้นทางสาธารณะที่คนทั่วไปใช้ร่วมกัน และไม่มีการจัดเวรยาม จนเป็นเหตุให้รถยนต์ถูกขโมยไป ถือเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๓๖๒/๒๕๔๙)

๕. การที่ผู้บังคับบัญชาลงลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมไว้ล่วงหน้า และไม่ทำลายใบเสร็จดังกล่าวก่อนที่จะย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่น จนทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชานำใบเสร็จไปเรียกเก็บเงินและนำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๑๒๘๗/๒๕๕๙)

๖. การที่ผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามหนังสือเวียนกระทรวงการคลังที่กำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตในการนำเงินรายได้แผ่นดินส่งคลัง เป็นช่องทางให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำการทุจริตยกยอกเงิน ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๑๒๘๗/๒๕๕๙)

๗. การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิเสธไม่ส่งคืนของกลางที่ยึดไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๑๕๗๖/๒๕๕๙)

๘. กรณีที่เจ้าหน้าที่คำนวณราคากลางงานก่อสร้าง โดยไม่ใช้ตารางค่า FACTOR F ที่เป็นปัจจุบัน จนทำให้ราคากลางงานก่อสร้างมีมูลค่าสูงกว่าที่ควร ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองระยอง ที่ ๔๗/๒๕๕๐)

๙. การที่เจ้าหน้าที่นำรถแทรกเตอร์เข้าไปไถดินทำให้ต้นยางที่ผู้ฟ้องคดีปลูกไว้เสียหายเป็นการกระทำสืบเนื่องจากการที่ผู้ปกครองนิคมฯ มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนต้นยางฯ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา แม้ว่าคำสั่งนั้นจะเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ไม่มีผลทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือเป็นการกระทำในเรื่องส่วนตัวที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำต้องรับผิดชอบส่วนตัวแต่อย่างใด กรม พ. ซึ่งเป็นส่วนราชการระดับกรมและเป็นต้นสังกัดของนิคมสร้างตนเองฯ จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันเกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของนิคมสร้างตนเอง ค. ให้แก่ผู้ฟ้องคดี

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๒๒/๒๕๕๐)

๑๐. การที่เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นตำแหน่งยามมีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินของทางราชการ ได้หลับในขณะปฏิบัติหน้าที่ เป็นการบกพร่องต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาความเรียบร้อยและความปลอดภัยตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นเหตุให้ทรัพย์สินของทางราชการสูญหาย ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๒๕๔/๒๕๕๐)

๑๑. ผู้ควบคุมงานก่อสร้างมีหน้าที่จัดบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวัน พร้อมทั้งผลการปฏิบัติงานเพื่อรายงานคณะกรรมการ

ตรวจการจ้างทราบทุกสัปดาห์ การที่ผู้ควบคุมงานก่อสร้างไปดูผลงานบางวันและไม่ได้จับบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมรายวัน และบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานและวัสดุที่ใช้ เพื่อรายงานให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทราบทุกสัปดาห์ ถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๒๖๗/๒๕๕๐)

๑๒. การที่คณะกรรมการตรวจการจ้าง ตรวจรับงานก่อสร้างอาคาร โดยไม่มีการปรับลดค่าจ้างก่อสร้างจากการเปลี่ยนแปลงเสาเข็ม และการไม่ติดตั้งระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ ถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๑๐๒๒/๒๕๕๐)

๑๓. ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้รับผิดชอบเก็บรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก โดยในคืนเกิดเหตุผู้ฟ้องคดีได้เข้าพักห้องเดียวกับนาย ป. และนาย อ. โดยนาย ป. นอนบนเตียงด้านประตูหน้าห้อง ผู้ฟ้องคดีนอนบนเตียงด้านในถัดไป และนาย อ. นอนที่พื้นห้องระหว่างเตียงของผู้ฟ้องคดีกับผนังด้านหน้าต่างห้อง การที่ผู้ฟ้องคดีวางกระเป๋าเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ที่ชั้นวางของตามสภาพที่เป็นอยู่ภายในห้องพักและวางไวใกล้เคียงกับทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดี เป็นการเก็บรักษาทรัพย์สินของทางราชการดังเช่นวิญญูชนพึงกระทำในสภาวะการณ์และสถานที่เช่นนั้นและไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเก็บรักษาโดยขาดความระมัดระวังอย่างผิดปกติ ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริง สภาพแวดล้อมและพฤติการณ์ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการของผู้ฟ้องคดีแล้ว ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการกระทำที่เบี่ยงเบนจากมาตรฐานอย่างมาก การที่เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์สูญหายจึงไม่ได้เกิดจากการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ฟ้องคดี

(คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ ๑๐๔๔/๒๕๕๐)

๑๔. การที่เจ้าหน้าที่คำนวณค่าแรงงานและภาษีมูลค่าเพิ่มผิดพลาด เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างเอกชนได้รับค่าจ้างเกินกว่าสัญญา เป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๑๔๒๕/๒๕๕๐)

๑๕. การที่เจ้าหน้าที่พัสดุไม่ใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อควบคุมดูแลวัสดุครุภัณฑ์ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน โดยส่งมอบกุญแจให้กับผู้ที่ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ ทั้งไม่ทำเป็นหนังสือส่งมอบให้ถูกต้อง เป็นเหตุให้ทรัพย์สินของทางราชการสูญหาย ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(กรณีนี้ไม่ปรากฏร่องรอยการค้นหา เปิดดู เคลื่อนย้าย ไม่มีการทำลายกุญแจหรือจัดแ่งห้องโดยยังใส่กุญแจไว้เหมือนเดิม)

(คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๑๐๔/๒๕๕๑)

๑๖. การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างทั้งที่ผู้รับจ้างไม่ได้ดำเนินการตามที่กำหนดในสัญญา เป็นการฝ่าฝืนต่อระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน เป็นการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองขอนแก่น ที่ ๑๓๓/๒๕๕๑)

๑๗. การดำเนินการจัดซื้อที่ดินโดยไม่มีการนำราคาประเมินที่ดินของทางราชการ และราคาที่ดินที่เคยมีการซื้อขายกันจริงมาเปรียบเทียบ เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐต้องจ่ายเงินเพื่อซื้อที่ดินเกินกว่าที่ควรต้องเสีย ถือเป็นการจงใจกระทำละเมิด

(คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ที่ ๓๖๔/๒๕๕๑)

๑๘. การที่เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้รถยนต์ของทางราชการ จอดรถไว้ในกรั้วบริเวณหน้าบ้านพักทั้งที่สามารถนำรถยนต์เข้าไปจอดภายในบ้านพัก เป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการสูญหาย ถือเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๔๖๒/๒๕๕๑)

๑๙. กรณีเจ้าหน้าที่ขออนุญาตใช้รถยนต์ และขออนุญาตนำรถของทางราชการ มาเก็บรักษาไว้ที่บ้านพักของตนทราบว่า พนักงานขับรถไม่นำรถมาเก็บรักษาไว้ที่บ้านพักของตนภายในเวลาอันสมควร แต่มิได้เอาใจใส่ติดตามรถกลับคืนมาให้เพียงพอตามวิสัยและพฤติการณ์ที่ผู้ควบคุมรถพึงกระทำ และมีได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เป็นเหตุให้พนักงานขับรถนำรถไปใช้จนเกิดอุบัติเหตุ ถือว่า ความเสียหายส่วนหนึ่งเกิดจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้ควบคุมรถจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๕๐

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๕๔๙/๒๕๕๑)

๒๐. การที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติให้ข้าราชการเบิกค่าเช่าบ้านโดยไม่ใช้ดุลพินิจ จัดให้ข้าราชการเข้าพักอาศัยในบ้านที่ว่างอยู่ ถือเป็นการจงใจกระทำละเมิด

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๓๗/๒๕๕๒)

๒๑. การที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีอากรและเงินผลประโยชน์ของรัฐ ไม่จัดทำสมุดทะเบียนคุมเช็ค ตามระเบียบของทางราชการ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาทุจริตยกยอกเงิน ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๗๒/๒๕๕๒ อ. ๗๓/๒๕๕๐ อ. ๔๕๖/๒๕๕๐)

๒๒. รถยนต์ของกลางเสียหาย

เจ้าหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตรวจค้นและยึดรถยนต์ของนาย ป. ไปเป็นของกลาง และครอบครองรถยนต์ไว้โดยมิได้ส่งให้พนักงานสอบสวนโดยพลัน

แต่ได้ทำการตรวจสอบเกี่ยวกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมายเลขเครื่องยนต์ หมายเลขตัวรถ และตรวจสอบข้อมูลทะเบียนฯ โดยไม่ได้ทำบัญชีของกลางไว้เป็นหลักฐาน และได้นำรถคันดังกล่าวไปเก็บไว้ที่บ้านของนาย ก. โดยไม่มีการทำเอกสารหรือหลักฐานการเบิกรถยนต์ อันเป็นการเก็บรักษารถยนต์ของกลางที่ไม่มีระเบียบที่รัดกุมเพียงพออีกทั้งรถยนต์ได้รับความเสียหายในระหว่างดูแลรักษาของเจ้าหน้าที่ กรณีเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายอันเป็นการกระทำละเมิดต่อนาย ป.

(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๘๒ - ๒๘๗/๒๕๕๒)

๒.๑.๓ อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

๑) หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดอายุความสองปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

อายุความ ๒ ปี ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐ จะใช้สิทธิเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐเท่านั้น หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกจะต้องพิจารณาอายุความตามมาตรา ๙

ส่วนการเริ่มนับอายุความนั้น ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นนิติบุคคลต้องถือเอาวันที่ผู้แทนนิติบุคคลได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นวันเริ่มนับอายุความ ซึ่งในกรณีที่ไม่สามารถจะรู้ได้โดยประจักษ์ชัดว่าผู้ต้องรับผิดเป็นใคร และผู้แทนนิติบุคคลนั้นได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อหาตัวผู้ต้องรับผิดทางแพ่งขึ้น และเมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เสนอรายงานการสอบสวนที่ได้ระบุตัวผู้จะต้องรับผิดไว้แล้ว ต่อผู้แทนนิติบุคคล โดยปกติศาลจะถือเอาวันที่ผู้แทนนิติบุคคลได้รับทราบรายงานการสอบสวน ดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับอายุความ^{๓๒}

หากหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อพ้นอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้พึงจะต้องชำระค่าสินไหมทดแทน ตามที่มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดไว้ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานของรัฐย่อมสิ้นสุดลง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดวางแนววินิจฉัยไว้ว่า “... เมื่อหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อพ้นอายุความใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวแล้ว จึงเป็นการออกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย...”^{๓๓}

^{๓๒} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๘๔/๒๕๔๔

^{๓๓} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๒๘/๒๕๔๙

๒) กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่นั้นไม่ต้องรับผิดชอบแต่กระทำการคลั่งตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบให้สิทธิเรียกร้องนั้นมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

อายุความ ๑ ปี ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง นั้น จะต้องเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่นั้นเกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ และเมื่อมีการสอบสวนตามระเบียบแล้วจะต้องเป็นกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีความเห็นเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ถูกสอบสวนว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน แล้วส่งสำนวนการสอบสวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ข้อพิจารณาที่สำคัญในการพิจารณาอายุความในกรณีนี้ คือ เมื่อหน่วยงานของรัฐส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ แล้วกระทรวงการคลังมีความเห็นแตกต่างกับหน่วยงานต้นสังกัด โดยกระทรวงการคลังเห็นว่าเจ้าหน้าที่ในรายชื่อหน่วยงานของรัฐได้วินิจฉัยมาว่าไม่ต้องรับผิดชอบนั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน จึงจะมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง แต่สำหรับเจ้าหน้าที่รายอื่นที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีนี้การพิจารณาอายุความเฉพาะเจ้าหน้าที่ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐวินิจฉัยว่าต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจะมีอายุความ ๒ ปี นับแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๗๒/๒๕๕๐ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (ต้นสังกัด) เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้กระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหาย จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (กระทรวงการคลัง) เห็นว่าผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาใช้เป็นช่องทางกระทำทุจริตนำเช็คของบุคคลภายนอกที่มีได้ส่งจ่ายมาสลับสับเปลี่ยนกับเงินภาษีอากรที่เก็บไว้เพื่อจะนำส่งคลัง ทั้งมิได้ควบคุมดูแลผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ซึ่งผู้ฟ้องคดีต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมีความเห็นไม่ตรงกัน อายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจึงมีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งตามความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓) ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้خذใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิจะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งخذใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย และหากเจ้าหน้าที่ได้خذใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปก่อน เจ้าหน้าที่ก็มีสิทธิไล่เบี้ยจากหน่วยงานของรัฐภายในกำหนดอายุความหนึ่งปีเช่นเดียวกันหากข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า เจ้าหน้าที่ดังกล่าวมิได้กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง สิทธิในการไล่เบี้ยในทั้งสองกรณีนี้มีอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้خذใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย แต่ในบางกรณีนั้นปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่خذใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย มิได้เป็นเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด ดังนั้น ผู้ที่خذใช้ค่าสินไหมทดแทนจึงไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนคืนจากหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กรณีดังกล่าวจึงไม่อยู่ภายใต้กำหนดอายุความ ๑ ปี ซึ่งหากการخذใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นการสมประโยชน์และเป็นไปตามประสงค์ของหน่วยงานของรัฐแล้ว บุคคลดังกล่าวย่อมเรียกให้หน่วยงานของรัฐخذใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนตามมาตรา ๔๐๑ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^{๑๔}

อายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๙ นั้น จะต้องเป็นกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก และการกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกนั้นจะต้องเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น ดังนั้น การพิจารณาอายุความตามมาตรา ๙ สำคัญจึงอยู่ที่หลักฐานเกี่ยวกับการจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายว่า หน่วยงานของรัฐได้มีการخذใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อใด อายุความ ๑ ปี ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ดังกล่าว

สำหรับกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกแต่มิได้เกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่นั้น พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๖ ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าบุคคลที่จะต้องรับผิดได้แก่เจ้าหน้าที่ โดยหน่วยงานของรัฐย่อมไม่ต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอก และบุคคลภายนอกจะต้องฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรง จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ ดังนั้น จึงไม่มีกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะต้องใช้สิทธิไล่เบี้ยต่อเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด

๔) กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดถึงแก่ความตาย บรรดาทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดต่างๆ ซึ่งเป็นกองมรดกของผู้ตาย ย่อมตกทอดแก่ทายาท ตามมาตรา ๑๖๐๐ ประกอบมาตรา ๑๕๙๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเจ้านั้นในมรดกละเมิดจึงต้องเรียกให้ทายาทรับผิดในหนี้อันเกิดจากมูลละเมิดที่เป็นมรดกตกทอด

^{๑๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จ ที่ ๒๐/๒๕๔๘

ไปยังทนายทงกล่าว ซึ่งข้อ ๒๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติให้หน่วยงานของรัฐส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องทนายทหรือผู้จัดการมรดกของเจ้าหน้าที่โดยระมัดระวังอย่าให้ขาดอายุความมรดก ดังนั้น กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบถึงแก่ความตาย สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจึงอยู่ภายใต้บังคับอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหน้าที่อื่นมีต่อลูกหนี้ที่ถึงแก่ความตายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙๓/๒๓ และมาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๙๓/๒๓ บัญญัติว่า อายุความสิทธิเรียกร้องอันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้ตาย ถ้าจะครบกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันตาย อายุความนั้นยังไม่ครบกำหนดจนกว่าจะครบหนึ่งปีนับแต่วันตาย โดยกรณีผู้ตายเป็นลูกหนี้การขยายอายุความย่อมมีความมุ่งหมายเพื่อให้เจ้าหนี้มีเวลาพอสมควรที่จะสืบหาบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบใช้หนี้ต่อไป ซึ่งเวลาพอสมควรนี้กฎหมายกำหนดไว้หนึ่งปีนับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย สำหรับหนี้ในมูลละเมิดซึ่งมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้สิทธิเรียกร้องมีอายุความสองปีนับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน หากปรากฏว่า ในวันที่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบถึงแก่ความตายนั้น อายุความสองปีได้เริ่มนับแล้วและเหลืออายุความสั้นกว่าหนึ่งปี ย่อมเป็นกรณีที่อายุความสิทธิเรียกร้องอันเป็นโทษแก่ผู้ตายจะครบกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันตาย หน่วยงานของรัฐจึงต้องใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากทนายทของเจ้าหน้าที่ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ตาย

ส่วนมาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม บัญญัติว่าภายใต้บังคับมาตรา ๑๙๓/๒๗ ถ้าสิทธิเรียกร้องของเจ้าหน้าที่อื่นต่อเจ้ามรดกมีกำหนดอายุความยาวกว่าหนึ่งปี มิให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก กรณีหนี้ในมูลละเมิด ซึ่งมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้สิทธิเรียกร้องมีอายุความสองปีนับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบถึงแก่ความตาย และขณะนั้นอายุความสองปียังไม่เริ่มนับเนื่องจากหน่วยงานของรัฐยังไม่รู้ว่าเจ้าหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ หรืออายุความสองปีได้เริ่มนับแล้วและเหลืออายุความยาวกว่าหนึ่งปี ย่อมเป็นกรณีที่สิทธิเรียกร้องของเจ้าหน้าที่อื่นต่อเจ้ามรดกมีอายุความยาวกว่าหนึ่งปี หน่วยงานของรัฐจึงต้องใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากทนายทของเจ้าหน้าที่ภายในหนึ่งปีนับแต่เมื่อได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้าหน้าที่

จึงเห็นได้ว่า ทั้งกรณีตามมาตรา ๑๙๓/๒๓ และมาตรา ๑๗๕๔ วรรคสาม สิทธิเรียกร้องตามมูลหนี้เดิมจะต้องยังไม่ขาดอายุความ หากสิทธิเรียกร้องตามมูลหนี้เดิม ขาดอายุความแล้ว แม้ลูกหนี้ตายลงก็ไม่อาจนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับได้ ดังนั้น กรณีที่สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ขาดอายุความลงก่อนที่เจ้าหน้าที่ ผู้ต้องรับผิดจะถึงแก่ความตาย หน่วยงานของรัฐย่อมไม่อาจบังคับตามสิทธิเรียกร้องที่ขาด อายุความแล้วได้^{๙๕}

๕) บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายมีสิทธิเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ได้ภายในกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและ รู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

อย่างไรก็ดี การใช้สิทธิเรียกร้องตามที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะดังกล่าว ข้างต้นจะต้องกระทำภายในกำหนดอายุความทั่วไปตามมาตรา ๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ ที่กำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดแต่มูลละเมิดมีอายุความ สิบปีนับแต่วันทำละเมิดด้วย^{๙๖}

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.๙๖/๒๕๕๒ มาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติไว้เป็นการทั่วไปว่า สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่ วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปี นับแต่วันทำละเมิด และมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดไว้ว่า หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน จากเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดอายุความสองปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัว เจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ไม่ต้องรับผิดแต่กระทำการคลั่งตรวสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดให้สิทธิเรียกร้องนั้นมีกำหนด อายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทำการคลั่ง จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษ มีข้อความขัดหรือแย้ง กับมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป และมีผลเป็นการยกเว้นบทบัญญัติมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ ก็เฉพาะแต่ในส่วนที่กำหนดให้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิด

^{๙๕} คำวินิจฉัยคณะกรรมการการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๑๑/๒๕๕๑

^{๙๖} คำวินิจฉัยคณะกรรมการการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จ ที่ ๔๐๓/๒๕๔๘

ขาดอายุความเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น หาได้มีข้อความขัดหรือแย้งและมีผลเป็นการยกเลิกมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในส่วนที่กำหนดว่าสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย อันเกิดแต่มูลละเมิดขาดอายุความเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่วันทำละเมิดโดยปริยายแต่อย่างใดไม่ ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าเมื่อนับจากวันกระทำละเมิด ถึงวันที่ผู้ถูกฟ้องคดี มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นเวลาที่ล่วงเลยเกินกว่าสิบปีแล้ว ดังนั้น จึงต้องถือว่า คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวเป็นการออกคำสั่งโดยปราศจากอำนาจ เนื่องจากสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้นขาดอายุความ ตามนัย มาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

อนึ่ง ในเรื่องกำหนดอายุความนี้ ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๖ รับทราบผลการพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอและให้แจ้งส่วนราชการหน่วยงานของรัฐทราบและถือปฏิบัติดังนี้^{๓๗}

๑) สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งกรณีของการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่และการกระทำละเมิดที่มีใช้การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีกำหนดอายุความสองปี ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และการนับอายุความต้องถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นวันเริ่มนับอายุความ โดยหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวว่าต้องรับผิดชอบเมื่อได้ทราบรายงานผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเท่านั้น

๒) กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยว่า มีการกระทำความผิดทางอาญา ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งความผิดทางอาญานี้เป็นการกระทำความผิดที่ต้องมีเจตนากระทำโดยผิดกฎหมายและก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ จึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความรับผิดทางละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จนถึงขนาดที่เป็นการกระทำละเมิดได้ด้วย กรณีจึงถือได้ว่าเป็นการละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐแล้ว และถือได้ว่าได้รู้ถึงการละเมิดและตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมูลความผิดทางอาญา และอายุความสองปีในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ดังกล่าว

^{๓๗} หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว.๒๓๗ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๖

๒.๒ สารสำคัญในส่วนที่เป็นวิธีบัญญัติ

ในกรณีที่บุคคลภายนอกได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

(๑) การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้เสียหายสามารถร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง และเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายไม่พอใจคำวินิจฉัย ก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้

(๒) การฟ้องคดีต่อศาล ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง โดยไม่ต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐก่อน

กรณีที่ผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ถือได้ว่าผู้เสียหายเลือกใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แม้ต่อมาผู้เสียหายจะได้มีการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องรับคำขอไว้พิจารณา เนื่องจากกรณีที่ให้ทั้งหน่วยงานของรัฐและศาลพิจารณาเรื่องที่มีมูลเหตุอย่างเดียวกันอาจทำให้การวินิจฉัยชี้ขาดแตกต่างกันได้^{๑๘}

๒.๒.๑ การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

๑) ให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสังกัดอยู่โดยตรง ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบเนื่องจากเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อผู้เสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยหน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ใบรับคำขอต้องเป็นเอกสารที่หน่วยงานของรัฐได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ทราบว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอของผู้เสียหายแล้ว^{๑๙} ซึ่งการออกใบรับคำขอจะมีผลต่อการนับระยะเวลาการพิจารณาคำขอ และผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันกระทำละเมิด^{๒๐}

^{๑๘} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๐๓/๒๕๕๑

^{๑๙} คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๓๗/๒๕๕๒

^{๒๐} คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๕๗๓/๒๕๔๔

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๗๓/๒๕๔๙ ระบุว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ๒ ทาง กล่าวคือ ผู้เสียหายอาจฟ้องคดีต่อศาลขอให้พิพากษาให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี หรืออีกนัยหนึ่งภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดทางหนึ่ง กับผู้เสียหายอาจยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดอยู่ในสังกัดให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนอีกทางหนึ่ง และแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนภายในระยะเวลาเท่าใด แต่ก็เป็นที่เห็นได้จากเหตุผลของเรื่องว่า ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดเช่นเดียวกับการฟ้องคดีต่อศาล ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว แม้หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาคำขอนั้น ผู้เสียหายซึ่งไม่พอใจผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ยังมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๑๑ ประกอบกับมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้อีกไม่ กรณีเช่นนี้ต้องถือว่าเป็นการใช้สิทธิฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๙๑/๒๕๔๗ กรณีที่ผู้เสียหายส่งคำขอทางไปรษณีย์และได้รับใบตอบรับของไปรษณีย์ ใบตอบรับของไปรษณีย์ไม่ใช่ใบรับคำขออันเป็นหลักฐานที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ออกให้ เป็นแต่เพียงหลักฐานทางไปรษณีย์ว่าได้มีการส่งซองเอกสารทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้รับแล้วเท่านั้น มิได้บ่งบอกว่าเอกสารในซองเป็นอะไร

๒) กรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนกระทำละเมิดจริง ให้กำหนดค่าเสียหาย และส่งคำสั่งนั้นให้แก่ผู้เสียหายที่ยื่นคำร้อง

๓) กรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนไม่ต้องรับผิดก็ให้ยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบ

สำหรับระยะเวลาในการพิจารณาคำขอนั้น ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน การพิจารณาคำขอจึงต้องกระทำโดยไม่ชักช้า และหากหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า และจะต้องพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทัน

ภายในกำหนด ต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ และหากจำเป็นก็สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปอีกได้ แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน สำหรับในส่วนของการออกใบรับคำขอศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยไว้ว่า “... เมื่อกฎหมายได้กำหนดกระบวนการพิจารณา ระยะเวลาการพิจารณาและภาระหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐผู้รับคำขอไว้โดยชัดแจ้ง หากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติ ย่อมถือได้ว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด จึงต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิด...”^{๒๓}

๔) หากผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐให้มีสิทธิฟ้องศาล

เมื่อหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาคำขอและมีคำสั่งแล้ว หากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐ ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ซึ่งอาจจะเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่การกระทำละเมิดมิใช่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายในทางปกครอง ผู้เสียหายที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนหรือการยกคำขอมีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล เช่น กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐข่มขืนตนบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย แม้จะเป็นการกระทำละเมิดในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ แต่เป็นการกระทำละเมิดโดยทั่วไป จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง แต่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

ในกรณีที่การกระทำละเมิดเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายในทางปกครอง ผู้เสียหายที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนหรือการยกคำขอ มีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

๒.๒.๒ การเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้เงินให้แก่หน่วยงานของรัฐ

๑) หน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ข้าราชการเงินตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดไว้ว่า ให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐอันเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐก็มีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่นั้นชำระค่าสินไหมทดแทนในเวลาที่กำหนดได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลแต่ถ้าไม่ใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลตามปกติ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดของหน่วยงานใด

^{๒๓} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๕๕๔/๒๕๕๑

คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๙๐/๒๕๔๙ และเรื่องเสร็จที่ ๓๓๕/๒๕๕๐ ได้วินิจฉัยสรุปได้ว่า มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ส่วนการที่ข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นมุ่งหมายเพียงให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการใดๆ เพื่อให้มีการออกคำสั่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น ส่วนผู้มีอำนาจออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนยังคงเป็นหน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒) กรณีเจ้าหน้าที่ไม่ชำระเงินภายในเวลาที่กำหนด หน่วยงานของรัฐมีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ตามนัยมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งกำหนดว่าหน่วยงานของรัฐจะต้องออกคำสั่งให้ชำระเงินภายในระยะเวลาเท่าใด ถ้าไม่ชำระหน่วยงานของรัฐก็จะออกหนังสือเตือนให้ชำระภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า ๗ วัน ถ้าไม่ชำระอีกก็ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดเพื่อบังคับชำระหนี้ต่อไป ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐที่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อบังคับชำระหนี้ได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอให้มีการบังคับให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ ซึ่งศาลปกครองสูงสุดวางแนววินิจฉัยไว้ว่า “... หากหน่วยงานของรัฐที่เสียหายยื่นฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต่อศาลปกครองศาลปกครองจะไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา...”^{๒๒} และกรมบัญชีกลางได้แจ้งเวียนแนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ไว้ ตามหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว.๓๗๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑

๓) การออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเกษียณอายุราชการหรือพ้นจากตำแหน่งหรือตาย

- กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเกษียณอายุราชการหรือพ้นจากตำแหน่ง หน่วยงานของรัฐยังคงมีสิทธิออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อเจ้าหน้าที่ไม่ชำระค่าสินไหมทดแทนตามคำสั่ง หน่วยงานของรัฐย่อมมีสิทธิใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามนัยมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แม้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะเกษียณอายุราชการหรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วก็ตาม

^{๒๒} คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๑๑๓/๒๕๕๕

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๕๔/๒๕๔๗ บทบัญญัติมาตรา ๘ และ มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มุ่งประสงค์ที่จะให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ อันเป็นการมุ่งหมายบังคับกับการกระทำของเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงสถานะของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นว่าในขณะที่หน่วยงานของรัฐตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด หรือในขณะที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้ชำระเงินค่าสินไหมทดแทน เจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะดำรงตำแหน่งใดหรืออยู่ในสถานะใด ทั้งไม่อาจแบ่งแยกการใช้สิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปก่อนวันที่หน่วยงานของรัฐจะออกคำสั่งให้ชดใช้เงินด้วยการนำคดีไปฟ้องต่อศาล และให้อำนาจหน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ซึ่งยังมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐด้วยการออกคำสั่งให้ชำระเงินหรือใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งให้ชำระเงินได้เอง การแยกตัวบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบเพื่อการใช้สิทธิเรียกร้องจะทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ คดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดของผู้ฟ้องคดี (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) มีหน้าที่เบิกจ่ายค่าอาหารได้อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่เบียดบังยักยอกเงินค่าอาหารไปโดยทุจริต เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย กรณีจึงเป็นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ และแม้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกจากราชการไปแล้วก็ตามก็ยังไม่พ้นความรับผิดในผลแห่งละเมิดที่ตนกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ฟ้องคดี (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) ยังคงมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนและมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชำระเงินดังกล่าวได้ตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๕๗/๒๕๔๖ ผู้ฟ้องคดี (เทศบาลเมืองหนองคาย) มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (ผู้จัดการสถานธนาณบาล) ชำระเงินได้ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (ปลัดเทศบาล) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่เพราะเกษียณอายุราชการแล้วชำระเงินดังกล่าวได้ตามมาตรา ๑๒ ดังกล่าว เช่นเดียวกัน

- การออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเสียชีวิตนั้น ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งและคำพิพากษาที่น่าสนใจ ดังนี้

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๖๒/๒๕๕๐ ผู้ฟ้องคดีได้มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีกระทำละเมิดโดยทุจริตเบียดบังเงินงบประมาณโครงการก่อสร้าง

ที่פקผู้เข้ารับการฝึกอบรมและโครงการถ่ายโอนกิจกรรมส่งเสริมกีฬาหมู่บ้านไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว แต่เจ้าหน้าที่ไม่ชำระ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือแจ้งเตือนอีกครั้งให้ชำระตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่เจ้าหน้าที่ไม่ชำระ ผู้ฟ้องคดีจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าสินไหมทดแทนแล้ว แต่ไม่ปรากฏทรัพย์สินที่จะดำเนินการบังคับตามคำสั่งทางปกครองได้ จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อมาเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดได้ถึงแก่กรรม ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองต่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้อีกต่อไป เมื่อผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสาม (ทนายทนายธรรม) ชำระหนี้แทน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามไม่ชำระ กรณีจึงเป็นหนี้ที่ตกลงกันไม่ได้ ผู้ฟ้องคดีในฐานะเจ้าหนี้มูลละเมิดจึงจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลเพื่อขอบังคับตามสิทธิเรียกร้องอันมีต่อเจ้ามรดก เป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามในฐานะทนายทนายธรรมใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินมรดกให้แก่ผู้ฟ้องคดี อันเป็นคำบังคับตามมาตรา ๗๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ศาลจึงรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาได้

คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๔๘๕/๒๕๕๒ ผู้ฟ้องคดี (กรมสรรพากร) ได้มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ซึ่งคำสั่งทางปกครองดังกล่าวย่อมมีผลทางกฎหมายก่อให้เกิดหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดในอันที่ต้องนำเงินไปชำระให้แก่ผู้ฟ้องคดี ให้ถูกต้องภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคำสั่ง หน้าที่ที่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดจะต้องนำเงินไปชำระแก่ผู้ฟ้องคดี มิใช่หน้าที่ซึ่งตามกฎหมายหรือโดยสภาพแล้วเป็นการเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดโดยแท้แต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดถึงแก่ความตาย หน้าที่ดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดอื่นๆ ซึ่งตามกฎหมายหรือโดยสภาพแล้วไม่เป็นการเฉพาะตัว จึงเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาททันทีที่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดถึงแก่ความตาย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๕๙๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๖๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทายาทของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งเรียกให้ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน และหากทายาทของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดไม่ชำระเงินให้แก่ผู้ฟ้องคดีให้ถูกต้องภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคำสั่ง ผู้ฟ้องคดีย่อมมีอำนาจตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของทายาทขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าสินไหมทดแทน แต่โดยที่มาตรา ๑๖๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า ทายาทไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของทายาทมาชำระค่าสินไหมทดแทนได้เพียงไม่เกินมูลค่าหรือราคาทรัพย์สินมรดกของทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดแก่ทายาท กรณีจึงเห็นได้ว่าการแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับจากการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ไม่จำเป็นต้องมีคำบังคับของศาลตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครอง จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาและจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

คำพิพากษาศาลปกครองทั้งสองกรณีเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดแล้วต่อมาบุคคลดังกล่าวได้ถึงแก่ความตาย กรณีจึงเป็นปัญหาว่า การที่หน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิเรียกร้องให้ทายาทของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน หน่วยงานของรัฐจะสามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับทายาทของบุคคลดังกล่าวได้ทันที หรือจะต้องฟ้องร้องดำเนินคดีในศาลปกครอง ซึ่งปรากฏว่า แนวคำวินิจฉัยในกรณีดังกล่าวยังเป็นสองแนวทางดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น หากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น หน่วยงานของรัฐควรที่จะต้องนำเรื่องเสนอพนักงานอัยการคดีปกครองเพื่อพิจารณาว่าสมควรจะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวไปในแนวทางใด

๒.๒.๓ กรณีเจ้าหน้าที่ไม่สามารถขอใช้เงินได้ในคราวเดียว

ให้เจ้าหน้าที่ผ่อนชำระเงินได้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด และแจ้งเวียนให้ส่วนราชการถือปฏิบัติแล้วตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๑๑๕ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ โดยให้พิจารณาผ่อนผันตามความเหมาะสมและต้องไม่ดำเนินคดีล้มละลายหากการที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้นั้นมิได้เกิดจากการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่

๒.๒.๔ การดำเนินคดีในศาล

๑) ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรงแต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

๒) ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐโดยตรงแต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

๓) ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่า เป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ หรือในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่า เป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐ ต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีสิทธิขอให้ศาลที่พิจารณาคดีอยู่นั้นเรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐแล้วแต่กรณีเข้ามาเป็นคู่ความในคดีได้

อนึ่ง กรณีผู้เสียหายเป็นหน่วยงานของรัฐด้วยตนเอง ได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ เห็นชอบแนวทางในการดำเนินคดีอาญา คดีแพ่งและคดีปกครอง ในส่วนการยุติข้อพิพาทระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ดังนี้^{๒๓}

๑) ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติว่า กรณีเกิดข้อพิพาทในระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ เมื่อมีพยานหลักฐานชัดเจนว่า ฝ่ายที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นต้องรับผิดชอบ และไม่ติดใจโต้แย้งในเรื่องจำนวนค่าเสียหาย ให้ฝ่ายที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ดำเนินการชำระค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายที่ได้รับความเสียหาย ให้เรียบร้อยโดยเร็ว เพื่อมิให้เกิดคดีความระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจด้วยตนเอง

๒) กรณีส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจเกิดข้อพิพาทระหว่างกันมิให้ฟ้องคดีต่อศาล ให้ส่งเรื่องที่มีข้อพิพาทเรียกร้องไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด ภายในอายุความเพื่อพิจารณาเสนอคณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาและมีความเห็นเสนอคณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดัดสินชี้ขาดแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

ให้สำนักงานอัยการสูงสุดส่งคำตัดสินชี้ขาดและมติคณะรัฐมนตรีแจ้งให้คู่กรณีทราบและถือปฏิบัติ หากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจใดเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำตัดสินชี้ขาดดังกล่าวข้างต้น ให้นำเรื่องเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เหมาะสม

^{๒๓} หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร ๐๕๐๕/ว. ๑๘๔ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๙

บทที่ ๓

**ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์
การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙**

บทที่ ๓

ขั้นตอนการปฏิบัติ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พ.ศ. ๒๕๓๙

ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แบ่งออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๓.๑ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

๓.๒ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

๓.๑ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

เมื่อเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐแห่งใดไม่ว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะเป็นผู้กระทำหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นเป็นผู้กระทำจนทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า โดยให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาชั้นต้นแล้วให้ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นรายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ตามนัยข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

๓.๑.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐแห่งใดตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่เกิดขึ้น ซึ่งการดำเนินการตามระเบียบนี้ เป็นการดำเนินงานเพื่อติดตามให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต่อทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ วรรคหนึ่งของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ จึงหมายถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหาย

ส่วนการพิจารณาว่าหน่วยงานใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายนั้น ในทางปฏิบัติให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งเรื่องทำนองเดียวกันนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วตามบันทึกของคณะกรรมการร่างกฎหมาย (ที่ประชุมใหญ่) เรื่องหารือเกี่ยวกับอำนาจฟ้อง (กรณีทรัพย์สินของโรงพยาบาลหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเสียหายเนื่องจากการกระทำละเมิดทางแพ่ง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้มีอำนาจฟ้อง) แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชน^{๒๔}

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) มีข้อสังเกตว่าอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ทำให้ระบบราชการมีลักษณะรวมศูนย์อยู่ที่การบริหารส่วนกลาง และอาจทำให้เกิดข้อขัดข้องในการบริหารราชการได้ เพื่อผ่อนคลายและกระจายภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ราชการบริหารส่วนกลางอาจมีการมอบอำนาจในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

กรณีทรัพย์สินของทางราชการเกิดความเสียหาย หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่สอบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเบื้องต้นว่าความเสียหายเกิดจากสาเหตุใด ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาข้อเท็จจริงในเบื้องต้นแล้วมีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามที่กำหนดในข้อ ๘ วรรคหนึ่งของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

ส่วนกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาการสอบสวนข้อเท็จจริงในเบื้องต้นแล้วเห็นว่า ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ก็ไม่ต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด แต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องรายงานผลการพิจารณาให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรือรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของบุคคลดังกล่าวทราบ เพื่อให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรือรัฐมนตรี แล้วแต่กรณีพิจารณาว่าสมควรดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ต่อไปหรือไม่^{๒๕}

^{๒๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๐๗/๒๕๔๑

^{๒๕} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๙๑/๒๕๔๑

หากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ทรัพย์สินได้รับความเสียหายไม่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยใช้ดุลพินิจที่ส่อไปในทางที่ไม่สุจริต หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นต้องรับผิดชอบต่อผลเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการในภายหลัง ความเสียหายที่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ตัวอย่างเช่น ขับรถไปปฏิบัติราชการแล้วกระเจกบังลมเกิดแตกกร้าวขึ้นเอง เป็นภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถป้องกันได้ เป็นต้น

กรณีเกิดความเสียหายแก่ส่วนราชการและเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ แต่ยังมีได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ภายหลังมีการโอนกิจการระหว่างส่วนราชการให้ส่วนราชการที่รับโอนกิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้สินและภาระผูกพันเป็นผู้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือหากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยส่วนราชการเดิมแล้ว ให้คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งดำเนินการสอบสวนต่อไป ให้แล้วเสร็จและส่งผลการสอบสวนให้ส่วนราชการที่รับโอนฯ ดำเนินการวินิจฉัยสั่งการแล้ว ส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ^{๒๖}

การพิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นการสอบข้อเท็จจริงเพื่อชี้มูลความผิดทางวินัยและความผิดทางอาญา มิได้มุ่งหมายสอบสวนเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ในรายงานการสอบสวนจึงไม่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำละเมิดหรือไม่ จึงต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^{๒๗}

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะต้องพิจารณาให้ได้ความจริงว่ามีผู้ใดต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นจะต้องชดใช้มีจำนวนเท่าใด หากไม่ดำเนินการให้ได้ข้อเท็จจริงดังกล่าว การสอบสวนก็ไม่สมบูรณ์อาจจะต้องมีการย้อนสำนวนให้ไปดำเนินการ

^{๒๖} หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๑๘.๑/ว.๔๗ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๕

^{๒๗} หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว.๒๓๗ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๖

ตามหนังสือตอบข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่กระทำก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับนั้น จะต้องแยกพิจารณาเป็น ๒ ส่วน กล่าวคือ ^{๒๘}

๑. ในส่วนที่เป็นสารบัญญัติ เช่น ความรับผิดในทางละเมิด สิทธิไล่เบี้ย ความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม ฯลฯ เป็นไปตามหลักเกณฑ์แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิดซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะที่มีการทำละเมิด (ไม่มีการแบ่งส่วนความรับผิดหรือลดส่วนแห่งความรับผิดและต้องรับผิดเต็มจำนวนความเสียหาย)

๒. ในส่วนที่เป็นวิธีบัญญัติ เช่น ขั้นตอนการตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริง การพิจารณาของผู้มีอำนาจสั่งการ การรายงานกระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ การแจ้งผลการพิจารณา ฯลฯ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพราะหลักเกณฑ์การปฏิบัติเดิมถูกยกเลิกไปแล้ว

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของคณะกรรมการโดยเฉพาะกรณีการทุจริตหรือเงินขาดบัญชีนอกจากจะพิจารณาให้ผู้กระทำการทุจริตหรือผู้ที่ทำให้เงินขาดบัญชีรับผิดชอบใช้แล้ว ขอให้พิจารณาด้วยว่ามีผู้เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชาคนใดกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ด้วยหรือไม่ ^{๒๙}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตอบข้อหารือเป็นประเด็นที่น่าจะหยิบยกขึ้นมา กล่าวถึงว่า การที่ผู้ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการได้ยื่นฟ้องส่วนราชการและคณะกรรมการสอบสวนความผิดวินัยอย่างร้ายแรงเป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง เรียกค่าเสียหายโดยกล่าวอ้างว่า คณะกรรมการกลั่นแกล้งเป็นเหตุให้ได้รับความเสียหายนั้น เนื่องจากการสอบสวนทางวินัยเป็นการดำเนินการโดยคณะกรรมการสอบสวนความผิดวินัยซึ่งได้รับแต่งตั้งจากผู้บังคับบัญชาเพื่อเสนอต่อผู้บังคับบัญชาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยหรือไม่ หากการสอบสวนปรากฏว่า ได้มีการกระทำผิดวินัยผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาที่จะออกคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ถูกกล่าวหา นั้น และหากสอบสวนแล้วได้ความว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาจะต้องมีคำสั่งยืนยันสภาพของผู้ถูกกล่าวหาว่ามิได้กระทำผิดวินัย ดังนั้น การสอบสวนทางวินัยจึงเป็น “การพิจารณาทางปกครอง” ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และคำสั่งลงโทษทางวินัยจึงเป็น “คำสั่งทางปกครอง” ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ด้วย

^{๒๘} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๘๐/๒๕๔๐

^{๒๙} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๗/ว. ๙๒ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๔

กรณีนี้จึงเป็นความเสียหายที่เกิดจากการออกคำสั่งทางปกครองจึงไม่อยู่ในความหมายของ “ความเสียหาย” ตามที่กำหนดในข้อ ๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เพราะฉะนั้นจึงไม่ต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแต่อย่างใด

อนึ่ง การออกคำสั่งลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาเป็นคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกลงโทษทางวินัยมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและหากผู้ถูกลงโทษไม่พอใจในผลของการวินิจฉัยอุทธรณ์ก็มีสิทธิยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้ต่อไป^{๓๐}

มีกรณีที่ไม่ต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดอีกหนึ่งกรณี ตามหนังสือตอบข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ให้ความเห็นว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือไม่มีเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายจะต้องรับผิดชอบใช้เป็นจำนวนเท่าใด ในกรณีเจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดหลายคนเจ้าหน้าที่แต่ละคนมีส่วนความรับผิดเป็นอย่างไร และความเสียหายที่เกิดขึ้นหน่วยงานของรัฐมีส่วนบกพร่องด้วยหรือไม่ เพื่อที่จะนำส่วนแห่งความรับผิดของหน่วยงานของรัฐไปหักออกจากค่าเสียหายที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจึงต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุละเมิดที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำให้เกิดความกระจ่าง แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐทราบแน่ชัดว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนคือผู้ใดและทราบจำนวนค่าเสียหายที่แน่นอนและเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐแล้ว หน่วยงานของรัฐก็ไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด^{๓๑}

ส่วนความเสียหายที่มีได้เกิดแก่เงินดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่า หน่วยงานของรัฐจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เพื่อสอบข้อเท็จจริงและเสนอความเห็นก่อนสั่งการว่ามีผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด เมื่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวได้มีคำวินิจฉัยสั่งการประการใดแล้วก็ต้องส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบเสมอ แม้ว่า

^{๓๐} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๙๙/๒๕๔๖

^{๓๑} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๙๓/๒๕๔๓

ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดหรือในระหว่างที่ คณะกรรมการดังกล่าวกำลังดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดอยู่ ผู้กระทำ ละเมิดจะยินยอมชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงินหรือเป็นทรัพย์สินอื่น หน่วยงานของรัฐก็ยังคง ดำเนินการดังกล่าวต่อไป^{๓๒}

อนึ่ง ในกรณีที่ผู้กระทำละเมิดยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นทรัพย์สิน อย่างอื่น หน่วยงานของรัฐก็ต้องแต่งตั้งกรรมการตรวจรับตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือตามระเบียบของหน่วยงานนั้นๆ แล้วส่งรายงานการตรวจรับ พร้อมด้วยสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบ ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไว้เป็นแนวทาง ดังนี้

๑) ความรับผิดทางละเมิดของผู้อำนวยการ ร.ส.พ. ย่อมเป็นไปตามระเบียบ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ร.ส.พ. กำหนด ในกรณีที่ ร.ส.พ. ยังไม่กำหนดระเบียบดังกล่าวขึ้น ให้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้ บังคับโดยอนุโลม กรณีตามข้อเท็จจริงผู้อำนวยการ ร.ส.พ. เป็นผู้กระทำละเมิด ผู้อำนวยการ ร.ส.พ. ต้องแจ้งต่อคณะกรรมการ ร.ส.พ. เพื่อรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นให้รัฐมนตรี ผู้มีอำนาจกำกับดูแล ร.ส.พ. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ต่อไป^{๓๓}

๒) ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สถาบันการbinพลเรือนมิใช่เกิดจากมติของ คณะกรรมการสถาบันการbinพลเรือนที่ให้ความเห็นชอบข้อบังคับสถาบันการbinพลเรือน ว่าด้วยสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับค่าชดเชยของพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๙ หากแต่เกิดจากการที่ไม่มี การฟ้องคดีภายในอายุความสิทธิเรียกร้องอันเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าการสถาบัน การbinพลเรือนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีผู้ว่าการรัฐวิสาหกิจกระทำละเมิดให้ผู้ว่าการฯ แจ้งต่อกรรมการฯ หรือคณะกรรมการฯ ดำเนินการตามข้อ ๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นให้รัฐมนตรีผู้มีอำนาจกำกับดูแลแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในกรณีดังกล่าว ในกรณีนี้เมื่อผู้ต้องหาต้องรับผิดชอบได้แก่

^{๓๒} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๙๐/๒๕๔๓

^{๓๓} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๕๖/๒๕๔๔

ผู้ว่าการสถาบันการบินพลเรือนและเจ้าหน้าที่ของสถาบันการบินพลเรือน ดังนั้น ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจึงหมายถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม^{๓๔}

๓) เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นกับทรัพย์สินของโรงพยาบาลซึ่งจัดซื้อโดยงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขจึงเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวและเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และมีอำนาจฟ้องคดีในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดต่อทรัพย์สินดังกล่าว ส่วนผู้ว่าราชการจังหวัดแม้จะมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดนั้นก็ตามก็ไม่มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดหรือฟ้องคดี เว้นแต่จะได้รับมอบอำนาจตามนัยมาตรา ๓๘ (๕) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔^{๓๕}

๔) กรณีทรัพย์สินของทางราชการเกิดความเสียหาย หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่สอบสวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นว่าความเสียหายเกิดจากสาเหตุใด ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่ามิเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด แต่ในกรณีที่เห็นว่าไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ดังกล่าว แต่ต้องรายงานผลการพิจารณาให้ปลัดกระทรวงหรือรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา หรือกำกับดูแล หรือควบคุมการปฏิบัติงานของบุคคลดังกล่าวทราบ เพื่อจะได้พิจารณาว่าสมควรดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ต่อไปหรือไม่ กรณีดังกล่าว เลขาธิการ ส.ป.ก. ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยละเอียดก่อนที่จะพิจารณาสั่งการตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง^{๓๖}

๕) หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด หมายถึง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหาย ส่วนการพิจารณาว่าหน่วยงานใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ในทางปฏิบัติให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และในกรณีที่มีการกระทำละเมิดก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของหน่วยงานสังกัดราชการส่วนภูมิภาคของกรมป่าไม้ ถ้ากรมป่าไม้เป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว อธิบดีกรมป่าไม้ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานย่อมเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

^{๓๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๕๙๕/๒๕๔๕

^{๓๕} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๓๔/๒๕๔๔

^{๓๖} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๙๑/๒๕๔๑

๖) เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐดังกล่าวจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่จะชดใช้ ซึ่งความมุ่งหมายที่ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดนอกจากจะหาตัวผู้รับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่จะชดใช้แล้ว ยังมีประโยชน์สำหรับหน่วยงานของรัฐในการที่สอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่ามีผู้ใดร่วมในการกระทำความผิดในเรื่องดังกล่าวอีกหรือไม่ และจะต้องรับผิดชอบใช้เป็นเงินจำนวนเท่าใด รวมตลอดถึงการรวมพยานหลักฐานซึ่งอาจที่จะนำไปพิสูจน์ในชั้นพิจารณาคดีของศาลอีกด้วย^{๓๗}

๗) เมื่อหน่วยงานของรัฐได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นแล้วเห็นว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่แต่เกิดจากการกระทำละเมิดของบุคคลภายนอกแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยเจ้าหน้าที่ไม่มีส่วนการกระทำละเมิดแต่อย่างใด หน่วยงานของรัฐจึงไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด แต่ต้องรายงานผลการพิจารณาให้รัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาตามข้อ ๑๒ ของระเบียบฯ อนึ่ง เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เหตุละเมิดเกิดจากการกระทำละเมิดของบุคคลภายนอกหน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาดำเนินการเรียกให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อไป^{๓๘}

๘) กรณีเป็นสิ่งที่ได้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐโดยการกระทำของเจ้าหน้าที่แล้ว ส่วนความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่คนใดและจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพียงใด หรือไม่นั้น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐควรจะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด^{๓๙}

๙) โดยที่เงินสำรองจ่ายประจำวันได้เก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานคลังจังหวัด และการส่งจ่ายเงินจากคลังจังหวัดเป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามนัยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๔๙๑ ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเงินสำรองจ่ายประจำวันทำนองเดียวกันกับที่ธนาคารมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเงินฝากของประชาชน ฉะนั้นเมื่อความเสียหายเกิดแก่เงินสำรองจ่ายประจำวันของสำนักงานคลังจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด^{๔๐}

^{๓๗} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๗๖/๒๕๕๑

^{๓๘} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๒๙/๒๕๕๒

^{๓๙} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๓๘/๒๕๕๒

^{๔๐} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๑๗/๒๕๕๒

๑๐) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐทราบแน่ชัดแล้วว่า เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดที่จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนคือผู้ใด ทราบจำนวนค่าเสียหายที่แน่นอน และเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐแล้วหน่วยงานของรัฐก็ไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด^{๔๑}

๑๑) เมื่อ สตง. ได้ตรวจพบว่ามีเงินขาดบัญชีในหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ทุจริต หน่วยงานของรัฐที่เสียหายจะต้องดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๙ (ปัจจุบันเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเร่งรัด ติดตามเกี่ยวกับกรณีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๖)^{๔๒} โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงอีกเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดจากการขาดอายุความ และกรณีอื่นๆ เว้นแต่ความรับผิดชอบจากการกระทำละเมิด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรีบดำเนินการแจ้งความดำเนินคดีอาญาทางวินัยแก่ข้าราชการดังกล่าวทันที โดยอาศัยพยานหลักฐาน การตรวจสอบและข้อมูลความผิดของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบฯ ต่อไป^{๔๓}

๑๒) เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า อ.ส.ค. ต้องทำลายผลิตภัณฑ์นมที่เสียและเสื่อมคุณภาพ ซึ่งความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการบริหารจัดการเกี่ยวกับการผลิต การจัดเก็บสินค้า การจัดซื้อและการจัดจำหน่ายที่ไม่มีประสิทธิภาพ อันเกิดจากการกระทำโดยตรงของเจ้าหน้าที่ของ อ.ส.ค. ดังนั้น ผู้อำนวยการ อ.ส.ค. จึงต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด เพื่อให้คณะกรรมการฯ ได้แสวงหาข้อเท็จจริงและพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบ^{๔๔}

๑๓) การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่า เจ้าหน้าที่ได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ หากเป็นการกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ จำนวนค่าเสียหายเป็นเท่าใด ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนเจ้าหน้าที่แต่ละคนมีส่วนรับผิดชอบเป็นอย่างไร และความเสียหายที่เกิดขึ้นหน่วยงานของรัฐมีส่วนบกพร่อง

^{๔๑} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๙๓/๒๕๔๓

^{๔๒} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเร่งรัด ติดตามเกี่ยวกับกรณีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๖ กำหนดว่า “เพื่อประโยชน์ของทางราชการที่จะให้การดำเนินการเป็นไปโดยรวดเร็ว ในกรณีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจพบว่าหน่วยงานของรัฐแห่งใด มีกรณีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตและได้ข้อมูลความผิดแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวดำเนินการให้มีการชดใช้เงินหรือทรัพย์สินคืน รวมทั้งดำเนินการทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนหาข้อเท็จจริงเพื่อหามูลความผิดอีก...”

^{๔๓} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๑/๒๕๔๓

^{๔๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๗๕/๒๕๔๓

ด้วยหรือไม่ เพื่อที่จะได้นำเอาส่วนแห่งความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐไปหักออกจากค่าเสียหายที่จะเรียกเจ้าหน้าที่ชดใช้ กรณีกรมประชาสัมพันธ์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วปรากฏว่า ความเสียหายเกิดจากการกระทำของพนักงานขับรถยนต์ของกรมฯ จึงเป็นกรณีที่มีเหตุอันสมควรเชื่อว่าความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ประกอบกับเป็นกรณีที่ยังไม่ทราบจำนวนค่าเสียหายที่แน่นอน เพราะราคาค่าซ่อมแซมรถยนต์อาจแตกต่างกันไปตามมาตรฐานของอุปกรณ์อะไหล่ ตลอดจนฝีมือและความประณีตของช่างซ่อมรถยนต์รวมทั้งค่าเสื่อมราคาของรถยนต์อันเนื่องมาจากการถูกชนด้วย ดังนั้น อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจึงต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น สำหรับกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ตกลงยินยอมรับผิดชอบและชดใช้ค่าเสียหายในการซ่อมแซมรถยนต์ของกรมฯ และรถยนต์ของบุคคลภายนอกนั้น เป็นเรื่องที่กรมฯ จะนำมาประกอบการพิจารณาในภายหลัง เมื่อได้ทราบผลการพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดแล้ว ^{๔๕}

๑๔) ข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของคณะกรรมการไว้ คงกำหนดไว้แต่เพียงจำนวนและที่มาของคณะกรรมการ ซึ่งกำหนดให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร และในกรณีที่มีประกาศของกระทรวงการคลังกำหนดว่า กรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่จำนวนใด จะต้องมิผู้แทนของหน่วยงานของรัฐแห่งใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้ ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการว่าจะเลือกผู้ใดมาทำหน้าที่คณะกรรมการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ จะต้องมิเกินห้าคน และแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของสถาบันการbinพลเรือนเองหรืออาจจะแต่งตั้งจากหน่วยงานอื่นก็ได้

ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลและคดียังไม่ถึงที่สุดนั้นยังไม่ถือว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะศาลฎีกาอาจมีคำพิพากษาที่แตกต่างไปจากศาลชั้นต้น การที่สถาบันการbinพลเรือนได้ฟ้องคดีต่อศาลแรงงานซึ่งศาลแรงงานได้มีคำพิพากษายกฟ้องและสถาบันการbinพลเรือนได้อุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าวต่อศาลฎีกานั้น จะถือว่าสถาบันการbinพลเรือนได้รับความเสียหายก็ต่อเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษายืนตามศาลชั้นต้น ดังนั้น ในกรณีนี้ถือว่าไม่เกิดความเสียหายต่อสถาบันการbinพลเรือนจึงยังไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ^{๔๖}

^{๔๕} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๐๖/๒๕๔๓

^{๔๖} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๕๙๕/๒๕๔๕

๑๕) ในหลักการทั่วไป การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่ควรแต่งตั้งผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอบข้อเท็จจริงฯ เป็นกรรมการ เพราะอาจทำให้ไม่ได้ข้อเท็จจริงครบทุกด้านและจะทำให้มีการบิดเบือนข้อเท็จจริงได้ และเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าความเสียหายเกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่โดยลำพังคนเดียวไม่มีเจ้าหน้าที่อื่นต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำละเมิดดังกล่าวแต่อย่างใด การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวที่ได้ดำเนินการโดยเทศบาลและรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจพิจารณาตามข้อ ๑๗ ย่อมไม่เสียหาย แม้ว่าจะได้มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการกองคลังเป็นกรรมการสอบข้อเท็จจริงด้วยก็ตาม จึงไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นทำการสอบสวนเจ้าหน้าที่ดังกล่าวใหม่อีก แต่หากกระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่ามูลละเมิดครั้งนี้มีกรณีพาดพิงว่าผู้อำนวยการกองคลังต้องร่วมรับผิดชอบ กระทรวงการคลังอาจแจ้งความเห็นในเรื่องดังกล่าวโดยขอให้เทศบาลพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเฉพาะในส่วนของผู้บริหารกองคลังได้อีก^{๔๗}

๑๖) กรณีเจ้าหน้าที่กรมที่ดินได้ปฏิบัติหน้าที่และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ธ.ก.ส. ดังนั้นอธิบดีกรมที่ดิน และผู้จัดการ ธ.ก.ส. จึงมีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด การร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดสังกัดจะต้องร่วมกันพิจารณาและลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตกลงกันให้หน่วยงานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นผู้ออกคำสั่ง แล้วให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมลงนามในคำสั่งดังกล่าว^{๔๘}

๑๗) ตามนัยมาตรา ๔๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการฉ้อโกง พ.ศ. ๒๕๕๗ บัญญัติให้ถือว่าการฉ้อโกงที่จดทะเบียนแล้วเป็นงานในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการและตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการฉ้อโกงของส่วนราชการของกรมการของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดให้ การฉ้อโกงของส่วนราชการเป็นงานสวัสดิการของส่วนราชการ ดังนั้น ในกรณีเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรียกเงินฉ้อโกงที่ซึ่งเป็นงานสวัสดิการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรีไปใช้เป็นการส่วนตัวอันเป็นการทำละเมิดทำให้การฉ้อโกงของสำนักนายกรัฐมนตรีต้องได้รับความเสียหาย จึงเป็นกรณีที่สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นส่วนราชการที่ได้รับความเสียหายจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

^{๔๗} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๐๖/๒๕๔๒

^{๔๘} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๒๑/๒๕๔๔

ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจะต้องร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด^{๔๙}

๑๘) ถ้าคณะกรรมการตรวจสอบฯ ที่ได้เกยยออายุราชการไปแล้วบางคนเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมการปกครอง ได้กระทำการโดยมีเหตุอันควรเชื่อว่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่กรมการปกครอง กรณีดังกล่าวอธิบดีกรมการปกครองในฐานะหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด แม้ว่าบุคคลนั้นจะเกยยออายุราชการไปแล้วก็ตาม^{๕๐}

๑๙) การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดคือการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนามธรรมไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่ขององค์กรด้วยตัวเองได้ ฉะนั้น อำนาจของนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดในการกำกับดูแลหรือควบคุม การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด จึงหมายถึงอำนาจในการกำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามข้อ ๑๒ ของระเบียบฯ^{๕๑}

๒๐) การที่คณะกรรมการ อ.ส.ค. ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงหาผู้เกี่ยวข้องรับผิดทางละเมิดโดยประธานกรรมการ อ.ส.ค. เป็นผู้ลงนามในคำสั่งนั้น เป็นการใช้อำนาจตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทยฯ แต่เนื่องจากประธานกรรมการ อ.ส.ค. มิได้เป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ในกรณีนี้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐคือ ผู้อำนวยการ อ.ส.ค. ดังนั้น การออกคำสั่งดังกล่าวจึงมิใช่การปฏิบัติตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ อ.ส.ค. ต้องออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดใหม่ให้ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ และในกรณีที่มีผู้ต้องรับผิดให้ดำเนินการต่อไปโดยเร็วเพื่อมิให้เกิดความเสียหาย^{๕๒}

๒๑) กรณีเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของโรงเรียนในสังกัด สพฐ. การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะเป็นอำนาจของผู้ใดนั้น เห็นว่าเมื่อโรงเรียนเป็นส่วนราชการในสังกัด สพฐ. และ สพฐ. “เป็นหน่วยงานของรัฐ” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ เลขาธิการฯ ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจึงเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกรณีเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ ตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

^{๔๙} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๕๖/๒๕๔๕

^{๕๐} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๕๑/๒๕๔๕

^{๕๑} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๕๐/๒๕๔๑

^{๕๒} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๓๒/๒๕๔๘

การที่ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัด สพฐ. มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจบริหารจัดการทรัพย์สินของตนเองได้ ย่อมทำให้ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดและใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ดังนั้นเมื่อเลขาธิการฯ ได้มีคำสั่งมอบอำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดให้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษากรณีเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของสถานศึกษาแล้ว ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดอาจพิจารณาแยกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

(ก) กรณีผู้กระทำละเมิดเป็นข้าราชการครู

ผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะผู้ได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการฯ เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

(ข) กรณีผู้กระทำละเมิดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

(ข.๑) กรณีผู้กระทำละเมิดยังดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาแห่งเดิม

เลขาธิการฯ ในฐานะผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือในสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ย่อมเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

(ข.๒) กรณีผู้กระทำละเมิดได้ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาแห่งอื่นแล้ว

กรณีผู้อำนวยการสถานศึกษาผู้กระทำละเมิดได้ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาแห่งอื่นแล้ว และผู้อำนวยการสถานศึกษาปัจจุบันมิได้เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดอันอาจจะทำให้การสอบสวนขาดความเป็นกลาง ผู้อำนวยการสถานศึกษาปัจจุบันในฐานะผู้ได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการฯ ย่อมเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดได้

กรณีมีมูลกล่าวหาว่าการกระทำของข้าราชการครูเป็นความผิดทางวินัย และความรับผิดชอบทางละเมิด การสอบสวนทั้งสองกรณีจะสามารถดำเนินการโดยคณะกรรมการคณะเดียวกันได้หรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบสวนทางวินัยของข้าราชการครูและการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการสอบสวนแต่ละกรณี กล่าวคือ การสอบสวนทางวินัยเป็นไปตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ขณะที่การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ การแต่งตั้งคณะกรรมการให้ดำเนินการสอบสวนมูลความผิดในสองกรณีจึงต้องแยกเป็นสองคำสั่งตามกฎหมายแต่ละฉบับ

อย่างไรก็ดี โดยที่บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมิได้กำหนดห้ามแต่งตั้งบุคคลเดียวกันเป็นทั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยและคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่เป็นบุคคลเดียวกันทั้งสองคณะ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายทั้งสองฉบับ และเพื่อให้การสอบสวนต้องซ้ำซ้อนกัน คณะกรรมการทั้งสองคณะอาจดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงรับฟังคำชี้แจงและพยานหลักฐานต่างๆ ให้เป็นที่ยุติไปในคราวเดียวกัน แต่จะต้องแยกสำนวนการสอบสวนทั้งสองมูลกรณีออกจากกันโดยชัดเจน เพื่อความสะดวกในการวินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับความรับผิดในแต่ละกรณีต่อไป^{๕๓}

๒๒) การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเป็นการดำเนินการที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างจากการพิจารณาข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างคู่พิพาทตามสัญญา ประกอบกับไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดกำหนดให้การที่มีข้อพิพาทอยู่ในชั้นอนุญาโตตุลาการถือเป็นเหตุที่ทำให้ไม่ต้องดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดหรือเป็นเหตุให้ต้องชะลอหรือยุติการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ แต่อย่างใด ดังนั้น คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่งตั้งขึ้นจึงสามารถดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาเสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ในระหว่างการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการต่อไปได้^{๕๔}

๒๓) เมื่อศาลปกครองได้พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนโดยให้ร่วมรับผิดชอบลูกหนี้ร่วมแล้ว หากกรมฯ จะดำเนินการพิจารณาเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวอีกย่อมเป็นการเริ่มกระบวนการพิจารณาครั้งใหม่ ซึ่งจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ กรณีนี้กรมฯ จึงต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นใหม่ โดยพิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลตามที่เห็นสมควรตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ โดยไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งบุคคลเดียวกันกับคณะกรรมการฯ ชุดเดิมก็ได้ และในการสอบข้อเท็จจริงดังกล่าว คณะกรรมการฯ จะต้องรับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ โดยในส่วนของบุคคลที่ได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอย่างถูกต้องในการสอบข้อเท็จจริงครั้งที่ผ่านมาแล้ว คณะกรรมการฯ อาจใช้วิธีการแจ้งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้รับฟังไว้นั้นให้บุคคลที่เกี่ยวข้องยืนยันอีกครั้งหนึ่ง

^{๕๓} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๙๖/๒๕๔๙

^{๕๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๓๕/๒๕๕๑

โดยหากคณะกรรมการฯ เห็นว่ามีเหตุอันสมควรจะให้โอกาสบุคคลดังกล่าวชี้แจงข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีกก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๒๔๔/๒๕๕๑^{๕๔}

๒๔) การพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบละเมิดต้องพิจารณาว่าผู้กระทำละเมิดเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานใดในขณะ กระทำละเมิด แม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดดังกล่าวจะได้ย้ายหน่วยงานหรือเกษียณอายุ ราชการไปแล้วก็ตาม การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด กับเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด ย่อมเป็นอำนาจของหัวหน้าหน่วยงานซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด ปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจให้กับหน่วยงานนั้น ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^{๕๖}

๒๕) กรณีหน่วยงานของรัฐจ่ายค่าเสียหายตามสัญญาแก่บุคคลภายนอก ไม่ใช่การจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามมูลละเมิดอันเกิดจากเจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อบุคคล ภายนอกตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงไม่ต้องปฏิบัติตามหมวด ๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ส่วนกรณีที่หน่วยงานของรัฐ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อการไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้อง ตามสัญญาไปแล้ว จะถือว่าเจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐหรือไม่จะต้องพิจารณา จากข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป โดยหากมีเหตุอันควรเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ทำความเสียหายต่อ หน่วยงานของรัฐหน่วยงานของรัฐก็ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ต่อไป

กรณีบุคคลภายนอกฟ้องหน่วยงานของรัฐว่าเจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อบุคคล ภายนอก ผู้มีอำนาจจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด ตามข้อ ๓๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ต่อไป โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ศาลมีคำพิพากษา หรือรอให้คดีถึงที่สุดเสียก่อน สำหรับกรณีบุคคลภายนอกฟ้องหน่วยงานของรัฐในฐานะ ผิดสัญญา และศาลมีคำพิพากษาให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าเสียหาย หากมีเหตุอันควรเชื่อว่า เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐก็อาจ ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดตามข้อ ๘ แห่งระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอให้คดีถึงที่สุดเสียก่อน^{๕๗}

^{๕๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๘๖/๒๕๕๑

^{๕๖} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๓๙๘/๒๕๕๒

^{๕๗} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๗๕๗/๒๕๕๒

๒๖) กรณีคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลางและคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกรุงเทพมหานครกระทำละเมิด เห็นว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลางซึ่งมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการจัดสรรที่ดินทั่วไปตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ (๑) ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกรุงเทพมหานครซึ่งมีอธิบดีกรมที่ดินเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการจัดสรรที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ แล้ว เห็นได้ว่า คณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลางและคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และข้อ ๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เมื่อคณะกรรมการทั้งสองปฏิบัติภารกิจของกรมที่ดินภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมีการที่ดินดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการให้ ในกรณีที่จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อสอบข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการทั้งสอง จึงเป็นอำนาจของหัวหน้าหน่วยงานระดับกรมหรือระดับกระทรวงที่บังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ แต่เนื่องจากปลัดกระทรวงมหาดไทยและอธิบดีกรมที่ดินเป็นกรรมการร่วมอยู่ในคณะกรรมการดังกล่าว ดังนั้น ผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งในกรณีนี้ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งมีอำนาจกำกับดูแลกรมที่ดินและเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดินฯ^{๔๔}

๒๗) เมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาให้ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ นาย น. กรณีไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างแรงงาน เมื่อ ธปท. ได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาแล้ว ก็จะต้องตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อพิจารณาหาผู้ต้องรับผิด ซึ่งในกรณีนี้ ผู้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้เข้าทำสัญญากับ นาย น. ในฐานะที่เป็นผู้แทนของ ธปท. ซึ่งอาจมีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าว ดังนั้น ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงฯ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในฐานะที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายและมีอำนาจกำกับดูแลกิจการทั่วไปของ ธปท.

เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ นาย น. เนื่องจากกรณีการผิดสัญญาจ้างแรงงาน จึงเป็นกรณีที่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงฯ เพื่อทราบว่า มีการทำละเมิดต่อ ธปท. หรือไม่ ซึ่งกรณีดังกล่าว เป็นกรณีเจ้าหน้าที่ทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐจะต้องใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายในสองปี นับแต่วันรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องชดใช้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิด

^{๔๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๕๗/๒๕๕๓

ธนาการแห่งประเทศไทยสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการธนาการแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า ตามข้อ ๘ แห่งระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีฯ กำหนดให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ต้องแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่น ตามที่เห็นสมควร และข้อ ๔ แห่งระเบียบเดียวกัน กำหนดให้ “เจ้าหน้าที่” หมายความว่ารวมถึง ผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใดด้วย ประกอบกับมาตรา ๑๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติธนาการแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธนาการแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนด ให้มีคณะกรรมการธนาการแห่งประเทศไทย เพื่อควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งการบริหารงานของ ธนาการแห่งประเทศไทย ย่อมเห็นได้ว่า คณะกรรมการธนาการแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าหน้าที่ ตามความหมายของนิยามในข้อ ๔ แห่งระเบียบดังกล่าว ดังนั้น ธนาการแห่งประเทศไทย จึงสามารถแต่งตั้งกรรมการธนาการแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดได้แต่ผู้นั้นต้องไม่มีส่วนได้เสียในเรื่องดังกล่าว^{๕๙}

๒๘) การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกับเจ้าหน้าที่อื่นเพื่อให้ร่วมรับผิดชอบ กรณีศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบเต็มจำนวนแล้ว ต้องแยก พิจารณาเป็นสองกรณี ดังนี้

กรณีที่หนึ่ง หากองค์การบริหารส่วนตำบลตุมใหญ่ได้รับการชดเชยค่าสินไหม ทดแทนเต็มจำนวนความเสียหายแล้ว ย่อมไม่มีกรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดจะต้องสอบข้อเท็จจริงเพื่อหาผู้รับผิดชอบเพิ่มเติมแต่อย่างใด

กรณีที่สอง หากองค์การบริหารส่วนตำบลตุมใหญ่ได้รับการชดเชยค่าสินไหม ทดแทนบางส่วนหรือยังมิได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทน คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดสามารถสอบข้อเท็จจริงเพื่อหาเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมรับผิดชอบหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เคยให้ความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสรีที่ ๘๕๐/๒๕๔๒

นอกจากนี้คำพิพากษาทั้งในคดีอาญาและคดีแพ่งย่อมมีผลผูกพันเฉพาะ คู่ความในคดีเท่านั้นตามมาตรา ๑๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบกับ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า คู่ความในคดีอาญาของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลตุมใหญ่ โจทก์ และนาย ว. จำเลย เท่านั้น ไม่มีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่อื่นแต่ประการใด ดังนั้น คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

^{๕๙} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๒๕๙/๒๕๕๓

จึงสามารถสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นต่อไปได้โดยไม่ต้องรอให้ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดเสียก่อน^{๖๐}

เกี่ยวกับข้อห้ามการเป็นกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด แม้ว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ จะมีได้บัญญัติไว้ แต่ตามหลักกฎหมายทั่วไปถือว่าการแต่งตั้งผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออาจมีส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องการรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเรื่องที่ไม่ควรกระทำเพราะอาจทำให้การสอบสวนไม่ได้ข้อเท็จจริงครบถ้วนหรือข้อเท็จจริงอาจถูกกรรมการบิดเบือนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องผู้อื่นอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม เช่น แต่งตั้งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ที่ยกยอกเงินของทางราชการไปเป็นกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และผู้บังคับบัญชาผู้นั้นอาจต้องรับผิดชอบใช้เงินให้แก่ทางราชการร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้นั้นด้วย เนื่องจากผู้บังคับบัญชาผู้นั้นมีส่วนบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เป็นเหตุหรือเป็นช่องทางให้ผู้บังคับบัญชายกยอกเงินทางราชการไป

การร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ต้นสังกัด ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดหรือผู้ซึ่งระเบียบนี้กำหนดให้เป็นผู้รับแจ้งตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง หรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ หรือข้อ ๑๐ บรรดาที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ ทั้งนี้ตามข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

ส่วนวิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือกรณีปกป้องค่าเงินบาทว่า เมื่อพิจารณาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๒๐ ที่กำหนดให้ผู้แต่งตั้งร่วมกันวินิจฉัยสั่งการและเสนอความเห็นทั้งหมดไม่ว่าจะตรงกันหรือไม่ไปยังกระทรวงการคลังนั้น เห็นได้ว่า ผู้แต่งตั้งร่วมจะต้องร่วมกันลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฉบับเดียวกันด้วย หากผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นคนละฉบับกัน แม้กรรมการตามคำสั่งดังกล่าวจะเป็นบุคคลคนเดียวกัน

^{๖๐} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๘๑/๒๕๕๓

ก็ไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งจะต้องร่วมกันมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นใหม่โดยอาจแต่งตั้งบุคคลในคณะกรรมการชุดเดิมเป็นกรรมการก็ได้ และคณะกรรมการที่ได้แต่งตั้งขึ้นใหม่ก็อาจนำเอาผลการสอบข้อเท็จจริงที่กรรมการชุดเดิมได้ดำเนินการไปแล้วนั้น มาใช้เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไปได้ เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการพิจารณาข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำละเมิดโดยตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องได้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๑๔ ^{๖๑}

ยังมีกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีรถยนต์ของทางราชการ ขับขี่โดยนายดาบตำรวจ ม. ประสบอุบัติเหตุในขณะที่กลับจากปฏิบัติราชการ โดยเฉี่ยวชนกับรถยนต์ส่วนบุคคลของจำสืบทารวจ ส. ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

๑) อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจะถือว่าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่งซึ่งจะต้องดำเนินการร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ หรือไม่นั้น เห็นว่า การแจ้งและการร่วมกันตั้งคณะกรรมการฯ ตามข้อกำหนดดังกล่าว มีเหตุผลจากการที่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐทั้งสองหน่วยงานได้ร่วมกันดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงไปในคราวเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่า การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นเป็นกรณีที่หน่วยงานดังกล่าวต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ ดังนั้น คำว่า “การกระทำของเจ้าหน้าที่” ตามข้อกำหนดดังกล่าว จึงต้องเป็นกรณีที่เป็นการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น ในกรณีที่การกระทำดังกล่าวมิได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ก็ไม่จำเป็นหรือมีเหตุผลใดที่จะต้องมีการแจ้งหรือร่วมกันตั้งคณะกรรมการฯ อีกในเรื่องนี้ ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่าในขณะที่เกิดเหตุรถยนต์ชนกันนายดาบตำรวจ ม. ไม่ได้อยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ก็ต้องถือว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการมิได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ดังนั้น จึงไม่ต้องมีการแจ้งหรือร่วมกันตั้งคณะกรรมการฯ ตามข้อ ๙ และข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ของระเบียบดังกล่าวแต่อย่างใด ^{๖๒}

^{๖๑} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๓๙/๒๕๔๓

^{๖๒} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๑๗/๒๕๔๔

กรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง โดยการใช้ทรัพย์สินส่วนตัวแต่ได้กระทำไปในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องดำเนินการตามระเบียบฯ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ หรือไม่ อย่างไรนั้น เห็นว่า กรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง แม้ว่าจะเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นใช้ทรัพย์สินส่วนตัวทำให้เกิดความเสียหายขึ้น หากเป็นการทำให้เกิดความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ก็ต้องดำเนินการตามระเบียบฯ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ แล้วแต่กรณี การพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ นั้นมิได้พิจารณาจากอุปกรณ์หรือรถยนต์ที่ใช้ว่าจะต้องเป็นของทางราชการหรือไม่ แต่ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงว่าการกระทำความผิดกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้นหรือไม่ การที่เจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินส่วนตัว เช่น รถยนต์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้เป็นข้อพิจารณาชี้ขาดว่าการกระทำนั้นไม่เป็นการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด

สำหรับการแต่งตั้งคณะกรรมการกรณีเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายได้โอนไปหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นแล้วนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้วินิจฉัยไว้ดังนี้

“เนื่องจากข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดว่า ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง และหรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ ตามข้อ ๘ หรือข้อ ๑๐ บรรดาที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งข้อ ๑๐ กำหนดว่า ในกรณีความเสียหายเกิดขึ้นตามข้อ ๙ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหาย และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดมีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบกับมาตรา ๑๐ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่กระทำความผิดแก่หน่วยงานของรัฐและต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน หน่วยงานของรัฐย่อมต้องพิจารณาด้วยการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องให้ความเป็นธรรมหรือมีส่วนผิดหรือมีความบกพร่องด้วยหรือไม่ เพื่อนำมาพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทน คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) จึงเห็นว่า กฎหมายและระเบียบมุ่งที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงหรือทรัพย์สินในขณะที่เกิดความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐ ข้อ ๑๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่เสียหายมีอำนาจร่วมกันกับ “หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด” แต่งตั้งคณะกรรมการ โดยข้อ ๙ วรรคหนึ่ง ของระเบียบเดียวกันกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิด

ความเสียหายแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาและให้มีการรายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัด ดังนั้น คำว่า “หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด” จึงต้องหมายถึงผู้ที่เป็หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ในขณะที่ความเสียหายเกิดขึ้น

ในกรณีตามข้อหาเรื่องนี้ทั้งสองกรณีเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าอธิบดีกรมราชทัณฑ์เป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายและอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสังกัดอยู่ในขณะที่ความเสียหายเกิดขึ้น บุคคลทั้งสองจึงเป็นผู้มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด” ^{๖๓}

สำหรับการแต่งตั้งคณะกรรมการกรณีเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายได้ลาออกราชการไปแล้วนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยไว้ดังนี้

การที่มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องลาออกราชการไปแล้วก็ดี ย้ายไปสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นก็ดี ไม่มีผลกระทบต่อผู้มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด การโอนย้ายไปสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นภายหลังเมื่อเหตุละเมิดเกิดขึ้นแล้วไม่ทำให้อำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้สิ้นไปแต่อย่างใด และไม่ทำให้หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นนั้นเข้ามาเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดด้วย

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เหตุละเมิดเกิดจากการยื่นฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีทำให้กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติได้รับความเสียหาย และมีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุละเมิดดังกล่าวจากกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน และสำนักงานอัยการสูงสุด ดังนั้น ผู้มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีนี้จึงได้แก่ อธิบดีกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหาย ปลัดกระทรวงพลังงานและอัยการสูงสุดในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายสังกัด เมื่อกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด โดยผู้ลงนามในคำสั่งดังกล่าวมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่หนองไทรซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอันจะต้องร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีนี้ร่วมอยู่ด้วย ดังนั้น การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดดังกล่าวจึงไม่ถูกต้อง กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติจะต้องยกเลิกคำสั่งข้างต้นแล้วให้

^{๖๓} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๑๘/๒๕๕๐

อธิบดีกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ ปลัดกระทรวงพลังงาน และอัยการสูงสุดร่วมกันพิจารณาและลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด โดยตกลงกันให้หน่วยงานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด แล้วให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมลงนามในคำสั่งดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง^{๖๔}

นอกจากนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อหาผู้รับผิดชอบความสูญเสียค่าใช้จ่ายในการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ว่า ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดกับเจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำละเมิดในขณะดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภานั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ตามข้อหาหรือที่กล่าวถึงผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต หมายความว่าถึงนาย ส. และตามข้อหาหรือที่กล่าวถึงผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาหมายความว่าถึงนาย ป. ซึ่งในขณะปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการจัดทำกรับฟังความคิดเห็นของประชาชน นาย ส. ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ส่วนนาย ป. ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (ไม่ใช่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา)

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับข้อ ๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” ให้หมายความรวมถึงผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด บรรดาซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐด้วย เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะกระทำการอันถูกกล่าวหาว่าละเมิดต่อ กฟผ. ในการดำเนินการเตรียมการแปรรูป กฟผ. นั้น นาย ส. ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และนาย ป. ซึ่งดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการจัดทำกรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยระบุตัวบุคคลเป็นการเฉพาะ (ผู้ลงนามแต่งตั้ง คือ ปลัดกระทรวงพลังงาน ในฐานะประธานกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) และแต่งตั้งจากกรรมการในคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งบริษัทตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๙ (๙)

^{๖๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๓๓/๒๕๕๒

แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจ ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๓ บุคคลทั้งสองจึงเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นตามนิยามของมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ และข้อ ๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ซึ่งมีผลทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนของบุคคลทั้งสองในฐานะกรรมการจัดทำ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอันเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยทุนรัฐวิสาหกิจ เป็นการปฏิบัติภารกิจเฉพาะให้กับ กฟผ. เท่านั้น โดยที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงตำแหน่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา แต่อย่างใด มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา จึงไม่ใช่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมกับ กฟผ. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดในกรณีนี้ ดังนั้น เมื่อนาย ส. และนาย ป. กระทำการในฐานะกรรมการ จัดทำการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติงาน ให้แก่ กฟผ. หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ กฟผ. แล้ว ผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในกรณีนี้ จึงได้แก่ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ^{๖๕}

มีปัญหว่าผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามนัยข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ จะหมายถึงผู้ใด นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) มีความเห็น ดังนี้^{๖๖}

๑. ผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการแทนผู้มีอำนาจแต่งตั้งตามข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เนื่องจากผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ไม่ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการในเวลาอันควร หรือแต่งตั้งกรรมการโดยไม่เหมาะสมนั้น ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาของผู้มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการ ตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ หรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุม การปฏิบัติงานบุคคลดังกล่าว ฉะนั้น จึงต้องพิจารณาว่าในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใด เป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ ตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

^{๖๕} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๓๙๘/๒๕๕๒

^{๖๖} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๕๐/๒๕๕๑

๒. ปลัดกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รวมทั้ง นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด มิใช่ผู้บังคับบัญชาของผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ ตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบัญญัติให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีเป็นผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการจึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณา ต่อไปว่า ผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานขององค์กรใดเป็นผู้กำกับ (ดูแลหรือควบคุม การปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรนั้นด้วยหรือไม่ ในประเด็นนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) เห็นว่า การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด คือการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้เพราะองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นนามธรรมไม่อาจปฏิบัติงานตามหน้าที่ขององค์กรด้วยตนเองได้ ฉะนั้น อำนาจของนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดในการกำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด จึงหมายถึงอำนาจในการกำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงาน ของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

๓. เมื่อนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีมีอำนาจกำกับดูแลหรือ ควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด จึงเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามนัยข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๖๐/๒๕๕๑

เมื่อกรมที่ดินได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนอธิบดี กรมที่ดินในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดสำหรับเจ้าหน้าที่ สังกัดกรมที่ดินที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค อีกทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานของเทศบาลเมืองหรือนายกเทศมนตรีตามนัยมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ จึงเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ตามนัยข้อ ๑๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

๓.๑.๒ การพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

ในระหว่างการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด คณะกรรมการฯ ต้องเปิดโอกาสให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นการโต้แย้งเป็น ลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจาก็ตาม หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวการสอบสวนอาจจะไม่ชอบ และถูกยกเลิกเพิกถอนในภายหลังได้

คณะกรรมการการศึกษามีข้อสังเกตว่า ข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่กำหนดให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดต้องให้โอกาสเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและได้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม มีหลักการเช่นเดียวกันกับบทบัญญัติมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ซึ่งการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวสามารถแก้ไขความไม่สมบูรณ์ของคำสั่งได้ตามมาตรา ๔๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน แต่ต้องกระทำก่อนสิ้นสุดกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์ภายในองค์การฝ่ายปกครองหรือตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะหรือถ้าเป็นกรณีที่ไม่ต้องมีการอุทธรณ์ ต้องกระทำก่อนมีการนำคำสั่งทางปกครองไปสู่การพิจารณาของผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องของคำสั่งทางปกครองนั้น^{๖๗}

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๒๔๙/๒๕๕๒

เนื่องจากข้อ ๑๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดว่าคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและได้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม จึงถือได้ว่าระเบียบดังกล่าวได้กำหนดเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงจึงต้องปฏิบัติตามข้อ ๑๕ ของระเบียบดังกล่าว โดยต้องให้โอกาสแก่ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและได้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด มิได้กล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้กระทำละเมิดแต่อย่างใด รวมทั้งการที่ผู้ฟ้องคดีให้การต่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามบันทึกถ้อยคำของผู้ฟ้องคดีลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๓ ตลอดจนการส่งเอกสารเพิ่มเติมให้คณะกรรมการดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๓ ก็เป็นการให้การในฐานะพยาน มิใช่ผู้กระทำละเมิด จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยังมิได้ปฏิบัติตามข้อ ๑๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กับผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด

ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมปกติประธานกรรมการจะเป็นประธานในการประชุม แต่ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ประธานได้ เช่น เจ็บป่วย ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่แทนก็ได้

^{๖๗} คำวินิจฉัยคณะกรรมการการศึกษา เรื่องเสร็จที่ ๗๘๖/๒๕๕๑

การวินิจฉัยข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ในการประชุม ใช้การลงมติโดยให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน แต่ถ้ากรรมการคนใด มีความเห็นแตกต่างหรือไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมก็สามารถทำความเห็นแย้งมติที่ประชุมได้ ความเห็นแย้งดังกล่าวให้รวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการเนื่องจากความเห็นของ คณะกรรมการยังไม่เป็นที่ยุติเพราะหลังจากคณะกรรมการลงมติแล้ว จะต้องส่งความเห็น ของคณะกรรมการพร้อมทั้งความเห็นแย้ง (ถ้ามี) ไปให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย สืบการต่อไป ดังนั้น ความเห็นของคณะกรรมการต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แจ่มชัด และต้องมีพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกการให้ถ้อยคำของพยานบุคคล ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน รวมทั้ง หลักฐานการตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของผู้สั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการที่จะวินิจฉัยได้ถูกต้องและเป็นธรรมมากที่สุด

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ได้กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของ คณะกรรมการไว้ด้วย แต่โดยทั่วไป ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการมักจะกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ ให้ไม่เกิน ๖๐ วัน เมื่อครบกำหนด ๖๐ วันแล้ว การสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จ คณะกรรมการ ก็สามารถขอขยายระยะเวลาการสอบสวนต่อผู้แต่งตั้งออกไปได้อีกไม่เกินครั้งละ ๓๐ วัน

อนึ่ง เนื่องจากการพิจารณาดำเนินการในขั้นตอนของคณะกรรมการสอบ ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ พร้อมทั้งต้องรักษาประโยชน์ทางราชการด้วยในคราวเดียวกัน กระทรวงการคลังจึงได้ วางแนวทางการทำสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการไว้ในบทต่อไป

๓.๑.๓ การวินิจฉัยสั่งการของผู้สั่งแต่งตั้ง

ในกรณีที่ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเห็นว่า สำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดยังมีข้อบกพร่องในประเด็นใดหรือมีบางประเด็นที่ผู้แต่งตั้งเห็นควรให้คณะกรรมการ พิจารณาทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติมได้และผู้แต่งตั้งต้องกำหนดระยะเวลาที่จะให้ คณะกรรมการรายงานผลการสอบสวนเพิ่มเติมหรือผลการทบทวนไปให้ด้วย หากมีผู้ต้องรับผิด ผู้แต่งตั้งต้องคำนึงถึงอายุความในการเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ ทางราชการด้วย เช่น อายุความ ๑ ปี ๒ ปี หรือ ๑๐ ปี เป็นต้น

ในกรณีที่ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเห็นว่า สำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดได้เสนอความเห็น ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ครบถ้วนแล้ว หรือเห็นว่าคณะกรรมการได้ทบทวนความเห็นหรือสอบสวนเพิ่มเติมเสร็จ

เรียบร้อยแล้ว ผู้แต่งตั้งจะเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการว่าการกระทำละเมิดที่เกิดขึ้นมีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด โดยใช้หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่ามีเจ้าหน้าที่ผู้ใดจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนและจะต้องชดใช้เป็นจำนวนเท่าใด

ในการวินิจฉัยสั่งการ ผู้แต่งตั้งมีอำนาจวินิจฉัยได้โดยไม่ต้องผูกมัดอยู่กับความเห็นของคณะกรรมการโดยมีความเห็นเป็นอย่างอื่นได้ เช่น อาจจะมีความเห็นให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบมากขึ้นหรือน้อยลง หรือไม่ต้องรับผิดชอบก็ได้ซึ่งเป็นดุลพินิจของผู้สั่งแต่งตั้งที่จะกระทำได้

เมื่อผู้แต่งตั้งได้มีคำวินิจฉัยสั่งการแล้วให้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่วินิจฉัยสั่งการ

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๓๙๖/๒๕๕๒

ข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ วรรคสอง บัญญัติว่า ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่า ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ หากหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ก่อนที่จะส่งสำนวนการสอบสวนและรายงานผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ จะเป็นการข้ามขั้นตอน ที่ถือว่าเป็นสาระสำคัญตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากหากกระทรวงการคลังได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วมีความเห็นแตกต่างจากความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด หน่วยงานของรัฐก็ต้องเพิกถอนคำสั่งที่ได้ออกไปแล้วนั้น ซึ่งทำให้ผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย กระบวนการออกคำสั่งของหน่วยงานของรัฐที่ให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ คำสั่งดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แม้อ่อนมาหน่วยงานของรัฐจะได้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบในภายหลัง ก็ไม่มีผลทำให้คำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ต้นกลับเป็นคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายได้

๓.๑.๔ การตรวจสอบของกระทรวงการคลังและการแจ้งผลให้หน่วยงานของรัฐทราบ

ก. เมื่อกระทรวงการคลังได้รับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐ ที่ส่งมาให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ แล้ว กระทรวงการคลังจะดำเนินการตรวจสอบและแจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบ ซึ่งในการแจ้งผลของกระทรวงการคลังจะมีทั้งกรณีให้เห็นพ้องและไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของหน่วยงานของรัฐที่ส่งมาให้ตรวจสอบ แต่ในกรณีที่กระทรวงการคลังแจ้งผลให้ทราบนั้น หากหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาค ก็จะต้องปฏิบัติตามความเห็นของกระทรวงการคลังทั้งตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนโดยไม่อาจพิจารณาเป็นอย่างอื่นได้

เมื่อกระทรวงการคลังได้แจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานของรัฐทราบแล้ว หากเป็นกรณีที่มิใช่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดเนื่องจากการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นต้องดำเนินการออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด”

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดต่อทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ อันเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐที่ตนกระทำละเมิด การเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว มาตรา ๑๒ กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนที่หน่วยงานของรัฐกำหนดภายในเวลาที่ได้กำหนดไว้ โดยที่คำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวชดใช้ค่าสินไหมทดแทนถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งหากถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน หน่วยงานของรัฐจะต้องมีหนังสือเตือนให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด หากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามคำเตือนหน่วยงานของรัฐต้องใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวและขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระให้ต่อทางราชการให้ครบถ้วนได้ ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คำว่า “หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๑๒ หมายถึง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ แต่หากเป็นกรณีที่ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่ใช่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย แต่เป็นบุคคลอื่น ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นไว้ว่า

ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงิน ผู้มีอำนาจออกคำสั่งจึงได้แก่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย ส่วนการที่ข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ กำหนดให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อหาผู้รับผิดชอบ ออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น หมายเฉพาะกรณีที่ผู้แต่งตั้งเป็นบุคคลอื่นที่มีหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย ตามข้อ ๑๘ จึงมุ่งหมายเพียงให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการใดๆ เพื่อให้มีการออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น ส่วนผู้ที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อไปก็ยังคงต้องเป็นหน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ

กรณีที่หารือมานี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแทนนายกเทศมนตรีตำบลตันเปา ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย ดังนั้น เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ในฐานะผู้แต่งตั้งได้แจ้งให้เทศบาลตำบลตันเปาออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเห็นของกระทรวงการคลังแล้ว จึงเป็นกรณีที่ผู้แต่งตั้งได้ดำเนินการเพื่อให้มีการออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ แล้ว เทศบาลตำบลตันเปาในฐานะหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจึงมีอำนาจหน้าที่ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อไปตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ โดยนายกเทศมนตรีตำบลตันเปาปัจจุบันซึ่งมิได้เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำละเมิดย่อมมีอำนาจออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยไม่มีเหตุอันจะทำให้ขาดความเป็นกลางในการพิจารณาออกคำสั่ง และกรณีที่นายกเทศมนตรีตำบลตันเปาได้พิจารณามีคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเห็นของกระทรวงการคลังหรือได้มีคำสั่งตามการวินิจฉัยสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ไปแล้ว หากมีการยื่นอุทธรณ์คำสั่ง นายกเทศมนตรีตำบลตันเปาย่อมต้องผูกพันตามความเห็นของกระทรวงการคลังหรือตามการวินิจฉัยสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ด้วยแล้วแต่กรณี ไม่อาจวินิจฉัยอุทธรณ์แตกต่างไปจากคำสั่งเดิมได้ทั้งนี้โดยเทียบเคียงหลักการที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เคยวินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๑๙๔/๒๕๔๙^{๒๘}

^{๒๘} ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๓๕/๒๕๕๐

แต่สำหรับในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐโดยมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่นั้น มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ยินยอมชำระตามคำสั่งที่หน่วยงานของรัฐเรียกให้ชดใช้หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะต้องใช้สิทธิดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรม เนื่องจากคำสั่งของหน่วยงานของรัฐที่เรียกให้ชดใช้ดังกล่าวไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๑๒ และไม่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่นั้นโดยทั่วไปวิธีการใช้สิทธิเรียกร้องบังคับให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ปัจจุบันหากหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นสามารถที่จะออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๑๒ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้แล้ว ก็ไม่อาจที่จะใช้วิธีเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยวิธีนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองได้เนื่องจากศาลปกครองจะมีคำสั่งไม่รับพิจารณาด้วยเหตุที่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นสามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้เอง ตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ กรณีจึงถือได้ว่าการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายของหน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒^{๖๙}

อย่างไรก็ดี ถ้าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดถึงแก่ความตาย หน่วยงานของรัฐไม่อาจที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ หน่วยงานก็มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ซึ่งศาลปกครองสูงสุดวางแนววินิจฉัยไว้ว่า “...การที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอนุมัติจัดจ้างการก่อสร้างทางหลวงชนบทด้วยวิธีพิเศษซึ่งมีราคาจำสูงกว่ราคาต่ำสุดที่มีผู้เสนอราคาเป็นการกระทำละเมิดซึ่งเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ฟ้องคดีที่อาจออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเสียชีวิตทำให้ไม่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องฟ้องคดีนี้เพื่อบังคับตามสิทธิเรียกร้องต่อศาล...”^{๗๐}

^{๖๙} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๓/๒๕๔๕

^{๗๐} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๑๖/๒๕๔๖

มีปัญหาว่าหากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ ก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับหน่วยงานของรัฐสามารถออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ และใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้หรือไม่ ปัญหาดังกล่าวจะต้องแยกพิจารณา ดังนี้

(๑) ในส่วนที่เป็นสารบัญญัติ เช่น ความรับผิดในทางละเมิด สิทธิไต่เบี่ย ความรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม ฯลฯ เป็นไปตามหลักเกณฑ์แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยเรื่องละเมิด ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะที่มีการกระทำละเมิด

(๒) ในส่วนที่เป็นวิธีบัญญัติ เช่น ขั้นตอนการตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด การพิจารณาของผู้มีอำนาจสั่งการ การรายงานกระทรวงการคลัง เพื่อตรวจสอบ การแจ้งผลการพิจารณา ฯลฯ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติ และระเบียบฯ นี้

ดังนั้น แม้ว่าจะเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดก่อนที่พระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับ แต่ในส่วนที่หน่วยงานของรัฐ จะดำเนินการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้หนี้เป็นขั้นตอนในส่วนที่เป็นวิธีบัญญัติ จึงสามารถ ออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ ได้ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวถือว่าเป็นคำสั่ง ทางปกครองด้วย และในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หน่วยงานของรัฐยังสามารถดำเนินการ ใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ด้วย ซึ่งศาลปกครองสูงสุดวางแนววินิจฉัยไว้ว่า

“...แม้การกระทำละเมิดเกิดขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะมีผลใช้บังคับก็ตาม แต่การดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดดังกล่าวเป็นการดำเนินการในส่วนที่เป็นวิธีบัญญัติและการใช้อำนาจออกคำสั่ง เรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระเงินดังกล่าวก็เป็นผลมาจากการกระทำละเมิดอันเนื่องมาจากการ ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งการที่จะพิจารณาว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำ ละเมิดหรือไม่และเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ต้องพิจารณาจากบทบัญญัติ ในส่วนที่เป็นสารบัญญัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยไม่อาจแยกบทบัญญัติในส่วนที่เป็นสารบัญญัติและวิธีบัญญัติออกจากกันเพื่อใช้บังคับ กับกรณีละเมิด ซึ่งเกิดขึ้นก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ ดังนั้น คำสั่งเรียกให้ เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ ชำระเงินตามมาตรา ๑๒ ประกอบมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และหากเจ้าหน้าที่ผู้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหน่วยงานของรัฐ ก็อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้...”^{๗๖}

^{๗๖} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๑/๒๕๔๖

ตามขั้นตอนกระบวนการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดเมื่อกระทรวงการคลังได้ตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและแจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานของรัฐทราบแล้วนั้นขั้นตอนต่อไปที่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะต้องปฏิบัติก็คือจะต้องปฏิบัติตามข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งได้กำหนดไว้ดังนี้

“เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้วให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทราบ”

ตามระเบียบดังกล่าวนี้เป็นกรณีที่กระทรวงการคลังได้แจ้งผลการพิจารณาให้ทราบแล้ว ซึ่งในการดำเนินการตามข้อ ๑๘ นั้น อาจแบ่งแนวทางปฏิบัติได้เป็น ๒ กรณี

๑) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นกระทรวง ทบวง กรม และราชการส่วนภูมิภาค เมื่อกระทรวงการคลังมีความเห็นเป็นประการใดแล้ว ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะต้องมีความเห็นตามกระทรวงการคลังทั้งตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าเสียหาย และแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป

๒) ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากหน่วยงานของรัฐดังกล่าวมีความเห็นแตกต่างไปจากกระทรวงการคลัง หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะต้องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น^{๗๒} วินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

^{๗๒} ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือผู้ควบคุมหน่วยงานของรัฐหมายถึงผู้ใดนั้น ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐใดมีบุคคลดังกล่าวมากกว่าหนึ่งคน ให้พิจารณาตามกฎหมายเฉพาะหรือระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานของรัฐนั้นๆ ว่าบุคคลใดเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการในเรื่องนั้นๆ (คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การปฏิบัติให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (มีนาคม ๒๕๔๒))

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีความเห็นว่า การวินิจฉัยสั่งการที่แตกต่างจากความเห็นของกระทรวงการคลังหากปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังว่าเป็นการวินิจฉัยสั่งการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ผู้ที่วินิจฉัยสั่งการดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น^{๗๓}

การออกคำสั่งของหน่วยงานของรัฐที่ให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอาจกระทำได้สองช่วงเวลา กล่าวคือ กรณีที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปก่อนที่กระทรวงการคลังจะพิจารณาเสร็จสิ้นภายในอายุความตามข้อ ๑๗ วรรคท้าย และกรณีที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเห็นกระทรวงการคลังตามข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐแล้ว แนวทางที่หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติต่อไปมีดังนี้^{๗๔}

๑. กรณีผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบไปก่อนโดยไม่รอผลการตรวจสอบจากกระทรวงการคลังตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ วรรคห้า ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ดังนี้

๑.๑ ผู้ถูกบังคับตามคำสั่งยังไม่ได้อุทธรณ์คำสั่งของผู้แต่งตั้ง

๑.๑.๑ กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการระดับ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมและราชการส่วนภูมิภาค หากผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังซึ่งแจ้งมาภายหลังแตกต่างกับคำสั่งของผู้แต่งตั้ง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการใหม่ตามผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง

๑.๑.๒ กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ หากผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังซึ่งแจ้งมาภายหลังแตกต่างกับคำสั่งของผู้แต่งตั้ง และผู้แต่งตั้งมีความเห็นแตกต่างหรือขัดแย้งกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งความเห็นให้ผู้บังคับบัญชาและหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแล้วแต่กรณี เพื่อวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐนั้นปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

^{๗๓} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๓๙/๒๕๔๒

^{๗๔} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๖๐ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘

๑.๒ ผู้ถูกบังคับตามคำสั่งได้อุทธรณ์คำสั่งของผู้แต่งตั้งให้หน่วยงานของรัฐ
แจ้งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังทราบภายในกำหนดเวลา ๕ วัน นับแต่ได้รับคำอุทธรณ์
และรอผลการตรวจสอบจากกระทรวงการคลังเมื่อได้รับผลการตรวจสอบจากกระทรวงการคลัง
ให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑.๒.๑ กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นส่วนราชการระดับ กระทรวง
ทบวง กรม หรือ ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมและราชการส่วนภูมิภาค
ให้ผู้แต่งตั้งและหรือผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วแต่กรณี วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามผลการตรวจสอบ
ของกระทรวงการคลังโดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๑.๒.๒ กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น
รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์
ประกอบกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ดังนี้

ก. หากผู้แต่งตั้งเห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวง
การคลังให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์
ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์
ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ข. หากผู้แต่งตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวง
การคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา และหรือผู้กำกับดูแล
หรือควบคุมหน่วยงานของรัฐวินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้อง
ส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ข้อสังเกต ประเด็นที่ว่า เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลัง
เพื่อตรวจสอบตามข้อ ๑๗ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติ
เกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ในระหว่างนั้นหน่วยงานของรัฐ
ได้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามข้อ ๑๗ วรรคห้า และเจ้าหน้าที่
ผู้รับคำสั่งได้อุทธรณ์คำสั่งในการพิจารณาอุทธรณ์จะต้องรอผลการตรวจสอบของกระทรวง
การคลังหรือไม่นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นไว้ว่า ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์
ควรที่จะติดตามผลการพิจารณาตรวจสอบของกระทรวงการคลังว่าได้ดำเนินการไปแค่ไหน
เพียงใดแล้ว เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาว่าสมควรที่จะรอผลการตรวจสอบก่อนที่จะวินิจฉัย
อุทธรณ์หรือไม่ หากกระทรวงการคลังแจ้งว่าสามารถดำเนินการตรวจสอบสำนวนให้แล้วเสร็จ
ได้โดยเร็วผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ก็ควรรอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง

อย่างไรก็ดี ในเรื่องนี้เป็นดุลพินิจของผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ที่จะต้องพิจารณาว่าการวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นประโยชน์ต่อทางราชการหรือไม่ หากพิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้าไม่ดำเนินการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการก็สามารถวินิจฉัยอุทธรณ์ได้โดยไม่ต้องรอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังแต่ในกรณีที่มีการพิจารณาอุทธรณ์ไปโดยไม่ได้ออผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังแล้วปรากฏว่า ผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังที่แจ้งมาในภายหลังนั้นมีความเห็นแตกต่างจากหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย หน่วยงานของรัฐต้องมีคำสั่งใหม่ตามความเห็นของกระทรวงการคลังโดยเพิกถอนคำสั่งเดิมทั้งหมด หรือบางส่วน แล้วแต่กรณี^{๗๕}

สำหรับกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลาง แม้ว่าคำสั่งนั้นจะอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครอง แต่เมื่อ ยังไม่มีคำพิพากษาของศาล ผู้ออกคำสั่งทางปกครองย่อมสามารถเพิกถอนคำสั่งทางปกครองของตนได้เสมอ และต้องแจ้งการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาต่อไป ดังนั้น การที่กรมสรรพากรได้เพิกถอนคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทน และมีคำสั่งใหม่ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง พร้อมทั้งแจ้งการเพิกถอนคำสั่งเดิม และการมีคำสั่งใหม่ไปยังศาลปกครองกลางเป็นการดำเนินการที่ถูกต้องตามแนวทางที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้เคยให้ความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสร็จที่ ๗๗๘/๒๕๔๘^{๗๖}

๒. กรณีผู้แต่งตั้งได้มีคำสั่งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๘ วรรคหนึ่งแล้ว และผู้ถูกบังคับตามคำสั่งได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นส่วนราชการระดับ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค ให้ผู้แต่งตั้งและผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ดังกล่าว ตามผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังโดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์มาให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก^{๗๗}

^{๗๕} คำวินิจฉัยคณะกรรมการการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๗๙๔/๒๕๔๗

^{๗๖} คำวินิจฉัยคณะกรรมการการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๑๙๓/๒๕๔๙

^{๗๗} ในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทน ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ต้องผูกพันตามความเห็นของกระทรวงการคลังด้วย ทั้งนี้ ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา เรื่อง การพิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณี : กรมราชทัณฑ์

๒.๒ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ที่จัดตั้งจัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมาย ว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับ ผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ดังนี้

ก. หากผู้แต่งตั้งเห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่ เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ข. หากผู้แต่งตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา และหรือผู้กำกับดูแลหรือ ควบคุมหน่วยงานของรัฐวินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ทั้งนี้ ในการวินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็น ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือ หน่วยงานของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นั้น ให้ผู้แต่งตั้ง ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแลหรือควบคุม และผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วแต่กรณี วินิจฉัยสั่งการและหรือพิจารณา คำอุทธรณ์โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ หากได้วินิจฉัยสั่งการและหรือ พิจารณาคำอุทธรณ์ไปโดยแตกต่างไปจากผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง และ การวินิจฉัยสั่งการและหรือการพิจารณาคำอุทธรณ์นั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเกิดความเสียหาย แก่ทางราชการในภายหลัง ผู้แต่งตั้ง ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแลหรือควบคุม หรือผู้มีอำนาจ พิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังกล่าว แล้วแต่กรณี จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด ^{๗๔}

การที่นายกรัฐมนตรีการบริหารส่วนตำบลได้วินิจฉัยอุทธรณ์เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ และมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิม เป็นให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทน ซึ่งแตกต่างไปจากความเห็นของกระทรวงการคลัง หากนายอำเภอในฐานะผู้กำกับดูแลเห็นว่า

^{๗๔} ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นรัฐวิสาหกิจมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่ หน่วยงานของรัฐดังกล่าว เนื่องจากกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของ หน่วยงานของรัฐ หากเจ้าหน้าที่จะโต้แย้งว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เจ้าหน้าที่จะต้องฟ้องคดีต่อศาลแรงงาน เพราะเป็นคดีที่สืบเนื่องมาจากข้อพิพาทเกี่ยวกับการทำงานตามสัญญาจ้างแรงงานซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลแรงงาน ศาลปกครองไม่มีอำนาจพิจารณาตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๖/๒๕๔๔)

เป็นการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการต้องสั่งการให้นายกองคการบริหารส่วนตำบลดำเนินการให้ถูกต้อง หากนายกองคการบริหารส่วนตำบลไม่ดำเนินการให้ถูกต้อง นายอำเภอมีอำนาจเรียกให้นายกองคการบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงหรือสอบสวนตามมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ได้^{๗๙}

ตามระเบียบดังกล่าวข้อ ๑๘ นี้ในวรรคสองได้กำหนดว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทราบ” ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นการนำหลักการตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในมาตรา ๑๐ วรรคท้ายมาขยายความนั่นเองว่า ในกรณีที่เป็นเรื่องที่จะต้องส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ข้อ ๑๗ ของระเบียบนี้ ซึ่งผู้แต่งตั้งคณะกรรมการได้วินิจฉัยว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ปรากฏว่า เมื่อส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ กระทรวงการคลังพิจารณาสำนวนแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่ต้องมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน และเมื่อกระทรวงการคลังได้แจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานของรัฐทราบแล้ว อายุความที่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะใช้สิทธิเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทราบ^{๘๐}

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตอีกประการว่า แม้ตามข้อ ๑๘ กำหนดให้หน่วยงานฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความนั้น แต่ในทางปฏิบัติหากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว หน่วยงานของรัฐก็ไม่สามารถที่จะฟ้องบังคับเจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว ในคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๓/๒๕๔๕

อนึ่ง การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามข้อ ๑๗ หรือ ข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คำสั่งดังกล่าวจะถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ ต้องแยกพิจารณาเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑. ในกรณีที่การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกเป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายหรือเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐโดยตรง และการกระทำละเมิดดังกล่าว

^{๗๙} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๕๒๒/๒๕๕๐

^{๘๐} ในประเด็นดังกล่าวนี้มีข้อสังเกตว่า อายุความกรณีนี้ไม่ได้เริ่มนับตั้งแต่ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการได้ลงนามสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง แต่เริ่มนับเมื่อผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้ต้องรับผิดชอบทราบ

เจ้าหน้าที่ได้กระทำไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายหรือหน่วยงานของรัฐที่เสียหายแล้วแต่กรณีมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คำสั่งดังกล่าวถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วนหน่วยงานของรัฐอาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนได้ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยวิธีการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม

๒. ในกรณีที่การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินในกรณีดังกล่าวจึงไม่ถือเป็นคำสั่งทางปกครอง และหากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ยอมชำระหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดโดยการทุจริตนั้นเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ปัญหาดังกล่าวนี้นี้เดิมคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วว่า การกระทำละเมิดที่เกิดจากการทุจริต มิใช่การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่^{๔๑} แต่ปัจจุบันแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลและศาลปกครองสูงสุดได้วางแนวไว้ว่า เป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่^{๔๒} ดังนั้นในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำละเมิดโดยทุจริต ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐสามารถออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง หากถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วนหน่วยงานของรัฐอาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล

ข. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ วรรคสอง ตอนท้าย กำหนดข้อยกเว้นให้กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่า ผู้แต่งตั้งไม่ต้องรายงานสำนวนมาให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ซึ่งปัจจุบันมีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒^{๔๓} กำหนดประเภทและเงื่อนไขของสำนวนการสอบสวนที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลัง

^{๔๑} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๕๐/๒๕๔๒

^{๔๒} คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ที่ ๑๔/๒๕๔๖ และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๓/๒๕๔๕

^{๔๓} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๔๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒

ตรวจสอบ แต่ต้องจัดทำรายงานความเสียหายตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดแนบท้ายประกาศฉบับดังกล่าวไว้ให้กระทรวงการคลังทราบทุกระยะ ๓ เดือน

โดยเมื่อหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการในขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเสร็จสิ้นและมีคำวินิจฉัยสั่งการแล้ว ผลการพิจารณาตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศฉบับดังกล่าว หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

อย่างไรก็ดี หากมีกรณีที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปโดยอาศัยข้อยกเว้นตามประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าวข้างต้นแล้ว ต่อมาจะเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมอันจะมีผลทำให้ไม่เข้าข้อยกเว้นของประกาศกระทรวงการคลังฯ แม้จะอยู่ในขั้นตอนของการอุทธรณ์คำสั่งแล้วก็ตาม หน่วยงานของรัฐต้องส่งผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบต่อไป ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้มีคำวินิจฉัยกรณีดังกล่าวไว้ว่า

“...ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดให้กระทรวงการคลังทำหน้าที่ตรวจสอบผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนั้น จึงถือเป็นหลักได้ว่าผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐต้องส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ การออกประกาศกระทรวงการคลังกำหนดเรื่องที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบเป็นเพียงข้อยกเว้น เพื่อลดขั้นตอนวิธีปฏิบัติและให้การพิจารณาผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเสร็จสิ้นไปโดยเร็วและมีประสิทธิภาพ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามข้อหาหรือในตอนแรกว่าผู้ว่าการรถไฟฯ ได้วินิจฉัยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องที่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน จึงเข้าข้อยกเว้นเรื่องที่ไม่ต้องส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบฯ แต่เมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนและผู้ว่าการรถไฟฯ ได้พิจารณาอุทธรณ์แล้วเห็นว่า ผู้เกี่ยวข้องไม่ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน จึงมีผลให้ผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดนี้ไม่เข้าข้อยกเว้นตามประกาศกระทรวงการคลัง ดังนั้น ผู้ว่าการรถไฟฯ จึงต้องส่งผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ต่อไป...” ๘๔

^{๘๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๑๕/๒๕๕๐

๓.๑.๕ การอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองไว้ในหมวดที่ ๒ ส่วนที่ ๕ โดยการอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองนั้น มีความสำคัญต่อเจ้าหน้าที่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่เห็นด้วยกับคำสั่งนั้นเพราะเห็นว่า คำสั่งดังกล่าวที่หน่วยงานของรัฐสั่งนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อาจเป็นเพราะเห็นว่าการกระทำของตนไม่ได้เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเป็นการกระทำที่ต้องรับผิดชอบแต่จำนวนเงินที่ต้องชดใช้นั้นไม่เป็นธรรม หรือคำสั่งนั้นไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย เจ้าหน้าที่ก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อาจแยกพิจารณาได้ ดังนี้

๑. ระยะเวลาการอุทธรณ์

ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดว่า ไม่ให้นำหลักเกณฑ์ของวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไปใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะ ซึ่งในกรณีของการอุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ก็ไม่มีการกำหนดเรื่องของขั้นตอนและระยะเวลาการอุทธรณ์ไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งนั้นจะต้องอุทธรณ์ภายในระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าวตามมาตรา ๔๔^{๔๔}

อย่างไรก็ตาม หากหน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยไม่ได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้อุทธรณ์ทราบว่ามีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ใดภายในระยะเวลาเท่าใดแล้ว ระยะเวลาการอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะขยายออกเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รับคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๔๕

^{๔๔} มาตรา ๔๔ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีความหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วยการอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้หยุดการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้หยุดการบังคับตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง”

การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนี้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ออกคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่ ๑/๒๕๔๐ เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ โดยได้ยกตัวอย่างข้อความในการแจ้งสิทธิอุทธรณ์ว่า

“ถ้าหากท่านประสงค์จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ให้ยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวต่อ..... ภายใน..... วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งนี้”

อนึ่ง กรณีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบระยะเวลายื่นคำอุทธรณ์ต่อหน่วยงานของรัฐ ผู้ใดมีอำนาจให้ขยายระยะเวลาและภายใต้เหตุผลหรือเงื่อนไข หากการยื่นอุทธรณ์ดังกล่าวเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งจะรับอุทธรณ์ดังกล่าวไว้พิจารณาได้หรือไม่อย่างไร คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้วินิจฉัยไว้ดังนี้^{๔๖}

“ระยะเวลาที่ระบุในคำสั่งเรียกให้خذใช้คำสั่งใหม่ทดแทน เป็นระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองที่มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดไว้ ระยะเวลาดังกล่าวจึงเป็นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กรณีจะต้องพิจารณาว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ขยายระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้ใดไม่อาจกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายได้เพราะมีเหตุการณ์ที่จำเป็นอันมิได้เกิดขึ้นจากความผิดของผู้นั้น ถ้าผู้นั้นมีคำขอเจ้าหน้าที่อาจขยายระยะเวลาและดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดที่ล่วงมาแล้วเสียใหม่ก็ได้ โดยต้องยื่นคำขอภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เหตุการณ์เช่นนั้นสิ้นสุดลง ดังนั้น เมื่อระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองเป็นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยหลักการแล้วจึงอาจนำมาตรา ๖๖ มาใช้บังคับเพื่อขยายระยะเวลาอุทธรณ์ได้ ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดในมาตราดังกล่าว อย่างไรก็ดี ปัญหาว่าหน่วยงานของรัฐจะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๖ เพื่อขยายระยะเวลาอุทธรณ์ตามคำขอของคู่กรณีได้หรือไม่นั้น จำต้องพิจารณาก่อนว่าการขยายระยะเวลาตามมาตรา ๖๖ มีหลักการและเงื่อนไขอย่างไร

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ แล้ว คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความเห็นว่า มาตรา ๖๖ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายให้ความยุติธรรมแก่คู่กรณีในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง กล่าวคือ กรณีที่คู่กรณีไม่อาจกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

^{๔๖} คำวินิจฉัยคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๒๑๓/๒๕๕๐

ในกฎหมายได้ เนื่องจากมีพฤติการณ์ที่จำเป็นทำให้ไม่อาจกระทำการนั้นได้ และพฤติการณ์นั้นมิได้เกิดจากความผิดของคู่กรณีเอง เพื่อความเป็นธรรมแก่คู่กรณี เจ้าหน้าที่อาจขยายระยะเวลาตามคำขอของคู่กรณีได้ แต่การขยายระยะเวลาจะต้องเป็นไปภายใต้เงื่อนไขสองประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง พฤติการณ์ที่ทำให้คู่กรณีไม่อาจกระทำการภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้นจะต้องมิใช่ปัญหาข้อขัดข้องทั่วไปที่คู่กรณีอาจประสบได้ในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง แต่เป็นพฤติการณ์พิเศษที่ทำให้คู่กรณีไม่อาจกระทำการใดๆ ได้โดยสิ้นเชิง และพฤติการณ์ดังกล่าวมิได้เกิดจากความผิดของคู่กรณีเอง

ประการที่สอง คู่กรณีจะต้องมีคำขอขยายระยะเวลาอย่างช้าที่สุดภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พฤติการณ์เช่นว่านั้นได้สิ้นสุดลง และเมื่อเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาขยายระยะเวลาให้แล้ว คู่กรณีจะต้องกระทำการภายในระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่กำหนดด้วย

ประการที่สาม เห็นว่า โดยที่มาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดว่า การแจ้งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันส่งสำหรับกรณีภายในประเทศ เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับก่อนหรือหลังจากวันนั้น กรณีที่หาเรื่องนี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า กองทัพอากาศได้มีหนังสือลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๙ แจ้งคำสั่งกองทัพอากาศที่ ๓๑๒ (เฉพาะ) ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ ให้นาวาอากาศโท ธ โดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ และปรากฏหลักฐานตามใบตอบรับว่ามีผู้ลงชื่อรับหนังสือแทนนาวาอากาศโท ธ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๙ ดังนั้น แม้นาวาอากาศโท ธ จะอ้างว่าได้รับทราบคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๙ แต่ตามบทบัญญัติกฎหมายข้างต้น ต้องถือว่านาวาอากาศโท ธ ได้รับทราบคำสั่งตั้งแต่วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่มีผู้ลงชื่อรับหนังสือแจ้งคำสั่งไว้แทนแล้ว กรณีจึงต้องยื่นอุทธรณ์คำสั่งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันดังกล่าว ตามนัยมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และโดยที่มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดมิให้วันแรกแห่งระยะเวลารวมเข้าด้วย วันสุดท้ายของการใช้สิทธิอุทธรณ์กรณีนี้ จึงได้แก่วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๙ ดังนั้น การที่นาวาอากาศโท ธ มายื่นหนังสืออุทธรณ์ที่กองทัพอากาศ ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ จึงเป็นการยื่นอุทธรณ์เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ตามกฎหมาย

ประการที่สี่ เห็นว่า ระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หรือในกฎหมายอื่นนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อมิให้คำสั่งทางปกครองอาจถูกโต้แย้งโดยไม่มีที่สิ้นสุดอันจะทำให้เกิดความไม่มั่นคงแน่นอนทางกฎหมาย ระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองจึงเป็นระยะเวลาที่มีผลบังคับทั้งต่อคู่กรณีผู้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองและต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ กล่าวคือ กรณีที่มีการยื่นอุทธรณ์เมื่อล่วงพ้นระยะเวลาอุทธรณ์แล้วคู่กรณีย่อมเสียสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอุทธรณ์ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ย่อมไม่มีอำนาจที่จะรับคำอุทธรณ์ไว้พิจารณา

เพื่อวินิจฉัยอุทธรณ์ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ที่จะมีอำนาจรับอุทธรณ์ที่ล่วงเลยระยะเวลาไว้พิจารณาได้ก็แต่เฉพาะกรณีที่มิพบข้อบัญญัติกฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้เท่านั้น เช่น กรณีของมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

อย่างไรก็ดี แม้เจ้าหน้าที่ที่จะไม่มีอำนาจรับคำอุทธรณ์ที่ยื่นเกินระยะเวลาอุทธรณ์ที่กฎหมายกำหนดไว้พิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์ แต่โดยที่มาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเพิกถอนคำสั่งทางปกครองได้ ไม่ว่าจะพ้นขั้นตอนการกำหนดให้อุทธรณ์หรือให้โต้แย้งตามกฎหมายดังกล่าวหรือตามกฎหมายอื่นมาแล้วหรือไม่ซึ่งเป็นอำนาจทั่วไป ในการตรวจสอบควบคุมภายในฝ่ายปกครอง ดังนั้น เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่จึงอาจรับคำอุทธรณ์ที่ยื่นเกินระยะเวลานั้นไว้ในฐานะคำร้องเรียนเพื่อใช้เป็นข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณาทบทวนคำสั่งทางปกครอง ซึ่งหากพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองก็อาจเพิกถอนคำสั่งโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้มาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ”

๒. ขอบเขตในการอุทธรณ์

ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙^{๘๗} เมื่อพิจารณาในด้านของเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาอุทธรณ์แล้ว จะเห็นว่ามีอำนาจทบทวนคำสั่งได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ปัญหาข้อกฎหมาย หรือขั้นตอนตามกฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น ผู้อุทธรณ์จึงสามารถยกเหตุต่างๆ ดังกล่าวขึ้นอุทธรณ์ได้

๓. รูปแบบของคำอุทธรณ์

ตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดให้อุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

๔. ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์

เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ยื่นอุทธรณ์มาแล้วตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้เจ้าหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔

^{๘๗}มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “ในการพิจารณาอุทธรณ์ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนคำสั่งทางปกครองได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายหรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครองและอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้น ไปในทางใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครองหรือมีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างไรก็ได้”

วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาคำอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

สำหรับผู้ที่มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ในเรื่องอำนาจการพิจารณาคำอุทธรณ์นี้มีข้อสังเกตว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือไว้ว่า ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ต้องผูกพันตามความเห็นของกระทรวงการคลังด้วย^{๔๔} ซึ่งความเห็นดังกล่าวนี้เข้าใจว่า เนื่องจากศาลปกครองสูงสุดได้มีมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ ๒๒/๒๕๔๖ กำหนดให้ คดีที่เจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะมาฟ้องเพิกถอนตามมาตรา ๙ (๑) ได้ต้องอุทธรณ์คำสั่งก่อน ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมดุลพินิจของส่วนราชการ และไม่ให้การตรวจสอบของกระทรวงการคลังเป็นอันต้องสิ้นผลไปโดยปริยาย คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงจำเป็นต้องตีความวินิจฉัยให้สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๘ ซึ่งที่ก่อนหน้านี้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นไว้แล้วว่า เจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งไม่จำต้องอุทธรณ์คำสั่งที่หน่วยงานเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยสามารถนำคดีฟ้องเพื่อเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้เลย ซึ่งจากข้อหารือดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ในกรณีที่กระทรวงการคลังแจ้งผลการตรวจสอบสำนวนให้แก่ส่วนราชการทราบแล้ว และหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นได้ออกคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังไปแล้ว และเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้ใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจไม่มีกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาคำอุทธรณ์จะเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์นั้นได้ เพราะกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ก็จะเป็นกรณีที่เป็นการแตกต่างกับความเห็นของกระทรวงการคลัง^{๔๕} ซึ่งจากความเห็นดังกล่าวน่าจะสงสัยว่าตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า “...ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย...” ดังนั้น การที่ผู้รับคำอุทธรณ์หรือผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ถูกจำกัดอำนาจในการพิจารณาคำอุทธรณ์เช่นนี้มีข้อสงสัยว่าจะสอดคล้องกับมาตรา ๔๔ หรือไม่ และ

^{๔๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๘๐๑/๒๕๔๗

^{๔๕} หากการอุทธรณ์มีข้อเท็จจริงใหม่ก็อาจเป็นเรื่องการขอให้พิจารณาใหม่ได้

การที่ต้องมีการอุทธรณ์ก่อนนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองจะเกิดประโยชน์อย่างใดต่อเจ้าหน้าที่เมื่อไม่สามารถให้หน่วยงานของรัฐมีความเห็นเป็นอย่างอื่นไปได้ อีกทั้งการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองยังไม่ถือเป็นการทูลเกล้าฯ ใช้มาตรการบังคับทางปกครองอีกด้วย ในเรื่องนี้คงต้องดูแนวการวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาและคำวินิจฉัยของศาลปกครองต่อไปว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

ข้อ ๑๙ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ กำหนดว่า “การแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ ให้แจ้งด้วยว่า ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์และฟ้องคดีต่อศาลได้พร้อมกับแจ้งกำหนดอายุความร้องทุกข์และอายุความฟ้องคดีต่อศาลให้ทราบด้วย”

ในกรณีที่กระทรวงการคลังแจ้งผลการตรวจสอบให้หน่วยงานของรัฐทราบหรือกรณีที่ เป็นเรื่องที่ไม่ต้องส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามประกาศกระทรวงการคลังนั้น การแจ้งคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามข้อ ๑๙ ดังกล่าว ซึ่งในขณะที่ออกระเบียบนี้ศาลปกครองยังไม่เปิดทำการ เจ้าหน้าที่ผู้รับคำสั่งจึงอาจใช้สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์และฟ้องคดีต่อศาล เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งได้ แต่เมื่อปัจจุบันศาลปกครองได้เปิดทำการแล้วสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

อายุความที่เจ้าหน้าที่จะต้องไปฟ้องต่อศาลปกครองนั้นมีกำหนดภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และหากไม่แจ้งสิทธิตามข้อ ๑๙ ระยะเวลาในการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองให้ขยายเป็นหนึ่งปีตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ตามมาตรา ๕๐ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว^{๙๐}

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งทางปกครองไปแล้วและเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองและหน่วยงานได้แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นทราบแล้ว และเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้ฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองนั้น ในบางกรณีแม้ศาลปกครองจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกเลิกหรือเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็อาจจะยังไม่หลุดพ้นความรับผิดชอบต่อหน่วยงานของรัฐได้เช่นกัน โดยหน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาถึงเหตุผลในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครอง ดังนี้

^{๙๐} มาตรา ๕๐ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ วรรคท้าย “...ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ตามวรรคสองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องมีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเวลาสำหรับยื่นฟ้องเป็นหนึ่งปี นับแต่วันที่รับคำสั่ง”

๑. หากศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งโดยพิจารณาเนื้อหาสาระของคำสั่งแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะไม่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กรณีเช่นนี้ย่อมถือว่าศาลวินิจฉัยแล้วว่าหน่วยงานของรัฐไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

๒. หากศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งโดยเหตุอื่น เช่น ผู้ออกคำสั่งไม่มีอำนาจ หรือเป็นคำสั่งที่ไม่ได้กระทำตามรูปแบบหรือขั้นตอนอันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ในกรณีเช่นนี้เจ้าหน้าที่ย่อมยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิด

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองเป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองกำหนด

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๖๑/๒๕๕๓

ศาลปกครองจะรับคำฟ้องที่ยื่นต่อศาลไว้พิจารณาได้ต่อเมื่อคดีพิพาทตามคำฟ้องนั้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองและการฟ้องคดีนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดีตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองกำหนด เมื่อได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแล้วผู้ฟ้องคดีชอบที่จะรอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นก่อนหรือรอให้พ้นระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน จึงจะมีสิทธินำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลปกครอง

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งเรียกให้ผู้ฟ้องคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจตามกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งเรียกให้ชดใช้เงินของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจะต้องดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อผู้ทำคำสั่งภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว เพราะเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ตามนัยมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือยื่นอุทธรณ์คำสั่งชดใช้เงินดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีโดยยื่นทางไปรษณีย์ เมื่อได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแล้วผู้ฟ้องคดีชอบที่จะรอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นก่อนหรือรอให้พ้นระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน จึงจะมีสิทธินำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลปกครอง แต่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้รอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์หรือรอให้พ้นกำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เสียก่อน และขณะที่ยื่นฟ้องคดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดียังมิได้รับหนังสืออุทธรณ์ดังกล่าว กรณีจึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังมิได้มีการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง

แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ สิทธิในการฟ้องคดี จึงยังไม่เกิดขึ้น

๓.๑.๖ การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า

“คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระ โดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่ที่มีหนังสือเตือนให้ผู้นั้นชำระภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน

วิธีการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

โดยหลัก คำสั่งทางปกครองเป็นการใช้อำนาจโดยเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามกฎหมาย เมื่อไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองจึงต้องใช้มาตรการบังคับ เพื่อให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองนั้น ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีคำสั่งทางปกครองกำหนดให้ผู้ใดชำระเงินและได้ถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระ โดยถูกต้องครบถ้วน มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงบัญญัติเป็นขั้นตอนให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเพื่อให้สามารถบังคับชำระเงิน โดยให้เจ้าหน้าที่ที่มีหนังสือเตือนให้ผู้นั้นชำระเงินภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หากไม่มีการปฏิบัติตามหนังสือเตือนดังกล่าว เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชำระเงินได้^{๙๓}

เมื่อหน่วยงานของรัฐได้มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบไม่ชำระและหน่วยงานของรัฐได้มีหนังสือเตือนให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชำระภายใน ๗ วัน แล้ว แต่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบไม่ปฏิบัติตามคำเตือน กรณีนี้หน่วยงานของรัฐย่อมมีอำนาจบังคับชำระหนี้เงินด้วยตนเอง โดยใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ กรณีจึงถือได้ว่าการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหาย

^{๙๓} ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๙๔ - ๙๕/๒๕๔๙

ของหน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องมีค่าบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ หน่วยงานของรัฐจึงไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามนัยมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒^{๙๖}

การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น สรุปได้ว่า หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดได้เองโดยไม่ต้องแจ้งเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือกรมบังคับคดีเพื่อดำเนินการ โดยนำวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือนำบทบัญญัติในภาค ๔ ลักษณะ ๒ การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ตั้งแต่มาตรา ๒๗๑ - ๓๒๓ มาใช้บังคับ ส่วนอำนาจในการสั่งยึด อายัด หรือขายทอดตลาดนั้นเป็นไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับในรายละเอียดต่างๆ ในการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดและสถานที่ขายทอดตลาดนั้นเป็นเรื่องในทางปฏิบัติ ซึ่งปัจจุบันเจ้าหน้าที่ยังไม่มีระเบียบกลางเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการบังคับทางปกครองไว้แต่อย่างใด เจ้าหน้าที่จึงอาจไม่กล้าใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ในเบื้องต้น หน่วยงานของรัฐที่จะทำการบังคับคดี จึงควรสอบถามรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวจากกรมบังคับคดี ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่นี้อยู่ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐบางแห่งได้วางระเบียบว่าด้วยการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เช่น ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๗ ระเบียบกรมการประกันภัย ว่าด้วยการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ พ.ศ. ๒๕๔๙ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔

การใช้มาตรการบังคับทางปกครองนั้น เป็นมาตรการต่อจากการใช้สิทธิเรียกร้องด้วยวิธีการออกคำสั่ง ซึ่งอาจเปรียบเทียบกับได้กับการบังคับคดีในทางแพ่ง (ดังจะเห็นได้ว่า มาตรา ๕๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้นำวิธีการยึดอายัดและการขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาปฏิบัติโดยอนุโลม) กล่าวคือ หากได้มีการออกคำสั่งให้ชำระเงินภายในอายุความ

^{๙๖} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๓/๒๕๔๕

ตามมาตรา ๑๐ แล้ว ก็สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงอายุความ ในการออกคำสั่ง ทั้งนี้ ในทำนองเดียวกันกับกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลภายในอายุความ การฟ้องคดี ต่อมาแม้จะพ้นอายุความการฟ้องคดีก็ยังสามารถบังคับคดีได้ ซึ่งในทางแพ่งนั้น ได้มีกำหนดระยะเวลาในการบังคับคดีไว้เป็น ๑๐ ปี ตามมาตรา ๒๗๑ แห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ในส่วนของการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ไม่ได้มีการกำหนดไว้ เนื่องจากการใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีเจตนารมณ์เพื่อให้คำสั่งทางปกครองที่ออกมา สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งโดยสภาพแล้วจะต้องใช้บังคับด้วยความรวดเร็ว โดยคำนึงถึงบริการสาธารณะหรือประโยชน์ของมหาชนเป็นหลัก ดังนั้น จึงมิได้มีการกำหนด เรื่องระยะเวลาไว้ หากแต่กำหนดเงื่อนไขในการใช้ว่า จะต้องใช้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครอง โดยกระทบกระเทือนผู้อยู่ในบังคับของคำสั่ง ให้น้อยที่สุด ทั้งนี้ ตามมาตรา ๕๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อย่างไรก็ดี การที่มาตรการบังคับทางปกครองไม่มีอายุความจะก่อให้เกิดการระ แกประชาชนมากเกินไปได้ เพราะจะต้องถูกใช้มาตรการบังคับทางปกครองตลอดไปได้ จนไม่มีจุดสิ้นสุด ดังนั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๕๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ให้นำวิธีการยึดอายัด หรือขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับการบังคับทางปกครองโดยอนุโลม จึงเห็นว่าควรที่จะนำ อายุความการบังคับคดีตามมาตรา ๒๗๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับกับการบังคับทางปกครองโดยอนุโลมเช่นกัน คือ จะต้องดำเนินการบังคับให้เสร็จสิ้น ภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงิน^{๙๓}

มีข้อสังเกตว่า คำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดใช้ค่าสินไหมทดแทน หากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวไม่ชำระหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจะใช้มาตรการบังคับทางปกครอง กับเจ้าหน้าที่ซึ่งพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง (เช่น นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง) ลาออกจากราชการ หรือเกษียณอายุราชการ รวมทั้งโอนย้ายไปดำรงตำแหน่งที่อื่นได้หรือไม่ นั้น ในเรื่องทำนองเดียวกันนี้ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๑๕๗/๒๕๔๖ สรุปได้ว่า หน่วยงานเรียกให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่เพราะเกษียณอายุ ราชการแล้วชำระเงิสดังกล่าวได้ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ฉะนั้น หากเทียบเคียงตามนัยคำสั่งศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว กับกรณีต่างๆ จะเห็นได้ว่า แม้ผู้รับคำสั่งได้โอนย้ายไปดำรงตำแหน่งที่อื่นพ้นจากตำแหน่ง

^{๙๓} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๑๘/๒๕๔๓ และ ๕๐๙/๒๕๔๔

ทางการเมือง ลาออกจากราชการ หรือเกษียณอายุราชการไปแล้ว ก็ไม่กระทบต่อคำสั่งตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙^{๙๔}

การเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดซึ่งเกษียณอายุราชการหรือพ้นจากตำแหน่งหรือถึงแก่ความตายก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเกษียณอายุราชการหรือพ้นจากตำแหน่งหน่วยงานของรัฐยังคงมีสิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเมื่อเจ้าหน้าที่ไม่ชำระเงินตามคำสั่ง หน่วยงานของรัฐย่อมใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ แม้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะเกษียณอายุราชการหรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วก็ตาม

ในเรื่องนี้ ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๑/๒๕๔๖ สรุปได้ว่า แม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะพ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะออกคำสั่งเรียกให้ชำระเงินก็ตาม หน่วยงานของรัฐยังคงมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนและมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าว รวมทั้งมีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

- กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตายก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ศาลปกครองมีคำสั่งที่ ๔๑๖/๒๕๔๖ สรุปได้ว่า ความเป็นเจ้าหน้าที่ได้สิ้นสุดลงเพราะความตาย ทำให้ไม่สามารถใช้วิธีการออกคำสั่งเรียกให้ชำระเงินเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ และเมื่อเป็นกรณีที่ไม่สามารถออกคำสั่งทางปกครองได้แล้ว จึงไม่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้เช่นกัน หน่วยงานของรัฐจึงต้องฟ้องศาลเพื่อบังคับตามสิทธิเรียกร้องต่อศาลและคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๒๗/๒๕๕๔ สรุปได้ว่า กรณีหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการออกคำสั่งให้ใช้เงินหรือใช้สิทธิเรียกร้องภายในอายุความแล้ว หากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดไม่ชำระค่าสินไหมทดแทน หน่วยงานของรัฐขอที่จะพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินได้ อันเป็นการกำหนดมาตรการหนึ่งเพื่อให้ได้ชำระเงินครบถ้วน แต่หากหน่วยงานของรัฐเห็นว่าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

^{๙๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๕๓-๓๕๔/๒๕๔๗

ยังมีข้อขัดข้องในการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับทางปกครองก็ไม่ตัดสิทธิหน่วยงานของรัฐที่จะใช้สิทธิทางศาล กล่าวคือ หน่วยงานของรัฐชอบที่จะเสนอข้อพิพาทให้ศาล ซึ่งเป็นองค์กรตุลาการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผลได้ ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อคุณประโยชน์ในอันที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิโดยศาล

การใช้มาตรการบังคับทางปกครองนั้นมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองด้วย แตกต่างหากจากคำสั่งที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทน ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น หากการใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้กระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการใช้ไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายหรือใช้เกินสมควรแก่เหตุ เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบอาจอุทธรณ์โต้แย้งการใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

สำหรับวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นจะต้องมีการดำเนินการดังต่อไปนี้^{๙๔}

๑) ผู้มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สิน ได้แก่ บุคคลตามที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น ผู้มีอำนาจออกคำสั่งดังกล่าวสำหรับกรณีของหน่วยงานระดับกรม จึงได้แก่ อธิบดี ทั้งนี้ ตามข้อ ๑ (๒) ของกฎกระทรวงดังกล่าว

๒) ผู้ปฏิบัติการตามคำสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สิน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้มีอำนาจออกคำสั่งตามข้อ ๑) และเป็นผู้ที่ถูกระบุไว้ในคำสั่งให้เป็นผู้ปฏิบัติการตามคำสั่งนั้น ซึ่งจะมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินเป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติการตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองด้วย

๓) วิธีการยึดหรือการอายัดหรือการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น โดยที่ มาตรา ๕๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้เฉพาะการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการยึดหรือการอายัดหรือการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒) ต้องนำวิธีการที่บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้แก่

^{๙๔} ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๙๔ - ๙๕/๒๕๔๙ และหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๓๗๓ เดือนมิถุนายน ๒๕๔๙ เรื่องเสร็จที่ ๓๑๐ - ๓๑๑/๒๕๔๙

บทบัญญัติต่างๆ ในหมวด ๒ วิธียึดทรัพย์ อาัยทรัพย์ และการจ่ายเงิน เป็นหลักในการนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติตามคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองดังกล่าว ส่วนรายละเอียดควรจะต้องปฏิบัติอย่างไรนั้น เป็นวิธีปฏิบัติงานเพื่อให้มีผลสำเร็จ ซึ่งควรจะได้ปรึกษาต่อหน่วยงานที่มีประสบการณ์ในการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ซึ่งได้แก่ กรมบังคับคดีหรือกรมสรรพากร

โดยที่อาจสรุปขั้นตอนการยึด อาัยทรัพย์ และขายทอดตลาดทรัพย์สินได้ ดังนี้

(๑) การยึดเอกสารและสังหาริมทรัพย์มีรูปร่าง

มาตรา ๓๐๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจยึดทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยเอาทรัพย์มาอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่เพื่อรวบรวมแล้วขออนุญาตต่อศาลเพื่อทำการขายทอดตลาดต่อไปได้ ทั้งนี้ มาตรา ๓๐๓ (๑) และ (๒) กำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถยึดทรัพย์นั้นมาอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานบังคับคดีเองหรือมอบให้บุคคลอื่นดูแลรักษาทรัพย์นั้นแทนได้ แต่เจ้าพนักงานต้องแจ้งการยึดให้ลูกหนี้ทราบด้วย จากบทบัญญัติดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการตามคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองย่อมมีอำนาจเอาทรัพย์มาอยู่ในความดูแลของตนได้ แต่ต้องแจ้งการยึดให้ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองทราบด้วย

(๒) การยึดอสังหาริมทรัพย์

มาตรา ๓๐๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีนำหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินมารักษาไว้ และแจ้งการยึดให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและเจ้าพนักงานที่ดินทราบ และหากหนังสือสำคัญยังไม่ได้ออก หรือนำมาแสดงไม่ได้ หรือหาไม่พบ ให้ถือว่ากรณีที่ได้แจ้งการยึดต่อลูกหนี้และเจ้าพนักงานที่ดินถือเป็นการยึดที่สมบูรณ์และตามกฎหมายแล้ว ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการตามคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองจะต้องนำหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินมารักษาไว้ และแจ้งการยึดให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดและเจ้าพนักงานที่ดินทราบ

(๓) การอายัดทรัพย์สิน

มาตรา ๓๑๐ ทวิ และมาตรา ๓๑๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กำหนดการอายัดไว้ว่า ให้อายัดโดยคำสั่งอายัดซึ่งศาลออกให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษตามที่เจ้าหนี้ร้องขอ ห้ามลูกหนี้ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องให้งดเว้นการจำหน่ายสิทธิเรียกร้องตั้งแต่ได้ส่งคำสั่งนั้นให้ลูกหนี้ และมีข้อห้ามบุคคลภายนอกซึ่งเป็นลูกหนี้ตามสิทธิเรียกร้องไม่ให้ชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา แต่ให้ชำระหรือส่งมอบให้แก่ศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี ณ เวลาหรือภายในเวลาตามที่กำหนดไว้ ดังนั้น ในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่จะต้องมีคำสั่งของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐไปยังเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้งดเว้นหรือห้ามจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิเรียกร้อง และห้ามบุคคลภายนอก

ซึ่งเป็นลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องส่งมอบ โอนทรัพย์สิน สิทธิ หรือเงินให้แก่เจ้าหนี้ที่ผู้กระทำความผิดแต่ให้ส่งมอบแก่เจ้าหนี้ที่แทน

อนึ่ง การอายัดที่ดินนั้น กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๓๕/๒๕๔๗ เรื่อง การอายัดที่ดิน ซึ่งกรมที่ดินได้แจ้งเวียนคำสั่งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้เจ้าหนี้ที่ทราบและถือปฏิบัติแล้ว ตามหนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๕/ว ๓๔๕๓๐ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ การอายัดที่ดินจึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคำสั่งกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวด้วย

(๔) การขายทอดตลาดทรัพย์สิน

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้เคยวินิจฉัยในเรื่องเสร็จที่ ๑๗๓/๒๕๕๑ ว่า การดำเนินการขายทอดตลาด จะต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งในการอนุโลมใช้จะต้องเทียบเคียงอำนาจของผู้พิพากษามาเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น ผู้มีอำนาจในการอนุมัติให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้ทำการอายัดตามการใช้มาตรการบังคับทางปกครองจึงได้แก่เจ้าหน้าที่ที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ฯ^{๓๖}

อนึ่ง การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ กรณีเจ้าหน้าที่ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ผลปรากฏว่าศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เห็นว่า มาตรา ๗๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้การปฏิบัติตามคำบังคับของคำพิพากษาไว้จนกว่าจะพ้นระยะเวลาการอุทธรณ์ หรือในกรณีที่มีการอุทธรณ์ให้การบังคับคดีไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด ดังนั้น เมื่อคดีนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด หน่วยงานของรัฐจึงยังไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น โดยยังคงถือว่าคำสั่งที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมีผลใช้บังคับอยู่ และเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าหน่วยงานของรัฐได้มีการออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองแล้ว ย่อมทำให้สามารถยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระค่าสินไหมทดแทน เพราะการที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดฟ้องคดีต่อศาลเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ย่อมไม่เป็นการตัดอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิด ซึ่งได้มีการออกคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๓๖} ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๖๗๓/๒๕๕๑

(คณะพิเศษ) ได้เคยให้ความเห็นไว้แล้วในเรื่องเสรีที่ ๕๔๘/๒๕๔๔ โดยระยะเวลาในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองสามารถดำเนินการบังคับได้ภายในสิบปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน^{๙๗}

สำหรับทรัพย์สิน เงินหรือสิทธิเรียกร้องใดบ้างที่ไม่ตกอยู่ภายใต้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เห็นว่า โดยที่มาตรา ๒๘๕ และมาตรา ๒๘๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ได้กำหนดประเภทของทรัพย์สิน เงินหรือสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีไว้ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองลูกหนี้ตามคำพิพากษา มิให้ได้รับความกระทบกระเทือนในชีวิตความเป็นอยู่จนเกินสมควรแก่เหตุ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาลักษณะของเรื่องแล้ว เห็นว่า ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินก็สมควรได้รับการคุ้มครองในลักษณะเดียวกันกับลูกหนี้ตามคำพิพากษา ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงขอที่จะนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทรัพย์สิน เงินหรือสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามมาตรา ๒๘๕ และมาตรา ๒๘๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึด หรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ด้วย โดยอนุโลม ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจึงไม่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับทรัพย์สิน เงินหรือสิทธิเรียกร้อง ตามที่กำหนดในมาตรา ๒๘๕ และมาตรา ๒๘๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้^{๙๘}

นอกจากนี้ มาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า ผู้ถูกดำเนินการตามมาตรการบังคับทางปกครองอาจอุทธรณ์การบังคับทางปกครองนั้นได้ โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการเดียวกันกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ดังนั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ประสงค์จะฟ้องโต้แย้งมาตรการบังคับทางปกครองต่อศาลปกครองก็ต้องดำเนินการอุทธรณ์มาตรการบังคับทางปกครองดังกล่าวเสียก่อน จึงจะฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีความเห็นเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองไว้ ดังนี้

^{๙๗} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีที่ ๘๔/๒๕๕๐

^{๙๘} ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสรีที่ ๔๔๓/๒๕๕๐

๑. เจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับรัฐ ๒ สถานะ คือ สถานะเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ให้กับรัฐหรือตัวแทนรัฐ กับสถานะเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเป็นเอกชนคนหนึ่ง สำหรับคำว่า “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น หมายถึงเจ้าหน้าที่ในสถานะที่หนึ่ง แต่กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว จึงอยู่ในฐานะเอกชนคนหนึ่งเท่านั้น มิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ตามความหมายของมาตรา ๕๕ ดังกล่าว ดังนั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดอย่างร้ายแรงไม่ชำระค่าสินไหมทดแทนตามคำสั่งเรียกให้ชดใช้เงิน หน่วยงานของรัฐสามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีหรือกรมบังคับคดีดำเนินการแต่อย่างใด กรณีที่มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเนื่องจากการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง หน่วยงานของรัฐสามารถเรียกเก็บค่าฤชาธรรมเนียมได้ในอัตราเดียวกับที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยค่าธรรมเนียมจะหักจากราคาทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดได้ก่อนที่จะนำมาชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ โดยที่การยึดอายัด และขายทอดตลาดของผู้รับคำสั่งทางปกครองเป็นเรื่องที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการครอบครองหรือเป็นเจ้าของสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจึงไม่อาจจำจ้างเอกชนให้ดำเนินการแทนได้^{๙๔}

๒. กฎกระทรวงฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดอำนาจของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองเป็น ๒ กรณี คือ

กรณีที่ ๑ กรณีที่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครอง ข้อ ๑ (๕) และ (๖) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ๙ ได้แบ่งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นออกเป็น ๒ ประเภท และกำหนดขั้นตอนการใช้มาตรการบังคับทางปกครองที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตาม ข้อ ๑ (๕) ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เทศบาลนคร เทศบาลเมือง องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเมืองพัทยา กรณีนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร นายกเทศมนตรีเมือง นายกเทศมนตรีนคร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือปลัดเมืองพัทยา จะเป็นผู้มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

๒) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตาม ข้อ ๑ (๖) ได้แก่ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีนี้นายกเทศมนตรีตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเป็นผู้มีอำนาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

^{๙๔} ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๗๑๙/๒๕๔๖

กรณีที่ ๒ กรณีผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครอง ข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ๓ ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามข้อ ๑ เป็นผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้อยู่ใต้บังคับของคำสั่งทางปกครองโดยบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนที่จะใช้มาตรการบังคับทางปกครอง แต่เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของข้อ ๑ (๖) แห่งกฎกระทรวงฉบับเดียวกันนี้มีความประสงค์จะให้การใช้มาตรการบังคับทางปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางประเภทอยู่ภายใต้การกลั่นกรองการใช้ดุลพินิจโดยรัฐ ดังนั้น การใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามข้อ (๒) ของผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของข้อ ๑ (๖) ด้วย กล่าวคือ ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน

หากหน่วยงานออกคำสั่งให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นการออกคำสั่งที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในเรื่องการให้เจ้าหน้าที่อื่นให้ความเห็นชอบก่อน คำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่สมบูรณ์ ดังนั้น ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดได้ให้ความเห็นชอบในภายหลังก็จะทำให้คำสั่งทางปกครองนั้นสมบูรณ์ ทั้งนี้ โดยจะต้องกระทำก่อนสิ้นสุดกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์หรือก่อนมีการนำคำสั่งทางปกครองไปสู่การพิจารณาของผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องของคำสั่งทางปกครองนั้น ตามที่บัญญัติในมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ^{๑๐๐}

๓. การใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินเป็นการบังคับกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงินไม่ว่าทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ใด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ชอบที่จะยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินได้โดยไม่จำกัดพื้นที่ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนี้ ^{๑๐๑}

ก. ความรับผิดทางแพ่ง (ละเมิด) ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หลักในเรื่องละเมิด การกระทำใดแม้จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นแต่ผู้นั้นมีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำได้ การนั้นไม่ถือว่าเป็นละเมิด ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่

^{๑๐๐} ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๒๓๗/๒๕๕๑

^{๑๐๑} ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๖๗๓/๒๕๕๑

ข. ความรับผิดชอบทางอาญา โดยหลักแล้วการกระทำใดแม้ประมวลกฎหมายอาญาจะกำหนดให้เป็นความผิดแต่หากมีกฎหมายให้อำนาจสำหรับการกระทำนั้น ก็ไม่ถือว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดอาญา ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้เจ้าหน้าที่ย่อมไม่มีความผิดทางอาญา

๔. กรณีมีการฟ้องคดีเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าสินไหมทดแทนต่อศาลปกครองและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล แม้ว่าการฟ้องคดีต่อศาลจะไม่มีผลเป็นการทุเลาการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ของหน่วยงานของรัฐ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้ให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๘๗/๒๕๕๐ ก็ตาม หน่วยงานของรัฐอาจรอการขายทอดตลาดไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด โดยจะต้องระมัดระวังมิให้ล่วงเลยระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน^{๑๐๒}

๕. การใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นการบังคับกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระหนี้ โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นอยู่ในเขตพื้นที่ใด แม้กรุงเทพมหานครจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยมีอาณาเขตท้องที่ คือ พื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามหลักของการกระจายอำนาจปกครองจากรัฐไปยังองค์กรอื่นเพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยให้มีความเป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ตามมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น เป็นหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะภายในเขตกรุงเทพมหานครที่ต้องดำเนินการเฉพาะภายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร แต่การดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น มิใช่การจัดระบบบริการสาธารณะ ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงสามารถดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับทางปกครองที่มีทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องอยู่นอกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครได้^{๑๐๓}

^{๑๐๒} ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๑๗๓/๒๕๕๑

^{๑๐๓} ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องเสร็จที่ ๒๙๐/๒๕๕๑

มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีระเบียบเพื่อให้เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ สามารถผ่อนชำระหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบนั้นได้ โดยคำนึงถึงรายได้ ฐานะครอบครัว และความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย”

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบดังกล่าวสามารถที่จะขอผ่อนชำระหนี้ค่าสินไหมทดแทนให้หน่วยงานของรัฐได้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๒๕ และ ๒๗ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบขอผ่อนชำระหนี้หน่วยงานของรัฐนั้นจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลัง กำหนดด้วย ^{๓๐๔}

๓.๑.๗ การชดใช้ค่าเสียหาย

การชดใช้เงินหรือทรัพย์สิน

๑) ในกรณีความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินแต่เพียงอย่างเดียว

๒) ในกรณีที่ความเสียหายมิได้เกิดแก่เงินจะดำเนินการต่อไปนี้แทนการชำระเงินก็ได้

ก. ชดใช้เป็นทรัพย์สินอย่างเดียวกันโดยมีสภาพ คุณภาพ ปริมาณและลักษณะเดียวกันกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายและใช้งานแทนได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย โดยทำสัญญายินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นทรัพย์สินดังกล่าว

ข. ซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหายให้คงสภาพเดิม โดยทำสัญญาว่าจะจัดการให้ทรัพย์สินคงสภาพเหมือนเดิมภายในเวลาไม่เกิน ๖ เดือน

โดยการชดใช้ ซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สิน ตามข้อ ก. และ ข. ต้องมีการตรวจรับตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุ แต่หากมีการทำสัญญายินยอมชดใช้หรือจะจัดการให้ทรัพย์สินคงสภาพเดิมต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และจะวางหลักประกันด้วยก็ได้

กรณีมีการชดใช้แตกต่างจากข้อ ก. และ ข. ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน ซึ่งในทางปฏิบัติของการชดใช้ความเสียหายของทรัพย์สิน ผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่จะขอชดใช้เป็นเงินแทนการชดใช้ตัวทรัพย์สิน กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางก็จะพิจารณาคำนวณค่าเสียหายของทรัพย์สินเพื่อเรียกให้ชดใช้เป็นรายการหนี้ตามลักษณะและคุณสมบัติของทรัพย์สิน ดังนั้น กระทรวงการคลังจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดชอบต่อละเมิดให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้ภายใต้เกณฑ์ที่เหมาะสม ^{๓๐๕}

^{๓๐๔} ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๕

^{๓๐๕} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๗.๒/ว. ๘๑ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕

การผ่อนชำระเงิน

ในกรณีเจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายพิจารณาผ่อนผันตามความเหมาะสมภายใต้หลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ปัจจุบันมีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๕^{๓๐๖} วางหลักเกณฑ์การผ่อนชำระเงินไว้โดยสรุปได้ ดังนี้

- ๑) ต้องมิใช่กรณีเกิดจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่และเป็นกรณีที่ขอผ่อนชำระเต็มจำนวนที่ต้องรับผิดชอบ
- ๒) ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาผ่อนผันและกำหนดจำนวนเงินที่ต้องผ่อนชำระเป็นรายเดือนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพตามฐานานุรูป ความรับผิดชอบตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และพฤติการณ์แห่งคดี ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้
  - ถ้าผ่อนชำระภายในเวลา ๑ ปี ไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระ
  - วงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือนภายในเวลาไม่เกิน ๕ ปี
  - วงเงินเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือนภายในเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี

อนึ่ง หลักเกณฑ์การผ่อนชำระหนี้ดังกล่าวข้างต้น ใช้สำหรับกรณีเจ้าหน้าที่กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ แต่หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทนายที่ได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ ซึ่งไม่สามารถชำระเงินดังกล่าวคืนแก่ทางราชการได้ในคราวเดียวและขอผ่อนชำระ ต้องใช้หลักเกณฑ์ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทนายที่ได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๖^{๓๐๗} และหากเป็นกรณีผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญได้รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ สาเหตุเกิดจากการเบิกจ่ายคลาดเคลื่อน ในการรับเบี้ยหวัดบำนาญต่างสังกัด สามารถผ่อนชำระหนี้ได้โดยงดเว้นดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระ^{๓๐๘} เช่นเดียวกับกรณีผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญได้รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ เนื่องจากการเข้ารับราชการหรือกลับเข้ารับราชการ เข้าทำงานหรือกลับเข้าทำงาน ในส่วนราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น สามารถผ่อนชำระหนี้ได้โดยงดเว้นดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระ^{๓๐๙}

^{๓๐๖} หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๑๑๕ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

^{๓๐๗} หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๓๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

^{๓๐๘} หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว ๗๙ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑

^{๓๐๙} หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว ๘๑ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

การคิดดอกเบี้ย

ด้วยปรากฏว่า มีส่วนราชการหลายแห่งขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ย กรณีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งส่วนราชการได้เรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบกล่าวชดใช้เงินคืนภายในกำหนดเวลา แต่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ได้ชดใช้เงินตามกำหนดเวลาดังกล่าว ในการเรียกคืนจะคิดดอกเบี้ยระหว่างผิณฑ์จากการชำระหนี้ในชั้นตอนใด อย่างไร หรือไม่ โดยแต่ละส่วนราชการจะถือปฏิบัติแตกต่างกัน ซึ่งการที่ต้องใช้คืนเงินที่เบิกจ่ายไปจากทางราชการหรือการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนทางละเมิดก็ดี หากเป็นกรณีมีคดีขึ้นศาล ศาลก็จะมีคำพิพากษาให้มีการชำระดอกเบี้ยตามคำขอของโจทก์ ดังนั้น กระทรวงการคลังจึงกำหนดหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ย กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยสรุปได้ ดังนี้^{๑๑๐}

๑) เมื่อส่วนราชการได้มีคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายในกำหนดระยะเวลาอันสมควรแล้ว หากไม่ชำระหนี้ดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนดให้เรียกดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ผิณฑ์

๒) กรณีเจ้าหน้าที่จงใจทุจริตยักยอกเงินหรือทรัพย์สินของทางราชการไป และมีมูลความผิดทางอาญาด้วย ให้ส่วนราชการเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระดอกเบี้ยของเงินหรือทรัพย์สินที่ต้องชดใช้ตั้งแต่วันที่กระทำการทุจริต

๓) กรณีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่มีใช้การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้รับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยให้เรียกดอกเบี้ยตามสิทธิของเจ้าหนี้ตั้งแต่วันที่ทำการละเมิด

๓.๒ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ให้บังคับใช้เฉพาะกับหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บางประเภทเท่านั้น ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ยกเว้นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานของรัฐตามกฎหมาย ว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ

^{๑๑๐} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๘.๗/ว.๑๐๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕

ตั้งแต่หน่วยงานของรัฐได้รับรายงานว่าเจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก อันเนื่องมาจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ การแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด การส่งสำนวนการสอบสวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ รวมถึงการพิจารณาในส่วน of กระทรวงการคลัง ทำนองเดียวกับกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิด ต่อหน่วยงานของรัฐ

การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามข้อ ๓๓ นั้น หมายความว่า การปฏิบัติตามข้อ ๓๑ ประกอบกับข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ อย่างไรก็ตามการส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบจะกระทำเฉพาะกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นสมควรให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น เนื่องจากมีความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐ ซึ่งกระทรวงการคลังมีหน้าที่กำกับดูแลรับผิดชอบเกิดขึ้น แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐ มีคำสั่งไม่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามคำขอของบุคคลภายนอกเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐ ยังไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น กระทรวงการคลังจึงไม่มีหน้าที่ตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริง ในกรณีดังกล่าว ^{๑๑๑}

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก นั้น มีขั้นตอนเพิ่มเติมบางประการ ดังนี้

๓.๒.๑ การชดเชยค่าเสียหายให้แก่บุคคลภายนอก

ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดเชยค่าสินไหมทดแทน ให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร็ว โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เพื่อพิจารณาว่าต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามคำขอ ดังกล่าวหรือไม่ หากเป็นกรณีที่ต้องชดเชยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ปัจจุบันมีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ วางหลักเกณฑ์ไว้ โดยสรุปได้ ดังนี้ ^{๑๑๒}

๑) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน ถ้าความเสียหายเกิดแก่เงินให้ใช้เป็นเงินตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความเสียหาย เกิดแก่ทรัพย์สินอื่นให้ใช้ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว หรือใช้ค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้น กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยมีหลักฐาน เช่น ภาพถ่ายของทรัพย์สินที่เสียหาย ค่าซ่อมตาม ใบเสร็จรับเงินของบริษัท ห้างหรือร้านที่ทำการซ่อม และใบกำกับภาษี เป็นต้น และให้ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดมีหน้าที่กำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทน

^{๑๑๑} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๗๐/๒๕๔๔

^{๑๑๒} ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคล ภายนอก ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔

เพื่อความเสียหายหรือสูญเสียแก่ทรัพย์สินนั้นตามความเหมาะสมและเป็นธรรม แล้วนำเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งพิจารณาสั่งการต่อไป ทั้งนี้ ในการคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินเพื่อให้ได้ราคาทรัพย์สินสุทธิ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่กระทรวงการคลังกำหนดในการเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบทางละเมิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ โดยอนุโลม ^{๓๓๓}

๒) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายหรือชีวิต

- ค่ารักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย

ก. กรณีผู้เสียหายไม่มีรายได้ประจำ ให้ชดใช้ความเสียหายตามช่วงเวลา que ผู้เสียหายไม่สามารถไปทำงานได้ โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ตามเขตจังหวัดซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้เสียหาย ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินวันละ ๓๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์มีหนังสือรับรองให้หยุดรักษาตัว แต่ไม่เกิน ๖๐ วัน

ข. กรณีผู้เสียหายที่มีรายได้ประจำ หากระหว่างเจ็บป่วยไม่สามารถไปทำงานได้และไม่ได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากนายจ้าง ให้ชดใช้ความเสียหายตามช่วงเวลา que ผู้เสียหายไม่สามารถไปทำงานได้ โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่นายจ้างหรือหน่วยงานต้นสังกัดจ่ายให้ ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์รับรองให้หยุดรักษาตัว แต่ไม่เกิน ๒ เดือน

- ค่าชดเชยการสูญเสียอวัยวะหรือสมรรถภาพในการทำงาน ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

- ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท
- ค่าขาดไร้อุปการะ ให้ทายาทคนละไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

ทั้งนี้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเจ้าของงบประมาณที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนพิจารณาให้ความเห็นชอบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการสอบสวน พร้อมทั้งแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยแก่ผู้ยื่นคำขอทราบโดยเร็ว จากนั้น ให้เบิกจ่ายเงินเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอตอบรับผลการวินิจฉัย กรณีผู้ยื่นคำขอยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองที่มีอำนาจพิจารณาคดีภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

^{๓๓๓} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๗.๒/ว ๘๑ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕

การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้นมิวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ถูกระทำละเมิดกลับคืนสู่สภาพเดิมได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ส่วนสิทธิของข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานของรัฐในการที่จะเบิกค่ารักษาพยาบาลนั้นเป็นสวัสดิการที่หน่วยงานของรัฐจัดให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างที่ปฏิบัติงานให้แก่ตนซึ่งเป็นสิทธิคนละส่วนและมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกับความเสียหายในเรื่องละเมิด โดยในกรณีทั่วไปผู้ถูกระทำละเมิดยังคงต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำละเมิดนั้นเต็มจำนวนค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิดนั้นจะนำค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับในส่วนนี้มาหักออกจากค่าสินไหมทดแทนอันจะพึงได้รับการชดใช้จากการกระทำละเมิดไม่ได้^{๑๑๔}

๓.๒.๒ การไล่เบี้ย

ในกรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่ เพียงใดเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ผู้แต่งตั้งและกระทรวงการคลังจะต้องพิจารณาด้วยว่า จะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชดใช้เพียงใด

หากเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกไปก่อนแล้ว โดยผลการพิจารณาเป็นที่ยุติว่าเจ้าหน้าที่มิได้กระทำการนั้นไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ก็มีสิทธิไล่เบี้ยให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวนดังกล่าวได้ในภายหลัง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้มีความเห็นว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ถูกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกไปก่อนนั้น เจ้าหน้าที่จะใช้สิทธิเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ได้ ก็ต่อเมื่อหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดกับบุคคลภายนอกอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งข้อเท็จจริงตามข้อหาหรือปรากฏว่า นาย ส ได้ยินยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไปก่อนเพื่อให้ผู้เสียหายยุติการดำเนินคดี โดยยังไม่ปรากฏว่ากรมคุมประพฤติต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้นหรือไม่ นาย ส จึงไม่มีสิทธิเรียกให้กรมคุมประพฤติชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวคืนให้แก่ตนตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่^{๑๑๕}

^{๑๑๔} คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๒๖๙/๒๕๕๑

^{๑๑๕} ความวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๒๕/๒๕๕๐

๓.๒.๓ การดำเนินคดี

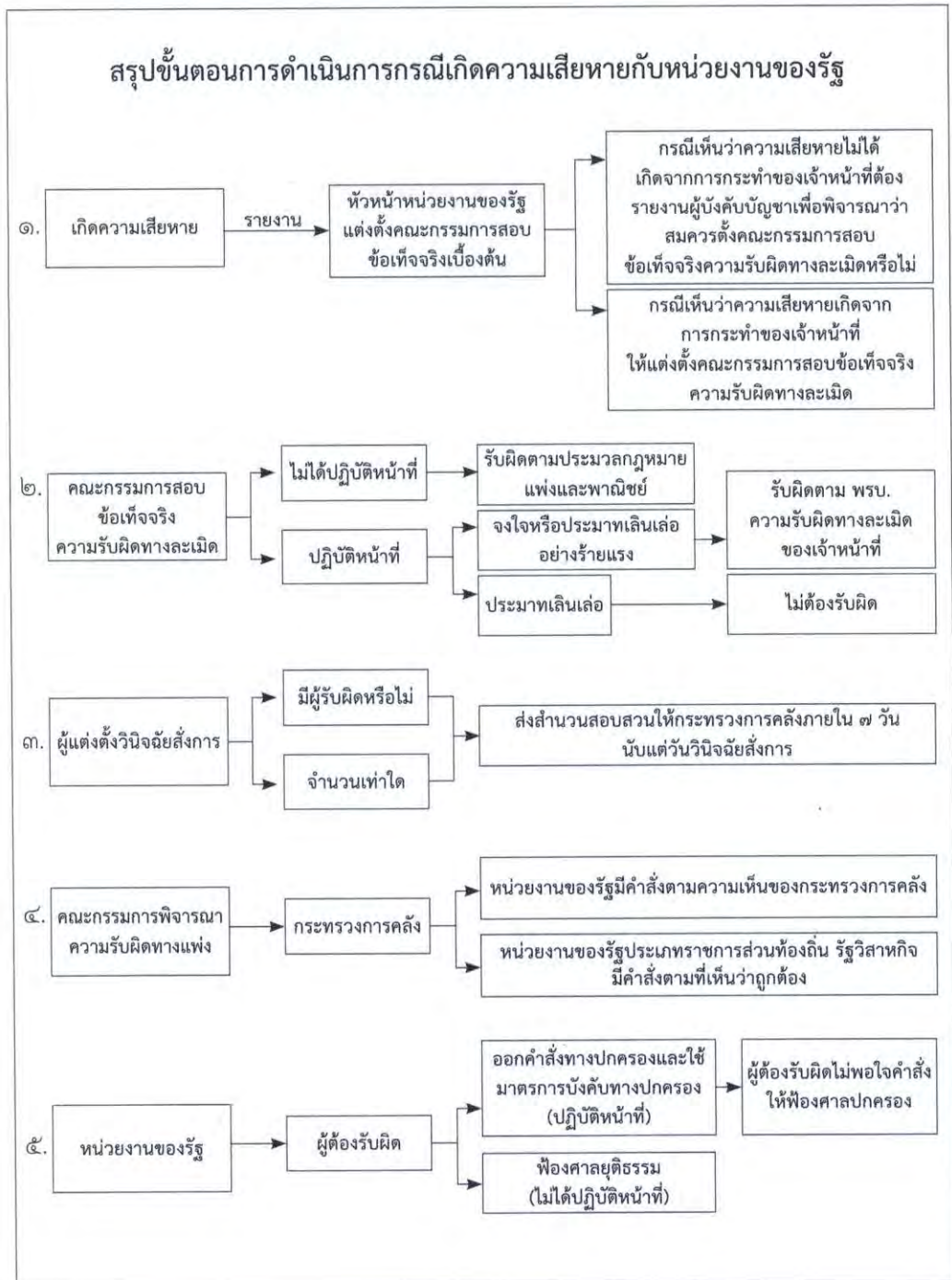
ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ให้หน่วยงานของรัฐประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อเตรียมการต่อสู้คดีและหาผลการพิจารณาในเบื้องต้นปรากฏว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่หากความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความและถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อนแล้ว ให้พนักงานอัยการแถลงต่อศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดีและให้ช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

อนึ่ง สำหรับการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด เช่น ค่าซ่อมแซมทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทน ฯลฯ ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๙^{๑๑๖}

^{๑๑๖} หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๙.๗/ว. ๒๐๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๙

**สรุปขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙**

บทที่ ๔

**การทำสำนวนการสอบข้อเท็จจริง
ความรับผิดชอบละเมิด**

บทที่ ๔

การทำสำนวนการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด

ด้วยปัจจุบันหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ยังดำเนินการเกี่ยวกับการทำสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงควรที่จะได้มีการวางแนวทางการทำสำนวนการสอบสวน อันเป็นมาตรฐานเบื้องต้นไว้เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไปตามลำดับ ดังนี้

๔.๑ การดำเนินการของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

๑) การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดต้องดำเนินการด้วยความถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่

- มีอำนาจแต่งตั้ง
- อ้างกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- ตั้งกรรมการไม่เกินจำนวนที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด (๕ คน)
- ไม่แต่งตั้งผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียเป็นกรรมการ
- กรณีมีความเสียหายเกิดแก่หลายหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่หลายสังกัดกระทำ

ให้เกิดความเสียหาย ฯลฯ ต้องแต่งตั้งกรรมการร่วม

๒) การวินิจฉัยสั่งการถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่

- วินิจฉัยและมีความเห็นว่า
  - ก. มีเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนหรือไม่
  - ข. จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนเท่าใด
- ลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่วินิจฉัยสั่งการท้ายรายงานผลการสอบสวน

ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๓) ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

- ภายใน ๗ วัน
- ยกเว้นสำนวนตามประกาศกระทรวงการคลังฯ ส่งแบบรายงานทุก ๓ เดือน

๔) การเรียกคดีใช้

- ออกคำสั่งเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบ ใช้ ภายใน ๒ ปี
- ไล่เบี้ย ภายใน ๑ ปี
- ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สิน ภายใน ๑๐ ปี
- พ้องทนายทของผู้ต้องรับผิดชอบ (กรณีไม่สามารถออกคำสั่งได้) ภายในอายุความ

มรดก ๑ ปี

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๘ วรรคแรก ได้กำหนดว่า เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใดและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้าเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้ และวรรคสี่ กำหนดว่า ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย ดังนั้น เพื่อให้การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ครบถ้วนลดความยุ่งยากในการสอบสวน กระทรวงการคลังจึงมีหนังสือชักซ้อมความเข้าใจให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ดังนี้^{๑๑๗}

๑. เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่งโดยไม่ชักช้า อย่างช้าไม่ควรเกิน ๑๕ วัน นับแต่รู้หรือทราบความเสียหายและให้รีบดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้แล้วเสร็จโดยเร็ว อย่างช้าไม่ควรเกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ตั้งตั้ง ทั้งนี้ หากคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่สามารถดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ อาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้อีกครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน โดยให้คำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นในการขอขยายระยะเวลา และระมัดระวังเรื่องอายุความด้วย

๒. เมื่อการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเสร็จสิ้นแล้วให้ผู้แต่งตั้งรับดำเนินการส่งการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ อย่างช้าไม่ควรเกิน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับผลการสอบสวน และให้ส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายใน ๗ วัน นับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

๓. เนื่องจากการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐหลายแห่ง คณะกรรมการฯ มิได้ให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๕ ทำให้การสอบสวนไม่ชอบและเป็นเหตุให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งที่หน่วยงานของรัฐ

^{๑๑๗} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว ๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอยู่เสมอ ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดเกิดความล่าช้าจากการต้องกลับไปดำเนินการสอบสวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายใหม่ จึงขอให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ดังกล่าวโดยเคร่งครัดด้วย

อนึ่ง จากการตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดของหน่วยงานต่างๆ ปรากฏว่า สำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดส่วนใหญ่มีเอกสารประกอบการพิจารณาเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางเรื่องเป็นเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการพิจารณาบางเรื่องเป็นการส่งเอกสารซ้ำซ้อน หรือเป็นเอกสารภายในที่ไม่เกี่ยวข้องกับสำนวนการสอบละเมิดแต่อย่างใด หรือบางเรื่องมีเอกสารไม่มากแต่ก็จัดส่งไม่ครบถ้วนซึ่งเอกสารดังกล่าวก่อให้เกิดภาระด้านค่าใช้จ่ายในการส่งเอกสารแก่หน่วยงานนั้น และกรมบัญชีกลางในฐานะผู้ตรวจสอบสำนวนและเก็บรักษาเอกสาร ประกอบกับปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน ดังนั้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระดังกล่าวและลดการใช้ทรัพยากร ขณะเดียวกันเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า อีกทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน กรมบัญชีกลางจึงวางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบดังนี้^{๑๑๘}

๑. ตรวจสอบเอกสารประกอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดให้ครบถ้วน เช่น คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด หนังสือมอบอำนาจการวินิจฉัยสั่งการของผู้แต่งตั้ง คำให้การของผู้ต้องรับผิดชอบและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บังคับบัญชาตามสายงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๒. Scan เอกสารประกอบการพิจารณา และทำการบันทึกเป็น PDF ไฟล์ (.pdf) โดยหากเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเงินหรือคำให้การของผู้เกี่ยวข้องหรือต้องรับผิดชอบจะต้อง Scan ส่วนที่ปรากฏลายมือชื่อของผู้เกี่ยวข้องหรือต้องรับผิดชอบด้วย

๓. ทำการบันทึกเอกสารที่จัดทำขึ้น เช่น รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด ด้วยโปรแกรม Microsoft Word (.doc)

๔. ทำการบันทึกข้อมูลตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ลงแผ่น CD-ROM แล้วจัดส่งพร้อมรายงานผลการสอบสวนที่ส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ โดยไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารให้กรมบัญชีกลางอีก

ทั้งนี้หากหน่วยงานใดยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการดังกล่าวจะจัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดเป็นเอกสารไปพลางก่อนก็ได้

^{๑๑๘} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๓๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙

๔.๒ การดำเนินการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

- ๑) ตรวจสอบอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งแต่งตั้ง
- ๒) ประชุมกำหนดแนวทางการสอบสวน และปฏิทินระยะเวลาการพิจารณา
- ๓) ทำหนังสือเชิญผู้เกี่ยวข้องมาให้การและให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ๔) แจ้งสิทธิก่อนดำเนินการสอบสวน
- ๕) ให้โอกาสเจ้าหน้าที่ที่ถูกสอบสวน
  - ก. ชี้แจงข้อเท็จจริง
  - ข. โต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม
- ๖) รวบรวมเอกสาร และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
- ๗) ไม่รับฟัง
  - ก. พยานที่ยังไม่ได้ข้อยุติ
  - ข. พยานบอกเล่า (ที่ไกลกว่าเหตุ)
  - ค. พยานนอกสำนวน
- ๘) เสนอความเห็น ว่า
  - ก. มีเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนหรือไม่
  - ข. จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนเท่าใด
- ๙) ใช้ข้อกฎหมายในการวินิจฉัยความรับผิด
- ๑๐) ลงลายมือชื่อ ตำแหน่งและวันเดือนปี ทำยบันที่กรายงานผลการสอบสวน
- ๑๑) ขอยายเวลาหากการสอบสวนไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
- ๑๒) สอบสวนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดอายุความ

ในส่วนรายละเอียดการดำเนินการสอบสวนของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดนั้น ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๔-๑๖ กำหนดให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำละเมิด โดยตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ ต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหาย ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอ และเป็นธรรม เมื่อพิจารณาเสร็จแล้วให้เสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้งโดยความเห็นของ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แจ้งชัด และต้องมีพยานหลักฐานที่สนับสนุนประกอบด้วย

จากข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่ได้รับแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่สำคัญต้องให้ความยุติธรรมแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหาย ไม่ว่าจะเป็นในทางการพิจารณาข้อเท็จจริงตามพยานเอกสารหรือการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยการกระทำของผู้เกี่ยวข้องก็ตาม ในขณะเดียวกันก็ต้องพิจารณาโดยอ้างอิงระเบียบวิธีปฏิบัติและคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการประกอบด้วย ซึ่งในระบบการปฏิบัติราชการปัจจุบันแต่ละหน่วยงานย่อมมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งสำหรับการดำเนินงานและแนวทางการปฏิบัติแตกต่างกัน หรือแม้แต่ในหน่วยงานราชการเดียวกันแต่ต่างสำนักต่างกองกันก็อาจมีวิธีปฏิบัติไม่เหมือนกัน การพิจารณาดำเนินการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดก็เช่นเดียวกัน แต่ละคณะแต่ละหน่วยงานย่อมมีแนวทางการดำเนินการของตนเองซึ่งเป็นอิสระไม่อาจมีผู้ใดชี้้นำให้เบี่ยงเบนไปจากข้อเท็จจริงที่สอบสวนได้ในคราวนั้น ดังนั้น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๔ วรรคสอง จึงกำหนดให้กระทรวงการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึกและการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้ ซึ่งกระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือเป็นหลักปฏิบัติเป็นการทั่วไป รวมทั้งได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการผ่อนชำระไว้ในคราวเดียวกันด้วย ^{๑๑๙}

โดยที่แนวทางบันทึกเกี่ยวกับหัวข้อการสอบสวนและบันทึกการสอบสวนตามหนังสือกระทรวงการคลัง ดังกล่าวข้างต้น ได้ใช้มาเป็นระยะเวลานานพอสมควรแล้ว ประกอบกับจากการตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของกระทรวงการคลัง ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีพบว่า หน่วยงานของรัฐบางแห่งได้ดำเนินการสอบสวนและสรุปรายงานผลการสอบสวน โดยมีข้อมูลรายละเอียดและเอกสารพยานหลักฐานยังไม่ครบถ้วนเพียงพอที่จะประกอบการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะต้องรับผิดทางละเมิด รวมทั้งบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุละเมิด ทำให้กระทรวงการคลังต้องขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการแสวงหาพยานเอกสาร หลักฐาน และสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และในบางกรณีศาลปกครองมีคำสั่งให้ยกเลิกเพิกถอนคำสั่งของหน่วยงานของรัฐที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากมิได้ให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความรวดเร็ว รอบคอบ และมีแนวทางเดียวกัน

^{๑๑๙} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐

จึงได้ยกเลิกหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐ และกำหนดแนวทางปฏิบัติใหม่ ดังนี้^{๑๒๐}

๑. แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยแยกตามประเภทการกระทำความเสียหาย เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปด้วยความละเอียด รอบคอบ และครบถ้วนทุกประเด็น ให้จัดประเภทสำนวนการสอบสวนเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

๑.๑ ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน	(ส.๑)
๑.๒ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ	(ส.๒)
๑.๓ คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย	(ส.๓)
๑.๔ อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้	(ส.๔)
๑.๕ อุบัติเหตุ	(ส.๕)

๒. แบบบันทึกการสอบสวน (สส.๑) กำหนดให้มีการแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกสอบสวนทราบ ก่อนดำเนินการสอบสวน รวมทั้งกำหนดสาระสำคัญที่จำเป็น เนื่องจากอาจต้องใช้เอกสารดังกล่าว เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีชั้นศาล

ให้ใช้แบบบันทึกการสอบสวน (สส.๑) สำหรับบันทึกการให้ถ้อยคำของเจ้าหน้าที่ หรือผู้เกี่ยวข้อง โดยก่อนดำเนินการสอบสวนคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิให้บุคคลผู้จะให้ถ้อยคำทราบ ดังนี้

๑) ผู้ให้ถ้อยคำมีสิทธิชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน อย่างเพียงพอและเป็นธรรม

๒) คำถามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดจะถามต่อไปนี้ ผู้ให้ถ้อยคำจะตอบหรือไม่ตอบก็ได้ ถ้าคำถามใดไม่ตอบ ขอให้เหตุผลสั้นๆ เพื่อคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดจะได้บันทึกไว้ รวมทั้งการให้ถ้อยคำตามบันทึก การสอบสวนฉบับนี้อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

๓) คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดมิได้ทำหรือจัดทำ การใดๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ผู้ให้ถ้อยคำให้ถ้อยคำ ใดๆ

สำหรับคำถามอื่นๆ ให้ใช้แนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภท สำนวนการสอบสวน (ส. ๑-๕) หรือคำถามอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิดจะเห็นสมควร และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ ตามความเหมาะสม

^{๑๒๐} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๕๖ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐

๓. แบบรายงานผลการสอบสวน (สส.๒) กำหนดสาระสำคัญที่จำเป็นเพื่อให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดใช้เป็นแนวทางการรายงานผลการพิจารณาและเสนอความเห็นต่อหน่วยงานของรัฐและให้หน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งใช้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป

เมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วให้จัดทำรายงานผลการสอบสวนตามแนวทางที่กำหนดในแบบรายงานผลการสอบสวน (สส.๒) โดยควรมีข้อมูลรายละเอียดการสอบสวนสอดคล้องกับแนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภทสำนวนการสอบสวน (ส. ๑-๕) หรือข้อเท็จจริงหรือข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะเห็นสมควรและสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

๔.๓ แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ตามที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๘ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐในกรณีเจ้าหน้าที่ได้กระทำไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยสิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีดังกล่าวจะมีได้เพียงใด ให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม หรือความผิดหรือความบกพร่อง หรือระบบดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ และกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ไว้แล้วนั้น^{๑๒๓} เนื่องจากพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๘ ข้างต้นมิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับกับกรณีที่มีการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน และเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น แต่ปรากฏว่าหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตามหนังสือกระทรวงการคลังที่ส่วนราชการต่างๆ ถือปฏิบัติอยู่ ยังมิได้มีการกำหนดแนวทางแบ่งสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ละรายไว้ ทำให้การกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานยังคงเกิดความเหลื่อมล้ำไม่เป็นธรรม และเกิดความไม่เสมอภาคแก่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของแต่ละหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น กระทรวงการคลังจึงได้ยกเลิกหนังสือฉบับดังกล่าว และเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีบรรทัดฐานในการกำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคกับเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจึงได้วางแนวทาง

^{๑๒๓} หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๖/ว ๑๒๑ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

การกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่^{๑๒๒} ในการเรียกค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำให้เกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ โดยได้แบ่งตามลักษณะของความเสียหาย และกำหนดสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกลุ่มหรือแต่ละรายเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้ประกอบเป็นแนวทางในการพิจารณาสำนวนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป ดังนี้

๑. กรณีความเสียหายมีสาเหตุจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

๑.๑ กรณีการจัดจ้าง/จัดซื้อ ราคาแพง

๑.๑.๑ วิธีการจัดซื้อ/จัดจ้างไม่ถูกต้อง

- กรณีผ่านเจ้าหน้าที่พัสดุ แบ่งสัดส่วนความรับผิดดังนี้ คณะกรรมการพิจารณาผลฯ ร้อยละ ๖๐ ฝ่ายพัสดุ (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๑๐ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๑๐

- กรณีไม่ผ่านเจ้าหน้าที่พัสดุ แบ่งสัดส่วนความรับผิดดังนี้ คณะกรรมการพิจารณาผลฯ ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๒๐

- กรณีไม่ผ่านเจ้าหน้าที่พัสดุ/ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น-กลาง แบ่งสัดส่วนความรับผิดดังนี้ คณะกรรมการพิจารณาผลฯ ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๔๐

๑.๑.๒ กำหนดราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง

ก. ใช้ค่า Factor F/ราคาวัสดุไม่ถูกต้อง

- กรณีผ่านเจ้าหน้าที่พัสดุ แบ่งสัดส่วนความรับผิดดังนี้ คณะกรรมการกำหนดราคากลาง ร้อยละ ๗๐ ฝ่ายพัสดุ (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น) ร้อยละ ๑๕ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๑๐ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๕

- กรณีไม่ผ่านเจ้าหน้าที่พัสดุ แบ่งสัดส่วนความรับผิดดังนี้ คณะกรรมการกำหนดราคากลาง ร้อยละ ๗๐ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๑๐

- กรณีไม่ผ่านเจ้าหน้าที่พัสดุ/ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น-กลาง แบ่งสัดส่วนความรับผิดดังนี้ คณะกรรมการกำหนดราคากลาง ร้อยละ ๗๐ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๓๐

ข. คำนวณปริมาณงานผิดพลาด คณะกรรมการกำหนดราคากลาง ร้อยละ ๑๐๐

^{๑๒๒} หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว ๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐

๑.๑.๓ ไม่คัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด

- วิธีสอบราคา แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ คณะกรรมการเปิดซอง ร้อยละ ๖๐ ฝ่ายพัสดุ (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น) ร้อยละ ๑๕ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๑๕ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๑๐

- วิธีประกวดราคา แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ คณะกรรมการพิจารณาฯ ร้อยละ ๖๐ ฝ่ายพัสดุ (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น) ร้อยละ ๑๕ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๑๕ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๑๐

ทั้งนี้ หากเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุ/ผู้ผ่านงานทักท้วงแล้ว แต่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจสั่งอนุมัติ ให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบร้อยละ ๔๐ (เจ้าหน้าที่พัสดุ/ผู้ผ่านงาน ไม่ต้องรับผิดชอบ)

๑.๒ กรณีการตรวจการจ้าง/ตรวจรับไม่ถูกต้อง

๑.๒.๑ การก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการ

- กรณีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า ผู้บังคับบัญชามีเหตุน่าเชื่อว่า ควรจะได้รู้ถึงการตรวจรับงานไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการ แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ คณะกรรมการตรวจการจ้าง ร้อยละ ๓๐ ผู้ควบคุมงาน (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น) ร้อยละ ๕๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๑๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๑๐

- กรณีผู้บังคับบัญชาไม่น่าจะรู้ว่าการตรวจรับงานไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการผู้บังคับบัญชาไม่ต้องรับผิดชอบ แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ คณะกรรมการตรวจการจ้าง ร้อยละ ๔๐ ผู้ควบคุมงาน (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น) ร้อยละ ๖๐

๑.๒.๒ ส่งของไม่ตรงตามสัญญา

- กรณีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับบัญชามีเหตุน่าเชื่อว่า ควรจะได้รู้ถึงการส่งของไม่ตรงตามสัญญา แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้ คณะกรรมการตรวจรับ ร้อยละ ๖๐ ฝ่ายพัสดุ (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น - กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๑๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๑๐

- กรณีเจ้าหน้าที่พัสดุ/ผู้บังคับบัญชาไม่น่าจะรู้ว่าการส่งของไม่ตรงตามสัญญา จึงไม่ต้องรับผิดชอบ โดยให้คณะกรรมการตรวจรับ รับผิดชอบร้อยละ ๑๐๐

๑.๓ กรณีไม่เรียกค่าปรับกรณีส่งมอบงาน/ของล่าช้า

- กรณีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า เจ้าหน้าที่พัสดุ/ผู้บังคับบัญชามีเหตุน่าเชื่อว่า ควรจะได้รู้ถึงการส่งมอบงาน/ของล่าช้า แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ คณะกรรมการตรวจการจ้าง/รับ ร้อยละ ๗๐ ฝ่ายพัสดุ (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น) ร้อยละ ๑๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๑๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๑๐

- กรณีเจ้าหน้าที่พัสดุ/ผู้บังคับบัญชาไม่อาจทราบข้อเท็จจริงได้ว่าการส่งมอบงาน/ของล่าช้า จึงไม่ต้องรับผิดชอบ เช่น คณะกรรมการตรวจการจ้าง/รับ ปกปิดไม่แจ้งให้ทราบ ลงนามตรวจรับ-ย้อนหลัง เป็นต้น โดยให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง/รับ รับผิดชอบ ร้อยละ ๑๐๐

๑.๔ กรณีการใช้เงินผิดระเบียบ

๑.๔.๑ ไม่นำเงินรายได้เข้าบัญชีที่เกี่ยวข้องแต่นำไปใช้โดยผิดระเบียบ

- กรณีเป็นเรื่องที่ผู้เสนอและผู้บังคับบัญชาปฏิบัติผิดหลักการการเงินการคลัง แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๓๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๕๐

- กรณีผู้อนุมัติใช้อำนาจสั่งการและเป็นผู้อนุมัติ ให้รับผิดชอบเต็มจำนวน ร้อยละ ๑๐๐ (เจ้าหน้าที่การเงิน/ผู้ผ่านงาน ไม่ต้องรับผิดชอบ)

๑.๔.๒ จ่ายเงินเกินสิทธิ/ไม่มีสิทธิ/ผิดระเบียบ

- กรณีมีเงินงบประมาณ/เงินราชการสำหรับใช้จ่ายแล้ว แต่จ่ายผิดระเบียบหรือจ่ายเงินเกินกว่าสิทธิที่ควรได้รับ แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๒๐

๒. กรณีความเสียหายมีสาเหตุจากการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

๒.๑ กรณีรับเงินแล้วนำไปใช้ส่วนตัว

๒.๑.๑ รับเงินแล้วไม่ออกใบเสร็จรับเงิน/แก้ไขหรือปลอมใบเสร็จรับเงิน แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้

ก. ผู้ทุจริต รับผิดชอบ ร้อยละ ๑๐๐

ข. ผู้เกี่ยวข้อง แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๒๐

๒.๑.๒ ออกใบเสร็จรับเงินแล้วไม่นำเงินส่ง แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้

ก. ผู้ทุจริต รับผิดชอบ ร้อยละ ๑๐๐

ข. ผู้เกี่ยวข้อง

- กรณีคณะกรรมการเก็บรักษาเงินไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้ คณะกรรมการเก็บรักษาเงิน ร้อยละ ๖๐ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๑๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๑๐

- กรณีคณะกรรมการเก็บรักษาเงินปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบแล้ว จึงไม่ต้องรับผิดชอบ โดยแบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๒๐

๒.๑.๓ ไม่นำเงินฝากคลังหรือธนาคารให้ครบจำนวนตามระเบียบกลั้นำไปใช้ส่วนตัว แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้

ก. ผู้ทุจริต รับผิดชอบร้อยละ ๑๐๐

ข. ผู้เกี่ยวข้อง แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๒๐

๒.๒ กรณีเบิกจ่ายเงินโดยทุจริต

๒.๒.๑ ไม่มีหลักฐานการจ่าย แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้

ก. ผู้ทุจริต รับผิดชอบร้อยละ ๑๐๐

ข. ผู้เกี่ยวข้อง แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๒๐

๒.๒.๒ ทำหลักฐานการจ่ายเท็จ แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้

ก. ผู้ทุจริต รับผิดชอบร้อยละ ๑๐๐

ข. ผู้เกี่ยวข้อง แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๔๐ (หากผู้อนุมัติปล่อยปละละเลยไม่ควบคุมดูแลปล่อยให้มีการทุจริตอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบด้วย โดยแบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๒๐)

๒.๒.๓ แก้ไขเอกสารการเบิกจ่าย แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้

ก. ผู้ทุจริต รับผิดชอบร้อยละ ๑๐๐

ข. ผู้เกี่ยวข้อง แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๔๐ (หากผู้อนุมัติปล่อยปละละเลยไม่ควบคุมดูแลปล่อยให้มีการทุจริตอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบด้วย โดยแบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้ ฝ่ายการเงิน ร้อยละ ๖๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นต้น-กลาง (ผู้ผ่านงาน) ร้อยละ ๒๐ ผู้บังคับบัญชาขั้นสูง (ผู้อนุมัติ) ร้อยละ ๒๐)

๒.๒.๔ แก้ไขหรือเติมจำนวนเงินในเช็ค/ใบถอนเงินให้สูงขึ้น แบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ ดังนี้

ก. ผู้ทุจริต รับผิดชอบร้อยละ ๑๐๐

ข. ผู้เกี่ยวข้อง กรณีผู้ลงนามในเช็ค/ใบถอนเงิน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เช่น ลงนามไว้ล่วงหน้าโดยยังไม่ได้กรอกจำนวนเงิน , เขียนจำนวนเงินโดยเว้นช่องว่างข้างหน้าไว้ให้เติมได้ , ไม่ขีดคร่อมเช็คส่งจ่ายให้เจ้าหน้าที่โดยตรง เป็นต้น ให้ผู้ลงนามในเช็ค/ใบถอนเงิน รับผิดชอบร้อยละ ๑๐๐ โดยให้รับผิดชอบคนละส่วนเท่า ๆ กัน

อย่างไรก็ตาม ในกรณี ๒.๑ และ ๒.๒ หากหน่วยงานของรัฐที่ได้รับ ความเสียหายได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทุจริตเมื่อนำมารวมกับจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่

ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงได้ชดใช้ไว้เกินจำนวนความเสียหายให้คืนเงินส่วนที่ได้รับชำระไว้เกินให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงตามสัดส่วนแห่งความรับผิดชอบและที่ได้ชำระไว้ของแต่ละคนต่อไป

๓. กรณีความเสียหายมีสาเหตุจากอุบัติเหตุ

๓.๑ ผ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร

- กรณีพนักงานขับรถกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือโดยลำพัง ให้พนักงานขับรถรับผิดชอบร้อยละ ๑๐๐

๓.๒ ผ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรและมีเหตุปัจจัยภายนอกประกอบด้วย

- กรณีมีเหตุปัจจัยภายนอกประกอบด้วย เช่น ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ขับรถมิได้มีตำแหน่งหน้าที่โดยตรงเป็นพนักงานขับรถ, ไม่ชำนาญเส้นทาง, สภาพถนนหรือทัศนวิสัยไม่ดี, สภาพยานพาหนะก่อนนำมาใช้ไม่สมบูรณ์, หรือมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น พนักงานขับรถพยาบาลต้องรีบนำผู้ได้รับบาดเจ็บไปส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว เป็นต้น ให้พนักงานขับรถรับผิดชอบร้อยละ ๗๕

๓.๓ ผ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรและคู่กรณีมีส่วนประมาทร่วมอยู่ด้วย

- ให้พนักงานขับรถรับผิดชอบร้อยละ ๕๐

อนึ่ง ในการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐ อาจพิจารณาโดยคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณี เป็นเกณฑ์โดยมิต้องใช้สิทธิเรียกให้ใช้เต็มจำนวนความเสียหาย ตามมาตรา ๘ วรรค ๒ และถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงาน ส่วนรวมให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วยตามมาตรา ๘ วรรค ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วจึงนำความเสียหายที่สัดส่วน และ/หรือ หักส่วนแล้วมาพิจารณาความรับผิดให้เหมาะสมตามพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละราย โดยใช้แนวทางการกำหนดสัดส่วนดังกล่าวประกอบการพิจารณา

โดยแนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นี้เป็นเพียงแนวทางประกอบการพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น หากมีกรณีนอกเหนือจากแนวทางดังกล่าวให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. กรณีที่มีความเสียหายทำนองเดียวกับลักษณะความเสียหายดังกล่าวก็ให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสม

๒. กรณีมีข้อเท็จจริง/กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชาแตกต่างไปจากแนวทางดังกล่าวให้ปรับเปลี่ยนสัดส่วนใหม่ได้ตามความเหมาะสม

๓. กรณีมีลักษณะความเสียหายนอกเหนือจากแนวทางดังกล่าวให้กำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แต่ละกรณีได้ตามความเหมาะสม

ตัวอย่าง

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

คำสั่งกรม..... ::

ที่...../๒๕๕๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ด้วยศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งไม่รับฟ้องในคดีหมายเลขดำที่.../๒๕๕๖ กรณียื่นฟ้องบริษัท ดาคอนสตรัคชั่น จำกัด และธนาคารกรุง จำกัด (มหาชน) เรื่องขอให้ชดใช้เงินกรณีผิดสัญญาจ้างก่อสร้าง และสัญญาค้ำประกันเกี่ยวกับสัญญาจ้างก่อสร้างประตุน้ำและประตูเรือสัญจรเรียกค่างานตามสัญญาแบบปรับราคาได้ (ค่า K) ทำให้คดีถึงที่สุด เนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เกินกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงสาเหตุแห่งการฟ้องคดีทำให้ส่วนราชการไม่สามารถฟ้องเรียกค่างาน ตามสัญญาแบบปรับราคาได้ (ค่า K) ได้ เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘ และข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในเรื่องดังกล่าว ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นายนามวงศ์	รองอธิบดีอัยการฝ่ายคดีแพ่ง	ประธานกรรมการ สำนักงาน อ.
๒. นางมาศศรีรัตน์	นักวิชาการพัสดุ ๗ ว	กรรมการ กรม ช.
๓. นายกฤษฎา เกตุแก้ววัตถุ	นิติกร ๖ ว	กรรมการ กรม ช.

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ดำเนินการตรวจสอบสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานกรณีดังกล่าว โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการทราบคำสั่ง ในกรณีที่คณะกรรมการฯ ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาได้ ให้คณะกรรมการฯ

รายงานเหตุที่ทำให้การดำเนินการไม่แล้วเสร็จต่อผู้แต่งตั้งเพื่อพิจารณาอนุมัติขยายระยะเวลาการดำเนินการตามความจำเป็นครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน จนกว่าการดำเนินการจะแล้วเสร็จแล้วสรุปสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด พร้อมเสนอความเห็นต่อผู้แต่งตั้งเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

.....
(นายกรม บัญชีกลาง)
อธิบดีกรม ช.

ตัวอย่าง คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด (ร่วมกัน)

คำสั่งกระทรวง.....

ที่...../๒๕๕๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ด้วยกระทรวง.....และกรม.....เห็นสมควรร่วมกันแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณี นางสาวหญิง กับพวก นำที่ดิน
มีเอกสาร น.ส.๓ และนายสมชาย กับพวก นำที่ดินสาธารณประโยชน์มาขอรับเงินค่าขนย้าย
จากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในเรื่องดังกล่าว ประกอบด้วย
บุคคลดังต่อไปนี้

๑. นายทองสุข	เจ้าพนักงาน	ประธานกรรมการ
	กรม ป.	
๒. นางจรรย์ยานนท์	เจ้าหน้าที่บริหารงาน ๗	กรรมการ
	กรม ท.	
๓. นายภาพักดี	นิติกร ๗ ว.	กรรมการ
	สำนักงานปลัดกระทรวง ส.	
๔. นายผ่องเกษม	นิติกร ๖ ว.	กรรมการ
	กรม พ.	
๕. นายฉิมมณี	นิติกร ๗ ว.	กรรมการ
	กรม ช.	และเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ดำเนินการตรวจสอบ
สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานกรณีดังกล่าว โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการทราบคำสั่ง ในกรณีนี้

คณะกรรมการฯ ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาได้ ให้คณะกรรมการฯ รายงานเหตุที่ทำให้การดำเนินการไม่แล้วเสร็จต่อผู้แต่งตั้งเพื่อพิจารณาอนุมัติขยายระยะเวลาการดำเนินการตามความจำเป็นครั้งละไม่เกินสามสิบวัน จนกว่าการดำเนินการจะแล้วเสร็จแล้วสรุปสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด พร้อมเสนอความเห็นต่อผู้แต่งตั้งเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

(ลงชื่อ).....

(นายกระทรวง การคลัง)

ปลัดกระทรวง.....

(ลงชื่อ).....

(นายกรม บัญชีกลาง)

อธิบดีกรม.....

ตัวอย่าง การทำสำนวนการสอบสวน
ประเภททุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

(สล. ๒)

รายงานผลการสอบสวน

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ
ตามคำสั่งกรม.....XXXX.....ที่.....๑/๒๕๔๗
ลงวันที่.....๑.....เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ. ๒๕๔๗

สถานที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ประเภทสำนวน ทุจริตทางการเงิน.....

เรื่อง เจ้าหน้าที่ของวิทยาลัย xxxx กระทำการทุจริตเบิกจ่ายเงินอุดหนุน.....

ส่วนราชการ กรม xxx.....

วันเวลาเกิดเหตุ พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๐ เวลา.....น.

สถานที่เกิดเหตุ วิทยาลัย xxxx.....

สาระสำคัญในข้อเท็จจริงบางประการ

๑) ผู้กระทำความเสียหายและผู้เกี่ยวข้อง

๑.๑ นาง.....XXXX.....(ผู้ทุจริต)

๑.๒ นาย.....XXXX.....(ผู้บังคับบัญชา/เกี่ยวข้อง)

๒) ความเสียหาย ๑,๐๘๒,๓๔๕.๙๐ บาท (ตาย.....คน บาดเจ็บ.....คน)

๓) ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน วันที่.....๑.....เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ. ๒๕๔๘

๔) ความเห็นพนักงานสอบสวน.....ส่ง ปปช.

๕) คำสั่งพนักงานอัยการ.....(อยู่ระหว่างการพิจารณาของ ปปช.)

๖) คำพิพากษา.....

ข้อเท็จจริงได้ความว่า ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๐ นาง xxxx ตำแหน่ง
อาจารย์ ๒ ระดับ ๖ กระทำการทุจริตโดยเบิกจ่ายเงินอุดหนุนของทางราชการแล้วนำไปใช้
ประโยชน์ส่วนตัว เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงินรวมทั้งสิ้น
๑,๐๘๒,๓๔๕.๙๐ บาท

ตามผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริง

๑.๑ ความเป็นมา

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ XXXX จังหวัด XXXX ได้เข้าตรวจสอบการเงินและบัญชีของวิทยาลัย XXXX พบว่า การดำเนินการจัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับนักศึกษา (เกษตรกรรม) เพื่อดำเนินกิจการตามโครงการ ในปีงบประมาณ ๒๕๓๙ และในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ เป็นเงิน ๒,๙๕๐,๐๐๐ บาท โดยมีการจัดทำเอกสารหลักฐานเท็จแล้วนำมาขอเบิกเงินอุดหนุนสำหรับนักศึกษาสาขาเกษตรกรรมเกินความเป็นจริง และไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบหลายรายการ จนเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย ดังนี้

๑) จัดทำเอกสารหลักฐานเท็จเพื่อเบิกเงินอุดหนุนในปีงบประมาณ ๒๕๓๙ เป็นเงิน ๑๘๒,๕๐๐ บาท และในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ เป็นเงิน ๘๒๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๐๐๒,๕๐๐ บาท

๒) กระทำการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนโครงการไปใช้จ่ายโดยไม่มีหลักฐานการใช้จ่ายให้ตรวจสอบรวมเป็นเงิน ๑,๑๗๓,๑๕๗ บาท

๓) มิได้ปฏิบัติตามระเบียบการจัดทำโครงการฯ พ.ศ. ๒๕๓๙ และกรณีเงินทროงจ่ายคงค้าง ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ เป็นเงินจำนวน ๒๑๘,๐๒๐ บาท

๑.๒ จากการตรวจสอบพบข้อเท็จจริงสรุปได้ ดังนี้

๑.๒.๑ กรณีจัดทำเอกสารหลักฐานเท็จเพื่อเบิกจ่ายเงินอุดหนุนในปีงบประมาณ ๒๕๓๙ เป็นเงิน ๑๘๒,๕๐๐ บาท และในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ เป็นเงิน ๘๒๐,๐๐๐ บาท ปรากฏว่า

คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติโครงการในปีการศึกษา ๒๕๓๙ กระทรวง XXXX ได้จัดทำโครงการให้นักเรียนที่เรียนจบ ม.๓ จากโรงเรียนขยายโอกาสของกรม XXXX เรียนวิชาอาชีพเกษตรได้รับการยกเว้นเงินค่าเล่าเรียน โดยรัฐจัดเงินอุดหนุนให้ปีละ ๕,๐๐๐ บาท ต่อคน พร้อมทั้งจัดที่พักให้อยู่ฟรี วิทยาลัย ป XXXX ได้จัดทำโครงการในปีการศึกษา ๒๕๓๙ วิทยาลัย XXXX โดยนาย XXXX ผู้อำนวยการฯ ได้รายงานขอรับสมัครนักศึกษาชั้น ปวช.๑ สาขาเกษตร ต่อผู้อำนวยการกองฯ ๓ ครั้ง โดยครั้งที่ ๑ รายงานเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๓๙ ว่ามีนักศึกษาสาขาเกษตร จำนวน ๒๑๕ คน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๙ ว่า นักศึกษาโครงการจำนวน ๒๒๒ คน ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๙ ว่า นักศึกษาโครงการจำนวน ๒๓๗ คน นาย XXXX ให้ข้อเท็จจริงว่า เนื่องจาก มีนักศึกษาเข้ามาสมัครเป็นระยะ และทางกรม XXXX ได้กำหนดให้วิทยาลัยฯ รายงานจำนวนนักศึกษาเป็นระยะๆ แต่ก็มีนักศึกษาที่ลาออกหรือมาสมัครใหม่อยู่เรื่อยๆ

การดำเนินการตามโครงการวิทยาลัย XXXX ได้มีคำสั่ง ที่ ๔๐/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๓๙ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการโครงการ ให้นาย XXXX เป็นประธาน

กรรมการมีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรมการจัดการโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ควบคุมดูแลการรับจ่ายเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อให้จัดทำกิจกรรม อนุมัติการจัดซื้อจัดจ้าง ตามมติกรรมการแต่ละกลุ่มทุกกิจกรรม และนาง XXXX ตำแหน่ง อาจารย์ ๒ ระดับ ๖ ได้รับ แต่งตั้งเป็นกรรมการเลขานุการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลตรวจสอบบัญชีรับจ่ายของกลุ่มสมาชิก เก็บหลักฐานการจ่าย และรวบรวมรายงานผลดำเนินงานของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการ ตามระเบียบการจัดทำโครงการฯ พ.ศ. ๒๕๓๙

ในปีงบประมาณ ๒๕๓๙ สำนักงานประมาณจัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับ โครงการ จำนวน ๖๓๗,๕๐๐ บาท นาง XXXX ได้จัดทำบันทึกลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๓๙ ขออนุมัติเบิกเงินอุดหนุนโครงการพร้อมรายชื่อนักศึกษาจำนวน ๒๐๔ คน ผ่านความเห็นชอบ ของนาย XXXX ในฐานะประธานกรรมการโครงการฯ และผ่านการอนุมัติจากนาย XXXX ผู้อำนวยการวิทยาลัย ตามฎีกาที่ ๑๓๕/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๓๙ จำนวน ๕๑๐,๐๐๐ บาท จ่ายเงินเป็นเช็คเลขที่ ๓๘๖๗ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๙ ในนามนาง XXXX จำนวน ๕๑๐,๐๐๐ บาท นำเช็คฝากธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขา XXXX บัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๔๓๗๖๓-๐ ชื่อบัญชี นาง XXXX ซึ่งเป็นบัญชีส่วนตัว เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๓๙ ซึ่งมียอดเงินเบิกเกินบัญชีอยู่จำนวน ๓๙,๔๐๖.๓๐ บาท ทำให้ยอดเงิน ๕๑๐,๐๐๐ บาท คงเหลือ จำนวน ๔๗๐,๕๙๓.๗๐ บาท ระหว่างวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๓๙ - ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๙ มีรายการถอนเงินจำนวน ๙ ครั้ง เป็นเงิน ๓๐๕,๑๗๓.๐๗ บาท มีรายการฝากเงินเพียงครั้งเดียว จำนวน ๒,๘๘๖.๕๐ บาท นาง XXXX ให้ถ้อยคำว่ามีนาย XXXX ให้นำเงินฝากเข้าบัญชีส่วนตัว เนื่องจากยังไม่มีเปิดบัญชีโครงการ และเพื่อความสะดวกในการใช้เงิน ตนสามารถถอนเงิน ได้เพียงผู้เดียว รายการถอนเงินแต่ละรายการไม่สามารถชี้แจงได้นำไปใช้จ่ายรายการใด นาย XXXX ให้ถ้อยคำว่ามีไม่ได้ใช้ให้นาง xxxx นำเงินฝากเข้าบัญชีส่วนตัว จนวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๙ นาง XXXX ได้ถอนเงินจำนวน ๑๗๒,๕๐๐ บาท ทำให้มีรายการคงเหลือเป็นเงินเบิกเกิน บัญชีจำนวน ๔,๑๙๒.๘๗ บาท และนำเงินจำนวน ๑๗๒,๕๐๐ บาท ไปเปิดบัญชีธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขา XXXX บัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๘๔๒๖๙-๑ ชื่อบัญชีโครงการ

จากการตรวจสอบพบว่า นาง XXXX ได้จัดทำเอกสารขอเบิกเงินไม่ตรงกับ ความจริง โดยนำเอารายชื่อนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นนักศึกษาสาขาเกษตร แต่เป็นนักศึกษาสาขา ช่างยนต์มาเบิกรวมกับนักศึกษาสาขาเกษตรจำนวน ๗๓ คนๆ ละ ๒,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๘๒,๕๐๐ บาท

ในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ สำนักงานประมาณจัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับ โครงการ ๒ ครั้ง เป็นเงินจำนวน ๒,๓๑๒,๕๐๐ บาท นาง XXXX ได้จัดทำบันทึกลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๐ ขออนุมัติเบิกเงินอุดหนุน พร้อมรายชื่อนักศึกษาชั้น ปวช. ๒ จำนวน ๗๕ คนๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงินจำนวน ๓๗๕,๐๐๐ บาท ผ่านการอนุมัติจากนาย XXXX และนาง XXXX

ได้มีบันทึกลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ขออนุมัติเบิกเงินอุดหนุนโครงการพร้อมรายชื่อ นักศึกษาจำนวน ๒๖๐ คนๆ ละ ๒,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๖๕๐,๐๐๐ บาท ผ่านการอนุมัติจาก นาย XXXX ตามฎีกาที่ ๑๐๖/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๐ จำนวน ๑,๐๒๕,๐๐๐ บาท จ่ายเงินเป็นเช็คเลขที่ ๓๕๖๔๐๓๒ ลงวันที่ - มิถุนายน ๒๕๔๐ ในนาม นาย XXXX จำนวน ๑,๐๒๕,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ มีรายการนำเช็คฝากเข้าบัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๘๔๒๖๙-๑ จำนวน ๖๑๕,๒๒๒ บาท ส่วนอีกจำนวน ๔๐๙,๗๗๘ บาท ใช้คืนเงินยืม

นาง XXXX ได้มีบันทึกลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๐ ขออนุมัติเบิกเงินอุดหนุน โครงการ พร้อมรายชื่อ นักศึกษาจำนวน ๕๖ คนๆ ละ ๒,๕๐๐ บาท เป็นเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ผ่านความเห็นชอบของนาย XXXX และผ่านการอนุมัติจากนาย XXXX ตามฎีกาที่ ๑๓๒/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ จ่ายเป็นเช็คเลขที่ ๓๕๗๕๙๑๓ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ในนาม นาง XXXX จำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ นำเช็คฝากเข้าบัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๘๔๒๖๙-๑ จำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท

นาง XXXX ได้มีบันทึกลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๐ ขออนุมัติเบิกเงินอุดหนุน โครงการ พร้อมรายชื่อ นักศึกษาชั้น ปวช. ๑ จำนวน ๓๐๐ คน และชั้น ปวช. ๒ จำนวน ๕๗ คน เป็นเงินจำนวน ๘๙๒,๕๐๐ บาท ผ่านการอนุมัติจากนาย XXXX ตามฎีกาที่ ๑๖๒/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๐ จ่ายเป็นเช็คเลขที่ ๓๕๗๕๙๔๗ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ในนาม นาง xxxx จำนวน ๘๙๒,๕๐๐ บาท วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๐ นำเช็คฝากเข้าบัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๘๔๒๖๙-๑ จำนวน ๘๙๒,๕๐๐ บาท

จากการตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเบิกเงินอุดหนุนโครงการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ ขอเบิกเงินจำนวน ๒,๐๕๗,๕๐๐ บาท พบว่านาง XXXX ได้จัดทำเอกสารขอเบิกไม่ตรงกับความจริง ราชการต้องจ่ายเงินเกินความเป็นจริงจำนวน ๘๒๐,๐๐๐ บาท ดังนี้

(๑) นำรายชื่อนักศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาสาขาเกษตรหรือศึกษาสาขาเกษตร แต่เป็นระดับ ปวส. มาเบิกเป็นเงิน ๕๓๕,๐๐๐ บาท นำรายชื่อผู้ที่เข้ามาสมัครและมอบตัว เพื่อเป็นนักศึกษา แต่ลาออกจากวิทยาลัยฯ ก่อนเปิดภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๔๐ มาเบิกเป็นเงิน ๔๕,๐๐๐ บาท

(๒) นำรายชื่อนักศึกษามาเบิกซ้ำซ้อนในฎีกาเบิกเงินงบประมาณเดียวกัน หรือซ้ำซ้อนต่างฎีกาเงินงบประมาณกันเป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

(๓) นำรายชื่อนักศึกษาที่พ้นสภาพหรือลาออกจากวิทยาลัยฯ ก่อนเปิดภาคเรียนในปีการศึกษา ๒๕๔๐ มาเบิกซ้ำเป็นเงิน ๑๘๗,๕๐๐ บาท

(๔) ขอเบิกเงินอุดหนุนสำหรับนักศึกษาเพื่อดำเนินการโครงการในภาคเรียนที่ ๒๕๔๐ ฎีกาที่ ๑๖๒/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๐ จำนวน ๓๐๐ คน แต่มีรายชื่อ

นักศึกษาที่นำมาขอเบิกจำนวน ๒๔๙ คน จึงเบิกเงินเกินกว่าหลักฐานจำนวน ๑ คน เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท

๑.๒.๒ กรณีกระทำการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนโครงการไปใช้จ่ายโดยไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๑๗๓,๑๕๗ บาท จากการตรวจสอบเอกสารสรุปรายงานค่าใช้จ่ายโครงการของนาง XXXX ซึ่งทำได้ความ ดังนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายเงินของโครงการ ในการจัดซื้อครุภัณฑ์ปีงบประมาณ ๒๕๓๙ จำนวน ๖ รายการ ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบเป็นเงินจำนวน ๖๐,๖๐๐ บาท แต่มีหมายเลขทะเบียนครุภัณฑ์

(๒) ค่าใช้จ่ายเงินของโครงการในการจัดซื้อวัสดุและจ่ายค่าสวัสดิการ โดยไม่มีหลักฐานการจ่ายเงินให้ตรวจสอบจำนวน ๙ รายการ เป็นเงินจำนวน ๗๗,๙๓๓ บาท

(๓) การใช้จ่ายเงินของโครงการเพื่อจัดทำโครงการเกษตรของนักศึกษาจำนวน ๑๖ โครงการ เป็นเงินจำนวน ๒๕๑,๙๑๐ บาท มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบจำนวน ๔ โครงการ คือ โครงการโป๊ยเขียน จำนวนเงิน ๒๘,๙๗๐ บาท โครงการไม้ผล จำนวนเงิน ๕,๐๗๐ บาท โครงการเพาะเห็ด จำนวนเงิน ๑๔,๐๐๐ บาท และโครงการปลูกข้าวโพดอ่อน ข้าวโพดหวาน จำนวนเงิน ๙,๓๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๕๗,๓๔๐ บาท ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบจำนวน ๑๙๔,๕๗๐ บาท อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการให้ข้อเท็จจริงว่าได้รับเงินเพื่อจัดทำโครงการเกษตรและได้ส่งหลักฐานการจ่ายให้กับนาง XXXX แล้ว

(๔) ค่าใช้จ่ายเงินของโครงการ เป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างคนงานประกอบอาหารเป็นเงินจำนวน ๕๕,๓๕๐ บาท มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบจำนวน ๙,๔๕๐ บาท ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ ๔๕,๙๐๐ บาท

(๕) ค่าใช้จ่ายเงินของโครงการเพื่อเป็นค่าวัสดุประกอบอาหาร-น้ำดื่ม เป็นเงินจำนวน ๑,๑๒๐,๘๕๐ บาท มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ ๓๗๑,๑๙๖ บาท ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ ๗๔๙,๖๕๔ บาท

๑.๒.๓ กรณีมิได้ปฏิบัติตามระเบียบการจัดทำโครงการฯ พ.ศ. ๒๕๓๙ และกรณีเงินทดรองคงค้าง ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ จำนวน ๒๑๘.๐๒๐ บาท ได้ความว่าเงินทดรองจ่ายโครงการเกษตรฯ ได้ทดรองจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ รวมเป็นเงิน ๓๖๗,๘๔๑ บาท และได้รับคืนมาเป็นเงิน ๑๔๒,๙๑๑ บาท คงค้างอยู่เป็นเงิน ๒๒๔,๙๓๐ บาท

ยอดเงินทดรองจ่ายมียอดเงินคงเหลือ ๒๒๔,๙๓๐ บาท แต่ตามรายละเอียดมียอดคงเหลือ ๒๒๔,๙๓๒ บาท ต่างกัน ๒ บาท เนื่องจาก อ. XXXX ยืมทดรองจ่ายเป็นค่าไม้อัดจำนวน ๖๗,๒๐๐ บาท แต่ส่งใช้คืนเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เป็นเงิน ๖๗,๒๐๒ บาท จึงส่งเกินไปเป็นเงิน ๒ บาท

รายการจ่ายลำดับที่ ๑-๕ นาง XXXX ได้สรุปเป็นรายการค้างเบิกจากวิทยาลัยฯ (ส่งชุดเบิกแล้ว) จากบันทึกของนาง XXXX ทำหน้าที่ยางการเงินของวิทยาลัยฯ

ได้รับคำชี้แจงว่า รายการที่ ๑-๒ ไม่มีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ รายการที่ ๓-๖ ได้เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๔๐

รายการที่ ๓ ค่าชุดเจาะบ่อบาดาล จำนวน ๑๖,๒๔๙ บาท แยกเบิกเป็น ๒ ชุด ชุดที่ ๑ จำนวนเงิน ๗,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายตามฎีกาที่ ๓๕ เดือนธันวาคม ๒๕๔๐ ชุดที่ ๒ จำนวน ๙,๒๔๙ บาท เบิกจ่ายตามฎีกาที่ ๓๖ เดือนธันวาคม ๒๕๔๐

รายการที่ ๔ ค่าทำฐานวางถังน้ำดื่ม จำนวน ๓,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายเงินงบประมาณ จำนวน ๓,๐๖๐ บาท ตามฎีกาที่ ๓๖ เดือนธันวาคม ๒๕๔๐

รายการที่ ๕ ค่าอุปกรณ์ใช้ในการประกอบอาหาร จำนวนเงิน ๒๗,๐๖๘ บาท เบิกจ่ายเงินงบประมาณตามฎีกาที่ ๓๖ เดือนธันวาคม ๒๕๔๐

รายการที่ ๖ ค่าซื้อวัสดุอุปกรณ์บ้านพัก จำนวน ๑๖,๙๕๒ บาท เบิกจ่ายเงินงบประมาณ ตามฎีกาที่ ๓๖ เดือนธันวาคม ๒๕๔๐ เป็นเงิน ๑๖,๙๘๒ บาท

ตามรายการที่ ๓-๖ จำนวนเงิน ๖๓,๒๖๙ บาท ได้เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๔๐ จำนวนเงินทั้งสิ้น ๖๓,๓๕๙ บาท นาง XXXX ได้จ่ายให้เป็นเช็คให้กับนาง XXXX จำนวน ๒ ฉบับ คือ เช็คเลขที่ ๓๕๘๔๙๕๕ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๐ จำนวนเงิน ๕๖,๓๕๙ บาท และเช็คเลขที่ ๓๕๘๔๙๘๖ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๐ จำนวนเงิน ๗,๐๐๐ บาท ซึ่งนาง XXXX ได้นำเช็คเลขที่ ๓๕๘๔๙๕๕ ส่งเป็นเงินบำรุงการศึกษาตามใบเสร็จรับเงินเลขที่ ด. ๓๖๙๑๖ เลขที่ ๑๔ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๑ เป็นเงิน ๕๖,๓๕๙ บาท ส่วนเช็คเลขที่ ๓๕๘๔๙๘๖ จำนวนเงิน ๗,๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานการนำส่งเข้าบัญชีเงินฝากโครงการเกษตรฯ

ตามรายการที่ ๒ โครงการตกแต่งบริเวณบ้านพัก จำนวนเงิน ๒๗,๑๐๐ บาท จากบันทึกของนาย XXXX ผู้รับผิดชอบโครงการได้รับคำชี้แจงว่า ส่งหลักฐานการจ่ายให้นาง XXXX แล้ว

ตามรายการที่ ๗-๙ ค่าเจาะบ่อบาดาลและค่าทำรางน้ำฝน จำนวน ๗๙,๓๓๐ บาท จากจดหมายบันทึกถาม นาย XXXX ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้รับคำชี้แจงว่า หลักฐานการจ่ายค่าเจาะบ่อบาดาล จำนวนเงิน ๖๓,๒๓๐ บาท เก็บรักษาอยู่ที่ตนยังไม่ได้มอบให้กับนาง XXXX ส่วนค่าติดตั้งรางน้ำฝน จำนวนเงิน ๑๖,๑๐๐ บาท นาย XXXX ลูกจ้างชั่วคราว ได้ส่งหลักฐานการจ่ายให้กับนาง XXXX แล้ว

ตามรายการที่ ๑๖ ค่าท่อดูดน้ำ จำนวนเงิน ๒,๐๐๐ บาท จากบันทึกของนาย XXXX ผู้จัดซื้อวัสดุได้รับคำชี้แจงว่า ได้ส่งหลักฐานการจ่ายให้กับนาง XXXX แล้ว

๒. ผู้เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำสรุปได้ดังนี้

๒.๑ นาย XXXX ให้ถ้อยคำว่า ตนขอให้การปฏิเสธข้อกล่าวหาทั้งหมดว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับการทุจริตเบิกจ่ายเงินอุดหนุนการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนโครงการ ตนไม่แน่ใจว่าผ่านตนหรือไม่ แต่ถ้าผ่านตนก็อาจจะผ่านเฉพาะใบขออนุญาตขอเบิก ส่วนเอกสารรายละเอียด

ตนไม่รู้เรื่องเลย และรายชื่อนักศึกษาในโครงการมีกี่คนตนก็จำไม่ได้ การเซ็นเช็คอนุมัติจ่ายเงินให้โครงการ ตนก็ไม่ได้ลงนามด้วย แต่เมื่อเงินมาเข้าบัญชีของโครงการแล้ว ก็มีผู้ลงนามอนุมัติจ่ายเช็ค ๒ ใน ๓ คือ ตน นาง XXXX และอีกคนหนึ่ง ตนจำไม่ได้

ตนไม่เคยใช้ให้นาง XXXX นำเงินเข้าบัญชีส่วนตัว

ตามคำสั่งของวิทยาลัย เรื่องโครงการวิทยาลัยได้มอบหมายให้นาง XXXX เป็นผู้เบิกเงินงบประมาณอุดหนุนเพื่อนำมาใช้จ่ายในโครงการ ตนจึงไม่รู้เรื่องการที่นาง XXXX นำรายชื่อนักศึกษาที่ไม่ใช่เป็นนักศึกษาของโครงการมาเบิกจ่ายเงินอุดหนุนโครงการ

การเบิกจ่ายเงินของโครงการ ตนขอยืนยันว่าทุกรายการเบิกจ่ายเงินมีใบสำคัญจ่ายหรือใบเสร็จรับเงินทุกรายการ แต่มาสูญหายไปไหน ตนก็ไม่ทราบ ตามหาที่เด็กก็ไม่ได้ และตามที่นาง XXXX ก็ไม่ได้ อาจมีการกลั่นแกล้งกันก็ได้

การที่ตนลงนามอนุมัติให้เบิกเงินโครงการนั้นตนไม่ได้ตรวจสอบว่าที่นาง XXXX ขออนุมัติเบิกเงินมานั้นมีจำนวนนักศึกษาในโครงการทั้งหมดหรือไม่ เนื่องจากตนไว้วางใจไม่คิดว่านาง XXXX จะเอารายชื่อนักศึกษาที่ไม่อยู่ในโครงการมาขออนุมัติเบิกจ่ายด้วย

สำหรับเอกสารใบสำคัญจ่ายนั้นมีทั้งหมด และในการดำเนินการโครงการตนได้ให้นโยบายไว้ว่าต้องมีใบสำคัญจ่าย และมีบางรายการที่นาง XXXX เคยมาให้ตนทวงถามใบสำคัญจ่ายจากผู้ที่เบิกจ่ายไปใช้จ่ายไปในโครงการแล้วไม่ส่งใบสำคัญ ส่วนการที่นาง XXXX นำเงินเข้าบัญชีส่วนตัวและไม่มีสิทธินำเงินเข้าบัญชีส่วนตัว

๒.๒ นาย XXXX ให้ถ้อยคำว่า ตนเป็นข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยการดำเนินการเกษตรเพื่อชีวิตในปีแรกที่เริ่มโครงการ (ปี ๒๕๓๙) วิทยาลัยได้มอบหมายให้คณะครู-อาจารย์ออกไปประชาสัมพันธ์โครงการว่าหากไปเรียนที่วิทยาลัยจะได้เรียนฟรีอยู่ฟรีและกินฟรี เนื่องจากช่วงนั้นเป็นช่วงเริ่มแรกของโครงการ ผู้ปฏิบัติก็เข้าใจว่าเด็กที่เรียนในวิทยาลัยก็อยู่ในโครงการทุกคนและออกไปรับสมัครนักศึกษาถึงบ้านของนักศึกษา

การที่ตนรายงานจำนวนนักศึกษามาหลายครั้งเนื่องจากได้มีนักศึกษาเข้ามาสมัครเรียนเป็นระยะและทางกรม XXXX ก็กำหนดให้วิทยาลัยรายงานจำนวนนักศึกษาเป็นระยะจึงทำให้มีการรายงานนักศึกษาหลายครั้งและรายงานยอดจำนวนนักศึกษาที่มีอยู่ในขณะนั้น แต่ก็มิ้นักศึกษาที่ลาออกหรือมาสมัครใหม่อยู่เป็นระยะทางวิทยาลัยก็รับไว้เนื่องจากไม่ต้องการให้นักศึกษามาน้อย

ในการอนุมัติเบิกเงินอุดหนุนโครงการตนไม่ได้ตรวจสอบอย่างละเอียดว่ามีนักศึกษาที่เรียนวิชาเกษตรกี่คน เนื่องจากได้ผ่านการตรวจสอบของเจ้าของโครงการมาแล้ว และในช่วงนั้นเป็นช่วงเริ่มแรกของโครงการ เข้าใจว่านักศึกษาที่เข้ามาเรียนที่วิทยาลัยเป็นนักศึกษาในโครงการทุกคนและวิทยาลัยก็ปฏิบัติเช่นนี้เหมือนกัน เนื่องจากไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

๓. พยานหลักฐานสำคัญ (ถ้ามี)

๓.๑ เอกสาร ได้แก่.....

๓.๒ หลักฐานอื่นๆ ได้แก่.....

๔. ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา

๔.๑ กฎหมาย/ระเบียบ/คำสั่ง ที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๑ พระราชบัญญัติ.....มาตรา.....

บัญญัติว่า “.....”

๔.๑.๒ ระเบียบ.....ข้อ.....กำหนดว่า “.....”

.....

๔.๑.๓ มติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่.....แจ้งตามหนังสือ.....

ที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....กำหนดสาระสำคัญ

โดยสรุปว่า.....

๔.๑.๔ คำสั่งกระทรวง.....ที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....

พ.ศ.....กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ

๔.๒ คำพิพากษาศาล.....คดีหมายเลขแดงที่...../.....ลงวันที่.....

เดือน.....พ.ศ. ....วินิจฉัยโดยสรุปว่า.....

๔.๓ กรม.....มีหนังสือที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....

พ.ศ. ....ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า.....

๔.๔ ผลการสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น สรุปได้ว่า.....

๔.๕ ผลการสอบสวนทางวินัย สรุปได้ว่า.....

๔.๖ ความเห็นพนักงานสอบสวน/วิทยาการ/ผู้เชี่ยวชาญ.....

สรุปได้ว่า.....

๔.๗ นาย.....(ผู้ต้องรับผิด) มีหนังสืออุทธรณ์

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....สรุปได้ว่า.....

.....

๕. ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏดังนี้

๑) กรณีจัดทำเอกสารหลักฐานเท็จเพื่อเบิกเงินอุดหนุนทั่วไปในปีงบประมาณ ๒๕๓๙ เป็นเงินจำนวน ๑๘๒,๕๐๐ บาท และในปีงบประมาณ ๒๕๔๐ เป็นเงินจำนวน ๘๒๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๐๐๒,๕๐๐ บาท พิจารณาได้ดังนี้

๑.๑ ปีงบประมาณ ๒๕๓๙ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาง XXXX ตำแหน่ง อาจารย์ ๒ ระดับ ๖ ได้มีบันทึกลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๓๙ ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัย XXXX

ขออนุมัติเบิกเงินอุดหนุน จำนวน ๒๐๔ คน คนละ ๒,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๕๑๐,๐๐๐ บาท ในเงินจำนวนนี้เบิกถูกต้องเป็นเงิน ๓๒๗,๕๐๐ บาท (๑๓๑ x ๒,๕๐๐) และเบิกไม่ถูกต้อง โดยนํารายชื่อนักเรียน ปวช. ๑ และ ปวช. ๒ แผนกช่างยนต์รวมเข้าด้วยเป็นเงิน ๑๘๒,๕๐๐ บาท (๗๓ x ๒,๕๐๐) หลังจากนั้นมีการออกเช็คส่งจ่ายในนามนาง XXXX และนาง XXXX นำเข้าบัญชีตนเอง ต่อมาระหว่างวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๓๙ ถึงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๙ มีการถอนเงินจากบัญชีรวม ๙ ครั้ง เป็นเงิน ๓๐๕,๑๗๓.๐๗ บาท ไม่มีการส่งเข้าบัญชีโครงการ และในวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๙ มีการถอนเงินจำนวน ๑๗๒,๕๐๐ บาท ส่งเข้าบัญชีโครงการ

๑.๒ ปีงบประมาณ ๒๕๔๐ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาง XXXX ได้จัดทำบันทึก ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๐ ขออนุมัติเบิกเงินอุดหนุน พร้อมรายชื่อนักศึกษาชั้น ปวช. ๒ จำนวน ๗๕ คน คนละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๓๗๕,๐๐๐ บาท (๗๕ x ๕,๐๐๐) ผ่านการอนุมัติ จากนาย XXXX และนาง XXXX ได้มีบันทึกลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ขออนุมัติเบิกเงิน อุดหนุนพร้อมรายชื่อนักศึกษาจำนวน ๒๖๐ คน คนละ ๒,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๖๕๐,๐๐๐ บาท (๒๖๐ x ๒,๕๐๐) ผ่านการอนุมัติจากนาย XXXX ตามฎีกาที่ ๑๐๖/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๐ จำนวน ๑,๐๒๕,๐๐๐ บาท (๓๗๕,๐๐๐ + ๖๕๐,๐๐๐) จ่ายเงินเป็นเช็ค เลขที่ ๓๕๖๔๐๓๒ ลงวันที่ - มิถุนายน ๒๕๔๐ ในนามนาย XXXX จำนวน ๑,๐๒๕,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๐ มีรายการนำเช็คฝากเข้าบัญชีโครงการ บัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๘๔๒๖๙-๑ จำนวน ๖๑๕,๒๒๒ บาท ส่วนอีกจำนวน ๔๐๙,๗๗๘ บาท ใช้คืนเงินยืม

ต่อมานาง XXXX ได้มีบันทึกลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๐ ขออนุมัติเบิกเงิน อุดหนุน พร้อมรายชื่อนักศึกษาจำนวน ๕๖ คน คนละ ๒,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท (๕๖ x ๒,๕๐๐) ผ่านความเห็นชอบของนาย XXXX และผ่านการอนุมัติจากนาย XXXX ตามฎีกาที่ ๑๓๒/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ จ่ายเป็นเช็คเลขที่ ๓๕๗๕๙๑๓ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ในนามนาง XXXX จำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ นำเช็คฝากเข้าบัญชีโครงการ บัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๘๔๒๖๙-๑ จำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท

ต่อมานาง XXXX ได้มีบันทึกลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๐ ขออนุมัติเบิกเงิน อุดหนุนพร้อม รายชื่อนักศึกษาชั้น ปวช.๑ จำนวน ๓๐๐ คน และชั้น ปวช.๒ จำนวน ๕๗ คน เป็นเงิน ๘๙๒,๕๐๐ บาท (๓๕๗ x ๒,๕๐๐) ผ่านการอนุมัติจากนาย XXXX ตามฎีกา ที่ ๑๖๒/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๐ จ่ายเป็นเช็คเลขที่ ๓๕๗๕๙๔๗ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ในนามนาง XXXX จำนวน ๘๙๒,๕๐๐ บาท วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๐ นำเช็คฝากเข้าบัญชีโครงการ บัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๘๔๒๖๙-๑ จำนวน ๘๙๒,๕๐๐ บาท

การเบิกเงินอุดหนุนประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๐ จำนวน ๒,๐๕๗,๕๐๐ บาท นาง XXXX ได้จัดทำเอกสารขอเบิกไม่ถูกต้องจำนวน ๘๒๐,๐๐๐ บาท แม้จะมีการทำหลักฐาน เบิกเงินไม่ถูกต้อง แต่เนื่องจากได้มีการนำเงินเข้าบัญชีโครงการ บัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๘๔๒๖๙-๑

จำนวน ๑,๖๔๗,๗๒๒ บาท และใช้คืนเงินยืมจำนวน ๔๐๙,๗๗๘ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒,๐๕๗,๕๐๐ บาท (๑,๖๔๗,๗๒๒ + ๔๐๙,๗๗๘) เท่ากับจำนวนที่ขอเบิก

ดังนั้น ในการดำเนินการโครงการ ในปีงบประมาณ ๒๕๓๙ และปีงบประมาณ ๒๕๔๐ มีการเบิกเงินไม่ถูกต้องและไม่ได้นำเงินเข้าบัญชีโครงการ เป็นเงิน ๓๓๗,๕๐๐ บาท (๕๑๐,๐๐๐ - ๑๗๒,๕๐๐) ซึ่งเหตุแห่งความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้จัดทำเอกสารหลักฐานเท็จมาขออนุมัติเบิกเงินอุดหนุน แล้วอาศัยโอกาสดังกล่าวแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการเป็นเงิน ๓๓๗,๕๐๐ บาท โดยมีผู้ต้องรับผิดชอบ ดังนี้

(๑) นาง XXXX ตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ ดำเนินการโครงการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลตรวจสอบบัญชีรับจ่ายของกลุ่มสมาชิก เก็บหลักฐานการจ่าย และรวบรวมรายงานผลดำเนินงานของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่นาง XXXX ได้จัดทำเอกสารหลักฐานเท็จและได้นำรายชื่อนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นนักศึกษาระดับ ปวช. สาขาเกษตรมาขออนุมัติเบิกเงินโครงการเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบการจัดทำโครงการฯ พ.ศ. ๒๕๓๙ และไม่ได้นำเงินเข้าบัญชีโครงการเป็นเงิน ๓๓๗,๕๐๐ บาท พฤติการณ์ถือได้ว่า นาง XXXX อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย จึงต้องรับผิดชอบใช้เงินคืนให้แก่ทางราชการเพิ่มจำนวน ๓๓๗,๕๐๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๒) นาย XXXX ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการมีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรมการจัดทำโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ควบคุมดูแลการรับจ่ายเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อให้จัดทำกิจกรรม อนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างตามมติกรรมการแต่ละกลุ่มกิจกรรม ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบการขออนุมัติเบิกเงินอุดหนุน ก่อนนำเสนอ อำนวยการวิทยาลัยเพื่ออนุมัติ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาง XXXX นำรายชื่อนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นนักศึกษาระดับ ปวช. สาขาเกษตรมาเบิกเงินของโครงการ และไม่ได้นำเงินเข้าบัญชีโครงการเป็นเงิน ๓๓๗,๕๐๐ บาท แสดงให้เห็นว่านาย XXXX ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่นาง XXXX เสนอเพื่อขออนุมัติเบิกเงิน พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการในอัตราร้อยละ ๖๐ ของค่าเสียหาย จำนวน ๓๓๗,๕๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๒๐๒,๕๐๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๓) นาย XXXX ตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัย เป็นผู้อนุมัติให้เบิกเงินอุดหนุนโครงการ ทั้งที่ผู้ได้บังคับบัญชานำเสนอรายชื่อนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นนักศึกษาระดับ ปวช. สาขาเกษตรมาเบิกเงินของโครงการ แสดงให้เห็นว่านาย XXXX มิได้ใช้ความระมัดระวัง

ในการตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่นาง XXXX เสนอเพื่อขออนุมัติเบิกเงิน พงศิการณถือได้ว่าเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ทางราชการในอัตราร้อยละ ๔๐ ของค่าเสียหายจำนวน ๓๓๗,๕๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๑๓๕,๐๐๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒) กรณีกระทำการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนไปใช้จ่ายโดยไม่มีหลักฐานการใช้จ่ายให้ตรวจสอบรวมเป็นเงิน ๑,๑๗๓,๑๕๗ บาท ข้อเท็จจริงการเบิกจ่ายในแต่ละรายการปรากฏ ดังนี้

๒.๑ จัดซื้อครุภัณฑ์ปี ๒๕๓๙ จำนวน ๖ รายการ เป็นเงิน ๖๐,๖๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานการจ่ายแต่มีหมายเลขทะเบียนครุภัณฑ์ ๖ รายการ เชื่อว่ามีครุภัณฑ์จริงจึงถือว่าทางราชการไม่ได้รับความเสียหาย

๒.๒ ค่าจัดซื้อวัสดุและค่าสวัสดิการ ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ ๙ รายการ เป็นเงิน ๗๗,๙๓๓ บาท สำหรับรายการลำดับที่ ๒ เจาะบ่อบาดาล จำนวน ๒,๕๐๐ บาท มีการเบิกจ่ายในภายหลัง จึงคงเหลือรายการที่ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบจำนวน ๗๕,๔๓๓ บาท (๗๗,๙๓๓ - ๒,๕๐๐)

๒.๓ ค่าใช้จ่ายโครงการ ๑๖ โครงการ เป็นเงิน ๒๕๑,๙๑๐ บาท มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ ๔ โครงการเป็นเงิน ๕๗,๓๔๐ บาท ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ ๑๒ โครงการเป็นเงิน ๑๙๔,๕๗๐ บาท แต่เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการให้การว่าได้ส่งหลักฐานการจ่ายให้นาง XXXX แล้วจึงเชื่อว่ามีเงินจริงและทางราชการไม่ได้รับความเสียหาย

๒.๔ ค่าจ้างคนงานประกอบอาหาร ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ ๔๕,๙๐๐ บาท

๒.๕ ค่าวัสดุประกอบอาหารและน้ำดื่ม ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ ๗๔๙,๖๕๔ บาท

๒.๖ เงินทดรองจ่ายค่างชำระจำนวน ๑๗ รายการ เป็นเงิน ๒๒๔,๙๓๐ บาท เนื่องจากเป็นเงินทดรองค่างจ่าย ในขั้นนี้ จะสรุปว่าทางราชการได้รับความเสียหายยังไม่ได้ (กรม ก. ต้องดำเนินการสอบสวน เพิ่มเติมในประเด็นนี้ต่อไป)

สรุปการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนโดยไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบเป็นเงิน ๘๗๐,๙๘๗ บาท (๗๕,๔๓๓ + ๔๕,๙๐๐ + ๗๔๙,๖๕๔)

เมื่อพิจารณาการดำเนินการโครงการมีการเบิกเงินจำนวน ๒,๕๖๗,๕๐๐ บาท ดอกเบี้ย รับจำนวน ๒,๕๕๕.๙๔ บาท ผลผลิตนักศึกษาจำนวน ๔๗,๗๑๔ บาท รวมรายรับทั้งสิ้น ๒,๖๑๓,๗๖๙.๙๔ บาท (๒,๕๖๗,๕๐๐ + ๒,๕๕๕.๙๔ + ๔๗,๗๑๔) จากการตรวจสอบบัญชีโครงการ บัญชีเลขที่ ๖๐๕-๑-๘๔๒๖๙-๑ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ มีเงินอุดหนุนคงเหลือ จำนวน ๗๑๑,๐๙๖.๙๔ บาท สำหรับการจ่ายเงินมีค่าใช้จ่ายที่มีหลักฐานการจ่าย

เป็นเงิน ๕๑๑,๐๘๖ บาท (ค่าวัสดุ+สวัสดิการ ๗๓,๑๐๐ บาท ค่าโครงการเกษตร ๕๗,๓๔๐ บาท ค่าจ้างคนงานทำอาหาร ๙,๔๕๐ บาท ค่าวัสดุ+อาหาร+น้ำดื่ม ๓๗๑,๑๙๖ บาท) มีการเบิกเงินไม่ถูกต้องและไม่ได้นำเงินเข้าบัญชีโครงการ เป็นเงิน ๓๓๗,๕๐๐ บาท ค่าใช้จ่ายที่ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ เป็นเงิน ๘๗๐,๙๘๗ บาท มีเงินท่รองจ่ายที่ต้องสอบสวนต่อจำนวน ๒๒๔,๙๓๐ บาท และนาย XXXX ลูกจ้างชั่วคราว ได้เบิกเงินเป็นค่าอาหารสำหรับนักศึกษา จำนวน ๔๔,๕๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒,๗๐๐,๐๙๙.๙๔ บาท (๗๑๑,๐๙๖.๙๔ + ๕๑๑,๐๘๖ + ๓๓๗,๕๐๐ + ๘๗๐,๙๘๗ + ๒๒๔,๙๓๐ + ๔๔,๕๐๐) ซึ่งจำนวนเงินดังกล่าวจะมากกว่าจำนวนเงินรายรับเป็นเงิน ๘๒,๓๓๐ บาท (๒,๗๐๐,๐๙๙.๙๔ - ๒,๖๑๗,๗๖๙.๙๔) (น่าจะเกิดจากนาง XXXX นำเงินที่เบิกมาไม่ถูกต้องและไม่ได้นำเข้าบัญชีโครงการไปใช้ในราชการบางส่วน)

สำหรับจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบใช้ให้แก่ทางราชการ ในกรณีนี้ จึงต้องนำเงินจำนวน ๘๒,๓๓๐ บาท ไปหักออกจากจำนวนเงินที่ไม่มีหลักฐานการใช้จ่ายให้ตรวจสอบ จำนวน ๘๗๐,๙๘๗ บาท ดังนั้น คงเหลือจำนวนเงินที่ต้องรับผิดชอบคิดเป็นเงิน ๗๘๘,๖๕๗ บาท (๘๗๐,๙๘๗ - ๘๒,๓๓๐)

ความเห็นมีผู้ต้องรับผิดชอบดังนี้

(๑) นาง XXXX ตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๖ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินการโครงการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลตรวจสอบบัญชีรับจ่ายของกลุ่มสมาชิก เก็บหลักฐานการจ่าย และรวบรวมรายงานผลดำเนินงานของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่เมื่อนาง XXXX ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบและไม่มีพยานหลักฐานอื่นมาสนับสนุนหักล้างการใช้จ่ายเงิน พฤติการณ์ถือได้ว่า นาง XXXX อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย จึงต้องรับผิดชอบใช้เงินคืนให้แก่ทางราชการเต็มจำนวน ๗๘๘,๖๕๗ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๒) นาย XXXX ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรม การจัดทำโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ควบคุมดูแลการรับจ่ายเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อให้จัดทำกิจกรรม อนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างตามมติกรรมการแต่ละกลุ่มกิจกรรม เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าในการดำเนินโครงการมีการจ่ายเงินแต่ไม่มีหลักฐานการจ่ายให้ตรวจสอบ แสดงให้เห็นว่าในการปฏิบัติหน้าที่ นาย XXXX ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการควบคุมดูแลการรับจ่ายเงินและการปฏิบัติหน้าที่ของนาง XXXX อย่างใกล้ชิด พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ เมื่อคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมแห่งกรณีแล้ว จึงให้รับผิดชอบใช้อัตราร้อยละ ๖๐ ของเงินจำนวน ๗๘๘,๖๕๗ บาท คิดเป็นเงิน ๔๗๓,๑๙๔.๒๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบ มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๓) นาย XXXX ตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัย เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าในการดำเนินโครงการมีการเบิกจ่ายเงินแต่ไม่มีหลักฐานการจ่ายเงินให้ตรวจสอบ แสดงให้เห็นว่านาย XXXX มิได้ใช้ความระมัดระวังปล่อยปละละเลยขาดการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด แต่เนื่องจากนาย XXXX ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการอำนวยการมิได้มีหน้าที่โดยตรงในการอนุมัติจ่ายเงิน พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อแต่ยังไม่ถึงขั้นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ

สรุปจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่แต่ละคนจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่ ๑ และกรณีที่ ๒ ดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

(๑) นาง XXXX รับผิดชอบเป็นเงิน ๑,๑๒๖,๑๕๗ บาท (๓๓๗,๕๐๐+๗๘๘,๖๕๗)

(๒) นาย XXXX รับผิดชอบเป็นเงิน ๖๗๕,๖๙๔.๒๐ บาท (๒๐๒,๕๐๐+๔๗๓,๑๙๔.๒๐)

(๓) นาย XXXX รับผิดชอบเป็นเงิน ๑๓๕,๐๐๐ บาท

อนึ่ง หากกรม XXXX ได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากนาง XXXX (ผู้ทุจริต) เมื่อนำมารวมกับจำนวนเงิน ที่นาย XXXX และนาย XXXX ได้ชดใช้ไว้เกินจำนวนความเสียหายให้คืนเงินส่วนที่ได้รับชำระไว้เกิน ให้แก่นาย XXXX และ นาย XXXX ตามสัดส่วนแห่งความรับผิดชอบและที่ได้ชำระไว้ของแต่ละคนต่อไป

๓) ประเด็นนาย XXXX ลูกจ้างชั่วคราว ได้เบิกเงินเป็นค่าอาหารสำหรับนักศึกษาจำนวน ๑๔ คนที่อยู่ดูแลโครงการ ในระหว่างปิดภาคการศึกษา ๒๕๓๙ วันละ ๕๐ บาท จำนวน ๖๕ วัน เป็นเงิน ๔๔,๕๐๐ บาท ซึ่งนาย XXXX ได้จ่ายเป็นค่าอาหารจำนวน ๑๘,๙๕๐ บาท จ่ายค่าอุปกรณ์ประกอบอาหารและไปเที่ยววาระจำนวน ๖,๔๗๔ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๕,๔๒๔ บาท (๑๘,๙๕๐+๖,๔๗๔) ส่วนที่เหลือจำนวน ๑๙,๐๗๖ บาท (๔๔,๕๐๐-๒๕,๔๒๔) นาย XXXX ไม่สามารถชี้แจงได้นำไปใช้จ่ายอะไร จึงให้นาย XXXX คืนเงินให้แก่ทางราชการเต็มจำนวน ๑๙,๐๗๖ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๔) ประเด็นเงินทดรองจ่ายค่างชำระ ๑๗ รายการ จำนวน ๒๒๔,๙๓๐ บาท เนื่องจากเป็นเงินทดรองค่างจ่าย ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการส่งหลักฐานการจ่ายเงินประกอบในภายหลัง ในขั้นนี้ให้กรม XXXX ตรวจสอบว่ามีบุคคลยืมเงินจำนวนดังกล่าวไปจริงหรือไม่ และได้คืนเงินครบถ้วนแล้วหรือไม่ หากยังไม่ครบถ้วน ให้ดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อหาตัวผู้ต้องรับผิดชอบต่อไป

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ
(.....)
ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)
ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)
ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)
ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ความเห็นผู้สั่งแต่งตั้ง

เห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดว่า

๑. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๒. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๓. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

เห็นว่าไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ

ลงชื่อ.....ผู้แต่งตั้ง
(.....)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

**ตัวอย่าง การทำสำนวนการสอบสวน
ประเภทไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ**

(สล. ๒)

รายงานผลการสอบสวน
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
ตามคำสั่ง.....ที่...../
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประเภทสำนวน ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

เรื่อง การก่อสร้างผนังป้องกันตลิ่งพังและคอนกรีตเสริมเหล็กค้ำวนราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง

ส่วนราชการ กรม xxxx

วันเวลาเกิดเหตุ วันที่ ๑๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗

สถานที่เกิดเหตุ บ้าน xxxx ตำบล xxxx อำเภอเมือง xxxx จังหวัด xxxx.....

สาระสำคัญในข้อเท็จจริงบางประการ

๑) ผู้กระทำความเสียหายและผู้เกี่ยวข้อง

๑. นาย xxxx

๒. นาย xxxx

๓. นาย xxxx

๒. ความเสียหาย ๕๙,๖๘๙.๖๘ บาท

๓. ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

๔. ความเห็นพนักงานสอบสวน

๕. คำสั่งพนักงานอัยการ

๖. คำพิพากษา

ข้อเท็จจริงได้ความโดยสรุปว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ XXXX จังหวัด XXXX ได้ตรวจสอบสัญญาจ้างก่อสร้างผนังป้องกันตลิ่งพังและถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ ๑ บ้าน XXXX ถึงหมู่ ๙ บ้าน XXXX ตำบล XXXX อำเภอเมือง XXXX จังหวัด XXXX ตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ของกรม XXXX พบว่า คณะกรรมการกำหนดราคากลางได้จัดทำประมาณการราคากลางสูงกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ทางราชการได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๕๙,๖๘๙.๖๘ บาท

ตามรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ XXXX จังหวัด XXXX ได้ตรวจสอบสัญญาจ้างเลขที่ ๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ของกรม XXXX งานก่อสร้างผนังป้องกันตลิ่งพัง ขนาดกว้าง ๔.๕๐ เมตร ยาว ๕๐๐ เมตร และถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก กว้าง ๔ เมตร ยาว ๓๐๐ เมตร หนา ๐.๑๕ เมตร มูลค่างานตามสัญญา ๒,๕๔๕,๐๐๐ บาท แล้วพบว่ามีการจัดทำประมาณการราคากลางสูงกว่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะการคำนวณราคากลางของงานเหล็กเสริมมีความคลาดเคลื่อนจากรายการน้ำหนักเหล็กและค่าแรงผูกเหล็ก โดยผู้ประมาณการใช้อัตราค่าแรง การผูกเหล็ก อัตรา ๗.๑๗ บาท/กิโลกรัม โดยคิดจากอัตราร้อยละ ๓๕ ของราคาเหล็ก ๖ มม. ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าที่สำนักมาตรฐานงบประมาณ สำนักงบประมาณ กำหนดไว้ว่า ค่าแรงงานในการตัด ตัด และผูกเหล็กเส้นกลม ผิวเรียบ และผิวขรุขระ คิดอัตรา ๒,๖๓๘ บาท/ตัน หรือ ๒.๖๓๘ บาท/กิโลกรัม ราคากลางของคณะกรรมการกำหนดราคากลางจึงเท่ากับ ๒,๕๕๕,๓๑๙.๐๖ บาท ขณะที่ราคากลางที่ควรจะเป็นอยู่ที่จำนวน ๒,๔๘๕,๓๑๐.๓๒ บาท จึงทำให้ราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง ๗๐,๐๐๔.๗๔ บาท เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับมูลค่างานตามสัญญาจำนวน ๒,๕๔๕,๐๐๐ บาท ทางราชการจึงได้รับความเสียหายเนื่องจากการใช้ราคากลางที่สูงไปในการประกวดราคาเป็นเงิน ๕๙,๖๘๙.๖๘ บาท $(๒,๕๔๕,๐๐๐ - ๒,๔๘๕,๓๑๐.๓๒ = ๕๙,๖๘๙.๖๘)$

๒. ผู้เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำดังนี้

๒.๑ นาย XXXX ตำแหน่ง XXXX ในฐานะประธานคณะกรรมการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างผนังป้องกันตลิ่งพังและถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ตามคำสั่งจังหวัด XXXX ที่ ๑๐๑๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ ให้ถ้อยคำว่า ตนเป็นกรรมการกำหนดราคากลางตามโครงการดังกล่าว แต่ไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับงานด้านการประเมินราคาก่อสร้าง จึงมอบให้นาย XXXX ตำแหน่งหัวหน้าส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบล XXXX เป็นผู้คำนวณราคาและตนยินยอมที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามหลักเกณฑ์ของทางราชการ

๒.๒ นาย XXXX ตำแหน่ง XXXX ในฐานะกรรมการกำหนดราคากลางงานก่อสร้าง พนักงกันตลิ่งพังและคอนกรีตเสริมเหล็ก ตามคำสั่งจังหวัด XXXX ที่ ๑๐๑๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ ให้ถ้อยคำว่า ตนเป็นกรรมการกำหนดราคากลางตามโครงการดังกล่าว แต่ไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับงานด้านการประเมินราคาก่อสร้างและเห็นว่า นาย XXXX ตำแหน่งหัวหน้าส่วนโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบล XXXX เป็นผู้ที่ม่ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถดำเนินการคำนวณราคาและตนยินยอมที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามหลักเกณฑ์ของทางราชการ

๒.๓ นาย XXXX ตำแหน่งหัวหน้าส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบล XXXX ในฐานะกรรมการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างพนักงกันตลิ่งพังและคอนกรีตเสริมเหล็กตามคำสั่งจังหวัด XXXX ที่ ๑๐๑๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ ให้ถ้อยคำว่า ได้ดำเนินการคำนวณและกำหนดราคากลางเป็นไปตามหลักวิชาการและข้อเท็จจริงของราคาวัสดุก่อสร้างพร้อมทั้งแรงงานในขณะนั้น และยินยอมที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามหลักเกณฑ์ของทางราชการ

๒.๔ นาง XXXX ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ๖ ในฐานะเจ้าหน้าที่พัสดุให้ถ้อยคำสรุปได้ว่าได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดจ้างประกวราคางานก่อสร้างพนักงกันตลิ่งพัง ตนได้ดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยได้จัดทำบันทึกขออนุมัติจัดจ้างตามบันทึกลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะกรรมการกำหนดราคากลางได้ส่งราคากลางให้ตนเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๗ จำนวน ๒,๕๕๕,๐๐๐ บาท ตนได้เสนอราคากลางดังกล่าวผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุให้ผู้มีอำนาจลงนามทราบ (นาย XXXX ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัด XXXX) จากนั้นจึงกำหนดราคากลางลงในประกาศและเอกสารประกวดราคา แล้วเสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุให้ผู้มีอำนาจลงนาม คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้พิจารณาให้ หจก. XXXX ซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดจำนวน ๒,๕๕๕,๐๐๐ บาท เป็นผู้รับจ้าง ในการทำสัญญาจ้าง ตนได้เสนอให้ผู้มีอำนาจลงนามดำเนินการว่าจ้าง หจก. XXXX ตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗

๒.๕ นาง XXXX ตำแหน่ง XXXX ในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ ให้ถ้อยคำสรุปได้ว่า ตนได้ผ่านงานการดำเนินการจัดจ้างประกวราคางานก่อสร้างพนักงกันตลิ่งพังและถนนคอนกรีตเสริมเหล็กซึ่งเจ้าหน้าที่พัสดุ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยนำเรื่องเสนอผ่านตนในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ ตนได้ผ่านบันทึกขออนุมัติจัดจ้างตามที่เจ้าหน้าที่พัสดุเสนอ และเจ้าหน้าที่พัสดุได้เสนอราคากลางผ่านตน เมื่อวันที่

๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๗ จำนวนเงิน ๒,๕๕๕,๐๐๐ บาท ให้ผู้มีอำนาจลงนามทราบ (นาย XXXX ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัด XXXX) จากนั้นเจ้าหน้าที่พัสดุจึงได้นำราคากลางที่กำหนดลงในประกาศและเอกสารประกวดราคาเสนอผ่านตนให้ผู้มีอำนาจลงนาม คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาได้พิจารณาให้ หจก. XXXX ซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด จำนวน ๒,๕๕๕,๐๐๐ บาท เป็นผู้รับจ้าง ในการทำสัญญาจ้างตนได้เสนอให้ผู้มีอำนาจลงนาม ดำเนินการว่าจ้าง หจก. XXXX ตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ในวงเงินการก่อสร้างจำนวน ๒,๕๕๕,๐๐๐ บาท

๓. ข้อมูลประกอบการพิจารณา

๓.๑ กฎหมายและระเบียบหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๑

๓.๑.๒

๓.๒ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๑

๓.๒.๒

๔. ความเห็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดพิจารณาแล้ว เห็นว่าข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ XXXX จังหวัด XXXX ได้ตรวจสอบสัญญาจ้างก่อสร้างผนังป้องกันตลิ่งพังและ ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ที่ ๑ - ๙ ตำบล XXXX อำเภอ XXXX ตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ของกรม XXXX แล้วพบว่า มีการจัดทำประมาณการราคากลาง สูงกว่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะการคำนวณราคากลางของงานเหล็กเสริมมีความคลาดเคลื่อน จากรายการน้ำหนักเหล็กและค่าแรงผูกเหล็ก โดยคณะกรรมการกำหนดราคากลาง ตามคำสั่ง จังหวัด XXXX ที่ ๑๐๑๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ ซึ่งประกอบด้วย นาย XXXX ตำแหน่ง XXXX นาย XXXX ตำแหน่ง XXXX และนาย XXXX ตำแหน่งหัวหน้าส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบล XXXX คำนวณราคากลางโดยใช้อัตราค่าแรงการผูกเหล็กอัตรา ๗.๑๗ บาท/กิโลกรัม ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าที่สำนักมาตรฐานงบประมาณ สำนักงบประมาณ กำหนดไว้ว่า ค่าแรงงานในการตัด ตัด และผูกเหล็กเส้นกลม ผิวเรียบและผิวขรุขระ คิดอัตรา ๒,๖๓๘ บาท/ตัน หรือ ๒.๖๓๘ บาท/กิโลกรัม ราคากลางของคณะกรรมการกำหนดราคากลาง จึงเท่ากับ ๒,๕๕๕,๓๑๐.๐๖ บาท ขณะที่ราคากลางที่ควรจะเป็นอยู่ที่จำนวน ๒,๔๘๕,๓๑๐.๓๒ บาท ทำให้ราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง ๗๐,๐๐๔.๗๔ บาท เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ มูลค่างาน ตามสัญญาจำนวน ๒,๕๕๕,๐๐๐ บาท ทางราชการจึงได้รับความเสียหาย เนื่องจากการใช้ราคากลางที่สูงไป ในการประกวดราคาเป็นเงิน ๕๙,๖๘๙.๖๘ บาท (๒,๕๕๕,๐๐๐ - ๒,๔๘๕,๓๑๐.๓๒) โดยพิจารณาการกระทำและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๑) นาย XXXX ตำแหน่ง XXXX ในฐานะประธานคณะกรรมการกำหนดราคากลาง นาย XXXX ตำแหน่ง XXXX และ นาย XXXX ตำแหน่งหัวหน้าส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบล XXXX ในฐานะคณะกรรมการกำหนดราคากลาง มีหน้าที่กำหนดราคากลางงานก่อสร้างให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของทางราชการ ได้คำนวณโดยใช้อัตราค่าแรงการผูกเหล็กไม่ถูกต้อง ทำให้ราคากลางที่กำหนดสูงเกินจริง และทำให้ราคาที่ประกวดได้สูงกว่าราคากลางที่ถูกต้อง เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๕๙,๖๘๙.๖๘ บาท พฤติการณ์ถือได้ว่า เป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง คณะกรรมการกำหนดราคากลางจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการในอัตราร้อยละ ๗๕ ของค่าเสียหายจำนวน ๕๙,๖๘๙.๖๘ บาท คิดเป็นเงิน ๔๔,๗๖๗.๒๖ บาท โดยให้รับผิดชอบคนละส่วนเท่าๆ กัน คิดเป็นเงินคนละ ๑๔,๙๒๒.๔๒ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบ มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒) นาง XXXX เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี ๖ ในฐานะเจ้าหน้าที่พัสดุ และ นาง XXXX ตำแหน่ง XXXX ในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ เป็นผู้นำเสนอราคากลางที่คณะกรรมการกำหนดราคากลางคำนวณได้เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และอนุมัติให้ใช้ราคากลางดังกล่าวจัดจ้างต่อไป มีหน้าที่ต้องตรวจสอบว่าคณะกรรมการกำหนดราคากลางได้กำหนดราคากลางถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของทางราชการหรือไม่ เมื่อปรากฏว่าคณะกรรมการกำหนดราคากลางคำนวณราคากลางโดยใช้อัตราค่าแรงผูกเหล็กไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ ไม่ปรากฏว่านาง XXXX และนาง XXXX ได้ทักท้วงว่าคณะกรรมการกำหนดราคากลางไม่ถูกต้องแต่อย่างใด กลับนำเสนอให้นาย XXXX ให้ความเห็นชอบให้ใช้ราคากลางดังกล่าวดำเนินการจัดจ้างต่อไป พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง นาง XXXX และนาง XXXX จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการในอัตราร้อยละ ๑๕ ของค่าเสียหายจำนวน ๕๙,๖๘๙.๖๘ บาท คิดเป็นเงิน ๘,๙๕๓.๔๕ บาท โดยให้นาง XXXX รับผิดชอบ ๑ ส่วน คิดเป็นเงิน ๒,๙๘๔.๔๘ บาท นาง XXXX รับผิดชอบ ๒ ส่วน คิดเป็นเงิน ๕,๙๖๘.๙๗ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓) นาย XXXX ตำแหน่ง XXXX ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาที่พิจารณาให้ความเห็นชอบอนุมัติให้ใช้ราคากลางดังกล่าวจัดจ้างต่อไป มีหน้าที่ต้องตรวจสอบว่าคณะกรรมการกำหนดราคากลางได้กำหนดราคากลางถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของทางราชการหรือไม่ เมื่อปรากฏว่าคณะกรรมการกำหนดราคากลางคำนวณราคากลางโดยใช้อัตราค่าแรงผูกเหล็กไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ ไม่ปรากฏว่านาย XXXX ได้ทักท้วงว่าคณะกรรมการกำหนดราคากลางไม่ถูกต้องแต่อย่างใด

กลับลงนามให้ความเห็นชอบให้ใช้ราคากลางดังกล่าวดำเนินการจัดจ้างต่อไป พฤติการณ์
ถือได้ว่าเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง นาย XXXX จึงต้องรับผิดชอบใช้
ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการในอัตราร้อยละ ๑๐ ของค่าเสียหายจำนวน ๕๙,๖๘๙.๖๘ บาท
คิดเป็นเงิน ๕,๙๖๘.๙๖ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ความเห็นผู้สั่งแต่งตั้ง

เห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดว่า

๑. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้
ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๒. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้
ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๓. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้
ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

เห็นว่าไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ

ลงชื่อ.....ผู้แต่งตั้ง
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตัวอย่าง การทำสำนวนการสอบสวน ประเภทคนร้ายกระทำ
โจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย

(สล. ๒)

รายงานผลการสอบสวน
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ
ตามคำสั่ง.....ที่...../
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประเภทสำนวน ทรัพย์สินสูญหาย
เรื่อง อุปกรณ์ไฟฟ้าของสำนักงาน XXXX สูญหาย
ส่วนราชการ กรม XXXX
วันเวลาเกิดเหตุ ระหว่างวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘
สถานที่เกิดเหตุ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัด XXXX
สาระสำคัญในข้อเท็จจริงบางประการ

๑) ผู้กระทำความเสียหายและผู้เกี่ยวข้อง

๑. นาย XXXX กับพวกรวม ๕ คน (บุคคลภายนอก)
๒. นาย XXXX (บุคคลภายนอก)
๓. นาย XXXX (บุคคลภายนอก)

๒. ความเสียหาย ๕,๖๔๘,๗๐๐ บาท
๓. ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๘
๔. ความเห็นพนักงานสอบสวน เห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมได้
๕. คำสั่งพนักงานอัยการ สั่งฟ้อง
๖. คำพิพากษา

ข้อเท็จจริงได้ความโดยสรุปว่า ระหว่างวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘
อุปกรณ์ประเภทสายไฟฟ้าของอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัด XXXX ถูกคนร้ายโจรกรรม
ค่าเสียหายคิดเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๕,๖๔๘,๗๐๐ บาท

ตามรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริง

๑.๑ สำนักงาน XXXX ได้รับงบประมาณจากโครงการเงินกู้เพื่อดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อำเภอ XXXX จังหวัด XXXX โดยห้างหุ้นส่วนจำกัด XXXX เป็นผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ดำเนินงาน

การปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตามโครงการดังกล่าว มีขอบเขตดำเนินการในบริเวณบึง XXXX โดยเฉพาะระบบการติดตั้งไฟส่องสว่างภายในบริเวณที่โครงการได้รับความเสียหายเป็นจำนวนเงิน ๕,๖๔๘,๗๐๐ บาท นั้น อยู่ในบริเวณบึง XXXX ช่วงตั้งแต่ฝั่งตรงข้าม (ถนน) หน้าวัด XXXX ตลอดแนวทางจนถึงถนนหน้าองค์การโทรศัพท์ ซึ่งบริเวณที่เกิดเหตุและทรัพย์สินที่เสียหายเป็นถนนทางเดินด้านทิศตะวันออกของวัด XXXX ระยะทาง ๖๘๐ เมตร งานตามโครงการปรับปรุงฯ บริเวณนี้มีการติดตั้งเสาไฟแรงสูงติดตั้งเสาไฟ และการเดินระบบการวางสายไฟซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ระบบคือ ระบบไฟฟ้าแรงสูง ระบบไฟฟ้าแรงต่ำ และวงจรไฟฟ้าย่อยเพื่อจ่ายให้เสาไฟส่องสว่าง ส่วนที่เกิดความเสียหายคือ ระบบวงจรไฟฟ้าย่อย ซึ่งมีการวางท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินในระดับความลึกประมาณ ๒๕ เซนติเมตร (ไม่น้อยกว่า ๒๐ เซนติเมตร) ความเสียหายประมาณ ๖๐% ของระบบวงจรย่อย ซึ่งมีการวางท่อร้อยเสาไฟแต่ละระบบวางแยกจากกัน จึงน่าสังเกตว่าคนร้ายย่อมรู้จักหรือคุ้นเคยกับการวางระบบไฟฟ้าใต้ดินเป็นอย่างดี

ในการตรวจการจ้างงานระบบไฟฟ้าผู้รับจ้างได้ใช้กระแสไฟฟ้าชั่วคราวของแคมป์งานที่ผู้รับจ้างใช้อยู่ ซึ่งใช้มิเตอร์ขนาด ๑๕ แอมป์ เพื่อเปิดให้คณะกรรมการตรวจการจ้างดูว่าระบบไฟฟ้าสามารถทำงานได้ เมื่อการตรวจการจ้างสิ้นสุดลงทางผู้รับจ้างได้งดจ่ายกระแสไฟฟ้า และขนย้ายสิ่งของออกจากพื้นที่บึง XXXX เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๘ ต่อมาวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ นาย XXXX ผู้ควบคุมงานได้ออกตรวจงานบริเวณบึง XXXX และพบว่ามีการทำลายและโจรกรรมทรัพย์สิน ซึ่งลักษณะวิธีคนร้ายใช้ในการปฏิบัติการครั้งนี้ คนร้ายได้ตัดท่อและสายไฟในท่อออกเป็นช่วง ๆ ตามระยะของเสาไฟฟ้าแล้วรูดดึงสายไฟออกไปซึ่งประกอบด้วยสายดิน ขนาด ๖ sq.mm. สายไฟขนาด ๒๕ sq.mm. และสายไฟขนาด ๑๖ sq.mm. และเป็นที่น่าสังเกตอีกว่าคนร้ายทราบว่ หากโจรกรรมในช่วงนี้จะมีความปลอดภัยไม่ถูกไฟฟ้าช็อต เนื่องจากยังไม่มีกรนำจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าระบบหรือที่เรียกว่าการขยายเขตไฟฟ้า

๑.๒ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ หน่วยงานได้ทำการตรวจสอบพบว่า มีทรัพย์สินของทางราชการที่สูญหายและเสียหาย รวม ๗ รายการ

รวมมูลค่าทรัพย์สินที่เสียหายประมาณ ๓๔๓,๓๐๐ บาท

๑.๓ บริเวณที่เกิดเหตุคนร้ายโจรกรรมสายไฟฟ้าใต้ดินนั้นในเวลากลางคืนจะเงียบ เปลี่ยว และมีแสงไฟส่องสว่างอยู่ที่ด้านหัวถนนแต่ละด้านเพียง ๒ แห่งเท่านั้น ระบบไฟฟ้าใต้ดินที่ดำเนินการตามโครงการที่ผ่านมาไม่สามารถติดตั้งไฟหรือแม้แต่โคมไฟได้ เพราะจะถูกทำลายให้เสียหายอยู่เสมอการป้องกันความเสียหายที่ผ่านมาจะใช้วิธีถอดดวงไฟ โคมไฟไปเก็บไว้เวลาที่จะใช้งานจึงจะนำมาติดตั้งพื้นที่บึง XXXX ภายหลังการปรับปรุงภูมิทัศน์แล้ว เส้นทางส่วนใหญ่จะปิดกั้นเฉพาะรถที่มีขนาดใหญ่เท่านั้น เพื่อให้เข้ากับทัศนียภาพการเดินชมสถานที่ และสวนสาธารณะตามแผนแม่บท สายไฟที่หายไปมีน้ำหนักปริมาณมากต้องขนถ่ายด้วย พาหนะล้อเลื่อน เพื่อทุ่นแรงงาน การตัดสายไฟให้ขาดเป็นช่วง ๆ เพื่อสะดวกในการขนย้าย โดยสามารถนำพาหนะไปรอตตามจุดที่นัดหมายได้ และเนื่องจากเป็นพื้นที่เปิดยังไม่มีแสงสว่าง ประกอบกับมียามรักษาการณ์เฉพาะบางจุดทำให้ยากแก่การสังเกตเห็นความเคลื่อนไหว ขณะปฏิบัติการลักทรัพย์ได้ การดูแลรักษาความปลอดภัยในบริเวณบึง XXXX เนื่องจากเป็นพื้นที่ เปิดมีทางเข้าออกในทุกด้านมีการใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการ สวนสาธารณะ พักผ่อน ออกกำลังกาย จึงไม่มีการจัดการรักษาความปลอดภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นบริเวณที่เป็นสถานที่สำคัญ คือ วัด XXXX ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกัน กรม XXXX ได้ว่าจ้างเหมา บริษัทเอกชนทำหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๒. ผู้เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำสรุปได้ดังนี้

๒.๑ นาย XXXX ตำแหน่งนายช่างโยธา ๔ ให้ถ้อยคำไว้ว่า ส่วนที่เกิดความเสียหาย คือ ระบบวงจรไฟฟ้าแรงสูงและแรงต่ำ ซึ่งมีการวางท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดิน (ท่อ HDPE) ในระดับความลึกประมาณ ๒๐ เซนติเมตร สำหรับไฟฟ้าแรงสูง และท่อความลึกประมาณ ๒๕ เซนติเมตร (ไม่น้อยกว่า ๒๐ เซนติเมตร) สำหรับระบบไฟฟ้าแรงต่ำความเสียหาย ประมาณ ๖๐% ของระบบวงจรทั้งหมด ซึ่งมีการส่งท่อร้อยสายไฟแต่ละระบบวางแยก จากกัน จึงเป็นข้อสังเกตว่าคนร้ายย่อมรู้จักหรือคุ้นเคยกับการวางระบบไฟฟ้าใต้ดินเป็นอย่างดี

ลักษณะวิธีที่คนร้ายใช้ในการปฏิบัติการครั้งนี้คนร้ายได้ตัดท่อและสายไฟฟ้า ในท่อออกเป็นช่วง ๆ ตามระยะของสายไฟฟ้าแล้วรูดถึงสายไฟฟ้าออกไป ซึ่งประกอบด้วย สายดินขนาด ๖ sq.mm. สายไฟฟ้าแรงสูง ๑๕๐ sq.mm. และสายไฟฟ้าแรงต่ำขนาด ๒๕ sq.mm. ในเรื่องการขยายเขตไฟฟ้าว่า ในสัญญาจ้างไม่ได้ระบุให้ผู้ว่าจ้างเป็นดำเนินการ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทางราชการต้องดำเนินการขยายไฟฟ้าเอง อย่างไรก็ตามวิธีที่ทรัพย์สิน ที่จัดจ้างตามสัญญานี้เฉพาะในส่วนของการวางระบบไฟฟ้าใต้ดินอยู่ในงานงวดที่ ๒ และงวดที่ ๓ ซึ่ง คณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับงานแล้ว ตามคำสั่งจังหวัด XXXX เป็นประธานตรวจการจ้าง คณะกรรมการตรวจการจ้างได้ลงนามในหนังสือตรวจการจ้าง งานงวดที่ ๒ และ ๓ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ และมีการตรวจการจ้างของงานทั้งโครงการ ตามสัญญาจ้างทั้งหมดเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งสำนักงาน XXXX ดำเนินการ

รายงานผู้ว่าราชการจังหวัด XXXX และส่งเอกสารเพื่อเบิกเงินให้แก่ผู้รับจ้างไปยังกรม XXXX เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๘ ในการตรวจการจ้างงานระบบไฟฟ้า ผู้รับจ้างได้ใช้กระแสไฟฟ้าชั่วคราวของแคมป์งานที่ผู้รับจ้างใช้อยู่ ซึ่งใช้มิเตอร์ขนาด ๑๕ แอมป์ เพื่อเปิดให้คณะกรรมการตรวจการจ้างดูว่าระบบไฟฟ้าสามารถทำงานได้ เมื่อการตรวจการจ้างสิ้นสุดลงทางผู้รับจ้างได้ตั้งจ่ายกระแสไฟฟ้าและขนย้ายสิ่งของออกจากพื้นที่บึง XXXX เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๘ ต่อมาวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ นาย XXXX ผู้ควบคุมงาน ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาสถานที่ว่ามีร่องรอยของการลักทรัพย์จึงได้ออกสำรวจบริเวณบึง XXXX และพบว่ามีการทำลายและลักขโมยทรัพย์สิน

๒.๒ นาย XXXX ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงาน XXXX ให้ถ้อยคำว่าการดูแลรักษาความปลอดภัยในบริเวณบึง XXXX เนื่องจากเป็นพื้นที่เปิดมีทางเข้า-ทางออกในทุกด้านมีการใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการ สวนสาธารณะ พักผ่อน ออกกำลังกาย จึงไม่มีการจัดยามรักษาการณ์ความปลอดภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นบริเวณที่เป็นสถานที่สำคัญคือ วัด XXXX ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันกรม XXXX ได้ว่าจ้างเหมาบริษัทเอกชน ทำหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยตลอด ๒๔ ชั่วโมง

บริเวณที่เกิดเหตุคนร้ายลักขโมยสายไฟใต้ดินนั้นในเวลากลางคืนเพราะว่ามีสภาพเงียบ เปลี่ยว และมีดีมีแสงไฟส่องสว่างอยู่ที่ด้านถนนแต่ละด้านเพียง ๒ แห่งเท่านั้นคือบริเวณถนน XXXX ด้านโรงเรียน XXXX และถนน XXXX ด้านวิหาร XXXX ระบบไฟฟ้าใต้ดินที่ดำเนินการตามโครงการที่ผ่านมาไม่สามารถติดตั้งไฟหรือแม้แต่โคมไฟได้ เพราะจะถูกทำลายให้เสียหายอยู่เสมอ

การป้องกันความเสียหายที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่กรม XXXX จะใช้วิธีถอดดวงไฟโคมไฟไปเก็บไว้ก่อนหากจะใช้งานจึงจะนำมาติดตั้งพื้นที่บริเวณบึง XXXX ภายหลังจากการปรับปรุงภูมิทัศน์แล้ว เส้นทางส่วนใหญ่จะปิดกั้นเฉพาะรถที่มีขนาดใหญ่เท่านั้น ส่วนรถเก๋ง รถกระบะ รถจักรยานยนต์ และรถสามล้อเครื่องสามารถเข้าออกได้หลายเส้นทาง มีการปิดกั้นเฉพาะรถบัส รถหกล้อ เพื่อป้องกันการเสียหายกับสถานที่และพื้นที่บริเวณบึง XXXX ให้มีทัศนียภาพสวยงาม แต่เนื่องจากมีพื้นที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่เศษ และยังเป็นพื้นที่เปิดซึ่งยังไม่มีแสงสว่างเพียงพอเติมพื้นที่ ประกอบกับมียามรักษาการณ์เฉพาะบางจุด นอกจากนี้สายไฟใต้ดินที่ฝังอยู่ในดิน ถ้าหากไม่สังเกตก็จะมีลักษณะปกติ ไม่เหมือนสายไฟฟ้าเสาพาดสายจะดูเล่ง่ายและเนื่องจากในพื้นที่บริเวณกว้างประกอบกับอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่น้อยทำให้ยากแก่การสังเกตเห็นความเคลื่อนไหวขณะคนร้ายทำการลักทรัพย์ได้ในเวลากลางคืน

๒.๓ นางสาว XXXX ให้ถ้อยคำ่ว่า แบบที่ใช้ในการดำเนินการทั้งหมดตามโครงการนี้ได้ว่าจ้างบริษัท XXXX เป็นผู้ออกแบบ จากการเปิดซองประกวดราคาปรากฏว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด XXXX เป็นผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนา

ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยผู้ว่าราชการจังหวัด XXXX ลงนามในสัญญาจ้างเลขที่ ๗/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๗ และสิ้นสุดสัญญาวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

บึง XXXX เป็นพื้นที่ดำเนินการนั้น เดิมเป็นพื้นที่ในความดูแลรับผิดชอบของ เทศบาล XXXX ต่อมา เมื่อกรม XXXX จะดำเนินการพัฒนาสถานที่และพิจารณาเห็นว่า บึง XXXX ซึ่งมีสภาพเป็นทั้งสวนสาธารณะที่เทศบาลดูแลอยู่ และเป็นทั้งสถานที่สำคัญ ที่กรม XXXX ต้องเป็นผู้รับผิดชอบดูแลตั้งอยู่ จึงได้ทำหนังสือขอพื้นที่จากเทศบาลปรับปรุง ตามเกณฑ์ที่กรม XXXX กำหนด ซึ่งเทศบาลได้ให้ความร่วมมือยินยอมให้นำพื้นที่มาพัฒนา ตามแผนงานโครงการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้นมา การปรับปรุงและพัฒนาระบบ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตามโครงการเงินกู้ดังกล่าว มีขอบเขตดำเนินการในบริเวณ บึง XXXX โดยเฉพาะระบบการติดตั้งไฟส่องสว่างภายในบริเวณบึง XXXX ตั้งแต่ฝั่งตรงข้าม (ถนน) หน้าที่วัด XXXX ตลอดแนวจนถึงถนนหน้าองค์การโทรศัพท์

๓. ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ตามรายงานการแจ้งผลคดีของสถานีตำรวจภูธรอำเภอ XXXX ปรากฏว่า พนักงานสอบสวนได้ดำเนินคดีไปแล้วปรากฏรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ คดีอาญาที่ ๓๘๕/๒๕๔๘ คดีนี้พนักงานสอบสวนได้ดำเนินคดีในความผิดฐานลักทรัพย์และได้ทำการสืบสวนสอบสวนตลอดมา แต่การสอบสวนไม่ทราบว่าคนร้าย ในคดีนี้เป็นใครมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด และนำทรัพย์สินที่ได้ไปทำการจำหน่ายหรือเก็บซุกซ่อนไว้ ที่ใด จึงได้สรุปสำนวนการสอบสวนมีความเห็นงดการสอบสวน เสนอสำนวนการสอบสวน ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณา และได้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการจังหวัด XXXX เพื่อพิจารณาด้วยแล้ว ตามหนังสือ ที่...../.....ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๘

๓.๒ คดีอาญาที่ ๗๘๕/๒๕๔๘ คดีนี้พนักงานสอบสวนได้ดำเนินคดีกับ นาย XXXX กับพวกรวม ๕ คน ในความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์ โดยได้รวบรวมพยานหลักฐาน และได้ออกหมายจับผู้ต้องหาทั้ง ๕ คนแล้ว แต่ยังไม่สามารถติดตามจับกุมตัวเพื่อนำมา ดำเนินคดีได้ จึงได้สรุปสำนวนการสอบสวนมีความเห็นส่งฟ้องผู้ต้องหาทั้ง ๕ คน (ผู้ต้องหา หลบหนี) ส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการจังหวัด XXXX ตามหนังสือ ที่...../..... ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๘

๓.๓ คดีอาญาที่ ๙๘๑/๒๕๔๘ คดีนี้พนักงานสอบสวนได้ดำเนินคดีกับนาย XXXX และนาย XXXX ในความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์ ได้สรุปสำนวนการสอบสวนมีความเห็น ส่งฟ้องผู้ต้องหาทั้ง ๒ ส่งสำนวนพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการจังหวัด XXXX ตามหนังสือ ที่...../..... ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๘ และยังไม่ได้รับแจ้งผลคดี แต่อย่างใด

๔. ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏว่าสำนักงาน XXXX ได้รับงบประมาณจากโครงการเงินกู้ เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่บริเวณบึง XXXX โดยระหว่างวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๘ ถึงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ มีคนร้ายเข้าไปโจรกรรมทรัพย์สินประเภทอุปกรณ์สายไฟฟ้าใต้ดิน ในบริเวณดังกล่าว เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย ๕,๖๔๘,๗๐๐ บาท โดยนางสาว XXXX ตำแหน่งผู้อำนวยการใหญ่ และนาย XXXX ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงาน ซึ่งมีหน้าที่บริหารจัดการและพัฒนาสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าในระยะเวลาที่ผ่านมา มีเหตุการณ์บุคคลภายนอกทำลายทรัพย์สินของทางราชการ ภายในบริเวณดังกล่าวได้รับความเสียหายอยู่เสมอ บุคคลทั้งสองก็ทราบว่าได้มีการดำเนินการปรับปรุงสถานที่โดยมีอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งระหว่างที่ยังมิได้มีการปล่อยกระแสไฟฟ้า บุคคลทั้งสองจึงควรหามาตรการป้องกันรักษาความปลอดภัยทรัพย์สินภายในบริเวณโครงการ ให้เข้มงวดกว่าปกติ แต่บุคคลทั้งสองหาได้ดำเนินการไม่ จนเป็นช่องทางให้คนร้ายอาศัยโอกาส เข้าไปโจรกรรมทรัพย์สินของทางราชการได้โดยง่าย ประกอบกับระยะเวลาที่จะพบทรัพย์สิน ที่อยู่ในบริเวณที่ถูกโจรกรรมนั้นก็มีเวลาผ่านมามากหลายวัน พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำ ด้วยประมาทเลินเล่อแต่ยังไม่ถึงขนาดประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง นางสาว XXXX และนาย XXXX จึงไม่ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ

ลงชื่อ.....ประธาน

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ความเห็นผู้สั่งแต่งตั้ง

เห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบว่า

๑. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้
ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๒. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้
ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๓. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้
ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

เห็นว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ

ลงชื่อ.....ผู้แต่งตั้ง

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตัวอย่าง การทำสำนวนการสอบสวน
ประเภทอาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้

(สล. ๒)

รายงานผลการสอบสวน
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ
ตามคำสั่ง.....ที่...../
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประเภทสำนวน เพลิงไหม้

เรื่อง เพลิงไหม้อาคารเรียนของโรงเรียน XXXX

ส่วนราชการ กรม XXXX

เวลาเกิดเหตุ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น.

สถานที่เกิดเหตุ โรงเรียน XXXX อำเภอ XXXX จังหวัด XXXX

สาระสำคัญในข้อเท็จจริงบางประการ

- ๑) ผู้กระทำความเสียหาย
- ๒) ความเสียหาย ๕๕๗,๑๒๐ บาท
- ๓) ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕
- ๔) ความเห็นพนักงานสอบสวน เชื่อว่าเหตุเกิดจากกระแสไฟฟ้าลัดวงจร
- ๕) คำสั่งพนักงานอัยการ
- ๖) คำพิพากษา

ข้อเท็จจริงได้ความโดยสรุปว่า เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น. ได้เกิดเพลิงไหม้อาคารเรียนแบบ ป.๑ ข. ของโรงเรียน XXXX สำนักงานการศึกษาจังหวัด XXXX เป็นเหตุให้ทรัพย์สินของทางราชการได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงิน ๕๕๗,๑๒๐ บาท

ตามรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นาย XXXX อาจารย์สอนดนตรีไทยได้ใช้ห้องที่ ๔ และ ๕ ซึ่งเป็นห้องที่เอาฝากกันห้องออก เป็นห้องโถงใช้สอนดนตรี-นาฏศิลป์ของอาคารที่เกิดเหตุ สอนนักเรียนตั้งแต่ ๘.๓๐ - ๑๑.๓๐ น. หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนได้ปิดสวิตซ์ไฟฟ้า และถอดปลั๊กวิทยุเทปที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนและได้ปิดประตูล็อกกุญแจเรียบร้อยแล้ว

๒. ในวันเกิดเหตุวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นาย XXXX เป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์เป็นคนแรก ขณะตนได้นั่งปฏิบัติงานที่ห้องคอมพิวเตอร์ ได้เห็นควันไฟพุ่งขึ้นบนหลังคาอาคารเรียนบริเวณช่วงกลาง จึงร้องบอกครูเวรให้ทราบและได้วิ่งไปที่เกิดเหตุ โดยคิดว่าจะสามารถช่วยกันดับเพลิงได้ แต่ปรากฏว่าเพลิงได้ลุกลามอย่างรวดเร็วในเวลาเพียง ๒๐ นาทีเศษ ก็ลุกลามทั้งหมดเจ้าหน้าที่ดับเพลิงมาก็ไม่สามารถดับเพลิงได้ทำได้เพียงฉีดน้ำเลี้ยงอาคารใกล้เคียงไม่ให้เพลิงลุกลามไปได้เท่านั้น

๓. ทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหาย ดังนี้

๓.๑ อาคารที่เกิดเพลิงไหม้เป็นอาคารเรียนแบบ ป.๑ ข. ชั้นเดียว ใต้ถุนสูงขนาด ๘ ห้องเรียน สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ราคา ๒๘๐,๐๐๐ บาท

๓.๒ กลองยาว ราคา ๒๔,๐๐๐ บาท

๓.๓ เครื่องดนตรีไทย ราคา ๓๐,๐๒๐ บาท

๓.๔ บ้านพักครูแบบกรมสามัญสร้างปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ราคา ๖๐,๐๐๐ บาท

๓.๕ ส้วมแบบ ๖๐๑/๒๖ ปช. ๔ ที่นั่ง สร้างปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ราคา ๕๐,๐๐๐ บาท

๓.๖ ถังน้ำแบบ ผ.๓๐ พิเศษ ๑ ชุด ๕ ถัง สร้างปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ราคา ๕๙,๘๕๐ บาท

๓.๗ ตู้เหล็ก ๑ ตู้ ราคา ๒,๘๐๐ บาท

๓.๘ กลอง ๑ ใบ ราคา ๓,๕๐๐ บาท

๓.๙ เต็นท์ ๒ หลัง ราคา ๓๖,๐๐๐ บาท

๓.๑๐ วิทยุเทป ราคา ๒,๕๐๐ บาท

๓.๑๑ พัดลมเพดาน ราคา ๙๕๐ บาท

๓.๑๒ ตู้ไม้ ๓ หลัง ราคา ๗,๕๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๕๕๗,๑๒๐ บาท

๔. ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำสรุปได้ ดังนี้

๔.๑ นาง XXXX ข้าราชการครูตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๗ เป็นครูเวรในวันเกิดเหตุให้การว่า ในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ ตนได้มาอยู่เวรตามปกติจนกระทั่งเวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น. ตนได้กลิ่นไฟไหม้สดๆ จึงได้ออกมาดูหน้าห้องสมุดและนาย XXXX ได้วิ่งมาบอกว่าไฟไหม้ ตนได้เห็นไฟไหม้บริเวณ ห้องที่ ๔ - ๕ ตรงกลางอาคารก่อน

อาคารหลังดังกล่าวได้มีการต่อกระแสไฟฟ้าใช้ทุกห้อง ส่วนห้องที่ใช้ไฟฟ้าประจำ คือ ห้องดนตรี-นาฏศิลป์เพียงห้องเดียว ส่วนห้องอื่นได้ปิดล๊อคกุญแจไม่ได้ใช้ในการเรียนการสอนแล้ว และตนได้โทรแจ้งสำนักงานดับเพลิงและผู้บังคับบัญชา และได้บอกให้ชาวบ้านแถวนั้นช่วยโทรศัพท์แจ้งสำนักงานดับเพลิง ในอำเภอใกล้เคียง และเมื่อเจ้าหน้าที่ดับเพลิงมาก็ไม่สามารถดับเพลิงได้ ได้แต่เพียงฉีดน้ำเลี้ยงอาคารบริเวณใกล้เคียงไม่ให้เพลิงลุกลามไปเท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปประมาณ ๒๐ นาที เพลิงลุกลามไหม้หมดทั้งอาคารเรียน

๔.๒ นาง XXXX ข้าราชการครูตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๗ มีหน้าที่เป็นครูเวรในวันเกิดเหตุให้การว่า ตนได้มาอยู่เวรตามคำสั่งของโรงเรียนและได้ตรวจดูรอบ ๆ อาคารเรียนทั้งหมด และเวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น. ตนได้กลิ่นเหมือนเพลิงไหม้จึงได้เดินออกมาดูพร้อมอาจารย์ XXXX พบเพลิงไหม้อาคารเรียน ตนได้รับวิ่งไปที่เกิดเหตุ พร้อมกับเรียกบุคคลที่อยู่ใกล้ที่เกิดเหตุให้ช่วยกันดับเพลิง และเมื่อเจ้าหน้าที่ดับเพลิงมาก็ไม่สามารถดับเพลิงได้ ทำได้แต่เพียงฉีดน้ำเลี้ยงบริเวณใกล้เคียงไม่ให้เพลิงลุกลามจนเวลาผ่านไป ๒๐ นาที เพลิงก็ได้ลุกลามไหม้หมดทั้งหลัง

อาคารหลังดังกล่าวไม่ได้ใช้ในการเรียนการสอน มีเพียงวิชาดนตรี-นาฏศิลป์เท่านั้นที่ใช้อยู่เป็นประจำ และอาคารนี้ได้มีการต่อกระแสไฟฟ้าทุกห้อง แต่ห้องที่มีการใช้กระแสไฟฟ้าเป็นประจำ คือ ห้องดนตรี และห้องเก็บอุปกรณ์ลูกเสือ ซึ่งห้องเก็บอุปกรณ์ลูกเสือใช้ไฟเป็นครั้งคราวเท่านั้น

๔.๓ นาย XXXX ข้าราชการครูตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๗ เป็นผู้ตรวจเวรให้การว่า ตนได้มาตรวจเวรและความสงบเรียบร้อยตั้งแต่เวลา ๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. จึงได้กลับบ้านและได้รับแจ้งว่าเพลิงไหม้จากครูเวร และได้มาที่โรงเรียนแต่เพลิงลุกลามเร็วมาก อาคารเรียนหลังที่เกิดเหตุดังกล่าวได้มีการต่อกระแสไฟฟ้าทุกห้อง แต่ห้องที่ใช้กระแสไฟฟ้าก็คือห้องดนตรี-นาฏศิลป์ส่วนห้องอื่น ๆ ไม่ได้ใช้ในการเรียนการสอนจะใส่กุญแจปิดล๊อค

๔.๔ นาย XXXX อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยให้การว่า ตนเป็นผู้ใช้ห้องที่ ๔ - ๕ ฝึกสอนดนตรีไทย โดยในวันศุกร์ที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตนได้สอนนักเรียนถึงเวลา ๑๑.๓๐ น. หลังจากสอนเสร็จตนได้ปิดไฟในห้อง ทั้ง ๘ ดวง และถอดปลั๊กวิทยุออกและปิดล๊อคกุญแจส่วนห้องอื่น ๆ ไม่ได้ใช้ในการเรียนการสอนจะใส่กุญแจปิดล๊อค

๔.๕ นาย XXXX ตำแหน่งผู้อำนวยการให้การว่า ตนทราบว่าเพลิงไหม้จากครุเวร ขณะนั้นตนประชุมอยู่ที่จังหวัด XXXX อาคารดังกล่าวสร้างเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ราคา ๒๘๐,๐๐๐ บาท ในวันเกิดเหตุตนได้ออกคำสั่งให้นาง XXXX และนาง XXXX เป็นผู้อยู่เฝ้า และมีนาย XXXX เป็นผู้ตรวจเฝ้า

อาคารที่เกิดเหตุดังกล่าว ได้รับอนุญาตจาก สปจ. ให้จำหน่าย แต่เนื่องจากห้องเรียนไม่เพียงพอจึงชะลอการรื้อถอนไว้ก่อนและได้ใช้ห้องเรียนอาคารดังกล่าวเป็นห้องเก็บอุปกรณ์ลูกเสือและห้องสอน ดนตรี -นาฏศิลป์ และห้องที่ให้กระแสไฟบ้อยที่สุดคือห้องดนตรี-นาฏศิลป์

๔.๖ นาย XXXX ตำแหน่งอาจารย์ให้การว่า ตนได้นั่งพิมพ์งานอยู่ที่โต๊ะทำงานโดยหันหน้าไปทางอาคารที่เกิดเพลิงไหม้เห็นควันลอยขึ้นมาจากอาคารดังกล่าว จึงรีบไปดูและได้บอกครุเวร เวลาผ่านไป ๒๐ นาที เพลิงก็ไหม้หมดทั้งอาคารเมื่อเจ้าหน้าที่ดับเพลิงมาก็ไม่สามารถดับไฟได้ได้แต่เพียงฉีดน้ำเลี้ยงอาคารที่ใกล้เคียง ไม่ให้เพลิงลามไปเท่านั้น อาคารดังกล่าวได้มีการต่อกระแสไฟทั่วทั้งอาคารโดยห้องที่ใช้ไฟเป็นประจำคือ ห้องดนตรี-นาฏศิลป์ และตนเห็นว่าเพลิงเกิดจากห้องที่ ๔

๕. มาตรการในการป้องกันอัคคีภัยทางโรงเรียน XXXX มีดังนี้

๑) มีการแต่งตั้งเวรยามให้ข้าราชการครูรักษาความปลอดภัย

๒) เครื่องมือดับเพลิงชนิดถังประจำอาคารแต่ทางโรงเรียนขออนุญาตรื้อถอนอาคารเรียน ตามหนังสือที่ ศธ XXXX . XX/XXX ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๐ และทางสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด XXXX อนุญาต ให้รื้อถอนตามคำสั่ง นว.ที่ XXX/XXXX แล้ว ดังนั้นอุปกรณ์ถังดับเพลิงถูกย้ายไปยังอาคารหลังอื่นจนหมด

๓) มีกระเบรยหน้าอาคารที่เกิดเหตุ ๒ แห่ง

๖. จากรายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของกองกำกับการวิทยาการเขต XXXX มีความเห็นว่า จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่สามารถลงความเห็นได้ว่า เพลิงไหม้ครั้งนี้เกิดขึ้นจากสาเหตุใด เนื่องจากสภาพของที่เกิดเหตุถูกเพลิงไหม้จนหมด และวัตถุพยานที่เหลือในที่เกิดเหตุอยู่น้อยมาก

๗. สถานีตำรวจภูธรอำเภอ XXXX แจ้งว่า ผลการสืบสวนของพนักงานสอบสวนรับฟังเป็นข้อยุติเชื่อว่า เหตุเกิดจากกระแสไฟฟ้าลัดวงจร มิได้เป็นผลเกิดจากการกระทำผิดทางอาญาของผู้ใดแต่อย่างใด

๘. ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า ครูเวร ครูผู้ตรวจเฝ้าในวันที่เกิดเหตุได้มาปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งตามปกติและได้พยายามช่วยกันจนสุดความสามารถ แต่เป็นเหตุสุดวิสัยและน่าเชื่อว่าการเกิดเพลิงไหม้ครั้งนี้มีสาเหตุมาจากไฟฟ้าลัดวงจรภายในอาคารเรียน

เกิดการซื้อตุ๊กใหม่ และมีได้เกิดจากการกระทำของบุคคลใด ๆ และไม่ได้เกิดจาก
ความประมาทเลินเล่อของครูเธรทั้งสองคนแต่อย่างใด

ลงชื่อ.....ประธาน
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ความเห็นผู้สั่งแต่งตั้ง

เห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบว่า

๑. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้
ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๑. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้
ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๑. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้
ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

เห็นว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ

ลงชื่อ.....ผู้แต่งตั้ง
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตัวอย่าง การทำสำนวนการสอบสวน
ประเภทอุบัติเหตุ

(สส. ๒)

รายงานผลการสอบสวน
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ
ตามคำสั่ง.....ที่...../
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประเภทสำนวน อุบัติเหตุ

เรื่อง รถยนต์บรรทุกทุกหมายเลขทะเบียน XX-XXXX กรุงเทพมหานคร ของกรม XXXX
ประสบอุบัติเหตุ เกี่ยวพันกับรถยนต์ของบุคคลภายนอก

ส่วนราชการ กรม XXXX

วันเวลาเกิดเหตุ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ เวลาประมาณ ๑๗.๓๐ น.

สถานที่เกิดเหตุ ทางหลวงพิเศษ หมายเลข ๗ ถนนกรุงเทพ - พัทยา ขาเข้ากรุงเทพฯ ระหว่าง
กม. ๒๓-๒๔ ต.หนองมน อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

สาระสำคัญในข้อเท็จจริงบางประการ

๑) ผู้กระทำความเสียหาย นาย XXXX

๒) ความเสียหาย ๖๑๑,๓๑๖.๕๑ บาท

(รถยนต์ราชการ ๓๒๗,๗๔๑ บาท, บุคคลภายนอก ๒๘๓,๕๗๕,๕๑ บาท)

๓) ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

๔) ความเห็นพนักงานสอบสวน

๕) คำสั่งพนักงานอัยการ

๖) คำพิพากษา

ข้อเท็จจริงได้ความโดยสรุปว่า เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ เวลาประมาณ
๑๗.๓๐ น. รถยนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ของกรม XXXX ประสบอุบัติเหตุ
ชนท้ายรถยนต์โดยสารหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร และได้ชนต่อกันไปอีก
๖ คัน เป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๓๒๗,๗๔๑ บาท

ตามรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริง

๑.๑ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ นาย XXXX ได้ขับรถยนต์บรรทุก หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร เดินทางออกจากศาลอุทธรณ์ภาค ๒ กลับจากการเดินทางไปปฏิบัติราชการที่จังหวัดระยอง พร้อมนาย XXXX และนาย XXXX เพื่อกลับสำนักงานจังหวัดนนทบุรี ด้วยความเร็วประมาณ ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง เมื่อมาถึงทางหลวงพิเศษหมายเลข ๗ ถนนกรุงเทพ-พัทยา ขาเข้ากรุงเทพมหานคร ระหว่าง กม. ๒๓-๒๔ ช่วงลงเนินเขามีรถยนต์โดยสารประจำทางหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร วิ่งอยู่ข้างหน้าทางซ้าย และเปลี่ยนเข้าช่องทางขวาและหยุดอย่างกะทันหัน นาย XXXX ได้พยายามหยุดรถแต่เบรกแข็ง ทำให้ไม่สามารถหยุดรถยนต์ได้ เป็นเหตุให้รถยนต์ของทางราชการชนท้ายรถยนต์โดยสารประจำทาง และทำให้รถยนต์โดยสารประจำทางเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร และเป็นเหตุให้รถยนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ไปเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์กระบะหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร และได้เฉี่ยวชนท้ายของรถยนต์หมายเลขทะเบียนกรุงเทพมหานคร และรถยนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ได้เสียหลักไปเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์กระบะ หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร อีกครั้งหนึ่ง และเป็นเหตุให้รถยนต์บรรทุกของทางราชการไปเฉี่ยวชนท้ายส่วนบุคคลหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร และเป็นเหตุให้รถยนต์ส่วนบุคคลไปเฉี่ยวชนท้ายด้านขวาของรถยนต์กระบะหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร และเป็นเหตุให้ นาง XXXX นางสาว XXXX และนางสาว XXXX ผู้โดยสารมากับรถยนต์ หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ได้รับบาดเจ็บ

๑.๒ เมื่อเวลาประมาณ ๑๗.๔๐ น. เจ้าหน้าที่ตำรวจทางหลวงได้มาตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและแจ้งข้อหานาย XXXX ขับรถยนต์โดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย และได้ลงบันทึกประจำวันเปรียบเทียบปรับเป็นเงิน ๔๐๐ บาท ตามคดีเปรียบเทียบปรับที่ ๐๓๘/๔๘ และนาย XXXX ได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ชดใช้ค่าเสียหายให้เจ้าของรถยนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร เป็นเงิน ๙,๓๐๐ บาท

๑.๓ ผู้เสียหายได้ยื่นคำขอต่อกรม XXXX พร้อมดอกเบี้ยของค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวตามอัตราดอกเบี้ยผิณฑ์ (ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี) นับแต่วันที่กระทำละเมิด คือวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ จนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทนดังนี้

๑.๓.๑ รถยนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานครขอให้ชำระค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๑๑๑,๗๐๖ บาท ซึ่งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ

ละเมิด ได้ให้อู่ ส. ประมาณราคาความเสียหาย แล้วคิดเป็นเงิน ๗๕,๕๐๐ บาท รวมค่าลาก ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงินทั้งสิ้น ๘๐,๕๐๐ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยผิดนัดร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ จนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

๑.๓.๒ รายนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ขอให้ชำระค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๙,๓๐๐ บาท ตามที่นาย XXXX ได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความไว้ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เห็นว่าเนื่องจากเป็นการทำสัญญาโดยไม่ได้รับมอบอำนาจจึงไม่ผูกพันให้กรม XXXX ต้องรับผิดชอบตามสัญญาดังกล่าว แต่คงต้องรับผิดชอบในความเสียหายจริง ซึ่งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ได้ให้อู่ ส. ประมาณราคาความเสียหายแล้วคิดเป็นเงินประมาณ ๘,๒๐๐ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยผิดนัดร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ จนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

๑.๓.๓ รายนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ขอให้ชำระค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๑๓๑,๒๖๙.๕๑ พร้อมดอกเบี้ยผิดนัดร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ จนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

๑.๓.๔ รายนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานครขอให้ชำระค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๓๑,๓๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยผิดนัดร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ จนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

๑.๓.๕ ส่วนรายนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร และรายนต์โดยสารหมายเลข ทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ยังไม่ได้เรียกให้ชำระค่าสินไหมทดแทนแต่อย่างใด

๒. ผู้เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำสรุปได้ดังนี้

๒.๑ นาย XXXX พนักงานขับรถยนต์ ให้ถ้อยคำว่า ในวันเกิดเหตุเวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น. ตนได้เดินทางออกจากจังหวัดระยองเพื่อเดินทางกลับจังหวัดนนทบุรี โดยมีนาย XXXX และนาย XXXX นั่งมาด้วยเมื่อขับรถยนต์ถึงทางหลวงพิเศษ หมายเลข ๗ ถนนกรุงเทพ-พัทยา ตำบลหนองมน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เวลา ๑๗.๓๐ น. ช่วงลงเนินเขามีรถยนต์โดยสารประจำทางวิ่งอยู่ข้างหน้าทางซ้ายแล้วเปลี่ยนเข้าช่องขวา ตนเห็นมีรถยนต์จอดบนไหล่ทาง ตนได้เปลี่ยนไปวิ่งช่องทางขวาตามหลังรถยนต์โดยสารประจำทาง ตนขับด้วยความเร็วประมาณ ๖๐ กม./ชม. ระยะห่างจากรถยนต์โดยสารประจำทางประมาณ ๕๐ เมตร ในขณะนั้นตนคิดว่าน่าจะมีอุบัติเหตุข้างหน้าทำให้รถยนต์โดยสารประจำทางได้เบรกรถกะทันหัน ตนได้พยายามเบรกรถแต่ไม่สามารถหยุดรถได้เนื่องจากรถบรรทุกหนักและเป็นช่วงลงเนินเขา เป็นเหตุให้ชนท้ายรถโดยสารประจำทาง แล้วรถยนต์ตนได้เบี่ยงซ้ายชนท้ายรถบัสคอป และไปจอดบนไหล่ทาง ตนและเจ้าหน้าที่อีก ๒ คนไปทำแผลที่โรงพยาบาลสมเด็จพระศรีราชา

หลังจากทำแผลเสร็จแล้ว ตนไปที่สถานีตำรวจทางหลวง ตำรวจทางหลวงได้แจ้งข้อหาตนว่าตนขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้รถผู้อื่นได้รับความเสียหายและได้ลงบันทึกประจำวันและเปรียบเทียบปรับเป็นเงิน ๔๐๐ บาท ส่วนค่าเสียหายให้ตกลงกับคู่กรณีในภายหลัง

๒.๒ นาย XXXX ช่างเย็บและตกแต่ง ให้ถ้อยคำว่า ตนได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติราชการที่จังหวัดระยอง ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ ตนได้เดินทางกลับวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๖.๐๐ น. ตนและนาย XXXX ได้นั่งรถบรรทุกหมายเลขทะเบียน XXXX มีนาย XXXX เป็นพนักงานขับรถยนต์ เมื่อรถยนต์วิ่งมาถึงทางหลวงพิเศษ หมายเลข ๗ ถนนกรุงเทพ-พัทยา ตำบลหนองมน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เวลา ๑๗.๓๐ น. ช่วงลงเนินเขา มีรถโดยสารประจำทางวิ่งอยู่ทางซ้ายแล้วเปลี่ยนเข้าช่องขวาและหยุดอย่างกะทันหัน นาย XXXX ได้พยายามเบรก แต่เบรกไม่อยู่ รถไปชนท้ายรถโดยสารประจำทาง รถยนต์ยังเบี่ยงเข้าช่องซ้ายไปชนท้ายรถปิคอัพและไปจอดบนไหล่ทาง ตน นาย XXXX และนาย XXXX ได้ไปทำแผลที่โรงพยาบาลสมเด็จพระศรีราชา ตนทั้ง ๓ คน จึงได้กลับไปสถานีตำรวจทางหลวง

๒.๓ นาย XXXX พนักงานระดับ ๑ ได้ให้ถ้อยคำว่า ตนทำงานที่กรม XXXX มาประมาณ ๑๐ ปี รู้จักกับ นาย XXXX ดี เนื่องจากทำงานด้วยกัน โดยปกติตนจะนั่งรถไปกับนาย XXXX ในวันเกิดเหตุตนได้นั่งรถยนต์ราชการหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร มาพร้อมกับนาย XXXX และนาย XXXX โดยเดินทางออกจากจังหวัดระยองประมาณ ๑๖.๐๐ น. ขณะเกิดเหตุตนกำลังหันหลังไปหยิบโทรศัพท์จึงไม่เห็นเหตุการณ์ เห็นแต่เพียงเมื่อชนท้ายรถยนต์โดยสารประจำทางแล้ว และได้ไกลไปชนรถยนต์ทางช่องทางเดินรถด้านซ้ายอีก ๒ คัน หลังจากนั้นตนก็หมดสติ ไม่ได้เห็นเหตุการณ์ใดๆ อีก

๓. ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด พิจารณาแล้วเห็นว่า

กรณีไม่ต้องรับผิด ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ เวลาประมาณ ๑๗.๓๐ น. นาย XXXX ตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์ได้ขับรถบรรทุกหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ของกรม XXXX กลับจากการปฏิบัติราชการที่จังหวัดระยอง นาย XXXX ได้ขับรถด้วยความเร็ว ประมาณ ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมงโดยบรรทุกของหนักเต็มรถและได้เปลี่ยนช่องทางวิ่งตามหลังรถโดยสารประจำทาง ขณะลงเนินเขา นาย XXXX ควรจะต้องใช้ความระมัดระวังมากกว่าปกติ โดยเว้นระยะห่างจากรถคันหน้าพอสมควร และชะลอรถพร้อมที่จะหยุดได้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินการที่นาย XXXX ไม่สามารถหยุดรถได้ทันทำให้ชนท้ายรถโดยสารประจำทางอย่างแรงจนชนรถที่จอดอยู่ข้างหน้าต่อๆ กันไปอีก ๔ คัน และรถคันที่นาย XXXX ขับได้เสียการควบคุม เนื่องจากเพลาลูกพวงไปชนรถในช่องทางวิ่งด้านซ้ายอีกด้วย รวมทั้งสิ้น ๖ คัน เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รถของราชการและของบุคคลภายนอกรวม ๗ คัน ประกอบกับตามบันทึกรายงานประจำวัน

ของสถานีตำรวจทางหลวง นาย XXXX ได้ให้การรับสารภาพว่า ขับโดยประมาทเป็นเหตุให้ทรัพย์สินผู้อื่นเสียหายและมีผู้ได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจ กับได้ให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับด้วยแล้วการกระทำของนาย XXXX จึงเป็นการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและ พฤติการณ์ และนาย XXXX อาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาเพียงพอไม่ แต่มีได้มีลักษณะของการกระทำโดยขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเห็นได้ว่า ความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้หรือหากระมัดระวังสักเล็กน้อยยังคงได้คาดเห็นว่าอาจเกิดความเสียหายขึ้นเช่นนั้น อันจะถือเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าว เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีได้กระทำให้ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงตามมาตรา ๕ มาตรา ๘ วรรคแรก และมาตรา ๑๐ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นาย XXXX จึงไม่ต้องรับผิดในความเสียหายของรถยนต์ราชการหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร และความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ของบุคคลภายนอกจากเหตุละเมิดดังกล่าว

กรณีให้รับผิด ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๐ เวลาประมาณ ๑๗.๓๐ น. นาย XXXX ตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์ได้ขับรถยนต์บรรทุก หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ของกรม XXXX กลับจากการปฏิบัติราชการที่จังหวัดระยอง เมื่อเดินทางถึงทางหลวงพิเศษ หมายเลข ๗ ถนนกรุงเทพ - พัทยา ระหว่าง กิโลเมตร ที่ ๒๓ - ๒๔ ช่วงลงเนินเขา รถยนต์โดยสารประจำทาง หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ซึ่งวิ่งอยู่ด้านหน้าทางซ้ายของรถยนต์ราชการได้เปลี่ยนช่องทางมาทางขวา และหยุดรถยนต์อย่างกะทันหัน นาย XXXX อ้างว่าได้พยายามเบรกหยุดรถแต่เบรกแข็ง ไม่สามารถหยุดรถยนต์ได้ทัน รถยนต์ของทางราชการจึงเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์โดยสารประจำทาง คันดังกล่าวทำให้รถยนต์โดยสารประจำทางพุ่งไปเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์ต่อกันไป ในขณะเดียวกัน รถยนต์ของทางราชการได้เสียหลักไปเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์ตู้ทำให้รถยนต์ตู้พุ่งไปชนท้ายรถยนต์ กระบะอีกทอดหนึ่งเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกผู้โดยสารมากระับรถยนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ได้รับบาดเจ็บจำนวน ๓ คน รถยนต์ของทางราชการได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๓๒๗,๗๔๑ บาท และรถยนต์ของบุคคลภายนอกได้รับความเสียหายรวม ๖ คัน เมื่อพิจารณาถึงสภาพความเสียหายทั้งของรถยนต์ราชการและบุคคลภายนอก ซึ่งได้รับความเสียหายคิดเป็นเงินค่าซ่อมแซมจำนวนค่อนข้างสูงประกอบกับตามรายละเอียดการซ่อมแซมรถยนต์ของทางราชการหลังเกิดเหตุ ไม่ปรากฏว่ามีรายการซ่อมแซมระบบเบรกแต่อย่างใด จึงเชื่อได้ว่านาย XXXX ขับรถยนต์มาด้วยความเร็วสูง ซึ่งนาย XXXX ในฐานะมีอาชีพเป็นพนักงานขับรถควรใช้ความระมัดระวังโดยเว้นระยะห่างจากรถยนต์คันหน้าพอสมควร และพร้อมที่จะหยุดรถยนต์ได้ แต่หาได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอไม่ จึงไม่สามารถ

หยุดรถได้ทันทีเมื่อจำเป็นต้องหยุด พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง นาย XXXX จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการเมื่อคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมแห่งกรณีที่ผู้ขับขี่รถยนต์โดยสารประจำทางก็มีส่วนประมาทด้วยเช่นกัน จึงให้นาย XXXX รับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ ๕๐ ของค่าเสียหายจำนวน ๓๒๗,๗๔๑ บาท คิดเป็นเงิน ๑๖๓,๘๗๐.๕๐ บาท และหากกรม XXXX ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับบุคคลภายนอก ก็ให้นาย XXXX รับผิดชอบใช้ในอัตราเดียวกัน ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบ มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ลงชื่อ.....ประธาน
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ความเห็นผู้สั่งแต่งตั้ง

เห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๑. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๒. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

๓. นาย XXXX กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ คิดเป็นเงิน.....บาท

เห็นว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ

ลงชื่อ.....ผู้แต่งตั้ง
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตัวอย่าง
คำสั่งเรียกคดีใช้คำสินไหมทดแทน

คำสั่งกรม.....

ที่...../๒๕๕๖

เรื่อง ให้คดีใช้คำสินไหมทดแทน

ตามที่กรมได้มีคำสั่ง ที่ ๑/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการ
สอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์
การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีเจ้าหน้าที่
กระทำการทุจริต เป็นเหตุให้กรมได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงินจำนวน ๖๕๖,๖๙๐.๕๐ บาท
พร้อมทั้งส่งสำนวนการสอบสวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบนั้น

บัดนี้ กระทรวงการคลังได้พิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว โดยเห็นว่า ตามสำนวนการสอบสวน
ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาง ว พนักงานการเงินและบัญชี ๓ มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ
งานการเงินและบัญชี อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่เบียดบังเงินยืมรองจ่ายของกรมไปใช้
ประโยชน์ส่วนตัว เป็นเหตุให้กรมได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ได้ ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ผู้ทุจริต ได้แก่ นาง ว. ขณะดำรงตำแหน่งพนักงานการเงินและบัญชี ๓
มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานการเงินและบัญชี ตรวจสอบหลักฐานและใบสำคัญ
การเบิกจ่ายเงิน จัดทำบัญชีเงินสด บัญชีเงินฝากธนาคาร บัญชีแยกประเภท ควบคุมการเบิกจ่าย
เงินงบประมาณ ตรวจสอบการตั้งฎีกาเบิกจ่าย/เบิกจ่ายเงินสดย่อย ทำบันทึกขออนุมัติยืมเงิน
รองจ่าย/เบิกจ่าย ไปรับเช็คเพื่อนำฝากเข้าบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ พร้อมกับจัดทำบัญชี
เพื่อควบคุมจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ รวมทั้งตรวจสอบใบเสร็จรับเงินให้ถูกต้องตามระเบียบ
ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบการเบิกจ่ายเงินและการส่งคืนเงินรองจ่ายในโครงการ
จัดประชุม ซึ่งนำเงินฝากไว้ในบัญชี เลขที่ ๓๓๒๙๘๘ นาง ว. ได้ขออนุมัติเบิกถอนเงินจากบัญชี
เลขที่ ๓๓๒๙๘๘ เพื่อส่งคืนคลังเมื่อเสร็จสิ้นโครงการตามระเบียบ แต่กลับนำเงินส่งคืนคลัง
เพียงบางส่วนแล้วนำเงินยืมรองจ่ายและดอกเบี้ยซึ่งต้องส่งคืนคลังไปเป็นประโยชน์ส่วนตน
พฤติการณ์เป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบ
ด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้กรมได้รับความเสียหาย จึงให้นาง ว. รับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทน
เต็มจำนวน ๖๕๖,๖๙๐.๕๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติ
ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

๒.๑ นาง พ. ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการส่วน เป็นผู้ดูแลการเบิกจ่ายเงิน ในกิจกรรมการจัดประชุมที่ฝากไว้ในบัญชี เลขที่ ๓๓๒๔๘๘ ซึ่งนาง พ. มีอำนาจลงนาม สั่งจ่ายเงินร่วมกับผู้อำนวยการสำนัก นาง พ. จึงมีหน้าที่ต้องควบคุมดูแลการเบิกจ่ายเงิน และติดตามตรวจสอบการส่งคืนเงินรองจ่ายภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการจัดประชุมให้ครบถ้วน ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด และควบคุมดูแลให้นาง ว. ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามระเบียบ โดยเคร่งครัด นาง พ. ได้ลงนามอนุมัติสั่งจ่ายเงินให้นาง ว. นำเงินยืมรองจ่ายในกิจกรรม การจัดประชุมไปใช้ปะปนกับกิจกรรมอื่นของสำนัก โดยไม่มีการติดตามตรวจสอบว่านำเงินไปใช้ในกิจกรรมใดบ้างและนำเงินส่งคืนบัญชีในภายหลังครบถ้วนหรือไม่ เป็นช่องทางให้นาง ว. อาศัย โอกาสนำเงินไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตน นอกจากนี้นาง พ. ยังละเลยไม่ตรวจสอบรายการ เบิกถอนเงิน (Statement) ทำให้นาง ว. ไม่นำดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในบัญชีส่งคืนคลังให้ครบถ้วน ถูกต้องตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการแต่นำเงินไปเป็นประโยชน์ส่วนตน การกระทำ ของนาง พ. ดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นการเปิดโอกาสและเป็นช่องทางให้นาง ว. กระทำการทุจริต สำเร็จ พฤติการณ์เป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้กรม ได้รับความเสียหาย แต่เนื่องจากนาง พ. เป็นผู้ตรวจสอบและกลั่นกรองเบื้องต้นซึ่งหากปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบก็จะเป็นช่องทางทำให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ จึงให้นาง พ. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๖๐ ของความเสียหาย ๖๕๖,๖๙๐.๕๐ บาท คิดเป็นเงิน ๓๙๔,๐๑๔.๓๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔

๒.๒ นาง ป. ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก มีหน้าที่ควบคุม บังคับบัญชา กำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน มอบหมายงาน ควบคุมตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และ แก้ปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งมีอำนาจลงนามสั่งจ่ายเงิน และตรวจสอบรายการเบิกถอนเงิน (Statement) ซึ่งสำนักดูแลรับผิดชอบและฝากไว้ในบัญชี ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งดำเนินโครงการจัดประชุมย่อมมีหน้าที่ต้องควบคุมดูแล การเบิกจ่ายเงินยืมรองจ่ายและติดตามตรวจสอบการส่งคืนเงินรองจ่ายภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม ให้ครบถ้วนถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด และควบคุมดูแลตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ในสำนักให้เป็นไปตามระเบียบโดยเคร่งครัด แต่กลับปล่อยปละละเลยไม่ควบคุมดูแล ให้นาง พ. และนาง ว. ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามระเบียบ เห็นชอบและลงนามอนุมัติสั่งจ่ายเงิน ให้นาง ว. นำเงินยืมรองจ่ายในกิจกรรมการจัดประชุมไปใช้ปะปนกับกิจกรรมอื่นของสำนัก โดยไม่มีการติดตามตรวจสอบว่านำเงินไปใช้ในกิจกรรมใดบ้างและนำเงินส่งคืนบัญชีในภายหลัง ครบถ้วนหรือไม่ เป็นช่องทางให้นาง ว. อาศัยโอกาสนำเงินไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตน นอกจากนี้ ยังละเลยไม่ตรวจสอบรายการเบิกถอนเงิน (Statement) ทำให้นาง ว. ไม่นำดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น

ในบัญชีการประชุมส่งคืนคลังให้ครบถ้วนถูกต้องตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการแต่นำเงินไปเป็นประโยชน์ส่วนตน เป็นเหตุให้เงินในโครงการจัดประชุมขาดบัญชี การกระทำของนาง ป. ดังกล่าวจึงเป็นการเปิดโอกาสและเป็นช่องทางให้นาง ว. กระทำการทุจริตสำเร็จ พฤติการณ์เป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้กรมได้รับความเสียหาย จึงให้นาง ป. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ในอัตราร้อยละ ๔๐ ของความเสียหาย ๖๕๖,๖๙๐.๕๐ บาท คิดเป็นเงิน ๒๖๒,๖๗๖.๒๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อนึ่ง หากกรมได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากนาง ว. เมื่อนำมารวมกับจำนวนเงินที่นาง พ. และนาง ป. ได้ชดใช้ไว้เกินจำนวนความเสียหายให้คืนเงินส่วนที่ได้รับชำระไว้เกินให้แก่ นาง พ. และนาง ป. ตามสัดส่วนความรับผิดและที่ได้รับชำระไว้ของแต่ละคนต่อไป

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงมีคำสั่งให้นาง ว. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวน ๖๕๖,๖๙๐.๕๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันทำละเมิด นาง พ. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๓๙๔,๐๑๔.๓๐ บาท และนาง ป. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๒๖๒,๖๗๖.๒๐ บาท ให้แก่กรมภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งนี้ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว กรมจะใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อไป

ทั้งนี้ หากท่านประสงค์จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ ให้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งนี้ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งนี้ โดยทำเป็นหนังสือระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือ ข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และสามารถใช้อสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

สั่ง ณ วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

.....

(นายกรม บัญชีกลาง)

อธิบดีกรม ช.

ตัวอย่าง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง

เรื่องที่ ๑ เรื่องเสร็จที่ สรพ.๖ /๒๕๕๖

ประเภทสำนวน ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

เรื่อง เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเบิกจ่ายเงินโดยไม่มีเอกสารให้ตรวจสอบ

สรุปข้อเท็จจริง ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๒ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ภูมิภาค ตรวจสอบกรณีปลัดเทศบาลและเจ้าหน้าที่ของเทศบาล เบิกจ่ายเงินโดยไม่มีเอกสารให้ตรวจสอบ เป็นเช็คจำนวน ๑๕๔ ฉบับ เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายเป็นเงิน ๒๗,๗๐๗,๖๒๒.๓๒ บาท

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง เห็นว่า ตามสำนวน การสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคได้ตรวจสอบ กรณีนายกเทศมนตรีร่วมกับกลุ่มพนักงานเทศบาลทุจริตถอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร ของเทศบาลโดยไม่มีหลักฐานการจ่าย ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๒ พบว่า มีความเสียหายทางการเงิน จำนวน ๓,๙๙๒,๘๘๖.๑๐ บาท ซึ่งเทศบาลได้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้น พบว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นมากกว่า จำนวนความเสียหายที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคตรวจพบ โดยระหว่างวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาลและหัวหน้าส่วนการคลัง สั่งจ่ายเช็คของเทศบาลโดยไม่มีเอกสารให้ตรวจสอบ จำนวน ๑๕๔ ฉบับ ความเสียหายคิดเป็นเงิน จำนวน ๒๗,๗๐๗,๖๒๒.๓๒ บาท ซึ่งแยกพิจารณาแต่ละกรณีได้ ดังนี้

๑. กรณีสั่งจ่ายเช็คโดยไม่มีฎีกาเบิกจ่ายหรือหลักฐานให้ตรวจสอบจำนวน ๕๙ ฉบับ ระหว่างวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ - วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ ความเสียหายคิดเป็นเงินจำนวน ๘,๘๓๒,๕๔๗.๑๕ บาท ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

๑.๑ ผู้ลงลายมือชื่อในเช็ค ประกอบด้วย นาย อ. ขณะดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาล นาย ป. ขณะดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานประจำ รักษาการหัวหน้าสำนักปลัดและนาง ส. ขณะดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี รักษาการหัวหน้ากองคลัง มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บุคคลดังกล่าวได้ร่วมกันจัดทำเช็คโดยไม่มีฎีกาเบิกจ่ายหรือเอกสารหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายให้ตรวจสอบ และได้ร่วมกันลงนามสั่งจ่ายเช็คและได้นำเช็คดังกล่าวไปเบิกเงินจากธนาคารแล้ว ได้เบียดบังเงินที่ได้รับไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน พฤติการณ์เป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจงใจกระทำความผิด เป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหาย จึงให้นาย อ. นาย ป. และนาง ส. รับผิด

ชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน โดยให้นาย อ. นาย ป. และนาง ส. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากเช็คแต่ละฉบับที่แต่ละคนลงลายมือชื่อในอัตราส่วนคนละเท่าๆ กัน ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๑.๒ สำหรับเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย นาง ม. ตำแหน่งเจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ นาง ร. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี และนาง พ. ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีบุคคลดังกล่าว ต่างให้การสอดคล้องกันว่า นาง ส. เป็นผู้ดำเนินการจัดทำเช็คและจัดเก็บฎีกาและเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยเก็บรักษาเอกสารไว้ในตู้เอกสารส่วนตัวซึ่งนำมาเอง และโดยที่ความเสียหายในกรณีนี้เกิดขึ้นจากกรณีที่หัวหน้ากองคลัง หัวหน้าสำนักปลัดและปลัดเทศบาลร่วมกันทุจริต ดังนั้น นาง ม. นาง ร. และนาง พ. จึงไม่ต้องรับผิดชอบ

๒. กรณีสั่งจ่ายเช็คโดยไม่มีฎีกาเบิกจ่ายหรือหลักฐานให้ตรวจสอบจำนวน ๙๕ ฉบับระหว่าง วันที่ ๑ กรกฎาคม - วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ ความเสียหายคิดเป็นเงิน ๑๘,๘๗๑,๐๗๕.๑๗ บาท ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๒.๑ ผู้ลงลายมือชื่อในเช็ค ประกอบด้วย นาย ห. อดีตนายกเทศมนตรี นาย อ. ขณะดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาล และนาง ส. ขณะดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองคลัง มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บุคคลดังกล่าวได้ร่วมกันจัดทำเช็คโดยไม่มีฎีกาเบิกจ่ายหรือเอกสารหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายให้ตรวจสอบและได้ร่วมกันลงนามสั่งจ่ายเช็ค และได้นำเช็คดังกล่าวไปเบิกเงินจากธนาคารแล้วได้เบียดบังเงินที่ได้รับไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน พฤติการณ์เป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจงใจกระทำความผิด เป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหาย จึงให้นาย ห. นาย อ. และนาง ส. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนโดยให้นาย ห. นาย อ. และ นาง ส. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากเช็คแต่ละฉบับที่แต่ละคนลงลายมือชื่อ โดยให้รับผิดชอบในอัตราส่วนคนละเท่าๆ กัน ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๒ สำหรับเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย นาง ม. ตำแหน่งเจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ นาง ร. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี และนาง พ. ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี บุคคลดังกล่าวต่างให้การสอดคล้องกันว่า นาง ส. เป็นผู้ดำเนินการจัดทำเช็คและจัดเก็บฎีกาและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยเก็บรักษาเอกสารไว้ในตู้เอกสารส่วนตัวซึ่งนำมาเอง และโดยที่ความเสียหายในกรณีนี้เกิดขึ้นจากกรณีที่หัวหน้ากองคลัง ปลัดเทศบาลและอดีตนายกเทศมนตรีร่วมกันทุจริต ดังนั้น นาง ม. นาง ร. และนาง พ. จึงไม่ต้องรับผิดชอบ

เรื่องที่ ๒ เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๖๐/๒๕๕๕

ประเภทสำนวน ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

เรื่อง เจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตยักยอกเงิน

สรุปข้อเท็จจริง หน่วยตรวจสอบภายในของทางราชการได้ตรวจพบการทุจริตเงินค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม และภาษีอากร เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย เป็นเงินจำนวน ๘๙๖,๘๒๐ บาท

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ตามสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่า หน่วยตรวจสอบภายในของทางราชการได้เข้าตรวจสอบการปฏิบัติงานของส่วนราชการ ผลการตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๑ พบว่า มีการทุจริตเงินค่าธรรมเนียมและค่าภาษีอากร ทางราชการจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้น ผลการตรวจสอบปรากฏว่า มีการทุจริตโดยการแก้ไขตัวเลขจำนวนเงินในใบเสร็จรับเงินฉบับต้นซ้ำต่ำกว่าจำนวนเงินในใบเสร็จรับเงินฉบับเจ้าของและใบเสร็จรับเงินฉบับสำนักงานจำนวน ๔๒ ฉบับ คิดเป็นเงิน ๕๗๐,๑๖๑ บาท ฉีกใบเสร็จรับเงินฉบับต้นซ้ำออกจากเล่มต้นซ้ำทั้ง ๓ ฉบับ และไม่มี การบันทึกบัญชี คิดเป็นเงิน ๓๒๐,๓๓๗ บาท นำส่งเงินรายได้แผ่นดินของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ ไม่ครบจำนวน ๔,๘๘๙ บาท นำส่งเงินรายได้แผ่นดินของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ครบจำนวน ๑,๔๓๓ บาท เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายคิดเป็นเงินทั้งสิ้น ๘๙๖,๘๒๐ บาท ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

๑. นาย น. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี มีหน้าที่รับชำระเงินค่าธรรมเนียมจากผู้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ออกใบเสร็จรับเงิน งบใบเสร็จปิดบัญชี นำเงินรายได้ส่งเข้าธนาคาร และทำหน้าที่ทางด้านธุรการตลอดจนหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๑ นาย น. ได้รับชำระค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้แล้วได้นำเงินที่รับไว้ส่งคลังไม่ครบถ้วน โดยการแก้ไขตัวเลขจำนวนเงินในใบเสร็จรับเงินฉบับต้นซ้ำให้ต่ำกว่าจำนวนเงินในใบเสร็จรับเงินฉบับเจ้าของและใบเสร็จรับเงินฉบับของส่วนราชการ คิดเป็นเงิน ๕๗๐,๑๖๑ บาท ฉีกใบเสร็จรับเงินฉบับต้นซ้ำออกจากเล่มต้นซ้ำทั้ง ๓ ฉบับ และไม่มี การบันทึกบัญชี คิดเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๓๒๐,๓๓๗ บาท นำส่งเงินรายได้แผ่นดินของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ ไม่ครบจำนวน ๔,๘๘๙ บาท นำส่งเงินรายได้แผ่นดินปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ครบจำนวน ๑,๔๓๓ บาท รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๘๙๖,๘๒๐ บาท โดยนาย น. ให้การรับสารภาพว่า เป็นผู้ดำเนินการแก้ไขใบเสร็จรับเงิน โดยการแก้ไขจำนวนเงินให้น้อยกว่าที่ได้รับจริงและนำเงินที่ได้รับไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว พฤติการณ์ถือเป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจงใจละเมิด เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย จึงให้นาย น.

รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวน คิดเป็นเงิน ๘๙๖,๘๒๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. นาย ท. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงาน ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการ นาย ท. จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ ว่าด้วยการใช้ใบสั่ง การรับเงินค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย และค่าภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๔๓ และระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง ของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ อีกทั้งต้องควบคุมดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบดังกล่าวด้วย ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของนาย ท. ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๑ มิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบดังกล่าว และขาดความระมัดระวังไม่ควบคุม ดูแล การรับเงิน การออกใบเสร็จรับเงิน และการนำเงินส่งคลัง ของ นาย น. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยถูกต้อง กล่าวคือ นาย ท. ต้องตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและมีการชำระค่าธรรมเนียมถูกต้องครบถ้วน จึงลงนามจดทะเบียน ส่วนการรับหลังใบเสร็จ นาย น. จะเป็นผู้รับหลังใบเสร็จ และนำเสนอให้ นาย ท. ตรวจสอบ ซึ่งนาย น. ไม่ได้เสนอให้ นาย ท. ตรวจสอบทุกวัน บางครั้งสามวันครั้ง หรืออาทิตย์ละหนึ่งครั้ง ซึ่งนาย ท. ได้ตรวจสอบทุกครั้งที่ได้นำเสนอมา แต่การที่นาย ท. ไม่ได้ ลงนามในช่องผู้ตรวจจบทุกวันสามารถคาดเห็นได้โดยง่ายว่า ใบสั่งเงินค่าธรรมเนียมดังกล่าว อาจออกไม่ตรงกับเงินที่ได้รับชำระไว้ตามเอกสารในการจดทะเบียนและจะทำให้ การตรวจสอบ รายรับที่จัดเก็บเมื่อสิ้นวันทำการผิดพลาดได้ ดังนั้น ในขั้นตอนของการตรวจสอบจำนวนเงินที่จัด เก็บ เมื่อสิ้นวันทำการในแต่ละวันตามระเบียบของทางราชการ ข้อ ๑๓ ที่กำหนดให้ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบยอดเงินตามใบเสร็จรับเงินว่าตรงกันหรือไม่เพียงใด ถ้าไม่ตรงกันให้แจ้ง เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบยอดเงินใหม่ และตามระเบียบการเก็บรักษาเงินฯ ข้อ ๒๐ ที่ให้ ส่วนราชการจัดให้มีจำนวนเงินที่เจ้าหน้าที่จัดเก็บและนำส่งกับหลักฐานและรายการที่บันทึก ไว้ในบัญชีเงินสดหรือบัญชีเงินฝากธนาคารว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ นาย ท. จึงต้องเพิ่มความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบหรือหามาตรการในการตรวจสอบเพื่อให้ทราบ จำนวนเงินที่แท้จริงที่จัดเก็บได้ในแต่ละวัน และจำนวนที่นำฝากเข้าบัญชีธนาคารของ สำนักงานคลังจังหวัดเพื่อนำฝากเป็นรายได้แผ่นดินว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ แม้ว่า นาย น. จะได้แก้ไขตัวเลขในสำเนาใบเสร็จรับเงินฉบับต้นฉบับ แต่ก็ยังมีสำเนาใบเสร็จรับเงินฉบับของ ส่วนราชการ (ติดสารบบ) และเอกสารในการจดทะเบียนที่สามารถตรวจสอบยอดเงินที่แท้จริงได้ เมื่อนาย ท. มิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการดังกล่าว ไม่ได้ใช้ ความระมัดระวังอย่างเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และปล่อยปละละเลยไม่ควบคุมดูแล นาย น. ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ จึงเป็นช่องทางให้นาย น. กระทำทุจริตได้โดยง่าย และเป็นระยะติดต่อกันหลายปีงบประมาณ พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย จึงให้นาย ท. รับผิดชอบใช้

ค่าสินไหมทดแทนร้อยละ ๕๐ ของความเสียหาย จำนวน ๘๙๖,๘๒๐ บาท คิดเป็นเงิน ๔๔๘,๔๑๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. นาง อ. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินและบัญชี นาง จ. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารการเงินและบัญชี และนาง พ. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารการเงินและบัญชี เป็นเจ้าหน้าที่ในคณะตรวจราชการ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๑ ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติของส่วนราชการตามนัยหนังสือ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๒ โดยต้องตรวจสอบเรื่องราวการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม โดยใช้ข้อมูลจากใบเสร็จรับเงินฉบับต้นฉบับ ซึ่งจะทราบว่า ใบเสร็จรับเงินฉบับที่ติดไว้ในสารบบมีข้อความถูกต้องตรงกับใบเสร็จรับเงินฉบับต้นฉบับหรือไม่ อีกทั้งต้องสุ่มตรวจรายการในบัญชีรับทำการของงานทะเบียนกับสำเนาใบเสร็จรับเงินฉบับต้นฉบับของงานการเงินประจำวันว่า การรับเรื่องในบัญชีรับทำการแต่ละรายการ มีการชำระเงินตามใบเสร็จรับเงินโดยครบถ้วน และหากมีรายการรับเรื่องในบัญชีรับทำการมากกว่าจำนวนใบเสร็จรับเงินในวันเดียวกันก็ต้องตรวจสอบว่า มีเรื่องที่ไม่มีการชำระเงิน เป็นการถูกต้องตามระเบียบหรือไม่ เป็นต้น แต่ข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำของนาง อ. นาง จ. และนาง พ. ไม่ปรากฏว่า มีการดำเนินการตรวจสอบด้านการเงินและบัญชีให้เป็นไปตามแนวทางที่ทางราชการได้วางไว้อย่างครบถ้วน จึงเป็นช่องทางให้ นาย น. กระทำทุจริตได้โดยง่าย และเป็นระยะติดต่อกันหลายปีงบประมาณ พฤติการณ์ถือเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย จึงให้นาง อ. นาง จ. และ นาง พ. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราคนละร้อยละ ๕ ของความเสียหายจำนวน ๘๙๖,๘๒๐ บาท คิดเป็นเงินที่ต้องรับผิด คนละ ๔๔,๘๔๑ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อนึ่ง หากทางราชการได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากนาย น. เมื่อนำมารวมกับจำนวนเงินที่ นาย ท. นาง อ. นาง จ. และนาง พ. ได้ชดใช้ไว้เกินความเสียหาย ให้คืนเงินส่วนที่ได้รับชำระไว้เกินแก่ นาย ท. นาง อ. นาง จ. และนาง พ. ตามสัดส่วนความรับผิดและที่ได้รับชำระไว้ของแต่ละคนต่อไป

เรื่องที่ ๓ เรื่องเสรีที่ ๗๒ /๒๕๕๔

ประเภทสำนวน ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

เรื่อง หัวหน้าส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลกระทำทุจริตเบิกจ่ายเงินไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว

สรุปข้อเท็จจริง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคได้ตรวจสอบและมีข้อสังเกตประกอบการตรวจสอบบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง ๒๕๕๗ เพียงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ พบว่า มีเงินขาดบัญชี สาเหตุจาก

๑. กรณีเขียนเช็คสั่งจ่ายเงินโดยไม่มีหลักฐานการจ่ายเงินและไม่มีเอกสารการเบิกเงิน เป็นเงินจำนวน ๑,๑๖๔,๐๓๘.๑๐ บาท

๒. กรณีเขียนเช็คสั่งจ่ายเงินให้มีจำนวนมากกว่าเอกสารหลักฐานการเบิกจ่าย จำนวน ๔๖ ฉบับ เป็นเงินจำนวน ๒,๓๗๑,๕๐๐ บาท

๓. กรณีนำฝากเงินไม่ครบถ้วน ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นเหตุให้มีเงินขาดบัญชีรวมเป็นเงิน ๙๕๒,๕๐๙.๘๖ บาท

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ตามสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคได้เข้าตรวจสอบบัญชีการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง ๒๕๕๗ เพียงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ พบว่า มีเงินขาดบัญชีเนื่องจากการจ่ายเงินโดยไม่มีหลักฐานการจ่ายเงินให้ตรวจสอบ จำนวน ๒๓ ฎีกา จ่ายเงินโดยไม่มีฎีกาและหลักฐานประกอบการจ่ายเงิน จำนวน ๒๖ รายการ แก่ไขจำนวนเงินในเช็คให้สูงกว่าเอกสารหลักฐานการเบิกจ่าย จำนวน ๔๖ ฉบับ และนำเงินรายได้ฝากธนาคารไม่ครบถ้วน รวมเป็นเงินจำนวน ๓,๖๒๑,๕๐๕.๘๖ บาท เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย ซึ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

๑. กรณีจ่ายเงินโดยไม่มีหลักฐานการจ่ายเงินให้ตรวจสอบ ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคตรวจสอบได้จำนวน ๒๓ ฎีกา ความเสียหายเป็นเงิน ๒๒๗,๓๖๙.๙๐ บาท ข้อเท็จจริงปรากฏตามสำนวนการสอบสวนว่า เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำหลักฐานการจ่ายมาให้ตรวจสอบจำนวน ๑๐ ฎีกา เป็นเงิน ๑๕๔,๕๙๗ บาท แต่จากการตรวจสอบปรากฏว่า หลักฐานที่นำมาหักล้างจำนวน ๑๐ ฎีกาดังกล่าว เป็นกรณีเงินยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการแข่งขันกีฬาตำบล ครั้งที่ ๓ ประจำปี ๒๕๕๓ จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑ ฎีกา ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานการหักล้างเงินยืมแต่อย่างใด และแยกไปพิจารณาความรับผิดตามข้อ ๓.๑ สำหรับ ๙ ฎีกา ที่เหลือปรากฏหลักฐานการจ่ายครบถ้วน คงเหลือความเสียหายสำหรับกรณีนี้ จำนวน ๑๓ ฎีกา เป็นเงินจำนวน ๗๒,๘๗๒ บาท ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๑.๑ นาง ส. ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุม ดูแล งานการคลัง การเงินและบัญชี งานผลประโยชน์ รับเงินรายได้จากผู้จัดเก็บแล้วนำส่ง เป็นเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยนำเข้าบัญชีธนาคาร จัดทำรายงานเงินคงเหลือ ประจำวัน และรายงานการเงินต่างๆ ตามระเบียบของทางราชการ ในด้านการเบิกจ่าย มีหน้าที่ จัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงิน จัดทำเช็คให้ผู้มีอำนาจลงนามสั่งจ่าย ประกอบด้วย นาง ส. ปลัดองค์การ บริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ลงนามสั่งจ่ายร่วมกัน รับผิดชอบเงิน ที่เบิกจ่ายตามเช็ค เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่เบิกจ่ายเงิน นาง ส. ได้จัดทำ ฎีกาเพื่อเบิกจ่ายเงิน และเมื่อได้เงินที่เบิกจ่ายตามฎีกาดังกล่าวแล้ว มิได้นำไปชำระให้ผู้มีสิทธิ หรือใช้จ่ายในราชการตามที่ขอเบิก เนื่องจากไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้นำเงินไปใช้จ่ายในราชการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีหลักฐานการจ่ายเงินให้ตรวจสอบ พุทธิการณ์ถือเป็นการ อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจงใจกระทำความผิด เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหายเป็นเงิน จำนวน ๗๒,๘๗๒ บาท จึงให้ นาง ส. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๑.๒ คณะกรรมการเก็บรักษาเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึง ๒๕๔๗ มีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อ ๒๘ ของระเบียบกระทรวง มหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ กล่าวคือ มีหน้าที่ร่วมกันตรวจสอบตัวเงิน และหลักฐานแทนตัวเงินกับรายงานเงินคงเหลือประจำวันเมื่อสิ้นการรับ - จ่ายเงิน ในแต่ละวัน แล้วลงนามรับรองในใบรายงานเงินคงเหลือประจำวันทุกวัน เมื่อปรากฏว่าถูกต้องแล้วให้นำเงิน เข้าเก็บรักษาในตู้รับภัย และให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อในรายงานเงินคงเหลือประจำวัน ไว้เป็นหลักฐานแล้วเสนอปลัดเพื่อนำเสนอผู้บริหารทราบทุกครั้ง ข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการเก็บรักษาเงินมิได้ตรวจสอบจำนวนเงิน หลักฐานแทนตัวเงิน และใบรายงาน เงินคงเหลือประจำวันว่าถูกต้องตรงกันหรือไม่ เนื่องจาก นาง ส. ไม่ได้ทำรายงานเงินคงเหลือ ประจำวันส่งมอบแก่คณะกรรมการเก็บรักษาเงินเพื่อตรวจสอบเป็นระยะเวลานาน ย่อมจะ สังเกตเห็นถึงความผิดปกติและจะต้องทวงถามให้ นาง ส. ส่งรายงานประจำวันให้ตรวจสอบ แต่กลับปล่อยปละละเลยจนเป็นเหตุให้เงินขององค์การบริหารส่วนตำบลขาดบัญชี เป็นจำนวนมากและเป็นระยะเวลายาวนานหลายปีงบประมาณ หากคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบแล้วจะช่วยป้องกันมิให้ความเสียหายเกิดขึ้นได้ พุทธิการณ์ ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลได้รับความเสียหาย จึงให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงินรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ในอัตรา ร้อยละ ๔๐ ของความเสียหายจำนวน ๗๒,๘๗๒ บาท โดยให้รับผิดชอบเฉพาะส่วนของตนในอัตรา ๑ ใน ๓ ของความเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงที่บุคคลดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ ตามนัยมาตรา ๑๐

ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับ นาง ส. นั้น ได้ให้รับผิดเต็มจำนวนแล้วตามข้อ ๑.๑

๑.๓ นาย ม. ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และในฐานะผู้บังคับบัญชาชั้นต้น มีหน้าที่ ควบคุม กำกับ ดูแล การปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและตรวจสอบการรับ - จ่ายเงินของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาย ม. ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง ไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของ นาง ส. ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบกำหนดไว้ รวมทั้งมิได้ควบคุมดูแลให้มีการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และให้มีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน จนเป็นเหตุให้นาง ส. กระทำการทุจริตได้โดยง่าย และต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานหลายปีงบประมาณ ซึ่งหาก นาย ม. ได้ควบคุมดูแลให้ นาง ส. ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบก็จะสามารถทราบได้ว่าการทุจริตเกิดขึ้น พฤติการณ์ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย จึงให้นาย ม. รับผิดชดใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ ๒๐ ของความเสียหายจำนวน ๗๒,๘๗๒ บาท คิดเป็นเงิน ๑๔,๕๗๔.๔๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๑.๔ นายกองการบริหารส่วนตำบล ในช่วงเวลาเกิดเหตุมีผู้ดำรงตำแหน่ง นายกองการบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นาย น. นาย ภ. และนาย พ. มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และในฐานะผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามระเบียบ และหลักเกณฑ์ของทางราชการ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายกองการบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่บกพร่องไม่กำกับดูแล ให้ นาง ส. ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมิได้ควบคุมดูแลให้ นาง ส. จัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ต้องลงลายมือชื่อรับทราบรายงานเงินคงเหลือประจำวัน เมื่อมีได้รับรายงานเงินคงเหลือประจำวันจากผู้ใต้บังคับบัญชา นาย น. นาย ภ. และนาย พ. ก็ควรสอบถามหรือตรวจสอบสาเหตุของการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าไม่มีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน การที่ นาย น. นาย ภ. และนาย พ. ไม่ทักท้วงหรือเร่งรัดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามระเบียบ จนเป็นเหตุให้ นาง ส. กระทำทุจริตได้โดยง่ายและต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานหลายปีงบประมาณ พฤติการณ์ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย จึงให้ นาย น. นาย ภ. และนาย พ. แต่ละคนรับผิดชดใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ ๒๐ ของความเสียหายจำนวน ๗๒,๘๗๒ บาท โดยให้ นาย น. นาย ภ.

และ นาย พ. รับผิดตามความเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่แต่ละคนได้ปฏิบัติหน้าที่ ตามนัย มาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. กรณีจ่ายเงินโดยไม่มีฎีกาและหลักฐานประกอบการจ่ายเงินให้ตรวจสอบ ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคตรวจสอบได้จำนวน ๒๖ รายการ ความเสียหาย เป็นเงิน ๙๖๐,๗๖๑ บาท ข้อเท็จจริงปรากฏตามสำนวนการสอบสวนว่า เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำหลักฐานการจ่ายมาให้ตรวจสอบจำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๘๙๕,๗๗๘ บาท แต่จากการตรวจสอบปรากฏว่า หลักฐานที่นำมาหักล้างจำนวน ๑๕ รายการดังกล่าว เป็นกรณี เงินยืม จำนวน ๓ รายการ ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานการหักล้างเงินยืมแต่อย่างใด และแยกไป พิจารณาความรับผิดตามข้อ ๓.๑ และ ข้อ ๓.๒ สำหรับ ๑๒ รายการ ที่เหลือปรากฏหลักฐาน การจ่ายครบถ้วน คงเหลือความเสียหายสำหรับกรณีนี้ จำนวน ๑๑ รายการ เป็นเงินจำนวน ๑๕๗,๖๒๔ บาท ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๒.๑ นาง ส. ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุม ดูแล งานการคลัง การเงินและบัญชี งานผลประโยชน์ รับเงินรายได้จากผู้จัดเก็บแล้วนำส่งเป็น เงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยนำเข้าบัญชีธนาคาร จัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน และรายงานการเงินต่าง ๆ ตามระเบียบของทางราชการ ในด้านการเบิกจ่าย มีหน้าที่จัดทำฎีกา เบิกจ่ายเงินจัดทำเช็คให้ผู้มีอำนาจลงนามส่งจ่าย ประกอบด้วย นาง ส. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ลงนามส่งจ่ายร่วมกันรับผิดชอบเงินที่เบิกจ่ายตามเช็ค เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาง ส. เบิกถอนเงินโดยส่งจ่ายเช็คแต่ไม่มีฎีกาเบิกจ่าย และหลักฐานการจ่ายเงินให้ตรวจสอบว่าได้นำไปใช้ในราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีใบสำคัญรับเงินและไม่มีลายมือชื่อผู้รับเงินจำนวน ๑๑ รายการ เป็นเงินจำนวน ๑๕๗,๖๒๔ บาท พฤติการณ์ถือเป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ ด้วยกฎหมาย เป็นการจงใจกระทำละเมิดเป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย เป็นเงินจำนวน ๑๕๗,๖๒๔ บาท จึงให้ นาง ส. รับผิดชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๒ นาย ม. ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และ นาย น. นาย ภ. และนาย พ. ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล บุคคลดังกล่าวในฐานะผู้ลงนามส่งจ่ายเช็ค ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ตรวจสอบฎีกาและเอกสารประกอบฎีกาว่า มีหนี้ ถึงกำหนดต้องชำระจริงและเอกสารมีอยู่จริงหรือถูกต้องแท้จริงหรือไม่ การที่ นาย ม. นาย น. นาย ภ. และนาย พ. ลงนามในเช็คไปโดยไม่ใช้ความระมัดระวังตรวจสอบให้ตัวมีฎีกาและเอกสาร หลักฐานประกอบการเบิกจ่ายเงินถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบ และมีหนี้ที่จะต้องชำระหรือไม่ จึงเป็นช่องทางให้ นาง ส. นำเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวได้โดยง่าย พฤติการณ์ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบล

ได้รับความเสียหาย จึงให้นาย ม. นาย น. นาย ภ. และนาย พ. แต่ละคนรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นในเช็คแต่ละฉบับที่ตนเกี่ยวข้องในอัตราส่วนคนละเท่า ๆ กัน ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. กรณีไม่ส่งคืนเงินยืม

๓.๑ เบิกจ่ายเงินยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานวันสงกรานต์ ประจำปี ๒๕๔๓ ตามฎีกา จำนวน ๓,๐๐๐ บาท และเงินยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการแข่งขันกีฬาตำบล ครั้งที่ ๓ ประจำปี ๒๕๔๓ ตามฎีกา จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท และเงินยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอบรมสัมมนา ฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล วันที่ ๒๘ - ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๓ ตามฎีกา จำนวน ๑๙,๐๐๐ บาท โดยมีการจัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงิน แต่ไม่มีหลักฐานการจ่ายเงิน และไม่มีการนำส่งคืนเงินยืมแก่ทางราชการ รวมเป็นเงินจำนวน ๖๒,๐๐๐ บาท โดยทั้งสามฎีกาดังกล่าว มีการระบุผู้ยืมเงิน คือ นาย ม. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้ยืมมีหน้าที่จะต้องเสนอบัญชีรายการจ่ายพร้อมด้วยใบสำคัญรับเงินและเงินเหลือจ่ายส่งคืนให้เสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับเงินยืม ถ้าผู้ยืมไม่ส่งใช้ให้เสร็จภายในกำหนดนี้ ผู้ยืมยินยอมให้หักเงินเดือนหรือเงินอื่นใดที่ผู้ยืมมีสิทธิจะได้รับส่งใช้เท่าจำนวนที่ผู้ยืมได้ยืมไปเมื่อไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้นำเงินจำนวนดังกล่าวไปใช้ในราชการและไม่มีการนำส่งคืนเงินยืมแต่อย่างใด พฤติการณ์ถือเป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจงใจกระทำละเมิด เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย จึงให้ นาย ม. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามความเสียหายที่เกิดขึ้นในแต่ละฎีกาตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓.๒ เบิกจ่ายเงินยืมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ เพื่อเข้าร่วมสัมมนาโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามฎีกาจำนวน ๕,๐๐๐ บาท โดยมีการจัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงิน แต่ไม่มีหลักฐานการจ่ายเงิน และไม่มีการนำส่งคืนเงินยืมแก่ทางราชการ โดยฎีกาดังกล่าว มีการระบุผู้ยืมเงินคือ นาย ภ. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้ยืมมีหน้าที่จะต้องเสนอบัญชีรายการจ่ายพร้อมด้วยใบสำคัญรับเงินและเงินเหลือจ่ายส่งคืนให้เสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับเงินยืม ถ้าผู้ยืมไม่ส่งใช้ให้เสร็จภายในกำหนดนี้ผู้ยืมยินยอมให้หักเงินเดือนหรือเงินอื่นใดที่ผู้ยืมมีสิทธิจะได้รับส่งใช้เท่าจำนวนที่ผู้ยืมได้ยืมไป เมื่อไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้นำเงินจำนวนดังกล่าวไปใช้ในราชการและไม่มีการนำส่งคืนเงินยืมแต่อย่างใด พฤติการณ์ถือเป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจงใจกระทำละเมิด เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย จึงให้ นาย ภ. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามความเสียหายที่เกิดขึ้นในฎีกา ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๔. กรณีแก้ไขจำนวนเงินในเช็คให้มีจำนวนเงินมากกว่าเอกสารหลักฐานการเบิกจ่าย

เป็นเงินจำนวน ๒,๓๗๑,๕๐๐ บาท ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๔.๑ นาง ส. ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุม ดูแลงานการคลัง การเงินและบัญชี งานผลประโยชน์ รับเงินรายได้จากผู้จัดเก็บแล้วนำส่งเป็นเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยนำเข้าบัญชีธนาคาร จัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน และรายงานการเงินต่างๆ ตามระเบียบของทางราชการในด้านการเบิกจ่าย มีหน้าที่จัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงิน จัดทำเช็คให้ผู้มีอำนาจลงนามส่งจ่าย ประกอบด้วย นาง ส. ปลัดและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ลงนามส่งจ่ายร่วมกันรับผิดชอบเงินที่เบิกจ่ายตามเช็ค เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาง ส. ได้นำเสนอฎีกาเบิกจ่ายเงินพร้อมเอกสารประกอบและเช็คต่อปลัดและนายกเพื่อลงลายมือชื่อแล้ว และนาย ม. ได้สลักหลังมอบให้ นาง ส. ไปรับเงินจากธนาคารเพียงคนเดียว นาง ส. จึงได้นำเช็คไปกรอกจำนวนเงินใหม่โดยเพิ่มจำนวนเงินให้สูงกว่าเอกสารหลักฐานการเบิกจ่าย จำนวน ๔๖ ฉบับ แล้วจึงนำเช็คไปเบิกเงินจากธนาคาร โดยได้เบียดบังนำเงินส่วนที่กรอกจำนวนเพิ่มเติมในเช็คเป็นของตน เป็นเงินจำนวน ๒,๓๗๑,๕๐๐ บาท ประกอบกับนาง ส. ให้การรับสารภาพ พฤติการณ์ถือเป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจงใจกระทำความผิด เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวน ๒,๓๗๑,๕๐๐ บาท ซึ่งปรากฏว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ใช้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาและใช้สิทธิเรียกร้องในทางแพ่งกับนาง ส. แล้ว และศาลได้มีคำพิพากษาให้ นาง ส. คืนหรือชดใช้เงินแก่องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลขอที่จะบังคับคดีไปตามคำพิพากษาดังกล่าวต่อไป

๔.๒ นาย ม. ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และนาย น. นาย ภ. และนาย พ. ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล บุคคลดังกล่าวในฐานะผู้ลงนามส่งจ่ายเช็คขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาย ม. นาย น. นาย ภ. และนาย พ. ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ลงนามส่งจ่ายเช็คบกพร่องเนื่องจากมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การเขียนเช็คที่กำหนดตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓.๔/ว ๒๑๓๑ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๑ ที่กำหนดว่า การเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินในเช็คที่เป็นตัวอักษร ให้เขียนหรือพิมพ์ให้ชัดเจนว่า “บาท” หรือขีดเส้นหน้าจำนวนเงิน อย่าให้มีช่องว่างที่จะเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินเพิ่มเติมได้ เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่า นาง ส. สามารถนำเช็คไปกรอกจำนวนเงินใหม่โดยเพิ่มจำนวนเงินให้สูงกว่าเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายได้ ดังนั้น การกระทำของ นาย ม. นาย น. นาย ภ. และนาย พ. จึงเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด จนเป็นเหตุให้นาง ส. กระทำการทุจริตได้โดยง่าย และต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน หลายปีงบประมาณ พฤติการณ์ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้

องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย จึงให้ นาย ม. นาย น. นาย ภ. และนาย พ. แต่ละคนรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นในเช็คแต่ละฉบับที่ตนเกี่ยวข้องในอัตราส่วนคนละเท่า ๆ กัน ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๕. กรณีนำเงินรายได้ฝากธนาคารไม่ครบถ้วน ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๓ ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นจำนวนเงิน ๙๕๒,๕๐๙.๘๖ บาท ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๕.๑ นาง ส. ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุม ดูแล งานการคลัง การเงินและบัญชี งานผลประโยชน์ รับเงินรายได้จากผู้จัดเก็บแล้วนำส่ง เป็นเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยนำเข้าบัญชีธนาคาร จัดทำรายงานเงินคงเหลือ ประจำวัน และรายงาน การเงินต่างๆ ตามระเบียบของทางราชการ ในด้านการเบิกจ่าย มีหน้าที่ จัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงิน จัดทำเช็คให้ผู้มีอำนาจลงนามส่งจ่าย ประกอบด้วย นาง ส. ปลัดและ นายกองการบริหารส่วนตำบล ลงนามส่งจ่ายร่วมกัน รับผิดชอบเงินที่เบิกจ่ายตามเช็ค เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาง ส. เมื่อรับเงินรายได้ประเภท ค่าภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประเภทต่างๆ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๓ ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นจำนวนเงิน ๙๕๒,๕๐๙.๘๖ บาท จากเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จัดเก็บไว้แล้ว มิได้ลงรับในบัญชีเงินสดและมีได้นำเงินส่งเป็นรายได้ของ องค์การบริหารส่วนตำบล แต่ได้เบียดบังไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว ประกอบกับ นาง ส. ให้การรับสารภาพ พฤติการณ์ถือเป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจงใจกระทำความผิด เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับความเสียหาย เป็นเงินจำนวน ๙๕๒,๕๐๙.๘๖ บาท ซึ่งปรากฏว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ใช้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาและใช้สิทธิเรียกร้องในทางแพ่งกับ นาง ส. และศาลได้มี คำพิพากษาให้ นาง ส. คืนหรือชดใช้เงินแก่องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ชอบที่จะบังคับคดีไปตามคำพิพากษาดังกล่าวต่อไป

๕.๒ คณะกรรมการเก็บรักษาเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึง ๒๕๔๗ มีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อ ๒๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ กล่าวคือ มีหน้าที่ร่วมกันตรวจสอบตัวเงิน และ หลักฐานแทนตัวเงินกับรายงานเงินคงเหลือประจำวันเมื่อสิ้นการรับ - จ่ายเงินในแต่ละวัน แล้วลงนามรับรองในใบรายงานเงินคงเหลือประจำวันทุกวัน เมื่อปรากฏว่าถูกต้องแล้วให้นำเงิน เข้าเก็บรักษาในตู้รับ และให้กรรมการทุกคนลงลายมือชื่อในรายงานเงินคงเหลือประจำวันไว้ เป็นหลักฐาน แล้วเสนอปลัดเพื่อนำเสนอผู้บริหารทราบทุกครั้ง ข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการ เก็บรักษาเงินมิได้ตรวจสอบจำนวนเงิน หลักฐานแทนตัวเงิน และใบรายงานเงินคงเหลือประจำวัน

ว่าถูกต้องตรงกันหรือไม่ เนื่องจาก นาง ส. ไม่ได้นำเงินที่จะเก็บรักษา หลักฐานแทนตัวเงิน และรายงานเงินคงเหลือประจำวันส่งมอบแก่คณะกรรมการเก็บรักษาเงินเพื่อตรวจสอบเป็นระยะเวลานาน ย่อมจะสังเกตเห็นถึงความผิดปกติและจะต้องทวงถามให้ นาง ส. ส่งรายงานประจำวันให้ตรวจสอบ แต่กลับปล่อยปละละเลย จนเป็นเหตุให้เงินขององค์การบริหารส่วนตำบลขาดบัญชีเป็นจำนวนมากและเป็นระยะเวลายาวนานหลายปีงบประมาณ หากคณะกรรมการเก็บรักษาเงินปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบแล้วจะช่วยป้องกันมิให้ความเสียหายเกิดขึ้นได้ พฤติการณ์ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย จึงให้คณะกรรมการเก็บรักษาเงิน รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ ๔๐ ของความเสียหายจำนวน ๙๕๒,๕๐๙.๘๖ บาท โดยให้รับผิดชอบเฉพาะส่วนของตนในอัตรา ๑ ใน ๓ ของความเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงที่บุคคลดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับ นาง ส. นั้น ได้ให้รับผิดชอบเต็มจำนวนแล้วตามข้อ ๕.๑

๕.๓ นาย ม. ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และในฐานะผู้บังคับบัญชาชั้นต้น มีหน้าที่ ควบคุม กำกับ ดูแล การปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและตรวจสอบการรับ-จ่ายเงินของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาย ม. ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของ นาง ส. ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนดไว้ รวมทั้งมิได้ควบคุมดูแลให้มีการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และให้มีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน จนเป็นช่องทางให้ นาง ส. กระทำทุจริตได้โดยง่ายและต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานหลายปีงบประมาณ ซึ่งหาก นาย ม. ได้ควบคุมดูแลให้ นาง ส. ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบก็จะสามารถป้องกันมิให้ความเสียหายเกิดขึ้นได้ พฤติการณ์ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย จึงให้ นาย ม. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตรา ร้อยละ ๒๐ ของความเสียหายจำนวน ๙๕๒,๕๐๙.๘๖ บาท คิดเป็นเงิน ๑๙๐,๕๐๑.๙๗ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๕.๔ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ในช่วงเวลาเกิดเหตุมีผู้ดำรงตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นาย น. นาย ภ. และนาย พ. มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และในฐานะผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ ควบคุม กำกับ ดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของทางราชการ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่

บกพร่อง ไม่กำกับดูแล ให้นาง ส. ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมิได้ควบคุมดูแลให้ นาง ส. จัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่ต้องลงลายมือชื่อรับทราบรายงานเงินคงเหลือประจำวัน เมื่อมิได้รับรายงานเงินคงเหลือประจำวันจากผู้ใต้บังคับบัญชา นาย น. นาย ภ. และ นาย พ. ก็ควรสอบถามหรือตรวจสอบสาเหตุของการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งจะทำให้ทราบว่าไม่มีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน การที่นาย น. นาย ภ. และ นาย พ. ไม่ทักท้วงหรือเร่งรัดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามระเบียบ จนเป็นเหตุให้ นาง ส. กระทำทุจริตได้โดยง่ายและต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานหลายปีงบประมาณ พฤติการณ์ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความเสียหาย จึงให้นาย น. นาย ภ. และนาย พ. แต่ละคนรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ ๒๐ ของความเสียหายจำนวน ๙๕๒,๕๐๙.๘๖ บาท โดยให้นาย น. นาย ภ. และนาย พ. รับผิดชอบตามความเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่แต่ละคนได้ปฏิบัติหน้าที่ ตามนัย มาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

เนื่องจากการสอบสวนเรื่องนี้มิได้สอบปากคำคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน จึงให้องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ออกาสบุคคลดังกล่าวได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อนออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และหากปรากฏข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานใดที่จะทำให้ความเห็นของกระทรวงการคลังเปลี่ยนแปลงไปก็ให้ส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณาเพิ่มเติมได้

อนึ่ง หากองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการชดใช้จาก นาง ส. เมื่อนำมารวมกับจำนวนเงินที่ นาย ม. นาย น. นาย ภ. นาย พ. และคณะกรรมการเก็บรักษาเงิน ได้ชดใช้ไว้ตามข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๔ และ ข้อ ๕ และชดใช้เกินจำนวนความเสียหาย ให้คืนเงินส่วนที่ได้รับชำระไว้เกินให้แก่ นาย ม. นาย น. นาย ภ. นาย พ. และคณะกรรมการเก็บรักษาเงินตามสัดส่วนความรับผิดและที่ได้รับชำระไว้ของแต่ละคนต่อไป

เรื่องที่ ๔ เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๙ /๒๕๕๖

ประเภทสำนวน ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (พัสดุ-การตรวจรับ)

เรื่อง การจัดซื้อรถบรรทุกน้ำอเนกประสงค์ของเทศบาลไม่ชอบด้วยระเบียบ

สรุปข้อเท็จจริง เทศบาลได้จัดซื้อรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ ขนาด ๖,๐๐๐ ลิตร จากห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ในราคา ๑,๙๐๐,๐๐๐ บาท และได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ขายเรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่มีการจดทะเบียนและโอนกรรมสิทธิ์ให้กับเทศบาล เป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงิน ๑,๙๙๐,๐๐๐ บาท

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ตามสำนวนการสอบสวน ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เทศบาลได้ประกาศสอบราคาโครงการจัดซื้อรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ ตามเอกสารสอบราคา ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒ แจ้งความประสงค์จะจัดซื้อรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ ชนิด ๖ ล้อ เครื่องยนต์ดีเซล มีกำลังแรงม้าสูงสุดไม่น้อยกว่า ๒๐๐ แรงม้า ติดตั้งถังบรรทุกน้ำมีปริมาตรความจุไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ ลิตร โดยมีผู้ยื่นซองเสนอราคาจำนวน ๓ ราย ปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. เป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในวงเงิน ๑,๙๙๐,๐๐๐ บาท

ในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๒ เทศบาลได้มีหนังสือแจ้งให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. เข้าทำสัญญาซื้อขายภายใน ๗ วัน นับถัดจากวันที่ได้รับหนังสือ แต่ปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ไม่สามารถเข้าทำสัญญาซื้อขายภายในเวลาที่กำหนดได้ ซึ่งห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ เรื่อง ขอลื่อนระยะเวลาการทำสัญญาและได้แจ้งเหตุที่ไม่สามารถเข้าทำสัญญาซื้อขายกับเทศบาลได้ เนื่องจากมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงาน ซึ่งอยู่ระหว่างการรับสมัครเพิ่มเติม ประกอบกับได้รับผลกระทบจากสภาวะอากาศผิดปกติทำให้น้ำท่วมโรงงานจนได้รับความเสียหายทั้งในส่วนของโรงงานและอุปกรณ์ในการทำงาน ไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ นายกเทศมนตรีจึงได้สั่งการให้แจ้งห้างหุ้นส่วนจำกัด อ. ซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำรายถัดไปมาทำสัญญา แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัด อ. ไม่สามารถยืนยันราคาเดิมได้เนื่องจากราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น เทศบาลจึงได้มีหนังสือแจ้งบริษัท ข. ผู้เสนอราคาต่ำลำดับที่ ๓ เข้ามายืนยันราคาที่เสนอ แต่บริษัท ข. ก็ไม่สามารถยืนยันราคาเดิมได้เช่นกัน

วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ฝ่ายพัสดุได้มีบันทึกข้อความ เรียน นายกเทศมนตรี เสนอให้พิจารณาดำเนินการตามระเบียบซึ่งกำหนดให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทำรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้บุคคลที่ได้รับคัดเลือกแล้ว ไม่เข้าทำสัญญาภายในเวลาที่กำหนดเป็นผู้ทำงาน โดยนายกเทศมนตรีได้สั่งการในบันทึกข้อความฉบับดังกล่าวว่า ผู้เสนอราคาไม่มีเจตนาในการไม่เข้ามาทำสัญญากับเทศบาล จึงเห็นควรไม่แจ้งผู้เสนอราคารายนี้ให้เป็นผู้ทำงาน และได้ส่งรายงานข้อเท็จจริงและขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณากรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ผู้เสนอราคาต่ำสุด ไม่เข้าทำสัญญาเป็นผู้ทำงาน และต่อมาเมื่อเห็นว่าผู้เสนอราคาทั้ง ๓ ราย ไม่สามารถเข้าทำสัญญากับเทศบาลได้ ในวันที่

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เทศบาลจึงได้มีประกาศยกเลิกการสอบราคาโครงการจัดซื้อรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ ขนาด ๖,๐๐๐ ลิตร ดังกล่าว

วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๓ อำเภอได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณา กรณีการพิจารณาเป็นผู้ทำงาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. มีเหตุผลความจำเป็นเพียงพอที่ไม่เข้าทำสัญญา เนื่องจากบริษัทคู่ค้าได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกตกต่ำ และไม่มีกำหนดการส่งมอบหัตถยนต์ในการประกอบรถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิงแบบอเนกประสงค์เพื่อส่งมอบให้เทศบาลได้ตามกำหนดสัญญา ซึ่งหากทำสัญญากับเทศบาลตำบลก็จะประสบปัญหาขาดทุน และจะต้องเสียค่าปรับเป็นจำนวนมากและขณะนี้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. มีความพร้อมที่จะทำสัญญาและส่งมอบรถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิงให้แก่เทศบาลแล้ว ดังนั้นจึงยังไม่ถือว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะพิจารณาเป็นผู้ทำงาน ตามข้อ ๑๓๘ (๑) แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หลังจากเทศบาลได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว นายกเทศมนตรีได้สั่งการให้เรียกห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. เข้าทำสัญญากับเทศบาลต่อไป ฝ่ายพัสดุจึงได้มีบันทึกข้อความลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เรียน นายกเทศมนตรีว่า กรณีโครงการสอบราคาจัดซื้อรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ได้มีการยกเลิกประกาศสอบราคาไปแล้ว ไม่สามารถเรียกห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. เข้ามาทำสัญญาได้อีก แต่นายกเทศมนตรียังคงยืนยันให้เรียกห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. เข้าทำสัญญาต่อไป โดยให้เหตุผลว่า เพื่อประโยชน์ของทางราชการและช่วงนี้ถึงฤดูแล้ง เทศบาลมักเกิดไฟไหม้บ่อยๆ ทำให้ทรัพย์สิน ไร่นาของประชาชนได้รับความเสียหาย เพราะเทศบาลไม่มีเครื่องใช้ในการดับเพลิงเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ทันทั่วถึง และผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้พิจารณาว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. มีเหตุผลความจำเป็นเพียงพอที่ไม่เข้าทำสัญญาและส่งมอบรถบรรทุกน้ำให้แก่เทศบาล

วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ได้เข้าทำสัญญาซื้อขายกับเทศบาล โดยกำหนดส่งมอบสิ่งของภายในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ต่อมาในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ได้มีหนังสือส่งมอบงาน และในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ทำการตรวจรับพัสดุ ปรากฏว่ามีงานบางรายการที่ไม่ตรงตามคุณลักษณะเฉพาะที่กำหนดไว้จึงได้แจ้งให้ผู้ขายดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ต่อมาในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๓ ผู้ขายได้ส่งมอบงานเป็นครั้งที่ ๒ และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ทำการตรวจรับพัสดุ และทำการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓

เนื่องจากตามสัญญา ข้อ ๑๐ กำหนดให้ผู้ขายต้องจดทะเบียนรถยนต์เป็นชื่อของหน่วยงานพร้อมส่งมอบก่อนการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าในวันส่งมอบพัสดุและคณะกรรมการลงนามตรวจรับพัสดุผู้ขายมิได้ดำเนินการจดทะเบียนรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์เป็นชื่อของเทศบาลแต่อย่างใด และปัจจุบันเทศบาลยังไม่สามารถจดทะเบียน

โอนรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์เป็นของเทศบาลได้ เนื่องจากมีความติดขัดในเรื่องเอกสาร เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายจากการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายโดยไม่สามารถ จดทะเบียนโอนรถยนต์ที่ทำการจัดซื้อเป็นของเทศบาลได้ คิดเป็นเงิน ๑,๙๙๐,๐๐๐ บาท ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้ ดังนี้

๑. นาย พ. นายกเทศมนตรี ในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีหน้าที่กำกับดูแล การปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการดำเนินโครงการจัดซื้อรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ ขนาด ๖,๐๐๐ ลิตร ของเทศบาลนั้น เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดในวงเงิน ๑,๙๙๐,๐๐๐ บาท ไม่สามารถเข้าทำสัญญากับเทศบาลภายในเวลาที่กำหนดได้ เทศบาลจึงได้แจ้ง ให้ผู้เสนอราคาต่ำรายที่ ๒ และรายที่ ๓ ตามลำดับ เข้ามายื่นเสนอราคา แต่ผู้เสนอราคาทั้ง ๒ ราย ไม่สามารถยื่นเสนอราคาตามที่เสนอไว้เดิมได้ เทศบาลจึงได้มีประกาศยกเลิกสอบราคาและดำเนินการ ประกาศสอบราคาซื้อรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์เป็นครั้งที่สอง ซึ่งนาย พ. ในฐานะนายก เทศมนตรีควรจะต้องสั่งการกำกับดูแลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินการสอบราคาครั้งใหม่ให้ ถูกต้องตามขั้นตอนของทางราชการ แต่นาย พ. นายกเทศมนตรีกลับสั่งการมิให้มีการปิดประกาศ สอบราคา เนื่องจากแจ้งว่ากำลังรอหนังสือจากจังหวัดเรื่องการพิจารณาผู้ทำงาน ต่อมาจังหวัด ได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณา กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ซึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่เข้า ทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ ว่ามีเหตุผลความจำเป็นเพียงพอที่ไม่เข้าทำสัญญา จึงไม่ถือเป็น ผู้ทำงาน นาย พ. จึงได้สั่งการให้เรียกห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. เข้าทำสัญญา ทั้งที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุ ได้มีบันทึกข้อความทักท้วงว่าโครงการจัดซื้อรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ ขนาด ๖,๐๐๐ ลิตร ของเทศบาลนั้น ได้มีการประกาศยกเลิกการสอบราคาไปแล้วไม่สามารถเรียกให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. เข้าทำสัญญากับเทศบาลได้ แต่นาย พ. ยังคงยืนยันให้เรียกห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. เข้าทำสัญญากับเทศบาลต่อไป โดยอ้างผลการพิจารณาของจังหวัดที่เห็นว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. มีเหตุผล ความจำเป็นเพียงพอที่ไม่เข้าทำสัญญาจึงไม่ถือเป็นผู้ทำงาน แต่ผลการพิจารณาดังกล่าวมีผลเพียง ทำให้ทางราชการยังคงสามารถก่อนติดสัมพันธ์กับห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ได้เท่านั้น เมื่อปรากฏว่า โครงการดังกล่าวได้มีประกาศยกเลิกการสอบราคาไปแล้ว เทศบาลจึงไม่อาจเรียกให้ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. เข้าทำสัญญาได้ การดำเนินการดังกล่าว จึงเป็นการจงใจกระทำการฝ่าฝืน ระเบียบเพื่อให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ได้เข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ และต่อมาเมื่อ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ได้เข้าทำสัญญากับเทศบาล ซึ่งตามสัญญากำหนดให้ในวันส่งมอบงาน ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. จะต้องจดทะเบียนโอนรถยนต์บรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์เป็นชื่อของ หน่วยงานก่อนการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา แต่ปรากฏว่าในวันที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ส่งมอบงาน นาย พ. กลับมีพฤติการณ์เร่งรีบในการขอให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุทำการตรวจรับพัสดุ โดยนาย พ. ได้นำเอกสารใบตรวจรับพัสดุไปให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุแต่ละคนลงลายมือชื่อ

ทำการตรวจรับงานด้วยตนเอง ทั้งที่ยังไม่มีการตรวจสอบว่ารถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ที่ผู้ขายนำมาส่งมอบนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาแล้วหรือไม่ นอกจากนี้ นาย พ. ก็ทราบดีว่า รถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ที่จัดซื้อยังมีได้มีการจดทะเบียนโอนเป็นของเทศบาล ก็มิได้มีการดำเนินการใดๆ เพื่อให้ผู้ขายจดทะเบียนโอนให้ถูกต้อง แต่กลับปกปิดข้อเท็จจริงและปล่อยปละละเลยจนกระทั่งมีการตรวจสอบพบว่ารถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ที่ทำการจัดซื้อยังมีได้มีการจดทะเบียนโอนเป็นของเทศบาลแต่อย่างใด อีกทั้งในฐานะนายกเทศมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบกลับสั่งการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่โดยฝ่าฝืนระเบียบเสียเองและพยายามดำเนินการในแต่ละขั้นตอนด้วยตนเองเพื่อให้มีการตรวจรับรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ไว้ โดยไม่ได้ดำเนินการตรวจรับจากการส่งมอบจริง พฤติการณ์ถือเป็นการจงใจกระทำละเมิดเป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหายจากการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายแต่กลับไม่สามารถจดทะเบียนโอนรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ที่ทำการจัดซื้อเป็นของเทศบาลได้ จึงให้นาย พ. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๕๐ ของความเสียหายจำนวน ๑,๙๙๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๙๙๕,๐๐๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔

๒. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ จำนวน ๘ ราย ประกอบด้วย นาย จ. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงาน นาย ร. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน นาย ท. ตำแหน่งนายช่างโยธา นาย ว. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ นาย ส. กำนัน นาย ศ. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ นาย ณ. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ และนาย ย. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ มีหน้าที่ตรวจรับพัสดุ ซึ่งข้อ ๖๔ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ มีหน้าที่ดังนี้

(๑) ตรวจรับพัสดุ ณ ที่ทำการของผู้ใช้พัสดุนั้น หรือสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญา หรือข้อตกลง

การตรวจรับพัสดุ ณ สถานที่อื่น ในกรณีที่ไม่มีสัญญาหรือข้อตกลงจะต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นก่อน

(๒) ตรวจรับพัสดุให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักฐานที่ตกลงกันไว้ สำหรับกรณีที่มีการทดลองหรือตรวจสอบในทางเทคนิคหรือทางวิทยาศาสตร์ จะเชิญผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพัสดุนั้น มาให้คำปรึกษา หรือส่งพัสดุนั้นไปทดลองหรือตรวจสอบ ณ สถานที่ของผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒินั้นๆ ก็ได้ในกรณีจำเป็นที่ไม่สามารถตรวจนับเป็นจำนวนหน่วยทั้งหมดได้ ให้ตรวจรับตามหลักวิชาการสถิติ

(๓) โดยปกติให้ตรวจรับพัสดุในวันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำพัสดุมาส่ง และให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด

(๔) เมื่อตรวจถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้รับพัสดุไว้และถือว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ส่งมอบพัสดุถูกต้องครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำพัสดุนั้นมาส่ง แล้วมอบแก่เจ้าหน้าที่พัสดุพร้อมกับทำใบตรวจรับโดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยสองฉบับ มอบแก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ๑ ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุ ๑ ฉบับ เพื่อดำเนินการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและรายงานให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทราบ

ในกรณีที่เห็นว่าพัสดุที่ส่งมอบมีรายละเอียดไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลงให้รายงานหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อทราบหรือสั่งการแล้วแต่กรณี

(๕) ในกรณีที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างส่งมอบพัสดุถูกต้องแต่ไม่ครบจำนวนหรือส่งมอบครบจำนวนแต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด ถ้าสัญญาหรือข้อตกลงมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้ตรวจรับไว้เฉพาะจำนวนที่ถูกต้องโดยถือปฏิบัติตาม (๔) และโดยปกติให้รับรายงานหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อแจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันตรวจพบ แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่จะปรับผู้ขายหรือผู้รับจ้างในจำนวนที่ส่งมอบไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องนั้น

(๖) การตรวจรับพัสดุที่ประกอบกันเป็นชุดหรือหน่วย ถ้าขาดส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไปแล้วจะไม่สามารถใช้งานได้โดยสมบูรณ์ ให้ถือว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างยังมิได้ส่งมอบพัสดุนั้น และโดยปกติให้รับรายงานหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อแจ้งให้ผู้ขายหรือ ผู้รับจ้างทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่ตรวจพบ

(๗) ถ้ากรรมการตรวจรับพัสดุบางคนไม่ยอมรับพัสดุโดยความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น สั่งการให้รับพัสดุนั้นไว้ จึงดำเนินการตาม (๔) หรือ (๕) แล้วแต่กรณี

ดังนั้น ในการตรวจรับพัสดุ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุจึงต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจรับพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ร่วมกันลงนามในใบตรวจรับพัสดุตามที่นาย พ. นายกเทศมนตรี ได้นำเอกสารใบตรวจรับพัสดุไปให้ลงลายมือชื่อโดยรับรองว่าผู้ขายได้ส่งมอบของตามบันทึกข้อตกลงซื้อขายมีปริมาณและคุณภาพถูกต้องครบถ้วน ทั้งที่ยังไม่มีการตรวจสอบว่ารถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ที่ผู้ขายนำมาส่งมอบนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาแล้วหรือไม่ อีกทั้งตามสัญญาข้อ ๑๐ ยังกำหนดให้ในวันส่งมอบพัสดุข้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. จะต้องดำเนินการจดทะเบียนโอนรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์เป็นชื่อของหน่วยงานก่อนการเบิกจ่ายเงินตามสัญญา แต่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุก็นำได้ทำการตรวจสอบว่าได้มีการจดทะเบียนโอนรถยนต์

เป็นชื่อของเทศบาลแล้วหรือไม่ กลับเชื่อจากคำรับรองของนายกเทศมนตรีว่าได้มีการจดทะเบียนโอนรถยนต์เป็นชื่อของเทศบาลแล้ว แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่ได้ใช้ความระมัดระวังและความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ เป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหายจากการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายไปโดยที่ไม่สามารถจดทะเบียนโอนรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ที่ทำการจัดซื้อเป็นของเทศบาลได้ พฤติการณ์ถือเป็นการจงใจกระทำละเมิด จึงให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๔๐ ของความเสียหายจำนวน ๑,๙๙๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๗๙๖,๐๐๐ บาท โดยให้รับผิดชอบคนละส่วนเท่าๆ กัน คิดเป็นเงินคนละ ๓๙๘,๐๐๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. นาง ญ. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้าง รายงานขออนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างและตรวจสอบเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างให้ถูกต้องเป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้รายงานผลการตรวจรับรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ ซึ่งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้รับรองว่าผู้ขายได้ส่งมอบของตามบันทึกข้อตกลงซื้อขาย มีปริมาณและคุณภาพถูกต้องครบถ้วนเห็นควรเบิกจ่ายเงินให้กับผู้ขายทั้งที่ผู้ขายยังไม่ได้จดทะเบียนโอนรถยนต์คันดังกล่าวเป็นชื่อของเทศบาลตามข้อกำหนดในสัญญา นาง ญ. ได้จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาอนุมัติให้มีการเบิกจ่ายเงินแก่ผู้ขายโดยไม่ได้ใช้ความระมัดระวังและความละเอียดรอบคอบตรวจสอบรายการจดทะเบียนว่า ผู้ขายได้มีการจดทะเบียนโอนรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ที่ทำการจัดซื้อให้กับเทศบาลถูกต้องแล้วหรือไม่ เป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหายจากการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายไป โดยที่ไม่สามารถจดทะเบียนโอนรถบรรทุกน้ำแบบอเนกประสงค์ที่ทำการจัดซื้อเป็นของเทศบาลได้ พฤติการณ์ถือเป็นการจงใจกระทำละเมิด จึงให้นาง ญ. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๑๐ ของความเสียหายจำนวน ๑,๙๙๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๑๙๙,๐๐๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อนึ่ง เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. ยังไม่ได้ดำเนินการโอนทะเบียนให้เป็นไปตามสัญญา ดังนั้น หากเทศบาลเรียกให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. โอนทะเบียนตามสัญญาได้ หรือได้ดำเนินการบอกเลิกสัญญาเรียกให้ชดใช้ราคา และห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. สามารถโอนทะเบียนหรือชดใช้ราคาให้เทศบาลได้แล้ว ให้คืนเงินส่วนที่ได้รับชำระไว้แก่นาย พ. นาย จ. นาย ร. นาย ท. นาย ว. นาย ส. นาย ศ. นาย ณ. นาย ย. และนาง ญ. ตามสัดส่วนแห่งความรับผิดและที่ได้รับชำระไว้ของแต่ละคนต่อไป

เรื่องที่ ๕ เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๒๐/๒๕๕๖

ประเภทสำนวน ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (พัสดุ - การตรวจการจ้าง)

เรื่อง การจ้างเหมาปรับปรุงภูมิทัศน์ของเทศบาลไม่ชอบด้วยระเบียบ

สรุปข้อเท็จจริง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคได้ตรวจสอบการดำเนินการจ้างปรับปรุงภูมิทัศน์ของเทศบาล ตามสัญญาจ้าง ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ พบว่า มีการคำนวณปริมาณงานปรับเพิ่ม - ลด ไม่ถูกต้อง เป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงิน ๗๕,๐๘๘ บาท

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ตามสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่า เทศบาลได้ทำสัญญา ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ จ้างเหมาปรับปรุงภูมิทัศน์ จำนวนเงิน ๑,๐๕๒,๐๐๐ บาท ต่อมาในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ คณะกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงาน และผู้รับจ้างได้มีการประชุม โดยมีมติให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขงานก่อสร้างตามสภาพพื้นที่จริงและให้มีการก่อสร้างเพิ่มเติม ดังนี้

๑. จัดทำช่องบันไดทางลงคลองชลประทาน
๒. เพิ่มระยะการก่อสร้างให้ถึงสะพาน
๓. กำหนดระยะของทางเท้ากว้าง ๑.๕๐ เมตร
๔. เพิ่มสายเมนไฟฟ้าอีก ๑ ชุด
๕. พื้นที่ทางเท้าให้ใส่เหล็ก WIRE MESH ตามแบบรูปรายการ

โดยเมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จให้ผู้ควบคุมงานทำการสำรวจและสรุปปริมาณค่างานเพิ่ม - ค่างานลด หากคำนวณแล้วพบว่า การเปลี่ยนแปลงแบบรูปรายการทำให้ค่างานลดลง ผู้รับจ้างจะคืนเงินค่างานในส่วนที่ลดลงให้เทศบาล แต่ถ้าคำนวณแล้วค่างานเพิ่มขึ้นผู้รับจ้างยินดีที่จะไม่รับเงินส่วนที่เพิ่มขึ้นจากเทศบาล

เทศบาลได้ทำบันทึกต่อท้ายสัญญาจ้าง ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ โดยนำบันทึกการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้างผู้ควบคุมงานและผู้รับจ้างดังกล่าวมาเป็นเอกสารแนบท้ายสัญญา ซึ่งถือว่า เป็นส่วนหนึ่งของสัญญาจ้าง ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เมื่อผู้รับจ้างส่งมอบงาน คณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานได้ตรวจงานจ้างและ ได้ร่วมกันคำนวณปริมาณค่างานลด - ค่างานเพิ่ม ซึ่งสรุปผลประมาณราคางานลด - เพิ่มได้ดังนี้

- งานลด/เป็นเงินจำนวน ๒๔,๑๒๘ บาท
- งานเพิ่ม/เป็นเงินจำนวน ๓๐,๙๕๑ บาท

สรุป งานเพิ่มมีมูลค่ามากกว่างานลด เป็นเงินจำนวน ๖,๘๒๓ บาท (๓๐,๙๕๑ บาท ๒๔,๑๒๘ บาท) ผู้รับจ้างจึงไม่ต้องคืนเงินค่างานให้แก่เทศบาล

ต่อมาสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคได้ตรวจสอบพบว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานคำนวณปริมาณงานไม่ถูกต้อง ทำให้คำนวณค่างานเพิ่ม - ค่างานลดไม่ถูกต้อง ดังนี้

รายการ	ปริมาณงานตามสัญญาที่ ๑๐/๒๕๕๐	ปริมาณงานที่คณะกรรมการตรวจการจ้างคำนวณได้	ปริมาณงานที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ ๘ คำนวณได้
๑. งานราวเหล็ก	๓๘๐ ม.	๓๗๘.๖๒ ม.	๓๗๘.๖๒ ม.
๒. พื้นที่ก่อสร้างอิฐเต็มแผ่น	๓๐๔ ตร.ม.	๒๘๐.๔๒๗ ตร.ม.	๑๗๙.๕๑ ตร.ม.
๓. เส้า คสล.	๑๗๒.๘๐ ม.	๑๕๑.๑๙๕ ม.	๑๕๑.๒ ม.
๔. ขอบคันทางเท้า คสล.	๓๘๐ ม.	๓๘๘.๓๙๐ ม.	๓๗๐ ม.

จากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคได้คำนวณค่างานเพิ่มและค่างานลดจากแบบรูปรายการ พบว่า มีค่างานเพิ่มขึ้นจำนวน ๑๔,๙๓๖ บาท ค่างานลดลงจำนวน ๙๐,๐๒๔ บาท ค่างานเพิ่มน้อยกว่าค่างานลด จำนวน ๗๕,๐๘๘ บาท (๙๐,๐๒๔ บาท - ๑๔,๙๓๖ บาท) ผู้รับจ้างต้องคืนเงินค่างานให้แก่ทางราชการจำนวน ๗๕,๐๘๘ บาท แต่คณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานคำนวณค่างานเพิ่ม - ค่างานลดไม่ถูกต้อง โดยคำนวณเป็นค่างานเพิ่มมากกว่าค่างานลด จึงไม่ได้เรียกค่างานคืนจากผู้รับจ้าง เป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๗๕,๐๘๘ บาท ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ได้ ดังนี้

๑. นาย ช. ตำแหน่งนายช่างโยธา ในฐานะผู้ควบคุมงาน มีหน้าที่ควบคุมงานจ้าง ซึ่งข้อ ๖๖ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ผู้ควบคุมงานมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) ตรวจและควบคุมงาน ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้นๆ ทุกวัน ให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดไว้ในสัญญาทุกประการ โดยสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควร และตามหลักวิชาช่างเพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ถ้าผู้รับจ้าง

ขัดแย้งไม่ปฏิบัติตามก็สั่งให้หยุดงานนั้นเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดแล้วแต่กรณีไว้ก่อน จนกว่าผู้รับจ้างจะยอมปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่ง และให้รายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างทันที

(๒) ในกรณีที่ปรากฏว่าแบบรูปรายการละเอียดหรือข้อกำหนดในสัญญา มีข้อความขัดกันหรือเป็นที่คาบคองได้ถึงแม้ว่างานนั้นจะได้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา แต่เมื่อสำเร็จแล้วจะไม่มั่นคงแข็งแรงหรือไม่เป็นไปตามหลักวิชาช่างที่ดี หรือไม่ปลอดภัย ให้สั่งพักงานนั้นไว้ก่อนแล้วรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างโดยเร็ว

(๓) จัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวันพร้อมทั้งผลการปฏิบัติงานหรือการหยุดงานและสาเหตุที่มีการหยุดงานอย่างน้อย ๒ ฉบับเพื่อรายงานให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทราบทุกสัปดาห์ และเก็บรักษาไว้เพื่อมอบให้แก่เจ้าหน้าที่พิสดารเมื่อเสร็จงานแต่ละงวด โดยถือว่าเป็นเอกสารสำคัญของทางราชการเพื่อประกอบการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่ ทั้งนี้ การบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างให้ระบุรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานและวัสดุที่ใช้ด้วย

(๔) ในวันกำหนดลงมือทำการของผู้รับจ้างตามสัญญา และในวันถึงกำหนดส่งมอบงานแต่ละงวดให้รายงานผลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างว่าเป็นไปตามสัญญาหรือไม่ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทราบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันถึงกำหนดนั้นๆ

ประกอบกับบันทึกการประชุมคณะกรรมการตรวจการจ้าง ช่างผู้ควบคุมงาน และผู้รับจ้าง ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ช่างผู้ควบคุมงานทำการสำรวจค่างานก่อสร้างที่มีการเปลี่ยนแปลงและสรุปปริมาณค่างานเพิ่ม - ค่างานลด เมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จ ดังนั้น ผู้ควบคุมงานในฐานะที่มีหน้าที่ตรวจสอบงานจ้าง ณ สถานที่ก่อสร้างจริงย่อมทราบถึงปริมาณการก่อสร้างตามสภาพงานจริง จึงต้องใช้ความระมัดระวังในการคำนวณปริมาณ ค่างานเพิ่ม - ค่างานลดให้ถูกต้อง แต่ปรากฏว่าการคำนวณค่างานเพิ่ม - ค่างานลดของผู้ควบคุมงาน กลับไม่ตรงกับสภาพการก่อสร้างจริง แสดงว่าผู้ควบคุมงานไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการคำนวณปริมาณค่างานเพิ่ม - ค่างานลด ทำให้เทศบาลไม่ได้เรียกค่างานคืนจากผู้รับจ้างเป็นเงินจำนวน ๗๕,๐๘๘ บาท พฤติการณ์ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหาย จึงให้นาย ธ. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๖๐ ของความเสียหาย จำนวน ๗๕,๐๘๘ บาท คิดเป็นเงิน ๔๕,๐๕๒.๘๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. คณะกรรมการตรวจการจ้าง ประกอบด้วย นาย ท. ตำแหน่งปลัดเทศบาล นาย พ. ตำแหน่งผู้อำนวยการกองช่าง นาย บ. ตำแหน่งเจ้าพนักงานบริหารงานช่าง นาย ส.

ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ และนาย ง. ตำแหน่งประธานประชาคม ในฐานะคณะกรรมการตรวจการจ้าง มีหน้าที่ตรวจการจ้าง ซึ่งข้อ ๖๕ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้คณะกรรมการตรวจการจ้างมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และเหตุการณ์แวดล้อมที่ผู้ควบคุมงานรายงาน โดยตรวจสอบกับแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาทุกสัปดาห์ รวมทั้งรับทราบหรือพิจารณาการสั่งหยุดงาน หรือพักงานของผู้ควบคุมงาน แล้วรายงานหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

(๒) การดำเนินการตาม (๑) ในกรณีมีข้อสงสัย หรือมีกรณีให้เห็นว่าตามหลักวิชาการช่าง ไม่น่าจะเป็นไปได้ ให้ออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้น ๆ โดยให้มีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควร และตามหลักวิชาการช่างเพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา

(๓) โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน ๓ วันทำการ นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด

(๔) เมื่อตรวจเห็นว่าเป็นการถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาแล้ว ให้ถือว่าผู้รับจ้างส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างส่งงานจ้างนั้น และให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมดหรือเฉพาะงวดแล้วแต่กรณี โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อย ๒ ฉบับ มอบให้แก่ผู้รับจ้าง ๑ ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุ ๑ ฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงิน ตามระเบียบ ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และรายงานให้หัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทราบ

ในกรณีที่เห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดก็ตามไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ให้รายงานหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อทราบหรือสั่งการแล้วแต่กรณี

(๕) ในกรณีที่กรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงานโดยทำความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าหัวหน้าฝ่ายบริหารของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นสั่งการให้ตรวจรับงานจ้างนั้นไว้ จึงจะดำเนินการตาม (๔)

ดังนั้น ในการตรวจการจ้างคณะกรรมการตรวจการจ้างจึงต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจการจ้างก่อสร้างให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว และข้อกำหนดในสัญญาจ้าง ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ประกอบบันทึกต่อท้ายสัญญา ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ แต่จากข้อเท็จจริง ปรากฏว่า ในการตรวจรับงานจ้าง คณะกรรมการตรวจการจ้างได้รายงานผลการตรวจงานจ้าง โดยคำนวณปริมาณงานก่อสร้างไม่ตรงกับสภาพการก่อสร้างจริง

การคำนวณค่างานเพิ่ม - ค่างานลด จึงไม่ถูกต้อง ทำให้เทศบาลไม่ได้เรียกค่างานคืนจากผู้รับจ้าง เป็นเงินจำนวน ๗๕,๐๘๘ บาท พฤติการณ์ ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้เทศบาลได้รับความเสียหาย จึงให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๔๐ ของความเสียหายจำนวน ๗๕,๐๘๘ บาท คิดเป็นเงิน ๓๐,๐๓๕.๒๐ บาท โดยให้คณะกรรมการตรวจการจ้างซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ นาย ท. นาย พ. และนาย บ. รับผิดชอบละ ๑ ใน ๕ ส่วน คิดเป็นเงินคนละ ๖,๐๐๗.๐๔ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

สำหรับนาย ส. และนาย จ. ผู้แทนชุมชน ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ ตรวจการจ้างเป็นเพียงราษฎรในพื้นที่ที่ได้รับแต่งตั้งให้เข้ามาช่วยเหลืองานของราชการ ไม่มีความรู้ความสามารถในด้านการก่อสร้าง การใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ อาจไม่ทัดเทียมเท่ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ พฤติการณ์ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่เทศบาล .

เรื่องที่ ๒ เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๗๙/๒๕๕๔

ประเภทสำนวน อุบัติเหตุ

เรื่อง รถยนต์ของเทศบาลประสบอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรถจักรยานยนต์ของบุคคลภายนอก

สรุปข้อเท็จจริง เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ นาย ธ พนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งพนักงาน ขับรถยนต์ ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ขับรถยนต์หมายเลขทะเบียน กง XXXX เพื่อไปรับพนักงานเทศบาลที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่โรงเรียนเทศบาล ขณะเดินทาง ได้เกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรถจักรยานยนต์หมายเลขทะเบียน กฉล XXXX เป็นเหตุให้ บุคคลภายนอกได้รับบาดเจ็บสาหัส และเสียชีวิตในเวลาต่อมา และรถยนต์ของทางราชการ ได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๓๔,๗๐๕ บาท

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ตามสำนวนการสอบสวน ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เวลาประมาณ ๑๑.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. นาย ธ. พนักงานจ้างตามภารกิจตำแหน่งพนักงานขับรถน้ำเอนกประสงค์ ได้รับคำสั่งจาก ผู้บังคับบัญชาให้ไปรับพนักงานเทศบาลที่ปฏิบัติภารกิจอยู่ที่โรงเรียนเทศบาล จึงได้ขับรถยนต์ ส่วนกลางของเทศบาลหมายเลขทะเบียน กง XXXX ขณะเดินทางได้ประสบอุบัติเหตุเฉี่ยวชน กับรถจักรยานยนต์ หมายเลขทะเบียน กฉล XXXX ที่บุคคลภายนอก เป็นผู้ขับขี่เป็นเหตุให้ บุคคลภายนอกได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต รถยนต์ของทางราชการได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงิน ๓๔,๗๐๕ บาท พนักงานสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของนาย ธ. เป็นการกระทำ

โดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวัง เช่นนั้นได้แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ อันเป็นความผิดฐาน ขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายและทำให้ทรัพย์สินเสียหาย ตามพระราชบัญญัติ จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๔๓ (๔), ๑๕๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๑ จึงเห็นควรสั่งฟ้องนาย ธ. ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ นาย ส. และนาง พ. บิดาและมารดาของบุคคลภายนอก ผู้เสียหาย ได้มีหนังสือขอให้เทศบาล ค่าสินไหมทดแทน สำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น ได้แก่ ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายในงานศพ ๓๐,๐๐๐ บาท ค่ารักษาพยาบาล ๒๕,๐๐๐ บาท ค่าขาดไร้อุปการะ ๒๐๐,๐๐๐ บาท และค่าทรัพย์สินเสียหาย ๓๒,๒๕๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๘๖,๒๕๐ บาท และในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๓ เทศบาลได้พิจารณาอนุมัติให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ทายาท ของผู้ตาย ดังนี้ ค่าปลงศพ ๒๐,๐๐๐ บาท ค่าขาดไร้อุปการะ ๖๐,๐๐๐ บาท และ ค่ารถจักรยานยนต์ ๒๒,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๐๒,๐๐๐ บาท เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริง ดังกล่าวประกอบความเห็นของพนักงานสอบสวนแล้วเห็นว่า เมื่อนาย ธ. ขับรถยนต์ของ ทางราชการมาถึงบริเวณที่เกิดเหตุโดยบุคคลภายนอกได้เปิดสัญญาณไฟเลี้ยวขวา เพื่อที่จะ เลี้ยวขวาไปยังร้านสนุกเกอร์ฝั่งตรงข้าม แต่นาย ธ. ที่ขับรถยนต์ตามหลังมาด้วยความเร็วไม่ได้ใช้ สัญญาณเตือนหรือบีบแตรให้ทราบ ไม่ได้หยุดหรือชะลอรถยนต์เป็นเหตุให้เกิดการเฉี่ยวชนกัน พฤติการณ์ถือได้ว่านาย ธ. กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ทางราชการ ได้รับความเสียหาย แต่เมื่อคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม เนื่องจากบุคคลภายนอกผู้ขับซึ่งรถจักรยานยนต์ก็มีส่วนประมาทอยู่ด้วยจากการที่ผู้ตาย ได้เลี้ยวรถอย่างกระชั้นชิด จึงให้นาย ธ. รับผิดชอบอัตรา ร้อยละ ๕๐ ของค่าเสียหายของรถยนต์ ของเทศบาล ๓๔,๗๐๕ บาท คิดเป็นเงิน ๑๗,๓๕๒.๕๐ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (สำหรับความเสียหาย ต่อบุคคลภายนอกเป็นไปตามหมวด ๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ)

เรื่องที่ ๗ เรื่องเสร็จที่ สรพ.๙๙ /๒๕๕๕

ประเภทสำนวน ทรัพย์สินสูญหาย

เรื่อง รถยนต์ของทางราชการสูญหาย

สรุปข้อเท็จจริง เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๐ นาง ล. ลูกจ้างประจำ ได้รับมอบหมาย จากผู้บังคับบัญชาให้นำรถยนต์ของทางราชการ ไปซื้อของเพื่อเข้าไปเตรียมความพร้อมในการเดินทาง ไปราชการ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๐ ระหว่างที่นาง ล. เดินทางกลับบ้านพักเพื่อไปนำใบสั่งน้ำมัน มาเติมน้ำมันรถยนต์ ขณะจอดรถยนต์ของทางราชการไว้หน้าบ้านพักโดยไม่ได้ดับเครื่องยนต์ ได้ถูกคนร้ายโจรกรรมรถยนต์คันดังกล่าวไป เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๗๔๘,๕๕๙.๓๑ บาท

คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ตามสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๐ นาง ล. ลูกจ้างประจำ ตำแหน่งคนงานปฏิบัติงานประจำศูนย์ประสานงานโครงการได้นำรถยนต์ของทางราชการ ขับไปที่บ้านพักและได้จอดรอไว้หน้าบ้านพักและลงมาจากรถเพื่อเปิดประตูรั้ว โดยไม่ได้ดับเครื่องยนต์ ปรากฏว่าได้มีคนร้ายแอบเข้ามาทางด้านหลังรถยนต์เปิดประตูรถยนต์ขึ้นไป แล้วขับหนีออกไปอย่างรวดเร็ว หลังจากเกิดเหตุ นาง ล. ได้โทรศัพท์แจ้ง ๑๙๑ เพื่อให้ช่วยสกัดจับอีกทั้งยังร้องขอให้ผู้ประสบเหตุที่ขับรถยนต์ผ่านมาให้ขับรถตามคนร้ายไป แต่เนื่องจากขณะนั้นเป็นเวลาค่ำแล้ว และคนร้ายก็ขับรถยนต์หนีไปอย่างรวดเร็วจึงไม่สามารถติดตามคนร้ายได้ นาง ล. จึงได้ไปแจ้งความที่สถานีตำรวจ กรณีดังกล่าวเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย จากถ้อยคำของนาง ล. อ้างว่าจะต้องเดินทางไปราชการในช่วงเช้าของวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๐ โดยเดินทางไปพร้อมกับนาย คม. พนักงานขับรถยนต์ที่ศูนย์ประสานงานโครงการให้มาช่วยขับรถยนต์ แต่การที่ในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๐ นาง ล. ได้ขับรถยนต์ของทางราชการกลับบ้านพักทั้งที่ยังไม่ถึงกำหนดเวลาเดินทางไปราชการ เนื่องจากจะนำรถยนต์ออกไปเติมน้ำมันเพื่อเตรียมความพร้อมแต่ได้ลืมใบสั่งน้ำมันไว้ที่บ้านพัก จึงขับรถราชการไปเอาใบสั่งน้ำมันดังกล่าว ในการนำรถราชการออกไปในวันเกิดเหตุ นาง ล. ได้อ้างถึงบันทึกข้อความลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐ เรื่อง มอบหมายให้นาง ล. นำรถยนต์ของทางราชการไปจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อเข้าไปเตรียมพร้อมล่วงหน้าในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๐ และเติมน้ำมันตามใบสั่งน้ำมัน เมื่อพิจารณาทันทีก็มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานดังกล่าว โดยตรวจสอบการออกเลขบันทึกฉบับดังกล่าวในทะเบียนนำส่งหนังสือ ปรากฏว่าบันทึกได้ออกเลขลำดับที่ ๑๖๐ ไว้เป็นเลขสุดท้ายของทะเบียนปี ๒๕๔๙ ทั้งที่ ตามข้อเท็จจริงบันทึกข้อความฉบับดังกล่าวควรจะออกเลขในทะเบียนนำส่งหนังสือปี ๒๕๕๐ ซึ่งขัดต่อเหตุผล เป็นอย่างยิ่ง จึงน่าเชื่อว่าเป็นการจัดทำบันทึกขึ้นในภายหลังเพื่อเป็นการสร้างหลักฐาน จึงถือไม่ได้ว่า การที่นาง ล. ได้ขับรถยนต์ของทางราชการกลับบ้านพักและไปเกิดเหตุดังกล่าว เป็นการกระทำให้การปฏิบัติหน้าที่ แต่เป็นการนำรถยนต์ของทางราชการไปใช้ในลักษณะส่วนตัว อย่างไรก็ตาม พฤติการณ์ที่ลงจากรถโดยติดเครื่องยนต์ไว้ แต่ไปเปิดประตูรั้วยังเป็นการกระทำในลักษณะที่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอีกด้วย จึงให้นาง ล. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน ตามความเสียหายภายหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว ตามนัยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

เรื่องที่ ๘ เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๕/๒๕๕๖

ประเภทสำนวน เหตุอื่น ๆ

เรื่อง ส่วนราชการออกเอกสารสิทธิโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปข้อเท็จจริง นาย อ. ได้ฟ้องส่วนราชการ และเจ้าพนักงาน เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งคดีหมายเลขดำที่ XX/๒๕๔๖ โดยในคำฟ้องสรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๘ โจทก์ได้จดทะเบียนซื้อที่ดินตาม น.ส. ๓ ก. จำนวน ๓ แปลง (เลขที่ ๑ , ๒ และ ๓) ซึ่งทางราชการได้ออกให้เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๓๗ โดยสุจริตจากผู้มีชื่อถือสิทธิครอบครองใน น.ส. ๓ ก. ทั้ง ๓ แปลงดังกล่าว ต่อมาส่วนราชการได้เพิกถอน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ทั้ง ๓ แปลง เนื่องจากออกไปโดยผิดพลาดคลาดเคลื่อนและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายต้องสูญเสียที่ดินตาม น.ส. ๓ ก. ทั้ง ๓ แปลงไป รวมเนื้อที่ ๓๙ ไร่ ๘๒ ตารางวา คิดเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕,๙๘๒,๐๐๐ บาท ต่อมาได้โอนคดีไปยังศาลปกครองตามคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลและศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ yy/๒๕๕๕ ให้ส่วนราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่นาย อ. ผู้ฟ้องคดี เป็นเงินจำนวน ๗๘๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ โดยให้ชำระ ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด ซึ่งส่วนราชการได้วางเงินตามคำพิพากษาของศาล เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายเป็นเงิน ๑,๓๔๑,๑๐๕.๒๗ บาท

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ตามสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาย ด. ร้องเรียนต่อส่วนราชการว่า เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๓๗ นาย ส. กำนัน และเป็นผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกับ เจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ ทับที่สาธารณประโยชน์ โดยอาศัยหลักฐาน ส.ค. ๑ เลขที่ XXX ซึ่งจังหวัดได้ตรวจสอบแล้วว่า ส.ค. ๑ เลขที่ XXX แปลงนี้ได้ออกเป็น น.ส. ๓ ก. ให้แก่นาย บ. และนาย ห. แล้วตั้งแต่วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๙ เนื้อที่ ๘๙ ไร่ ๓ งาน ๔๗ ตารางวา โดยมีหมายเหตุให้ปรากฏใน ส.ค. ๑ และทะเบียนครอบครองว่า ได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้ว ต่อมาจังหวัดได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการประสานการแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนจังหวัด โดยที่ประชุมมีมติว่า ที่ดินตามหลักฐาน น.ส. ๓ ก. ทั้ง ๔ แปลง ไม่อยู่ในที่สาธารณประโยชน์ แต่เนื่องจากที่ดินอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก) ซึ่งผู้ครอบครองและทำประโยชน์โดยไม่มีหลักฐานสำหรับที่ดินจะได้สิทธิในที่ดินต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงแจ้งให้ส่วนราชการดำเนินการเพิกถอน กรณีดังกล่าวหัวหน้าส่วนราชการได้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องคือ นาย ท. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอและผู้รับผิดชอบสอบสวนการทำประโยชน์ และนาย ต. ตำแหน่ง

เจ้าหน้าที่บริหารงานเป็นผู้ลงนาม ใน น.ส. ๓ ก. ทั้ง ๔ แปลง แต่เจ้าหน้าที่ทั้งสองได้เสียชีวิตไปแล้ว ส่วนราชการจึงได้มีคำสั่งเพิกถอนหนังสือการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ดังกล่าว เนื่องจากได้ออกโดยอาศัยหลักฐาน ส.ค. ๑ ซึ่งเป็นหลักฐานสำหรับที่ดินแปลงอื่นที่ได้ออกเป็นหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วประกอบกับบริเวณดังกล่าว อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ผู้ขอออก น.ส. ๓ ก. ได้เข้าครอบครองโดยไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดิน จึงไม่สามารถออก น.ส. ๓ ก. ได้ เป็นเหตุให้นาย อ. ผู้ซื้อที่ดินโดยสุจริตจากผู้มีชื่อ ถือสิทธิครอบครองในที่ดินดังกล่าว ได้รับความเสียหายต้องสูญเสียที่ดินตาม น.ส. ๓ ก. ดังกล่าว ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้พิพากษาคดีหมายเลขแดง ที่ yy/๒๕๕๕ ให้ส่วนราชการผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ชดเชยค่าเสียหายแก่นาย อ. จำนวน ๗๘๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ต่อมาเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๕ ส่วนราชการได้นำเงินจำนวน ๑,๓๔๑,๑๐๕.๒๗ บาท ของเจ้าหน้าที่ได้ดังนี้

๑. นาย ท. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ระดับ ๓ มีหน้าที่รับคำขอออก น.ส. ๓ ก. การแบ่งแยก รวมสอยเขตตรวจสอบเนื้อที่ รวมถึงออกไปทำการรังวัด ซึ่งเป็นขั้นตอนเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยตรงเกือบทั้งหมด ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา การที่ นาย ท. เป็นผู้ดำเนินการรังวัดสอบสวนสิทธิและพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะราย นาย ท. จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ เจ้าพนักงานผู้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน จะต้องพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ว่า ที่ดินที่ขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์นั้น เป็นที่ดินที่ผู้มีสิทธิในที่ดินได้ครอบครองและทำประโยชน์แล้วหรือไม่ และเป็นที่ดินที่สามารถออกโฉนดที่ดินได้ แต่นาย ท. ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยหากนาย ท. ได้ใช้ความระมัดระวังตรวจสอบ ส.ค. ๑ ก็จะมีพบว่า ส.ค. ๑ แปลงดังกล่าวได้ออกเป็น น.ส. ๓ ก. เต็มทั้งแปลงแล้ว อีกทั้งในการรังวัดพิสูจน์สอบสวนที่ดิน หากได้พิจารณาโดยรอบคอบก็จะพบว่า ตำแหน่งที่ดิน ตาม ส.ค. ๑ ดังกล่าว ไม่ตรงตามตำแหน่งที่ดิน ที่ผู้ขอ นำทำการรังวัด ซึ่งตามวิสัยและพฤติการณ์ของผู้มีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการออกเอกสารสิทธิ พึงกระทำ โดยดำเนินการตามข้อกำหนดและระเบียบที่กำหนดไว้ ในการออกหนังสือแสดงสิทธิ ในที่ดินกล่าวคือ ตรวจสอบหลักฐาน ส.ค. ๑ ที่นำมายื่นคำขอออก น.ส. ๓ ก. ว่าจะต้องเป็น ฉบับเจ้าของที่ดินรวมทั้งจะต้องตรวจสอบให้แน่ชัดเสียก่อนว่าที่ดินแปลงที่ผู้ขอ นำรังวัดที่พิสูจน์ สอบสวนการทำประโยชน์เพื่อออก น.ส. ๓ ก. นั้น เป็นที่ดินแปลงเดียวกันกับที่ดินตามแบบ แจ้งการครอบครอง ที่ดิน ส.ค. ๑ ที่นำมายื่นคำขอออก น.ส. ๓ ก. ก็จะไม่เกิดความผิดพลาด ในการออก น.ส. ๓ ก. โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่นาย ท. ดำเนินการออก น.ส. ๓ ก. ให้แก่ ผู้ไม่มีสิทธิครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินและอาศัยแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ของที่ดินแปลงอื่นมาเป็นหลักฐานในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และ

ทำให้ส่วนราชการมีคำสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์แปลงดังกล่าว ซึ่งข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติตามที่ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยแล้วว่าการเพิกถอน น.ส. ๓ ก. ดังกล่าว นาย อ. ในฐานะเจ้าของที่ดินทั้งสามแปลงที่ได้ซื้อมาโดยสุจริตได้รับความเสียหาย โดยเป็นผลโดยตรงที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ในการออก น.ส. ๓ ก. แปลงดังกล่าว และส่วนราชการต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่นาย อ. พุทธิการณ์ถือได้ว่านาย ท. กระทำการโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงให้นาย ท. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ร้อยละ ๗๐ ของเงินจำนวน ๑,๓๔๑,๑๐๕.๒๗ บาท คิดเป็นเงิน ๙๓๘,๗๗๓.๖๙ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. นาย ต. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานระดับ ๗ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บังคับบัญชาและเป็นผู้ลงนามในหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ก่อนลงนามออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ นาย ต. มิได้ใช้ความระมัดระวังตรวจสอบเอกสารหลักฐานและผลการพิสูจน์สอบสวนสิทธิและการทำประโยชน์ในที่ดิน ที่นาย ท. นำเสนอละเอียดรอบคอบ ซึ่งหากนาย ต. ได้ใช้ความระมัดระวังตรวจสอบเอกสารประกอบ การพิจารณาการออก น.ส. ๓ ก. ก็คงพบว่าได้อาศัยแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค. ๑ ของที่ดินแปลงอื่น มาเป็นหลักฐานในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบที่จะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ ทำให้ส่วนราชการมีคำสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์แปลงดังกล่าว เป็นเหตุให้นาย อ. ได้รับความเสียหาย และส่วนราชการต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่นาย อ. พุทธิการณ์ถือได้ว่านาย ต. กระทำการโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงให้นาย ต. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายร้อยละ ๓๐ ของจำนวน ๑,๓๔๑,๑๐๕.๒๗ บาท คิดเป็นเงิน ๔๐๒,๓๓๑.๕๘ บาท ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

เรื่องที่ ๙ เรื่องเสร็จที่ สรพ. ๑๕๑ /๒๕๕๕

ประเภทสำนวน เหตุอื่น ๆ

เรื่อง ส่วนราชการต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษาศาลปกครองให้แก่บุคคลภายนอก

สรุปข้อเท็จจริง ส่วนราชการได้จัดทะเบียนรถยนต์ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษีศุลกากร ต่อมา มีการยกเลิกการดำเนินการทางทะเบียนรถยนต์ดังกล่าว เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวน ๒,๐๔๒,๗๕๙.๕๙ บาท

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ตามสำนวนการสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๖ นาง ร. ได้แจ้งย้ายรถยนต์เก๋ง ยี่ห้อเบนซ์ ร ๓๒๐L เข้าไป ใช้งานที่จังหวัด พ ซึ่งรถคันดังกล่าวเป็นรถยนต์ที่ลักลอบหลบหนีภาษี

ศาลการเข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย และได้สวมทะเบียนอ้างเป็นรถยนต์หมายเลขทะเบียน AA XXXX กรุงเทพมหานคร (รถยนต์คันหมายเลขทะเบียน AA XXXX กรุงเทพมหานคร ที่ถูกต้อง มีนาง ส. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ และได้ย้ายไปใช้งานที่จังหวัด น. โดยเปลี่ยนเป็นหมายเลขทะเบียน BB Y นนทบุรี แล้ว) ซึ่งในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ ส่วนราชการจังหวัด พ. ได้รับจดทะเบียนย้ายรถและออกหมายเลขทะเบียนรถให้ใหม่เป็น AC SSSS พระนครศรีอยุธยา จากนั้นได้มีการแจ้งย้ายรถคันดังกล่าวเข้ามาใช้งานที่กรุงเทพมหานครอีกครั้งและมีการออกเลขทะเบียนใหม่เป็น sc WW กรุงเทพมหานคร ต่อมามีการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์คันดังกล่าวอีกหลายทอด จนกระทั่งวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘ เจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ได้ยึดรถยนต์ดังกล่าวจากนาย พ. ผู้ถือกรรมสิทธิ์รถยนต์ในขณะเกิดเหตุ เป็นเหตุให้นาง บ. ผู้ขายรถยนต์ต้องชดเชยการรถคืนให้แก่ นาย พ. ผู้ซื้อ จำนวน ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท และนาง บ. ได้ฟ้องทางราชการเป็นคดีปกครอง เรียกให้ชดเชยค่าเสียหาย ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ.XXX/ ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ให้ทางราชการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่นาง บ. จำนวน ๑,๕๓๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ จนกว่าจะชำระเสร็จ โดยศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยสรุปความได้ว่า ทางราชการอยู่ในฐานะที่สามารถกำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อป้องกันการปลอมแปลงเอกสารเกี่ยวกับรถยนต์ไปใช้กับรถยนต์ผิดกฎหมายได้ แต่ก้หาได้ใช้ให้เพียงพอตามวิสัยและพฤติการณ์แต่อย่างใดไม่ อีกทั้งหากเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี ทำการตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดแล้ว จะเห็นว่ารถยนต์หมายเลข ทะเบียน AA XXXX กรุงเทพมหานคร คันที่ถูกต้องมีนาง ส. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ได้มีการแจ้งย้ายเข้าไปใช้งานในจังหวัด น. และได้เปลี่ยนหมายเลขทะเบียน เป็น BB Y นนทบุรีแล้ว อันเป็นผลให้รถคันที่ถูกต้องนั้นไม่มีทะเบียนอยู่ที่กรุงเทพมหานคร หากเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี ได้ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับตัวรถแล้ว จะพบว่ารถคันพิพาทได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีกระทำโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่รับจดทะเบียนรถยนต์คันพิพาทและออกเลขทะเบียนใหม่จากหมายเลขทะเบียน AA XXXX กรุงเทพมหานคร เป็นหมายเลขทะเบียน AC SSSS พระนครศรีอยุธยา และเป็นหมายเลขทะเบียน sc WW กรุงเทพมหานคร จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๕ กรมการขนส่งทางบกได้นำเงินจำนวน ๒,๐๔๒,๗๕๙.๕๙ บาท ไปชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดแล้ว การที่ทางราชการต้องชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่นาง บ. ตามคำพิพากษาของศาล เป็นผลมาจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของทางราชการในการรับจดทะเบียนรถคันพิพาท และออกเลขทะเบียนใหม่ ซึ่งพิจารณาการกระทำและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๑. นาง ว. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ขนส่ง ฝ่ายทะเบียนรถ มีหน้าที่ออกใบเสร็จรับเงิน ค่าคำขอและค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินการทางทะเบียนรถ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ นาง ว. ได้นำเอกสารของ นาง ร. พร้อมทั้งใบคู่มือจดทะเบียนรถปลอมมาฝากให้นาง ข. กรอกราคาขอแจ้งย้ายรถเข้าไปใช้งานที่จังหวัด พ. และกรอกราคายินยอมให้ใช้รถในจังหวัด พ. โดยปรากฏลายมือที่เขียนในใบแจ้งย้ายรถส่วนที่ ๑ เลขรับที่ ๒๒๕๖ เป็นลายมือของนาง ว. ซึ่งไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการดังกล่าว และเลขรับที่ ๒๒๕๖ ตามที่ปรากฏในสมุดทะเบียนเป็นเลขรับของเอกสารอื่นซึ่งลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ อีกทั้งในใบคำขอแจ้งย้ายดังกล่าวไม่มีลายมือชื่อของนาง ร. เจ้าของรถ ผู้ยื่นคำขอ แสดงให้เห็นว่านาง ร. ไม่ได้มาติดต่อขอดำเนินการด้วยตนเอง และไม่มีการมอบอำนาจตามระเบียบ ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนและภาษีรถ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๘ ที่กำหนดว่าผู้ยื่นต้องมีใบมอบอำนาจจากเจ้าของรถมาแสดงทุกครั้ง นอกจากนั้นนาง ว. ยังเป็นผู้ออกใบเสร็จรับเงิน ค่าคำขอและค่าธรรมเนียมสำหรับรถยนต์คันดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านาง ว. เป็นผู้ดำเนินการชำระเงินค่าธรรมเนียม ทั้งที่นาง ร. ผู้ขอ ไม่ได้มาดำเนินการด้วยตนเอง และไม่มีการมอบอำนาจเมื่อต่อมาภายหลังมีการตรวจพบว่า รถที่นำมาแจ้งย้ายเข้ามาใช้งานจังหวัด พ. ดังกล่าวเป็นรถสวมทะเบียน โดยวิธีการนำหมายเลขตัวรถและหมายเลขเครื่องยนต์ของรถคันที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มาบันทึกในใบคู่มือจดทะเบียนรถปลอมและใบแจ้งย้ายรถปลอม และเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนรถ ส่วนราชการจังหวัด พ. ได้รับจดทะเบียนรถยนต์ ออกเลขทะเบียนใหม่ และออกคู่มือใบจดทะเบียนเล่มใหม่แทนเล่มเก่าที่ชำรุด ทำให้รถที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลายเป็นรถที่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับข้อเท็จจริงตามรายงานการสอบสวนวินัยก็ปรากฏว่านาง ว. มีพฤติกรรมในการนำเอกสารเกี่ยวกับการแจ้งย้ายรถเข้ามาใช้งานที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในลักษณะเช่นเดียวกันกับรถคันหมายเลขทะเบียน AA XXXX กรุงเทพมหานคร นี่หลายครั้ง จึงเชื่อได้ว่านาง ว. มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรู้เห็นกับผู้กระทำความผิดในการนำเอกสารปลอมมาดำเนินการจดทะเบียนการแจ้งย้ายรถเข้ามาใช้งานที่จังหวัด พ. ดังกล่าวข้างต้น พฤติการณ์เป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่ไม่ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่นาง บ. และเมื่อพิจารณาถึงการกระทำแล้ว นาง ว. มีส่วนในการกระทำความผิดมากกว่า จึงให้รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๗๐ ของความเสียหายจำนวน ๒,๐๔๒,๗๕๙.๕๙ บาท คิดเป็นเงิน ๑,๔๒๙,๙๓๑.๗๑ บาท ตามนัยมาตรา ๘ แห่ง พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. นาง ข. ขณะเกิดเหตุเป็นลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ฝ่ายทะเบียนรถ มีหน้าที่ออกใบเสร็จรับเงินค่าคำขอ ค่าธรรมเนียม และค่าภาษีรถประจำปีรถยนต์และรถจักรยานยนต์ นาง ข. ได้นำเอกสารที่ได้รับฝากจากนาง ว. พร้อมทั้งใบคู่มือ

จดทะเบียนรถปลอม มากรอกคำขอแจ้งย้ายรถเข้าไปใช้งานที่จังหวัด พ. และกรอกคำยินยอมของเจ้าของบ้านเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการแจ้งย้ายรถเข้าไปใช้งานที่จังหวัด พ. อีกทั้งจากคำให้การของนาง ช. ก็ยอมรับว่าเป็นผู้จัดหาหลักฐานทะเบียนบ้านของเจ้าของบ้าน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด พ. สำหรับใช้กรอกใบแจ้งขอใช้ภูมิลำเนาของเจ้าของบ้านในจังหวัด พ. เพื่อประกอบการแจ้งย้ายรถด้วย พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านาง ช. มีส่วนรู้เห็นกับนาง ว. ในกระบวนการแจ้งย้ายรถเข้าไปใช้งานที่จังหวัด พ. พฤติการณ์เป็นการอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่ไม่ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่นาง บ. จึงให้นาง ช. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ในอัตราร้อยละ ๓๐ ของความเสียหายจำนวน ๒,๐๔๒,๗๕๙.๕๙ บาท คิดเป็นเงิน ๖๑๒,๘๒๗.๘๘ บาท ตามนัยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. นาง ก. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ขนส่ง ฝ่ายทะเบียนรถ มีหน้าที่รับคำขอและตรวจสอบเอกสารหลักฐานก่อนเสนอให้นายทะเบียนลงนาม ตามคำสั่ง ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เมื่อนาง ก. ได้รับเอกสารจากนาง ว. ให้แจ้งย้ายรถเข้าไปใช้งานที่จังหวัด พ. นาง ก. ควรตรวจสอบเอกสารหลักฐานว่าถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบหรือไม่ ก่อนเสนอเรื่องให้นายทะเบียนลงนาม แต่ปรากฏว่านาง ก. ไม่ใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบ ได้เสนอเรื่องให้นายทะเบียนลงนาม โดยลงลายมือชื่อรับรองในแบบคำขอจดทะเบียนรถว่า “ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและเรื่องราวทั้งหมดแล้ว ถูกต้อง จึงเสนอนายทะเบียนเพื่อลงนามต่อไป” ทั้งที่หลักฐานเรื่องดังกล่าวไม่ถูกต้องครบถ้วน โดยผู้ขอไม่ได้ลงลายมือชื่อและไม่มีใบมอบอำนาจซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบกรมการขนส่งทางบก ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนและภาษีรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๘ ที่กำหนดว่า ผู้ยื่นต้องมีใบมอบอำนาจจากเจ้าของรถมาแสดงทุกครั้ง การที่นาง ก. ได้รับดำเนินการจดทะเบียนดังกล่าว ซึ่งหากนาง ก. ใช้ความระมัดระวังตรวจสอบเอกสารประกอบการจดทะเบียนก็จะทราบว่าลายมือที่กรอกในคำขอย้ายรถเป็นลายมือของนาง ช. พนักงานราชการ ซึ่งช่วยงานนาง ว. ออกใบเสร็จรับเงิน อีกทั้งลายมือที่เขียนในใบแจ้งย้ายรถส่วนที่ ๑ เลขรับที่ ๒๒๕๖ เป็นลายมือของนาง ว. ซึ่งไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการดังกล่าว พฤติการณ์จึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่นาง บ. จึงให้นาง ก. รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๕๐ ของความเสียหายจำนวน ๑,๕๓๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๗๖๕,๐๐๐ บาท ตามนัยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๔. นาย ม. เจ้าหน้าที่ขนส่ง มีหน้าที่ลงนามเป็นนายทะเบียนในกรณีที่หัวหน้าฝ่ายทะเบียนรถไม่อยู่หรืออยู่แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เมื่อนาย ม. ได้รับเรื่องจากนาง ก. เสนอให้ลงนามจดทะเบียนการย้ายรถเข้าไปใช้งานที่จังหวัด พ. แม้นาง ก. ได้ทำการตรวจสอบ

มาแล้วขั้นหนึ่งก็ตาม นาย ม. ควรตรวจสอบเอกสารหลักฐานว่าถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบหรือไม่อีกครั้ง ก่อนลงนามในฐานะนายทะเบียน แต่ปรากฏว่า นาย ม. ไม่ใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบกลับลงนามในฐานะนายทะเบียนในคำขอย้ายรถเข้าไปใช้งานที่ จังหวัด พ. ทั้งที่หลักฐานเรื่องดังกล่าวไม่ถูกต้องครบถ้วน โดยผู้ขอไม่ได้ลงลายมือชื่อ และไม่มีใบมอบอำนาจซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบกรมการขนส่งทางบก ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนและภาษีรถตามกฎหมาย ว่าด้วยรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๘ ที่กำหนดว่าผู้ยื่นต้องมีใบมอบอำนาจจากเจ้าของรถมาแสดงทุกครั้ง พฤติการณ์เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ นาง บ. จึงให้นาย ม. รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ ๕๐ ของ ความเสียหายจำนวน ๑,๕๓๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๗๖๕,๐๐๐ บาท ตามนัยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔

อนึ่ง หากทางราชการได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากนาง ว. และนาง ช. เมื่อนำมารวมกับ จำนวนเงินที่นาง ก. และนาย ม. ได้ชดใช้ไว้เกินจำนวนความเสียหาย ให้คืนเงินส่วนที่ได้รับชำระไว้เกินให้แก่ นาง ก. และนาย ม. ตามสัดส่วนแห่งความรับผิดและที่ได้ชำระไว้ต่อไป

เนื่องจากความเสียหายในกรณีนี้เกิดจากการปลอมเอกสาร และใช้เอกสารปลอมเพื่อดำเนินการทางทะเบียนรถยนต์โดยไม่ชอบ ดังนั้น จึงเห็นควรแจ้งกรมการขนส่งทางบก ดำเนินคดีกับบุคคลผู้เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. ๒๕๓๙

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙
เป็นปีที่ ๕๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่สมควรมีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใดๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานอื่นใด

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖ ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

มาตรา ๗ ในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบหรือในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีสิทธิขอให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นอยู่เรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐแล้วแต่กรณี เข้ามาเป็นคู่ความในคดี

ถ้าศาลพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องมิใช่ผู้ต้องรับผิดชอบให้ขยายอายุความฟ้องร้องผู้ที่ต้องรับผิดชอบซึ่งมิได้ถูกเรียกเข้ามาในคดีออกไปถึงหกเดือนนับแต่วันที่คำพิพากษานั้นถึงที่สุด

มาตรา ๘ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ และเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

มาตรา ๙ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่งให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่าหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดตามมาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอไว้เป็นหลักฐาน และพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันหากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือกำกับ หรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบ และขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

มาตรา ๑๓ ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีระเบียบเพื่อให้เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ สามารถผ่อนชำระเงินที่จะต้องรับผิดนั้นได้โดยคำนึงถึงรายได้ฐานะ ครอบครัวและความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

มาตรา ๑๔ เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการ
วินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา ๑๑ ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

มาตรา ๑๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

บรรหาร ศิลปอาชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การที่เจ้าหน้าที่ดำเนิน
กิจการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐนั้นหาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์อันเป็นการเฉพาะตัวไม่
การปล่อยให้ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และ
เกิดความเสียหายแก่เอกชนเป็นไปตามหลักกฎหมายเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
จึงเป็นการไม่เหมาะสมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในการกระทำต่าง ๆ
เป็นการเฉพาะตัวเสมอไป เมื่อการที่นำไปทำให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเพียงใด
ก็จะมีการฟ้องไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่เต็มจำนวนนั้น ทั้งที่บางกรณีเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจ
หรือความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนั้นยังมีการนำหลักเรื่อง
ลูกหนี้ร่วมในระบบกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับ ให้เจ้าหน้าที่ต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำของ
เจ้าหน้าที่ผู้อื่นด้วย ซึ่งระบบนั้นมุ่งหมายแต่จะได้เงินครบโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรม
ที่จะมีต่อแต่ละคน กรณีเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และยังเป็นการบั่นทอน
กำลังใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วย จนบางครั้งกลายเป็นปัญหาในการบริหาร
เพราะเจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจดำเนินงานเท่าที่ควรเพราะเกรงความรับผิดชอบที่จะเกิดแก่ตน
อนึ่ง การให้คุณให้โทษแก่เจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังมีวิธีการ
ในการบริหารงานบุคคลและการดำเนินการทางวินัยกำกับดูแลอีกส่วนหนึ่ง อันเป็นหลักประกัน
มิให้เจ้าหน้าที่ทำการใดๆ โดยไม่รอบคอบอยู่แล้ว ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่
ต้องรับผิดชอบละเมิดในการปฏิบัติงานในหน้าที่เฉพาะเมื่อเป็นการจงใจกระทำเพื่อการเฉพาะตัว
หรือจงใจให้เกิดความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น และให้แบ่งแยก
ความรับผิดชอบของแต่ละคนมิให้นาหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม
และเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของรัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

โดยที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ขึ้น และกฎหมายดังกล่าวมีหลักการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากแนวทางปฏิบัติในเรื่องความรับผิดทางแพ่งที่ทางราชการถือปฏิบัติในปัจจุบัน โดยได้แยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ออกเป็นเหตุที่เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่และที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ โดยเมื่อมีความเสียหายเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องรับภาระชดเชยค่าเสียหายไปก่อน ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐเพียงใดนั้น ให้ไปไล่เบียดต่อไปในภายหลัง โดยจะยึดหลักว่าจะเรียกเอาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะกรณีความเสียหายนั้นเกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น นอกจากนี้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหาย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนได้ โดยคำนึงถึงรายได้ ฐานะ ครอบครัว และความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย สำหรับความเสียหายที่เกิดจากการที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถูกฟ้องและชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นการส่วนตัวโดยไม่เกี่ยวกับทางราชการ สมควรวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้วางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรี โดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ นว ๑๕๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๓

(๒) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ ๑๓๕๘๒, ๑๓๕๘๓ (บคร.) / ๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๔

(๓) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/๖๔๖๖ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๙

(๔) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/๑๐๒๘๓ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๑๖

(๕) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/ว. ๒๗๒๗๔ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๕

- (๖) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๑๗๓๘ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘
- (๗) หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๓๐๒ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๒๙
- (๘) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๑๒๔๖๑ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๐
- (๙) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๕๒๓๓๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๐
- (๑๐) หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๕๑๔/๕๙๗๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๐
- (๑๑) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๓๒๒๘ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๑
- (๑๒) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๖๓๑๑๙ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๑

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานอื่นใด บรรดาซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

“ผู้แต่งตั้ง” หมายความว่า ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

“ความเสียหาย” หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดอย่างใด ๆ แต่ไม่รวมถึงการออกคำสั่งหรือกฎ

ข้อ ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๖ ในหมวดนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ข้อ ๗ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้าและให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

ข้อ ๘ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบและเจตนาของบุคคลหนึ่ง โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร

กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย

ข้อ ๙ ถ้าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาและให้มีการรายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัด เว้นแต่

(๑) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นรัฐมนตรี ให้แจ้งต่อนายกรัฐมนตรี

(๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

(๓) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อกระทรวงการคลัง

(๔) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชาและมีใช้ปฏิบัติงานในราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งต่อผู้มีอำนาจกำกับดูแล ผู้แต่งตั้งตน หรือผู้ซึ่งสั่งให้ตนปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๑๐ ในกรณีความเสียหายเกิดขึ้นตามข้อ ๙ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดหรือผู้ซึ่งระเบียบนี้กำหนดให้เป็นผู้รับแจ้งตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง และหรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ให้ผู้มีอำนาจ

แต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ หรือ ข้อ ๑๐ บรรดาที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณีร่วมกัน
แต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๑๒ ถ้าผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือ ข้อ ๑๑
ไม่ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการภายในเวลาอันควรหรือแต่งตั้งกรรมการโดยไม่เหมาะสม
ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวงหรือรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา หรือกำกับดูแลหรือควบคุม
การปฏิบัติงานของบุคคลดังกล่าว มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการแทน
ผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๓ ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
ของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม
หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน
มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุม อาจทำ
ความเห็นแย้งมติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการได้

ข้อ ๑๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริง
อันเกี่ยวกับการกระทำละเมิด โดยตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวง
ที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่
กระทรวงการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึก
และการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหาย ได้ชี้แจง
ข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

ข้อ ๑๖ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วให้เสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง
ถ้าผู้แต่งตั้งขอให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการรีบดำเนินการให้เสร็จสิ้น
ภายในเวลาที่ผู้แต่งตั้งกำหนด

ความเห็นของคณะกรรมการต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แจ่มชัด และต้องมี
พยานหลักฐานที่สนับสนุนประกอบด้วย

ความเห็นของคณะกรรมการไม่ผูกมัดผู้แต่งตั้งหรือหน่วยงานของรัฐที่จะมีความเห็น
เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๗ เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการว่า
มีผู้รับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการ
ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลัง
เพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้
กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้มีอำนาจตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เห็นสมควรจะให้บุคคลใดส่งพยานหลักฐานหรือมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการพิจารณาเพิ่มเติมอีกก็ได้

ในระหว่างการศึกษาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้เตรียมเรื่องให้พร้อมสำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือดำเนินการฟ้องคดี เพื่อมิให้ขาดอายุความสองปีนับจากวันที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหกเดือน ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร และแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เว้นแต่ในกรณีหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ข้อ ๑๘ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแล หรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทราบ

ข้อ ๑๙ การแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ ให้แจ้งด้วยว่าผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์และฟ้องคดีต่อศาลได้ พร้อมกับแจ้งกำหนดอายุความร้องทุกข์และอายุความฟ้องคดีต่อศาลให้ทราบด้วย

ข้อ ๒๐ ในกรณีร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ให้ผู้แต่งตั้งร่วมกันวินิจฉัยสั่งการและเสนอความเห็นทั้งหมด ไม่ว่าจะเห็นตรงกันหรือไม่ไปยังกระทรวงการคลัง และเมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ แล้ว ถ้าผลในขั้นที่สุดผู้แต่งตั้งร่วมยังมีความเห็นตามข้อ ๑๘ แตกต่างกันจนหาข้อยุติไม่ได้ก็ให้เสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๒๑ ในการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้มี “คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง” เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อกระทรวงการคลัง

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วยอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และผู้แทนกระทรวงการคลังตามจำนวนที่จำเป็น ซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้งเป็นกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายได้

ในการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ให้นำความในข้อ ๑๓ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ข้อ ๒๒ ในกรณีที่ความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินแต่เพียงอย่างเดียว

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่ความเสียหายมิได้เกิดแก่เงิน จะดำเนินการดังต่อไปนี้แทนการชำระเงินก็ได้

(๑) ชดใช้เป็นทรัพย์สินอย่างเดียวกัน โดยมีสภาพ คุณภาพ ปริมาณ และลักษณะเดียวกันกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายและใช้งานแทนได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย โดยทำสัญญายินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นทรัพย์สินดังกล่าว

(๒) ช่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหายให้คงสภาพเดิม โดยทำสัญญาว่าจะจัดการให้ทรัพย์สินคงสภาพเหมือนเดิมภายในเวลาไม่เกินหกเดือน

(๓) การชดใช้เป็นทรัพย์สินหรือการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่แตกต่างไปจาก (๑) หรือ (๒) ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน

การชดใช้ค่าเสียหายเป็นทรัพย์สินหรือการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้มีการตรวจรับตามระเบียบ ว่าด้วยการพัสดุของทางราชการหรือของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ

การทำสัญญาตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และในกรณีที่เห็นสมควรจะให้วางหลักประกันด้วยก็ได้

ข้อ ๒๔ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตาย ให้รับดำเนินการตามระเบียบนี้โดยอนุโลม เพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็วและระมัดระวังอย่าให้ขาดอายุความมรดก ในกรณีที่ผู้แต่งตั้งเห็นว่าเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ ให้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องผู้จัดการมรดกหรือทายาทต่อไป ในกรณีของผู้แต่งตั้งร่วมถ้ามีความเห็นแตกต่างกัน ให้ดำเนินการไปพลางก่อนตามความเห็นของผู้แต่งตั้งสำหรับหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย และถ้าต่อมามีข้อยุติเป็นประการใด ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงการดำเนินการไปตามนั้น

ข้อ ๒๕ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบและขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายกำหนดจำนวนเงินที่ขอผ่อนชำระนั้นตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพตามฐานานุรูปของเจ้าหน้าที่ ความรับผิดชอบที่บุคคลนั้นมีอยู่ตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

ในการให้ผ่อนชำระ ต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และในกรณีที่เห็นสมควรจะใหวางหลักประกันด้วยก็ได้

ข้อ ๒๖ กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการค้ำประกัน การวางหลักประกัน หนังสือผ่อนชำระ และสัญญาค้ำประกันก็ได้

ข้อ ๒๗ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แม้ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายพิจารณาผ่อนผันตามความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดและต้องไม่ดำเนินคดีล้มละลายแก่ผู้นั้น แต่หากการที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้นั้นเกิดจากการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงเพื่อให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับชำระหนี้ครบถ้วน ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีล้มละลาย

ข้อ ๒๘ การประนีประนอมยอมความไม่ว่าจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใด ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน เว้นแต่กระทรวงการคลังจะประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๙ ในกรณี ตามข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗ หรือ ข้อ ๒๘ ถ้าเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำหรับหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

หมวด ๒

กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

ข้อ ๓๐ ในหมวดนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องในการที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงาน

ของรัฐแห่งนั้น แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นรัฐมนตรีหรือกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ซึ่งไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด หรือผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชาให้ดำเนินการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และให้นำข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด หรือกระทรวงการคลัง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่มิได้สังกัดหน่วยงานใด หรือหน่วยงานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่ง ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน รับคำขอนั้น และดำเนินการตามระเบียบนี้โดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอผิดหน่วยงาน ให้หน่วยงานผู้รับคำขอรับส่งเรื่องไปยังหน่วยงานของรัฐที่เห็นว่าเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะต้องรับผิดชอบพิจารณาต่อไป และให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ กรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน นับแต่วันที่ได้รับคำขอที่ส่งมานั้น

ข้อ ๓๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๓๒ และหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องตนให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๓๔ ในกรณีที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ให้คิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยผิดนัดนับแต่วันกระทำละเมิดในจำนวนเงินที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอจนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

ข้อ ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้มีการตั้งคณะกรรมการดังกล่าวไว้แล้ว และให้ประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อเตรียมการต่อสู้คดีต่อไป พร้อมทั้งรายงานให้กระทรวงการคลังทราบ และปฏิบัติตามที่ได้รับคำแนะนำจากกระทรวงการคลัง

ข้อ ๓๖ ถ้าผู้แต่งตั้งเห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการหรือได้รับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังแล้ว เห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย

ข้อ ๓๗ ถ้าผลการพิจารณาของผู้แต่งตั้งยุติเป็นที่สุดว่า ความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อนแล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งแจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

ข้อ ๓๘ ในกรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่และเพียงใด เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการ ผู้แต่งตั้ง และกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชัดใช้เพียงใด และให้นำข้อ ๒๒ ถึงข้อ ๒๙ มาใช้บังคับกับการชัดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายโดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๘

บรรหาร ศิลปอาชา

นายกรัฐมนตรี

ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว. ๑๐

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กท. ๑๐๔๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดที่กระทำก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลบังคับใช้

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี เลขาธิการ อธิการบดี ผู้อำนวยการ

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙
๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

ด้วยพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ และตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนและกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนมีการกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

เนื่องจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่กระทำก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับจะต้องนำหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยอายุความละเมิด อันเป็นกฎหมายที่ใช้ขณะที่มีการทำละเมิดมาใช้บังคับซึ่งกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่ส่วนราชการรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการเรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายกรณีดังกล่าวไว้ ประกอบกับส่วนราชการบางแห่งมีระเบียบขั้นตอนภายในทำให้การดำเนินการเป็นที่ล่าช้า และส่งเรื่องให้กระทรวงการคลัง

พิจารณาเมื่อคดีใกล้จะขาดอายุความหนึ่งปี ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ เนื่องจากคดีขาดอายุความ กระทรวงการคลังจึงกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ หากเรื่องใดที่เป็นการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ก่อนพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับและข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีผู้ต้องรับผิดโดยชัดแจ้งและคดีใกล้จะขาดอายุความ ให้ส่วนราชการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแพ่งโดยเร็ว โดยมีต้องรอผลการพิจารณาจากกระทรวงการคลังก่อน ทั้งนี้ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว ผลเป็นประการใด จะได้แจ้งให้ส่วนราชการถอนฟ้องหรือดำเนินคดีต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ
มณีนัย วุฒิธรเนตริภักษ์
(นางมณีนัย วุฒิธรเนตริภักษ์)
รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง
สำนักการเงินการคลัง ๔
ส่วนความรับผิดทางแพ่ง ๑
โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๐๙๑๖

๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี เลขาธิการ อธิการบดี ผู้อำนวยการ

เนื่องจากปัจจุบันยังมีหน่วยงานของรัฐหลายแห่งมิได้รับดำเนินการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตายให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ตามนัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๒๔ ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดตายให้รีบดำเนินการตามระเบียบ โดยอนุโลม เพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็วและระมัดระวังอย่าให้ขาดอายุความมรดก...” ทำให้หน่วยงานของรัฐนั้นไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องได้ทันภายในอายุความมรดก และเป็นเหตุให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบทำให้สิทธิเรียกร้องขาดอายุความขึ้นมาอีก

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐในกรณีดังกล่าว จึงขอให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติดังนี้

๑. ในการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดหรืออาจต้องรับผิดทางละเมิดตาย ให้คณะกรรมการสอบสวนรีบดำเนินการสอบสวน และรายงานผลการพิจารณาให้ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการให้เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งให้รวบรวมสำนวนการสอบสวนทั้งหมดส่งไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบอย่างช้าภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวถึงแก่ความตาย

๒. สำหรับการส่งสำนวนการสอบสวนไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ขอให้ระบุคำว่า “กรณีเจ้าหน้าที่ตาย” ด้วยตัวอักษรสีแดงที่เห็นได้อย่างชัดเจนไว้ที่บนด้านขวาของหนังสือด้วย

อนึ่ง กรณีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดตายและหน่วยงานของรัฐไม่อาจใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ทันภายในอายุความมรดกเนื่องจากการปฏิบัติงานล่าช้า

ของเจ้าหน้าที่ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียสิทธิและได้รับความเสียหายเป็นกรณีมีเหตุอันควร
เชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะต้องดำเนินการ
แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดต่อไป เพื่อหาตัวผู้รับผิดชอบ
ในความเสียหายดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและแจ้งให้หน่วยงานที่อยู่ในการควบคุมดูแลหรือในกำกับดูแล
ถือเป็นหลักปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ
สุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์
(นายสุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์)
รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง
สำนักกฎหมายและระเบียบ
ส่วนกฎหมายและระเบียบ ๘
โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๒๑๗

๔ ตุลาคม ๒๕๔๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการบังคับคดี และสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้
ตามคำพิพากษา

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี เลขาธิการ อธิการบดี ผู้อำนวยการ

ด้วยปรากฏว่าส่วนราชการหลายแห่งได้ขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาอนุมัติ
จำหน่ายหนี้ ตามคำพิพากษาที่สิ้นสุดระยะเวลาการบังคับคดี โดยให้เหตุผลว่าไม่ปรากฏว่า
ลูกหนี้มีหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินใดที่จะนำมาบังคับคดีชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้
ซึ่งจากการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ส่วนราชการ
ได้แจ้งเพื่อประกอบการขออนุมัติจำหน่ายหนี้ดังกล่าวเป็นสื่อนั้น ส่วนใหญ่ยังมิได้ดำเนินการ
อย่างเต็มความสามารถ หรือละเลยไม่ตรวจสอบโดยต่อเนื่อง ทำให้ทางราชการต้องขาด
ประโยชน์อันพึงได้รับการชำระหนี้ตามคำพิพากษาจากลูกหนี้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น
เพื่อให้การสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ของส่วนราชการต่างๆ เป็นไปอย่าง
มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ กระทรวงการคลังจึงกำหนดแนวทาง
เกี่ยวกับการบังคับคดีและการสืบหาหลักทรัพย์ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อให้ส่วนราชการ
ปฏิบัติดังนี้

๑. ให้ส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบ
เกี่ยวกับการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ทันทีที่มีหมายบังคับคดีแล้ว

๒. ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์
หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) ประสานงานกับกรมที่ดินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพย์ประเภทอสังหาริมทรัพย์
ที่ปรากฏรายชื่อลูกหนี้ ครอบครัวของลูกหนี้ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ที่ถือกรรมสิทธิ์
ซึ่งอาจนำยึดมาบังคับคดีได้ โดยให้ตรวจสอบตามภูมิสำเนาเดิมที่เคยอยู่อาศัย สถานที่ที่เคย
ย้ายไปดำรงตำแหน่ง และภูมิสำเนาปัจจุบันด้วย

(๒) ตรวจสอบทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ เช่น รถยนต์
รถจักรยานยนต์ เรือ หุ่นส่วนในบริษัท หรือหลักประกันการขอใช้ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์

โดยประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่จัดทำทะเบียนควบคุมสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว

(๓) สืบหาทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ในสำนักงาน บ้านพักของลูกหนี้ หรือจากครอบครัวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับอันอาจมีทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ในครอบครอง

(๔) ขอความร่วมมือจากธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพย์หรือบัญชีเงินฝากในธนาคารและสถาบันการเงินนั้น ๆ

(๕) ดำเนินการอื่นใดในการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ

๓. ให้ส่วนราชการรายงานผลดำเนินการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์ให้กรมบัญชีกลางทราบทุกกระยะ ๓ เดือน

๔. การอนุมัติจำหน่ายหนี้ที่ไม่สามารถสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ส่วนราชการต้องส่งหลักฐานการดำเนินการข้างต้นให้กระทรวงการคลังเพื่อประกอบการพิจารณาขออนุมัติและในกรณีที่ไมพบหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ต้องแจ้งเหตุผลไว้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งหน่วยงานในสังกัดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์

(นายสุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง

สำนักกฎหมายและระเบียบ

ส่วนกฎหมายและระเบียบ ๗

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๐๙๑๖

ที่ กค ๐๕๐๗.๒/ว. ๘๑

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กท. ๑๐๔๐๐

๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกขดใช้ตามความรับผิดชอบทางละเมิด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๓๐.๖/ว. ๑๓๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกขดใช้ตามความรับผิดชอบทางละเมิด ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ และ ๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยแยกความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ออกเป็นเหตุเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่และมีใช้การปฏิบัติหน้าที่ และหนังสือที่อ้างถึง ๓ กระทรวงการคลังได้ประกาศกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นทุกระยะเวลา ๓ เดือน นั้น

เพื่อให้ส่วนราชการมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินเพื่อเรียกขดใช้จากผู้รับผิดชอบทางละเมิดเป็นมาตรฐานเดียวกัน กระทรวงการคลังจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทางละเมิดของทรัพย์สินประเภทที่กำหนดในบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานงบประมาณ โดยไม่รวมทรัพย์สินที่เป็นวัตถุโบราณหรือของมีค่า ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้

๑. การขดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย ยังไม่ได้ใช้งานให้ขดใช้ตามราคาทรัพย์สินดังกล่าวในปีที่สูญหายหรือเสียหาย โดยไม่มีการหักค่าเสื่อมราคาหรือค่าสึกหรอของทรัพย์สินนั้น หากเป็นกรณีที่ทรัพย์สินได้ใช้งานแล้วก็จะมีการหักค่าเสื่อมราคาตามระยะเวลาที่ใช้งานมาแล้ว หรือตามมูลค่าซากของทรัพย์สินนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการใช้ทรัพย์สินว่าอยู่ในช่วงเวลาหรือเกินระยะเวลาที่กำหนดการใช้ อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ทั้งนี้กระทรวงการคลังได้กำหนดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

ของทรัพย์สินแต่ละประเภท ตลอดจนอัตรามูลค่าซาก โดยอ้างอิงจากหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ และเอกชน เพื่อเป็นมาตรฐานในการถือปฏิบัติ

๒. อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน กำหนดโดยนำสถิติจากการใช้ทรัพย์สินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีการใช้ทรัพย์สินลักษณะและประเภทเดียวกัน เป็นเกณฑ์ สำหรับอัตรามูลค่าซากคำนวณหาโดยวิธียอดคงเหลือลดลง (Double Declining Balance Method) ซึ่งอัตรามูลค่าซากของทรัพย์สินที่ยังมีอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ จะคงที่ หากทรัพย์สินดังกล่าวหมดอายุการใช้งานแล้ว อัตรามูลค่าซากจะลดลงในอัตราคงที่ ในอัตราร้อยละ ๐.๕ ต่อปี จนกว่าจะเหลืออัตรามูลค่าซากร้อยละ ๕ ซึ่งเป็นอัตราต่ำสุด สำหรับการเรียกขดใช้

๓. ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายรายการใดที่มีราคาปัจจุบันไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท ให้ขดใช้ตามราคาปัจจุบันของทรัพย์สินนั้น

๔. ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่กำหนด ให้ส่วนราชการ ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นกรณี ๆ ไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์

(นายสุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง

สำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน

โทร. ๐ ๒๒๗๐ ๐๓๗๐

โทรสาร ๐ ๒๒๗๓ ๙๗๙๖

หลักเกณฑ์การคำนวณ
ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้
ตามความรับผิดชอบละเมิด

สำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน
กลุ่มพัฒนาระบบบัญชี

สิงหาคม ๒๕๔๕

สารบัญ

๑. ความเป็นมา
๒. วัตถุประสงค์
๓. ขอบเขตและข้อจำกัด
๔. หลักเกณฑ์และวิธีการ
๕. ขั้นตอนการคำนวณค่าเสื่อมราคา
๖. การควบคุมและติดตามหนี้
๗. สรุป

ภาคผนวก

๑. ตารางอัตรามูลค่าซาก แยกตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน
๒. ตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน
๓. ตัวอย่างการคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย

หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียก ชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด

๑. ความเป็นมา

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ สำนักนายกรัฐมนตรีได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยได้แยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ออกเป็นเหตุที่เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่และที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ ความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐต้องรับภาระชดใช้ค่าเสียหายไปก่อน ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐเพียงใดนั้น ให้ไปไล่เบี้ยต่อในภายหลัง โดยยึดหลักว่าจะเรียกเอาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะกรณีความเสียหายเกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น สำหรับความเสียหายที่เกิดจากการที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถูกฟ้องและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการส่วนตัวโดยไม่เกี่ยวกับทางราชการ ในการดำเนินการสอบหาผู้รับผิดชอบ หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทน ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องวินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่และเป็นจำนวนเท่าใด และส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

หลักการชดใช้ความเสียหายที่เป็นเงิน ก็ให้ใช้เป็นเงินแต่เพียงอย่างเดียว แต่ถ้าความเสียหายมิได้เป็นเงินจะดำเนินการชำระเป็นเงินแทนหรือชดใช้ทรัพย์สินอย่างเดียวกัน โดยมีสภาพ คุณภาพ ปริมาณ และลักษณะเดียวกันกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย และใช้งานแทนได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย หรือซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหายให้คงสภาพเดิม กรณีการชดใช้ที่แตกต่างจากที่กล่าวมาข้างต้นต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน

ในทางปฏิบัติของการชดใช้ความเสียหายของทรัพย์สิน ผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่จะขอชดใช้เป็นเงินแทนการชดใช้ตัวทรัพย์สิน กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางก็จะพิจารณาคำนวณค่าเสียหายของทรัพย์สินเพื่อเรียกชดใช้เป็นกรณี ๆ ตามลักษณะและคุณสมบัติของทรัพย์สิน ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้ภายใต้เกณฑ์ที่เหมาะสม กระทรวงการคลังจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดทางละเมิด ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน

หน่วยงานของรัฐในที่นี้ หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐ สามารถนำหลักเกณฑ์ที่กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติได้

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย สามารถนำหลักเกณฑ์ที่กำหนดไปคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินเพื่อเรียกชดเชยจากผู้รับผิดทางละเมิดเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒. เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ลดปริมาณงานที่ต้องส่งเรื่องมาให้กระทรวงการคลังกำหนดมูลค่าความเสียหาย

๓. ขอบเขตและข้อจำกัด

ทรัพย์สินที่ศึกษาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าความเสียหายในที่นี้เป็นทรัพย์สินประเภทที่กำหนดในบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานประมาณเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมถึงทรัพย์สินที่เป็นวัตถุโบราณหรือของมีค่า เนื่องจากมูลค่าของทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เปลี่ยนแปลงตามสภาวะเศรษฐกิจและอาจมีปัญหาในการกำหนดมูลค่าความเสียหาย ดังนั้น ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายนอกเหนือจากประเภทที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณาคำนวณค่าเสื่อมราคา

๔. หลักเกณฑ์และวิธีการ

หลักเกณฑ์ที่กำหนดต่อไปนี้อาศัยหลักความเป็นธรรมทั้ง ๒ ฝ่าย คือ หน่วยงานของรัฐและผู้รับผิดชอบ โดยหน่วยงานของรัฐจะได้รับเงินชดเชยในจำนวนเงินที่เหมาะสมตามสภาพของการใช้ทรัพย์สินนั้นมา สำหรับผู้รับผิดชอบก็ได้รับชดเชยเงินให้กับหน่วยงานของรัฐไม่เกินมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย

ในการชดเชยค่าเสียหายของทรัพย์สินเป็นเงิน ให้ชดเชยตามสภาพการใช้งานของทรัพย์สินเป็นเกณฑ์ในการคำนวณมูลค่าความเสียหาย โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

๑. ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายยังไม่ได้ใช้งาน ให้ชดเชยตามราคาปัจจุบัน
๒. ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายได้ใช้งานแล้ว

๒.๑ กรณีความเสียหายเกิดขึ้นในระหว่างที่ทรัพย์สินนั้นยังมีอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพพออยู่ ให้ชดเชยตามราคาปัจจุบันหักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสมถึงปีที่สูญหายหรือเสียหาย

$$\text{ราคาที่เรียกชดเชย} = \text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ค่าเสื่อมราคา}$$

๒.๒ กรณีความเสียหายเกิดขึ้นเมื่อทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือเสียหายหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

ราคาที่เรียกชดใช้ = ราคาปัจจุบัน × อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย/เสียหาย
สำหรับราคาปัจจุบันของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายรายการใดมีมูลค่าไม่ถึง ๒,๐๐๐ บาท ให้ชดใช้ตามราคาปัจจุบัน

ข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญในการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายเพื่อเรียกชดใช้ ได้แก่ ราคาปัจจุบัน ราคาซาก อายุการใช้งาน และค่าเสื่อมราคา

๑) **ราคาปัจจุบัน** เป็นราคาของทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหาย โดยใช้ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานงบประมาณ หรือราคาตลาดหรือราคาซื้อขายทรัพย์สินซึ่งเป็นชนิด ลักษณะ และขนาดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน กรณีที่ไม่ใช่บัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานงบประมาณ ส่วนราชการจะต้องมีหลักฐานการสืบราคาจากบริษัทหรือห้างร้านที่จำหน่ายหรือเป็นตัวแทนจำหน่ายทรัพย์สินนั้น เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

๒) **ราคาซาก** เป็นราคาที่ประมาณว่าจะขายทรัพย์สินได้ในขณะที่ทรัพย์สินนั้นหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การกำหนดอัตรามูลค่าซากของทรัพย์สินแต่ละประเภท (ภาคผนวก ๑) ขึ้นอยู่กับอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ทั้งนี้ อัตรามูลค่าซากของทรัพย์สินที่หมดอายุการใช้งานแล้ว กำหนดให้ลดลงปีละ ๐.๕ จนเหลืออัตรามูลค่าซากร้อยละ ๕ เป็นอัตราต่ำสุดที่เรียกชดใช้

๓) **อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ** เป็นระยะเวลาของการใช้ทรัพย์สินที่ประมาณว่า หากได้มีการใช้ทรัพย์สินอย่างสม่ำเสมอ ประสิทธิภาพสูงสุดที่ได้จากการใช้ทรัพย์สินควรจะมียอายุการใช้งานเท่าใด การกำหนดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน (ภาคผนวก ๒) จำแนกตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานงบประมาณ

๔) **ค่าเสื่อมราคา** เป็นการปันส่วนมูลค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินอย่างมีระบบตลอดอายุการใช้งานที่ได้ประมาณไว้ วิธีการคำนวณค่าเสื่อมราคาเพื่อเรียกชดใช้ให้ใช้วิธีเส้นตรง (Straight – Line Method) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$$

การคำนวณค่าเสื่อมราคาเพื่อหามูลค่าทรัพย์สินเพื่อเรียกชดใช้ตามความรับผิดชอบทางละเมิดเป็นกรณีของการคำนวณค่าเสื่อมราคาตามหลักบัญชีเกณฑ์คงค้าง เนื่องจากทรัพย์สินที่หักค่าเสื่อมราคาตามหลักบัญชี เมื่อหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะคงมูลค่าตามบัญชีด้วยราคา ๑ บาท เพื่อการควบคุมและตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งจะนำมาเป็นมูลค่าเรียกชดใช้ไม่ได้

๕. ขั้นตอนการคำนวณค่าเสื่อมราคา

การคำนวณค่าเสื่อมราคาเพื่อหามูลค่าเรียกชดใช้ มีขั้นตอนดังนี้

๑. คำนวณอายุการใช้งานจริงของทรัพย์สิน โดยนำ วัน เดือน ปี ที่สูญหาย หรือเสียหาย หักด้วย วัน เดือน ปี ที่ซื้อทรัพย์สิน จะได้อายุการใช้งานของทรัพย์สินนั้น (เศษของวันเกินกว่าหรือเท่ากับ ๑๕ วัน ให้คิดเป็น ๑ เดือน ถ้าน้อยกว่าให้ตัดทิ้ง)

๒. ตรวจสอบอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย จากตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน และนำมาเปรียบเทียบกับ ผลที่คำนวณได้จากข้อ ๑ เพื่อดูว่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย ยังอยู่ในระหว่างอายุการใช้งาน อย่างมีประสิทธิภาพ หรือหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

๓. หาราคาปัจจุบันในปีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย โดยใช้วิธีการสืบราคาจาก บริษัท ห้างร้าน หรือใช้ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานงบประมาณแล้วแต่กรณี

๔. การคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายเพื่อเรียกชดใช้

๔.๑ กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย ระหว่างอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

$$\text{สูตร การคำนวณค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$$

การหราคาซาก ให้ใช้อัตรามูลค่าซากที่กำหนดในช่วงที่ทรัพย์สินมีอายุการใช้งาน อย่างมีประสิทธิภาพ และนำอัตรามูลค่าซากคูณกับราคาปัจจุบัน

$$\text{ราคาซาก} = \text{ราคาปัจจุบัน} \times \text{อัตรามูลค่าซาก}$$

เมื่อได้ราคาซากแล้วนำไปคำนวณตามสูตร เพื่อหาค่าเสื่อมราคาต่อปี กรณีทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายได้มีการใช้งานมากกว่าหรือน้อยกว่า ๑ ปี ต้องหา ค่าเสื่อมราคาที่เกิดขึ้นตามระยะเวลาการใช้ทรัพย์สิน ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคาสะสม} &= \text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} \times \text{อายุการใช้งานของทรัพย์สินที่คำนวณได้} \\ \text{จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้} &= \text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ค่าเสื่อมราคาสะสม} \end{aligned}$$

๔.๒ กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

(๑) ให้คำนวณหาอัตรามูลค่าซาก ตามอายุการใช้งานของทรัพย์สินที่สูญหาย หรือเสียหาย โดยวิธีการเทียบบัญญัติใดรายการค์

(๒) จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาปัจจุบัน x อัตรามูลค่าซากตามข้อ (๑)

การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายทั้ง ๒ กรณีปรากฏ ตามตัวอย่าง (ภาคผนวก ๓)

๖. การควบคุมและติดตามหนี้

เมื่อผู้รับผิดชอบทางละเมิดยินยอมชดใช้จำนวนเงินตามที่คำนวณได้ และได้มีการชดใช้ครั้งเดียวทั้งจำนวน ให้หน่วยงานของรัฐนำเงินที่ได้รับส่งคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดิน หากเป็นการทำสัญญาปรับสภาพหนี้และขอผ่อนชำระ หน่วยงานของรัฐควรจะมีการควบคุมรายการดังกล่าวในระบบบัญชี เพื่อเป็นข้อมูลในการควบคุมและติดตามผลการเรียกเก็บเงินจากผู้รับผิดชอบทางละเมิด ทั้งนี้ ในช่วงระยะแรกที่หน่วยงานยังไม่มี การปรับเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง ให้หน่วยงานของรัฐควบคุมรายการดังกล่าวในทะเบียนไปพลางก่อน เมื่อมีการใช้ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างแล้ว ให้ตั้งยอดลูกหนี้ในระบบบัญชีด้วย

๗. สรุป

หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดชอบทางละเมิดที่กำหนด เป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ซึ่งยังมีอาจพิจารณาได้ครอบคลุมทรัพย์สินทุกประเภทที่หน่วยงานของรัฐมี ดังนั้น หากทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย หน่วยงานของรัฐไม่สามารถจะคำนวณมูลค่าเพื่อเรียกชดใช้ได้ ก็ให้ส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา อย่างไรก็ตามแนวทางที่กำหนดดังกล่าวจะทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

ตารางอัตรามูลค่าซาก แยกตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน

๕ ปี		๘ ปี		๑๐ ปี		๑๒ ปี		๑๕ ปี	
ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%
๑-๕	๘	๑-๘	๑๐	๑-๑๐	๑๑	๑-๑๒	๑๑	๑-๑๕	๑๒
๖	๗.๕	๙	๙.๕	๑๑	๑๐.๕	๑๓	๑๐.๕	๑๖	๑๑.๕
๗	๗	๑๐	๙	๑๒	๑๐	๑๔	๑๐	๑๗	๑๑
๘	๖.๕	๑๑	๘.๕	๑๓	๙.๕	๑๕	๙.๕	๑๘	๑๐.๕
๙	๖	๑๒	๘	๑๔	๙	๑๖	๙	๑๙	๑๐
๑๐	๕.๕	๑๓	๗.๕	๑๕	๘.๕	๑๗	๘.๕	๒๐	๙.๕
๑๑	๕	๑๔	๗	๑๖	๘	๑๘	๘	๒๑	๙
เป็นต้นไป		๑๕	๖.๕	๑๗	๗.๕	๑๙	๗.๕	๒๒	๘.๕
		๑๖	๖	๑๘	๗	๒๐	๗	๒๓	๘
		๑๗	๕.๕	๑๙	๖.๕	๒๑	๖.๕	๒๔	๗.๕
		๑๘	๕	๒๐	๖	๒๒	๖	๒๕	๗
		เป็นต้นไป		๒๑	๕.๕	๒๓	๕.๕	๒๖	๖.๕
				๒๒	๕	๒๔	๕	๒๗	๖
				เป็นต้นไป		เป็นต้นไป		๒๘	๕.๕
								๒๙	๕
								เป็นต้นไป	

ตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน
ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานประมาณ

ประเภททรัพย์สิน	อายุการใช้งาน (ปี)
๑. ครุภัณฑ์ก่อสร้าง	๑๐
ยกเว้น รถเข็น	๕
๒. ครุภัณฑ์การเกษตร	๑๐
๓. ครุภัณฑ์การแพทย์	๑๐
ยกเว้น รถเข็น	๘
๔. ครุภัณฑ์การศึกษา	๑๐
๕. ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	๑๐
๖. ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	๑๐
ยกเว้น เตาแก๊ส	๕
๗. ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	๑๐
ยกเว้น วิทยุ-เทป	๕
๘. ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	๘
ยกเว้น รถจักรยานยนต์	๕
๙. ครุภัณฑ์โรงงาน	๑๐
๑๐. ครุภัณฑ์สำนักงาน	๑๐
๑๑. ครุภัณฑ์สำรวจ	๑๐
ยกเว้น เทปวัดระยะ, ไม้สตีฟ	๕
๑๒. ครุภัณฑ์อาวุธ	๑๐

ตัวอย่างการคำนวณการเสื่อมราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย

ตัวอย่างที่ ๑ เครื่องรับส่งวิทยุสื่อสารชนิดมือถือมูลค่า ๑๓,๕๐๐ บาท ซื้อมาเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๑ สูญหายเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๔

การคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้เป็นดังนี้

อายุการใช้งานของเครื่องรับส่งวิทยุสื่อสาร ชนิดมือถือ ๓ ปี ๖ เดือน

อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ๑๐ ปี

ราคาปัจจุบันในปีที่สูญหายเท่ากับ ๑๒,๐๐๐ บาท

(ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี ๒๕๔๔ ของสำนักงานงบประมาณ)

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาปัจจุบัน - ค่าเสื่อมราคาสะสมถึงปีที่สูญหาย

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$$

ราคาซาก = ราคาปัจจุบัน x อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน

อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน = ๑๑ %

$$\text{ราคาซาก} = \frac{๑๒,๐๐๐ \times ๑๑}{๑๐๐} = ๑,๓๒๐ \text{ บาท}$$

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{๑๒,๐๐๐ - ๑,๓๒๐}{๑๐} = ๑,๐๖๘ \text{ บาท}$$

ค่าเสื่อมราคาสะสมถึงปีที่สูญหาย (๓ ปี ๖ เดือน)

$$= ๑,๐๖๘ \times ๓ + \left[๑,๐๖๘ \times \frac{๖}{๑๒} \right] = ๓,๗๓๘ \text{ บาท}$$

$$\text{จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้} = ๑๒,๐๐๐ - ๓,๗๓๘ = ๘,๒๖๒ \text{ บาท}$$

ตัวอย่างที่ ๒ เครื่องรับส่งวิทยุสื่อสารชนิดมือถือ ตามตัวอย่างที่ ๑ หากซื้อมาเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๔ สูญหาย เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๔

การคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้เป็นดังนี้

อายุการใช้งานของเครื่องรับส่งวิทยุสื่อสาร ๑๐ ปี ๖ เดือน ซึ่งเป็นกรณีที่สูญหายเมื่อทรัพย์สินหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาปัจจุบัน × อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย

อัตรามูลค่าซากปีที่ ๑๐ = ๑๑ %

อัตรามูลค่าซากปีที่ ๑๑ = ๑๐.๕ %

ผลต่างระหว่างปีที่ ๑๐ ถึง ๑๑ = ๐.๕ %

คำนวณอัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย โดยวิธีเทียบบัญญัติไตรยางค์

อายุการใช้งาน ๑๒ เดือน = ๐.๕

อายุการใช้งาน ๖ เดือน = $\frac{๐.๕ \times ๖}{๑๒}$ = ๐.๒๕

ดังนั้น อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย (๑๐ ปี ๖ เดือน)

= ๑๑ - ๐.๒๕ = ๑๐.๗๕ %

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ๑๒,๐๐๐ × $\frac{๑๐.๗๕}{๑๐๐}$ = ๑,๒๙๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๓ เครื่องขยายเสียงมูลค่า ๕๕,๐๐๐ บาท ซื้อมาเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๑
สูญหายเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๔

การคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้เป็นดังนี้

อายุการใช้งานของเครื่องขยายเสียง ๓ ปี ๙ เดือน

อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ๑๐ ปี

ราคาซื้อขายเครื่องขยายเสียงในปีปัจจุบัน (ปี ๒๕๔๔) คือ ๕๐,๐๐๐ บาท

(ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี ๒๕๔๔ ของสำนักงานประมาณ)

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาปัจจุบัน - ค่าเสื่อมราคาสะสมถึงปีที่สูญหาย

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$$

ราคาซาก = ราคาปัจจุบัน x อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน

อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน = ๑๑ %

$$\text{ราคาซาก} = ๕๐,๐๐๐ \times \frac{๑๑}{๑๐๐} = ๕,๕๐๐ \text{ บาท}$$

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{๕๐,๐๐๐ - ๕,๕๐๐}{๑๐} = ๔,๔๕๐ \text{ บาท}$$

$$\text{ค่าเสื่อมราคา ๓ ปี ๙ เดือน} = ๔,๔๕๐ \times ๓ + \left[๔,๔๕๐ \times \frac{๙}{๑๒} \right] = ๑๖,๖๘๗.๕๐ \text{ บาท}$$

$$\text{จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้} = ๕๐,๐๐๐ - ๑๖,๖๘๗.๕๐ = ๓๓,๓๑๒.๕๐ \text{ บาท}$$

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๐๕๑๘.๑/ว. ๙๗

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กท. ๑๐๔๐๐

๒๖ กันยายน ๒๕๔๕

เรื่อง วิธีปฏิบัติทางการเงินกรณีปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง ผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ อธิบดี
อธิการบดี เลขาธิการ หัวหน้ารัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๑๘.๑/ว. ๘๕ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๔๕
สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการเบิกจ่ายเงินจากคลังประเภทต่างๆ สำหรับ
กรณีปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงการคลังได้กำหนดวิธีปฏิบัติในการเบิกจ่ายเงินจากคลัง
ประเภทต่างๆ และวิธีปฏิบัติทางการเงินอื่น เพื่อรองรับการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม
ตามร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.... นั้น

กระทรวงการคลัง ขอเรียนว่า เนื่องจากบัดนี้แนวทางในการปรับปรุงกระทรวง ทบวง
กรม มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงเห็นสมควรปรับปรุงวิธีปฏิบัติในการเบิกจ่ายเงินจากคลัง
ประเภทต่างๆ และวิธีปฏิบัติทางการเงินอื่นเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติเป็นไปในแนวทาง
เดียวกัน และเพื่อเป็นการรองรับการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ให้มีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จึงเห็นสมควรยกเลิกหนังสือที่อ้างถึงและให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และ
วิธีปฏิบัติในการเบิกจ่ายเงินจากคลังประเภทต่างๆ สำหรับกรณีปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม
รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์

(นายสุทธิพันธุ์ นิมมานเหมินท์)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง

สำนักกฎหมายและระเบียบ

ส่วนกฎหมายและระเบียบ ๑

โทร. ๐ ๒๒๗๓ ๙๕๔๔

๑.๑ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดและทางแพ่งของส่วนราชการ

๑. งานตรวจสอบสำนวน

๑.๑ กรณีเกิดความเสียหายแก่ส่วนราชการ และเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าหน้าที่แต่ยังมิได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด ให้ส่วนราชการที่รับโอนกิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิและภาระผูกพัน เป็นผู้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ หรือหากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยส่วนราชการเดิมแล้ว ให้คณะกรรมการฯ ที่ได้รับแต่งตั้งดำเนินการสอบสวนต่อไปให้แล้วเสร็จ และส่งผลการสอบสวนให้ส่วนราชการที่รับโอนฯ ดำเนินการวินิจฉัยสั่งการแล้วส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

๑.๒ กรณีส่วนราชการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้ว แต่กระทรวงการคลังยังมิได้แจ้งผลการพิจารณา ให้ส่วนราชการทราบ หากการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม มีผลใช้บังคับตามกฎหมายแล้ว ให้ส่วนราชการเดิมที่ได้รับความเสียหายจัดทำรายละเอียดว่าสำนวนการสอบสวนดังกล่าว ได้โอนไปดำเนินการอยู่ในส่วนราชการใด แล้วแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕ และเมื่อกระทรวงคลังพิจารณาแล้ว จะได้แจ้งผลการพิจารณาให้ส่วนราชการที่รับโอนสำนวนทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. **งานคดี** การดำเนินคดีในศาลยุติธรรมและศาลปกครอง ให้ส่วนราชการที่รับโอนกิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิและภาระผูกพัน ดำเนินการตามกระบวนการในชั้นศาล เพื่อให้คดีถึงที่สุดโดยเร็ว

๓. **การผ่อนชำระหนี้และการติดตามสืบหาหลักทรัพย์** ให้ส่วนราชการที่รับโอนกิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิและภาระผูกพัน ดำเนินการเร่งรัดการผ่อนชำระหนี้ และติดตามสืบหาหลักทรัพย์ของผู้ต้องรับผิดหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไป

แนวทางการชดเชยหนี้ทุนตามสัญญาการศึกษาของข้าราชการจากการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑. ข้าราชการที่อยู่ระหว่างรับราชการชดเชยตามสัญญารับทุน ศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย ซึ่งมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนไปอยู่ส่วนราชการอื่นหรือหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น ตามนโยบายปฏิรูประบบราชการสามารถนับระยะเวลาปฏิบัติราชการ ณ หน่วยงานใหม่เป็นระยะเวลาปฏิบัติราชการชดเชยได้ภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

๑.๑ กรณีเป็นการโอนจากส่วนราชการหนึ่งไปยังส่วนราชการอีกแห่งหนึ่ง และส่วนราชการเดิมในฐานะคู่สัญญายินยอมให้นับระยะเวลาปฏิบัติราชการ ณ ส่วนราชการใหม่เป็นเวลาปฏิบัติราชการชดเชยตามสัญญาได้

๑.๒ กรณีเป็นการโอนจากส่วนราชการไปยังหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็น
ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการเดิมในฐานะคู่สัญญายินยอมให้ันระยะเวลาปฏิบัติ
ราชการ ณ ส่วนราชการใหม่เป็นเวลาปฏิบัติราชการชดใช้ตามสัญญาได้

๑.๓ กรณีเป็นการโอนจากส่วนราชการไปเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นในองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการเดิมในฐานะคู่สัญญายินยอมให้ันระยะเวลาปฏิบัติ
ราชการ ณ ส่วนราชการใหม่เป็นเวลาปฏิบัติราชการชดใช้ตามสัญญาได้

๒. สำหรับสัญญาที่ข้าราชการทำผูกพันไว้กับส่วนราชการเดิม เพื่อให้สัญญามีผล
ผูกพันและสอดคล้องกับการโอนสิทธิและหน้าที่ไปหน่วยงานของรัฐแห่งใหม่ หากมีกรณี
การปฏิบัติผิดสัญญาในขณะที่ไปอยู่หน่วยงานใหม่ให้แก้ไขเพิ่มเติมสัญญาโดยเปลี่ยนให้
หน่วยงานใหม่เป็นผู้รับสัญญา หรือทำสัญญาแนบท้ายเพิ่มเติมโดยระบุให้หน่วยงานของรัฐแห่งใหม่
สามารถฟ้องร้องดำเนินคดี กรณีที่มีการปฏิบัติผิดสัญญาได้ และเพื่อให้สัญญาที่จะจัดทำ
เพิ่มเติมขึ้นใหม่ดังกล่าวรอบคอบและมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย ขอให้ส่วนราชการที่ต้อง
ถูกปรับเปลี่ยนหรือยกเลิกหาวิธีปฏิบัติกรณีดังกล่าวไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด

๓. กรณีส่วนราชการที่ต้องถูกปรับเปลี่ยน หรือยุบเลิกมีข้าราชการที่ปฏิบัติผิดสัญญา
และอยู่ในระหว่างเรียกชดใช้หรืออยู่ในระหว่างผ่อนชำระ ให้ส่วนราชการดังกล่าวแจ้งให้
หน่วยงานใหม่ที่รับโอนข้าราชการดังกล่าว ทราบถึงภาระผูกพันดังกล่าว และในกรณีที่สามารถ
กระทำได้ให้โอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาดังกล่าวไปยังหน่วยงานใหม่เพื่อติดตามเรียกชดใช้เงิน
ต่อจากหน่วยงานเดิมต่อไป กรณีโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาดังกล่าว ขอให้หาหรือแนวทาง
ปฏิบัติไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดเช่นกัน

ที่ กค ๐๔๑๘.๗/ว. ๑๐๕

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กท. ๑๐๔๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยกรณีเบิกจ่ายไม่ถูกต้อง และกรณีกระทำผิดทางละเมิด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

ด้วยปรากฏว่า มีส่วนราชการหลายแห่งขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ย กรณีเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้เงินที่เบิกเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิคืนแก่ทางราชการ เช่น เงินเดือน เงินค่ารักษาพยาบาล เงินค่าเล่าเรียนบุตร เงินสวัสดิการหรือเงินอื่นใดของทางราชการ และกรณีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งส่วนราชการได้เรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้เงินคืนภายในกำหนดเวลา แต่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ได้ชดใช้เงินตามกำหนดเวลาดังกล่าว ในการเรียกคืนจะคิดดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดจากการชำระหนี้ในชั้นตอนใด อย่างไร หรือไม่ โดยแต่ละส่วนราชการจะถือปฏิบัติแตกต่างกัน ซึ่งการที่ต้องใช้คืนเงินที่เบิกจ่ายไปจากทางราชการหรือการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนทางละเมิดก็ดี หากเป็นกรณีมีคดีขึ้นสู่ศาล ศาลก็จะมีคำพิพากษาให้มีการชำระดอกเบี้ยตามคำขอของโจทก์ ประกอบกับขณะนี้กระทรวงการคลังยังมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ แต่จะพิจารณาให้เป็นการเฉพาะรายโดยคำนึงถึงเหตุผล ความจำเป็นและภาระของผู้ที่ต้องรับผิดชอบ

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การพิจารณาคิดดอกเบี้ยอันเกิดจากหนัดังกล่าวข้างต้น มีหลักเกณฑ์ที่ให้ความเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ และเกิดประโยชน์แก่ทางราชการ จึงเห็นควรกำหนดเป็นแนวทางการคิดดอกเบี้ยไว้โดยปรับใช้กับเหตุที่เกิดขึ้นและพฤติการณ์ในการปฏิบัติการชำระหนี้ของผู้ที่ต้องรับผิดชอบ และใช้หลักเกณฑ์ในการคิดดอกเบี้ยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีหนี้อันเกิดแต่มูลละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด” และมาตรา ๒๒๔ ซึ่งบัญญัติว่า “หนี้เงินนั้นท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดร้อยละเจ็ดกึ่งต่อปี...” โดยพิจารณาเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑. กรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้เงินที่เบิกเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิคืนแก่ทางราชการ

๑.๑ กรณีเจ้าหน้าที่มีพฤติการณ์จงใจที่จะเบิกเงินหรือรับเงินของทางราชการไป โดยทราบอยู่แล้วว่าตนเองไม่มีสิทธิหรือเกินสิทธิที่จะได้รับ ก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ทางราชการโดยไม่สุจริต ถือว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นผิดนับแต่วันที่ได้รับเงินไป ให้ส่วนราชการ เรียกชดเชยดอกเบี้ยตามกฎหมายตั้งแต่วันที่ได้รับเงิน

๑.๒ กรณีเจ้าหน้าที่เบิกเงินไปเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิโดยสุจริต กรณีนี้ทางราชการไม่ควรลงโทษเจ้าหน้าที่ที่รับเงินไปให้ต้องชดเชยในส่วนของการดอกเบี้ย ถ้าปรากฏว่าส่วนราชการได้เรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นนำเงินที่รับไปดังกล่าวคืนภายในกำหนด ระยะเวลาอันสมควรแล้ว หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นยังไม่ยอมชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ส่วนราชการเรียกดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ผิดนัด

๒. กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒.๑ เมื่อส่วนราชการได้มีคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดเชยค่าสินไหมทดแทน ภายในกำหนดระยะเวลาอันสมควรแล้ว หากไม่ชำระหนี้ดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เรียกดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ผิดนัด

๒.๒ กรณีเจ้าหน้าที่จงใจทุจริตยักยอกเงินหรือทรัพย์สินของทางราชการไป และมีมูลความผิดทางอาญาด้วย ให้ส่วนราชการเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระดอกเบี้ยของเงิน หรือทรัพย์สินที่ต้องชดเชยตั้งแต่วันที่กระทำการทุจริต

๒.๓ กรณีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่มีใช้การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้ รับผิดตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยให้เรียกดอกเบี้ยตามสิทธิของ เจ้าหน้าที่ตั้งแต่วันที่ทำละเมิด

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งหน่วยงานในสังกัดถือเป็นหลักปฏิบัติ ทั้งนี้ตั้งแต่ บัดนี้เป็นต้นไป

ขอแสดงความนับถือ

สมหมาย ภาษี

(นายสมหมาย ภาษี)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักกฎหมายและระเบียบ

ส่วนกฎหมายและระเบียบ ๗

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๐๙๑๖

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๑๑๕

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กท. ๑๐๔๐๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของ
เจ้าหนี้ที่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อน
ชำระหนี้ของเจ้าหนี้ที่

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
ทางละเมิดของเจ้าหนี้ที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับ
ความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหนี้ที่พิจารณาผ่อนผันกรณีเจ้าหนี้ที่ต้องรับผิดชอบ
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และขอผ่อนชำระโดยให้พิจารณาตาม
หลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดและกรณีเป็นเรื่องการประนีประนอมยอมความ จะต้อง
ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน เว้นแต่กระทรวงการคลังจะประกาศกำหนด
เป็นอย่างอื่น นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหนี้ที่ พ.ศ.๒๕๓๙
และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหนี้ที่
พ.ศ.๒๕๓๙ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหนี้ของรัฐให้ได้รับความเป็นธรรม
ตามสมควร รวมทั้งเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ในเรื่อง การผ่อนผัน
ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเป็นแนวทางเดียวกัน จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์
การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหนี้ที่ตามประกาศที่ส่งมาพร้อมนี้ ซึ่งได้ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๙ ตอนพิเศษ ๙๐ ง วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๕

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดถือปฏิบัติตามประกาศ
กระทรวงการคลังต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ
สมหมาย ภาษี
(นายสมหมาย ภาษี)
รองปลัดกระทรวงการคลัง
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน
กระทรวงการคลัง

กรมบัญชีกลาง
สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง
กลุ่มตรวจสอบวินิจัยงานละเมิดและแพ่ง ๑
โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๓๑๓๕

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่

โดยที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ได้รับความเป็นธรรมตามสมควรและเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีหลักเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องการผ่อนผันให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเป็นแนวทางเดียวกัน

อาศัยข้อกำหนดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ กระทรวงการคลังจึงกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“วงเงินที่ผ่อนชำระ” หมายความว่า จำนวนเงินที่ต้องรับผิด รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี (ถ้ามี)

“พ้นจากราชการ” หมายความว่า การออกจากราชการทุกกรณี รวมถึงการเกษียณอายุด้วย

ข้อ ๒ การอนุมัติให้ผ่อนชำระตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ต้องมีใช้กรณีที่เกิดจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ และเป็นกรณีที่ขอผ่อนชำระเต็มจำนวนที่ต้องรับผิดรวมทั้งดอกเบี้ย ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี (ถ้ามี)

ข้อ ๓ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดเสนอขอผ่อนชำระ ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๓.๑) ตรวจสอบสภาพปัจจุบัน ณ วันเสนอขอผ่อนชำระเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย และทรัพย์สินทั้งของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดและคู่สมรส โดยมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดหรือหน่วยงานเจ้าของข้อมูล แล้วแต่กรณีเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓.๒) ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาผ่อนผันและกำหนดจำนวนเงินที่ต้องผ่อนชำระเป็นรายเดือนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพตามฐานานุรูป ความรับผิดชอบที่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบผู้นั้นมีอยู่ตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีและพฤติการณ์แห่งกรณี ประกอบด้วยภายใต้เงื่อนไขดังนี้

(๓.๒.๑) กรณีผ่อนชำระภายในกำหนดเวลา ๑ ปี โดยไม่จำกัดวงเงินที่ผ่อนชำระ

(๓.๒.๒) กรณีวงเงินที่ผ่อนชำระไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระเป็นรายเดือน ในอัตราเดือนละไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือน ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๕ ปี

(๓.๒.๓) กรณีวงเงินที่ขอผ่อนชำระเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระเป็นรายเดือน ในอัตราเดือนละไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือน ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี

ทั้งนี้ กำหนดระยะเวลาการผ่อนชำระต้องสิ้นสุดก่อนเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบพ้นจากราชการ
ข้อ ๔ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบจัดหาบุคคล นิติบุคคลหรือทรัพย์สินค้ำประกันการผ่อนชำระด้วย

ข้อ ๕ เมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือกระทรวงการคลังอนุมัติให้ผ่อนชำระแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบทำหนังสือรับสภาพหนี้ สัญญาผ่อนชำระและสัญญาค้ำประกันตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดท้ายประกาศนี้แล้วจัดส่งสำเนาให้กระทรวงการคลัง ๑ ชุด เมื่อได้รับชำระเงินในเดือนใด และนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน หรือนำส่งเข้าบัญชีอื่นตามหลักการบัญชีแล้ว ให้แจ้งเลขที่ใบนำส่ง เลขที่คลังรับ วัน เดือน ปี และจำนวนเงินไปให้กรมบัญชีกลางทราบโดยตรง หากบุคคลดังกล่าวผิดนัดเดือนใดเดือนหนึ่งหรือบิดพลิ้วหรือประวิงเวลาชำระหนี้ ให้ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

ข้อ ๖ ให้คิดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันครบกำหนดที่หน่วยงานของรัฐเรียกให้ชดใช้จนกว่าจะชำระเสร็จ โดยให้ถือจำนวนเงินที่ผ่อนชำระในแต่ละเดือนเป็นการชำระดอกเบี้ยรายเดือนที่เกิดขึ้นก่อน ส่วนที่เหลือให้ถือเป็น การผ่อนชำระเงินต้นที่ค้างอยู่ เว้นแต่ผ่อนชำระภายในกำหนดเวลา ๑ ปี ทางราชการผ่อนผันไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระ

ข้อ ๗ กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบผ่อนชำระเต็มจำนวนตามคำฟ้องในระหว่าง การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล ไม่ว่าจะอยู่ในศาลชั้นใด ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๑ ถึงข้อ ๖ โดยอนุโลม และให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบรับภาระค่าใช้จ่ายในชั้นศาลทั้งหมดแทนส่วนราชการ

ข้อ ๘ หากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบจากราชการระหว่างการผ่อนชำระ ข้อตกลงเรื่องการผ่อนชำระเป็นอันยุติให้หน่วยงานของรัฐเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้เงินที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดทันที

ข้อ ๙ หน่วยงานของรัฐแห่งใดไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้ได้ให้ขอทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง

ข้อ ๑๐ บรรดาคำสั่งหรือหลักเกณฑ์ใดซึ่งกำหนดไว้แล้วในประกาศนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศนี้ให้ใช้ประกาศนี้แทน

ข้อ ๑๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับสำหรับคำเสนอขอผ่อนชำระที่หน่วยงานของรัฐได้รับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕

สมใจนึก เองตระกูล

ปลัดกระทรวงการคลัง

สัญญาผ่อนชำระหนี้

เลขที่...../.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

ตำแหน่ง.....สังกัด.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ขอทำสัญญาผ่อนชำระหนี้

ให้ไว้แก่.....โดย.....เป็นผู้แทน

ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้าพเจ้ายินยอมชดใช้เงินจำนวน.....บาท

(.....)

พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี / งดดอกเบี้ยกรณีได้รับการยกเว้นตามสัญญา

รับสภาพหนี้เลขที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

โดยจะขอผ่อนชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา.....ปี.....เดือน

ตามตารางรายละเอียดการผ่อนชำระหนี้แนบท้ายสัญญานี้

ข้อ ๒ จำนวนเงินที่ข้าพเจ้ายินยอมชดใช้ตามข้อ ๑ ข้าพเจ้าขอผ่อนชำระเป็นรายเดือน

ในอัตราเดือนละ.....บาท

(.....)

จนกว่าจะครบจำนวนที่ต้องชดใช้และขอรับรองว่าจะไม่เรียกร้องเพื่อระงับหรือดเว้นการชำระหนี้

รายนี้เป็นอันขาด ทั้งนี้ จะเริ่มผ่อนชำระตั้งแต่วันที่.....พ.ศ. ....

เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินเดือน หักเงินเดือนของข้าพเจ้า ณ ที่จ่าย

เป็นรายเดือน ทุกๆ เดือนจนกว่าจะครบ

ข้อ ๔ หากต้องเสียค่าธรรมเนียมในการส่งเงิน ข้าพเจ้ายินยอมออกค่าใช้จ่ายเอง

ทั้งสิ้น

ข้อ ๕ หากข้าพเจ้าพ้นจากราชการระหว่างการผ่อนชำระ ข้อตกลงเรื่องการผ่อนชำระเป็นอันยุติ ข้าพเจ้ายินยอมชดใช้เงินที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดทันที

ข้อ ๖ หากข้าพเจ้าผิดนัดชำระเดือนใดเดือนหนึ่ง หรือผิดสัญญาด้วยประการใดก็ตาม ข้อตกลงเรื่องการผ่อนผันให้งดดอกเบี้ยกรณีได้รับยกเว้นเป็นอันยกเลิกตั้งแต่นั้น ข้าพเจ้ายินยอมให้ทางราชการดำเนินคดีตามกฎหมายกับข้าพเจ้าได้ทันที

สัญญาผ่อนชำระหนี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้โดยตลอดแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับสัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

หมายเหตุ ผู้รับสัญญา คือ ผู้รับมอบอำนาจจากส่วนราชการซึ่งเป็นนิติบุคคล

สัญญาค้ำประกัน

เลขที่..... / .....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....(๑).....อายุ.....ปี อาชีพ.....

ตำแหน่ง.....สังกัด.....

สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ คู่สมรสตาย/หย่าร้าง

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....คู่สมรสชื่อ.....

ขอทำสัญญาค้ำประกันให้ไว้แก่.....ดั่งมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑ ตามที่.....(๒).....ได้ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้
ไว้ต่อ.....(๓).....ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้เลขที่..... / .....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... นั้น ข้าพเจ้าได้ทราบและเข้าใจข้อความ
ในสัญญาดังกล่าวโดยตลอดแล้ว จึงขอทำสัญญาค้ำประกันไว้ต่อ.....(๓).....

ว่าถ้า.....(๒).....กระทำความผิดสัญญาดังกล่าวไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใด
ด้วยประการใดๆ ข้าพเจ้ายินยอมชำระหนี้ตามข้อผูกพันที่ระบุไว้ในสัญญาดังกล่าวนั้นทุกประการให้แก่
.....(๓).....ทันที โดย.....(๓).....

มีจำต้องเรียกร้องให้.....(๒).....ชำระหนี้ก่อนและข้าพเจ้า
จะรับผิดชอบตามสัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมีการชำระหนี้ครบถ้วนเต็มจำนวน

ข้อ ๒ ไม่ว่ากรณีใดๆ ที่.....(๓).....ผ่อนเวลา
หรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ตามสัญญาดังกล่าวให้แก่.....(๒).....
โดยจะได้แจ้งหรือมิได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบก็ตาม ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ตกลงยินยอม
ในการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ด้วยทุกครั้ง ข้าพเจ้ายินยอมมิให้เอา
การผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ดังกล่าวเป็นเหตุปลดปล่อยความรับผิดชอบ
ของข้าพเจ้าและข้าพเจ้าจะรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันตามสัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมี
การชำระหนี้ครบเต็มจำนวน

ข้อ ๓ ข้าพเจ้าขอแสดงหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของข้าพเจ้าและปลอดจากภาระผูกพันใดๆ อันจะทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมค่า เพื่อเป็นหลักฐานในการค้ำประกันไว้ต่อ.....(๓).....ดังนี้

ที่ดิน

๑) โฉนดเลขที่.....หน้าสำรวจ.....ระหว่าง.....
เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา อยู่ที่ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ราคาประมาณ .....บาท
(.....)

๒) โฉนดเลขที่.....หน้าสำรวจ.....ระหว่าง.....
เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา อยู่ที่ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ราคาประมาณ .....บาท
(.....)

หลักทรัพย์อื่น

๑) .....
ราคาประมาณ.....บาท (.....)

๒) .....
ราคาประมาณ.....บาท (.....)

ข้อ ๔ ข้าพเจ้าจะไม่จำหน่าย จ่าย โอน ก่อหนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆ ในทรัพย์สินของข้าพเจ้าตามที่ได้ระบุไว้ในข้อ ๓ ตลอดระยะเวลาที่สัญญาค้ำประกันฉบับนี้ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจาก.....(๓).....

ข้อ ๕ ข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันในระหว่างที่.....(๒).....
.....ต้องรับผิดชอบอยู่ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญาผ่อนชำระหนี้

สัญญาค้ำประกันทำขึ้น.....ฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้โดยตลอดแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้า.....คู่สมรสของ.....
.....ผู้ค้าประกัน ได้ทราบข้อความในสัญญาค้ำประกันแล้ว
ยินยอมให้ .....ทำสัญญาค้ำประกันฉบับนี้ได้

ลงชื่อ.....คู่สมรสผู้ยินยอม
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

หมายเหตุ

- (๑) ชื่อผู้ทำสัญญาค้ำประกัน
- (๒) ชื่อผู้ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้
- (๓) ชื่อส่วนราชการซึ่งเป็นนิติบุคคลผู้รับสัญญา

รายละเอียดการผ่อนชำระหนี้ราย.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

[illegible]

ที่ กค ๐๔๐๖.๔/ว. ๒๕๕

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

- เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งสำนวนสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
- เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี อธิการ ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- อ้างถึง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ตามระเบียบที่อ้างถึงข้อ ๘ กำหนดว่า “เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใดและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นให้หัวหน้าหน่วยงานดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้าเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิด และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้” และข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ” และวรรคสองกำหนดว่า “ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ...” นั้น

กรมบัญชีกลางโดยได้รับมอบหมายจากกระทรวงการคลังให้เป็นผู้ตรวจสอบสำนวนสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ขอเรียนว่า ตามระเบียบดังกล่าวข้อ ๒๑ กำหนดว่า “ในการพิจารณาของกระทรวงการคลังให้มี “คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง” เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อกระทรวงการคลัง ซึ่งในทางปฏิบัติในการนำเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง กรมบัญชีกลางจะต้องประมวลเรื่องและสรุปรายงานผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตลอดจนข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย รวมทั้งคำให้การพยานผู้เกี่ยวข้องในแต่ละกรณี เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง ซึ่งต้องใช้เวลา

ในการจัดพิมพ์เอกสารค่อนข้างมากทำให้ไม่สามารถนำเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่งได้รวดเร็วเท่าที่ควร และในปัจจุบันปรากฏว่า หน่วยงานของรัฐส่วนมากได้ดำเนินการจัดทำรายงานผลการสอบสวนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Microsoft Word บนระบบปฏิบัติการ Windows แล้ว ดังนี้ เพื่อให้การตรวจสอบสำนวนสอบสวนของกรมบัญชีกลางเป็นไปด้วยความรวดเร็ว สามารถตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ได้เร็วขึ้นและทันเหตุการณ์จึงใคร่ขอความร่วมมือดำเนินการ ดังนี้

๑. การจัดส่งสำนวนสอบสวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับเอกสารซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ให้ใช้สำเนาเอกสารที่เจ้าหน้าที่รับรองสำเนาถูกต้อง ส่วนเอกสารต้นฉบับให้เก็บรักษาที่หน่วยงาน เพื่อสามารถนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้ประกอบเป็นพยานหลักฐานในการฟ้องคดีได้ทันที

๒. นอกจากสำนวนสอบสวนและพยานหลักฐานต่างๆ ที่จะต้องส่งให้กระทรวงการคลังตามระเบียบแล้วหากหน่วยงานของรัฐแห่งใดได้จัดพิมพ์รายงานการสอบสวนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Microsoft Word บนระบบปฏิบัติการ Windows ขอให้หน่วยงานของรัฐทำการบันทึกข้อมูลรายงานผลการสอบสวนนั้นลงบนแผ่นบันทึกข้อมูล (Diskette) และจัดส่งแผ่นบันทึกข้อมูลนั้นมาให้กระทรวงการคลังพร้อมกับสำนวนการสอบสวนด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดและ/หรือหน่วยงานที่อยู่ในการกำกับดูแลทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย จะขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

สุธีพร ดวงโต

(นางสาวสุธีพร ดวงโต)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มตรวจสอบวินิจัยงานละเมิดและแพ่ง ๒

โทร ๐ ๒๒๗๑ ๓๓๓๙

โทรสาร ๐ ๒๒๗๑ ๓๓๓๙

ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๓๓๒

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้
กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้
กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ

ด้วยปัจจุบันการพิจารณากรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือทายาทที่ได้รับเงินเกินสิทธิหรือ
ได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ ซึ่งไม่สามารถชำระเงินดังกล่าวคืนแก่ทางราชการได้ในคราวเดียว
และขอผ่อนชำระยังไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดแนวทางการปฏิบัติเป็นการทั่วไป โดยส่วนราชการ
จะต้องขอความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังเป็นรายกรณี ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ
มีหลักเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องการผ่อนผันให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทที่ได้รับเงินเกินสิทธิ
หรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ ผ่อนชำระเงินในอัตราที่เป็นธรรม และเป็นแนวทางเดียวกัน
กระทรวงการคลังจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ กรณีเจ้าหน้าที่
ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิตามประกาศที่ส่งมาพร้อมนี้
ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๒๐ ตอนพิเศษ ๑๑๓ ง
วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สุธีพร ดวงโต

(นางสาวสุธีพร ดวงโต)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มตรวจสอบวินิจัยงานละเมิดและแพ่ง ๑

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๓๑๓๕

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ

เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีหลักเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องการผ่อนผันให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทที่ได้รับเงินเกินสิทธิ หรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ ผ่อนชำระเงินในอัตราที่เป็นธรรม และเป็นแนวทางเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กระทรวงการคลังจึงกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“วงเงินที่ผ่อนชำระ” หมายความว่า จำนวนเงินที่ได้รับไปเกินสิทธิ หรือโดยไม่มีสิทธิ

“พ้นจากราชการ” หมายความว่า การออกจากราชการทุกกรณี รวมถึงการเกษียณอายุด้วย

“ผู้ขอผ่อนชำระ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่หรือทายาทผู้ได้รับเงินเกินสิทธิหรือโดยไม่มีสิทธิหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๒ การอนุมัติให้ผ่อนชำระตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ต้องมิใช่กรณีที่เกิดจากการกระทำโดยไม่สุจริตของผู้ขอผ่อนชำระ ต้องเป็นกรณีที่ขอผ่อนชำระเต็มจำนวนที่ต้องชดใช้คืนและต้องมิใช่การขอผ่อนชำระในชั้นศาล

ข้อ ๓ เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทผู้ได้รับเงินเกินสิทธิ หรือโดยไม่มีสิทธิเสนอขอผ่อนชำระให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติดังต่อไปนี้

๓.๑ ตรวจสอบสถานภาพปัจจุบัน ณ วันเสนอขอผ่อนชำระเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย และทรัพย์สินทั้งของผู้เสนอขอผ่อนชำระและคู่สมรส โดยมีหลักฐาน

เป็นลายลักษณ์อักษรจากบุคคลดังกล่าว หรือหน่วยงานเจ้าของข้อมูลแล้วแต่กรณีเพื่อประกอบการพิจารณา

๓.๒ ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาผ่อนผัน และกำหนดจำนวนเงินที่ต้องจ่ายงวดแรกอัตราร้อยละ ๒๐ ของวงเงินที่ได้รับเกินสิทธิหรือโดยไม่มีสิทธิในโอกาสแรกก่อน ส่วนที่เหลือให้ผ่อนชำระเป็นรายเดือน ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

(๑) กรณีวงเงินไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระในอัตราเดือนละไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือนหรือรายได้ ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๑ ปี

(๒) กรณีวงเงินเกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระในอัตราเดือนละไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือนหรือรายได้ ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๕ ปี

(๓) กรณีวงเงินเกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระในอัตราเดือนละไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือนหรือรายได้ ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี

ข้อ ๔ ให้คิดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันครบกำหนดที่หน่วยงานของรัฐเรียกให้คืนเงินจนกว่าจะชำระเสร็จ โดยให้ถือจำนวนเงินที่ผ่อนชำระในแต่ละเดือนเป็นการชำระดอกเบี้ยรายเดือนที่เกิดขึ้นก่อน ส่วนที่เหลือให้ถือเป็นการผ่อนชำระเงินต้นที่ค้างอยู่

เว้นแต่การผ่อนชำระเงินทั้งจำนวนให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลา ๖ เดือนทางราชการผ่อนผันไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระ ซึ่งหากได้มีการคิดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระไปแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐคำนวณดอกเบี้ยคืน ให้โดยหักจากเงินต้นที่ได้ชำระในงวดสุดท้าย

ข้อ ๕ ให้ผู้ขอผ่อนชำระจัดหาบุคคล นิติบุคคลหรือทรัพย์สินค้ำประกันการผ่อนชำระด้วย

ข้อ ๖ เมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือกระทรวงการคลังอนุมัติให้ผ่อนชำระแล้ว ให้ผู้ขอผ่อนชำระ ทำหนังสือรับสภาพหนี้ สัญญาผ่อนชำระ และสัญญาค้ำประกันตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดท้ายประกาศนี้ แล้วจัดส่งสำเนาให้กระทรวงการคลัง ๑ ชุด เมื่อได้รับชำระเงินในเดือนใด และนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินหรือนำส่งเข้าบัญชีอื่นตามหลักการบัญชีแล้ว ให้แจ้งเลขที่ใบนำส่ง เลขที่คลังรับ วัน เดือน ปี และจำนวนเงินไปให้กรมบัญชีกลางทราบโดยตรง หากบุคคลดังกล่าวผิดนัดเดือนใดเดือนหนึ่งหรือบิดพลิ้วหรือประวิงเวลาชำระหนี้ให้ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

ข้อ ๗ หากเจ้าหน้าที่พ้นจากราชการระหว่างการผ่อนชำระ ข้อตกลงเรื่องการผ่อนชำระเป็นอันยุติ ให้หน่วยงานของรัฐเรียกให้ชดใช้เงินที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดทันที

ข้อ ๘ หน่วยงานของรัฐแห่งใดไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้ได้ให้ขอ
ทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง

ข้อ ๙ บรรดาคำสั่งหรือหลักเกณฑ์ใดซึ่งกำหนดไว้แล้วในประกาศนี้ หรือซึ่งขัด
หรือแย้งกับประกาศนี้ให้ใช้ประกาศนี้แทน

ข้อ ๑๐ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับสำหรับคำเสนอขอผ่อนชำระที่หน่วยงานของรัฐได้รับ
ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๖

สมหมาย ภาษี

(นายสมหมาย ภาษี)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

หนังสือรับสภาพหนี้
กรณีได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ

เลขที่..... / .....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

โดยหนังสือฉบับนี้ข้าพเจ้า.....อายุ..... ปี
อาชีพ.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....
อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ขอทำหนังสือฉบับนี้
ให้ไว้แก่.....ตั้งอยู่เลขที่.....หมู่.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า ข้าพเจ้าตกลงยินยอมคืนเงินที่ได้รับเกินสิทธิ/โดยไม่มีสิทธิ กรณี
.....เป็นเงินรวมทั้งสิ้น
.....บาท (.....)
พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี/งดดอกเบี้ยกรณีได้รับยกเว้น โดยชำระงวดแรก
จำนวน.....บาท (.....)
ภายในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ส่วนที่เหลือขอผ่อนชำระเป็นรายเดือน
ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา.....ปี.....เดือน ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้
เลขที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หนังสือนี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจในหนังสือรับสภาพหนี้
ฉบับนี้ด้วยดีโดยตลอดเวลา จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

สัญญาผ่อนชำระหนี้
กรณีได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ

เลขที่..... / .....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อาชีพ.....
ตำแหน่ง.....สังกัด.....
อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ขอทำสัญญาผ่อนชำระหนี้
ให้ไว้แก่.....โดย.....
เป็นผู้แทน ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้าพเจ้ายินยอมคืนเงินที่ได้รับเกินสิทธิ/โดยไม่มีสิทธิ จำนวน .....
.....บาท (.....)
พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี/งดดอกเบี้ยกรณีได้รับยกเว้น ตามสัญญารับสภาพหนี้
เลขที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
โดยจะชำระงวดแรกจำนวน.....บาท (.....)
ภายในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....และส่วนที่เหลือ
จำนวน.....บาท (.....)
ขอผ่อนชำระเป็นรายเดือนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา.....ปี.....เดือน
ตามตารางรายละเอียด การผ่อนชำระหนี้แนบท้ายสัญญานี้

ข้อ ๒ จำนวนเงินที่เหลือตามข้อ ๑ ข้าพเจ้าขอผ่อนชำระเป็นรายเดือน ในอัตรา
เดือนละ.....บาท (.....) จนกว่าจะครบจำนวนที่ต้องชดใช้และขอรับรองว่า
จะไม่เรียกร้องเพื่อระงับหรืองดเว้นการชำระหนี้รายนี้เป็นอันขาด ทั้งนี้ จะเริ่มผ่อนชำระตั้งแต่
เดือน.....พ.ศ. ....เป็นต้นไป

ข้อ ๓ การชำระเงิน

๓.๑ กรณีเป็นเจ้าหน้าที่

- ข้าพเจ้าจะนำเงินงวดแรกมาชำระและยินยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินเดือน
หักเงินเดือนของข้าพเจ้า ณ ที่จ่ายเป็นรายเดือนทุก ๆ เดือนจนกว่าจะครบ

๓.๒ กรณีเป็นทายาทหรือผู้เกี่ยวข้อง

- ข้าพเจ้ายินยอมจะนำเงินมาชำระ ณ .....

เป็นการชำระงวดแรกและงวดต่อไปเป็นรายเดือนทุก ๆ เดือนจนกว่าจะครบ

ข้อ ๔ หากต้องเสียค่าธรรมเนียมในการส่งเงิน ข้าพเจ้ายินยอมออกค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น

ข้อ ๕ หากข้าพเจ้าพ้นจากราชการระหว่างการผ่อนชำระ ข้อตกลงเรื่องการผ่อนชำระเป็นอันยุติ ข้าพเจ้ายินยอมชดใช้เงินที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดทันที

ข้อ ๖ หากข้าพเจ้าผิดนัดชำระเดือนใดเดือนหนึ่ง หรือผิดสัญญาด้วยประการใดก็ตาม ข้อตกลงเรื่องการผ่อนผันให้งดดอกเบี้ยกรณีได้รับยกเว้นเป็นอันยกเลิกตั้งแต่นั้น ข้าพเจ้ายินยอมให้ทางราชการดำเนินคดีตามกฎหมายกับข้าพเจ้าได้ทันที

สัญญาผ่อนชำระหนี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้โดยตลอดแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับสัญญา

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

หมายเหตุ ผู้รับสัญญา คือ ผู้รับมอบอำนาจจากส่วนราชการซึ่งเป็นนิติบุคคล

สัญญาค้ำประกัน

เลขที่...../.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....(๑).....อายุ.....ปี อาชีพ.....

ตำแหน่ง.....สังกัด.....

สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ คู่สมรสตาย/หย่าร้าง

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....คู่สมรสชื่อ.....

ขอทำสัญญาค้ำประกันให้ไว้แก่.....ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑ ตามที่.....(๒).....ได้ทำสัญญาผ่อนชำระหนี้
ไว้ต่อ.....(๓).....ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้เลขที่...../.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... นั้น ข้าพเจ้าได้ทราบและเข้าใจข้อความ
ในสัญญาดังกล่าวโดยตลอดแล้ว จึงขอทำสัญญาค้ำประกันไว้ต่อ.....(๓).....ว่า
ถ้า.....(๒).....กระทำความผิดสัญญาดังกล่าวไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใด
ด้วยประการใดๆ ข้าพเจ้ายินยอมชำระหนี้ตามข้อผูกพันที่ระบุไว้ในสัญญาดังกล่าวนั้นทุกประการให้แก่
.....(๓).....ทันที โดย.....(๓).....
มีจำต้องเรียกร้องให้.....(๒).....ชำระหนี้ก่อนและข้าพเจ้า
จะรับผิดชอบสัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมีการชำระหนี้ครบถ้วนเต็มจำนวน

ข้อ ๒ ไม่ว่ากรณีใดๆ ที่.....(๓).....ผ่อนเวลา
หรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ตามสัญญาดังกล่าวให้แก่.....(๒).....
โดยจะได้แจ้งหรือมิได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบก็ตาม ให้ถือว่าข้าพเจ้าได้ตกลงยินยอม
ในการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ด้วยทุกครั้ง ข้าพเจ้ายินยอมมิให้เอา
การผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ดังกล่าวเป็นเหตุปลดเปลื้องความรับผิดชอบ
ของข้าพเจ้าและข้าพเจ้าจะรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันตามสัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมีการ
ชำระหนี้ครบถ้วนเต็มจำนวน

ข้อ ๓ ข้าพเจ้าขอแสดงหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของข้าพเจ้าและปลอดจากภาระผูกพันใดๆอันจะทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมค่า เพื่อเป็นหลักฐานในการค้ำประกันไว้ต่อ.....(๓).....ดังนี้

ที่ดิน

๑) โฉนดเลขที่.....หน้าสำรวจ.....ระหว่าง.....
เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา อยู่ที่ดินตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ราคาประมาณ .....บาท
(.....)

๒) โฉนดเลขที่.....หน้าสำรวจ.....ระหว่าง.....
เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....วา อยู่ที่ดินตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ราคาประมาณ .....บาท
(.....)

หลักทรัพย์อื่น

๑) .....
ราคาประมาณ.....บาท (.....)

๒) .....
ราคาประมาณ.....บาท (.....)

ข้อ ๔ ข้าพเจ้าจะไม่จำหน่าย จ่าย โอน ก่อหนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆ ในทรัพย์สินของข้าพเจ้าตามที่ได้ระบุไว้ในข้อ ๓ ตลอดระยะเวลาที่สัญญาค้ำประกันฉบับนี้ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจาก.....(๓).....

ข้อ ๕ ข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันในระหว่างที่.....(๒).....
.....ต้องรับผิดชอบอยู่ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญาผ่อนชำระหนี้

สัญญาค้ำประกันทำขึ้น.....ฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้โดยตลอดแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ค้ำประกัน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

ความยินยอมของคู่สมรส

ข้าพเจ้า.....คู่สมรสของ.....

.....ผู้ค้าประกัน ได้ทราบข้อความในสัญญาค้าประกันแล้ว
ยินยอมให้.....ทำสัญญาค้าประกันฉบับนี้ได้

ลงชื่อ.....คู่สมรสผู้ยินยอม

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

หมายเหตุ

- (๑) ชื่อผู้ทำสัญญาค้าประกัน
- (๒) ชื่อผู้ทำสัญญาพ่อนำระหนี้
- (๓) ชื่อส่วนราชการซึ่งเป็นนิติบุคคลผู้รับสัญญา

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๑๓๙

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

- เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีเจ้าหน้าที่ที่พักอยู่ในบ้านพักของทางราชการกระทำละเมิด
- เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
๓. หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๖๒๘ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๗

ด้วยกรมบัญชีกลางรายงานว่าได้หารือปัญหาขอกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรณีการเกิดเพลิงไหม้บ้านพักที่ทางราชการจัดให้ว่า การที่เจ้าหน้าที่ผู้เข้าพักในบ้านพักดังกล่าวมีหน้าที่ดูแลรักษาบ้านพัก เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือไม่ และถ้าหากทำให้เกิดความเสียหายขึ้นกับบ้านพักของทางราชการจะต้องรับผิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่เข้าพักในบ้านพักของทางราชการไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ให้แก่หน่วยงานของรัฐ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้นั้นทำให้เกิดความเสียหายขึ้นกับบ้านพัก การพิจารณาความรับผิดจึงต้องเป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการพักอาศัยในบ้านพักของทางราชการ ถ้าไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ การพิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่จึงพิจารณาเพียงว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่ เท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เนื่องจากปัจจุบันนี้มีหน่วยงานของรัฐต่างๆ แจ้งผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีเกิดเพลิงไหม้บ้านพักของทางราชการ ในลักษณะดังกล่าวเพื่อให้กระทรวงการคลังตรวจสอบเป็นจำนวนมาก โดยคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด และผู้แต่งตั้งได้พิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งไม่เป็นไปตาม คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ข้างต้น ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กระทรวงการคลังเห็นควรเวียนแจ้ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐต่างๆ ถือปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป สำหรับรายละเอียด ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) สามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ ของกรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ข้างต้นด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ประกอบ ตันติยาพงศ์

(นายประกอบ ตันติยาพงศ์)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

Call center ๐ ๒๒๗๑ ๐๖๘๖ ๙๐ ต่อ ๖๔๑๕

E-mail : civilbur@cgd.go.th

ด่วนมาก

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๙

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายจากภัยธรรมชาติ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

- อ้างถึง ๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕
๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
๓. คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) ลงวันที่ มีนาคม ๒๕๕๑
๔. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๗/ว.๒๒ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ตามที่ได้เกิดเหตุภัยธรรมชาติ (ธรณีพิบัติภัยสึบเนื่องจากแผ่นดินไหวและคลื่นยักษ์สึนามิ) บริเวณชายฝั่งทะเลอันดามัน เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ ส่งผลให้ทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานสูญหายหรือได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนชักข้อแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติดังกล่าวและภัยธรรมชาติประเภทอื่นๆ ดังนี้

๑. หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค
๑.๑ กรณีทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายจนไม่สามารถซ่อมแซมได้หรือหากซ่อมแซมได้จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๓ เรื่อง การควบคุมและการจำหน่ายพัสดุ
๑.๒ กรณีทรัพย์สินได้รับความเสียหายแต่ยังสามารถซ่อมแซมได้ให้ดำเนินการตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๗/ว.๒๒ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยการเบิกจ่ายเงินค่าซ่อมแซมให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณที่จะพิจารณาอนุมัติตามความจำเป็น เหมาะสม และประหยัด

๒. หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาและหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้ดำเนินการควบคุมและจำหน่าย หรือซ่อมแซมตามระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานนั้นๆ

๓. ส่วนการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้ดำเนินการตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) ลงวันที่ มีนาคม ๒๕๔๑ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เนื่องจากกรณีดังกล่าวไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่า ความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่

อย่างไรก็ดี หน่วยงานของรัฐควรตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นก่อนว่า ทรัพย์สินที่สูญหาย หรือเสียหายดังกล่าว ขณะเกิดเหตุได้ถูกนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือไม่ หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายมิได้ถูกนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการปฏิบัติงานของหน่วยงาน หน่วยงานของรัฐก็ยังคงต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อหาตัวผู้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่อไป

สำหรับรายละเอียดของหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๗/ว ๒๒ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๒ และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) ลงวันที่ มีนาคม ๒๕๔๑ สามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางข้างต้นด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ประกอบ ตันติยาพงศ์

(นายประกอบ ตันติยาพงศ์)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๐๙๑๖

Call center ๐ ๒๒๗๑ ๐๖๘๖ ๙๐ ต่อ ๖๔๑๕

E-mail : civilbur@cgd.go.th

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๔๖

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

๑๖ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สิน
ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

อ้างอิง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๗/ว ๑๐๗ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงการคลังได้แจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติในการบังคับคดีและ
สืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ เนื่องจาก
มีส่วนราชการหลายแห่งขออนุมัติจำหน่ายหนี้ตามคำพิพากษาที่สิ้นสุดระยะเวลาบังคับคดี
โดยให้เหตุผลว่าลูกหนี้ไม่มีหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินที่จะนำมาบังคับคดีได้ แต่จากการตรวจสอบ
ข้อมูลเกี่ยวกับการสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ส่วนราชการส่งมาประกอบ
การขออนุมัติจำหน่ายหนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ยังมิได้ดำเนินการอย่างเต็มความสามารถหรือละเลย
ไม่ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทางราชการต้องขาดประโยชน์อันพึงได้รับจากการชำระหนี้
ตามคำพิพากษาของลูกหนี้เป็นจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุให้กระทรวงการคลังต้องกำหนด
แนวทางเกี่ยวกับการบังคับคดีและการสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา
เพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงการคลังข้างต้น ซึ่งหลังจากกระทรวงการคลัง
ได้แจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติในการบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้
ตามคำพิพากษาดังกล่าวไปแล้ว ส่วนราชการต่างๆ ได้แจ้งข้อขัดข้องในการปฏิบัติตาม (๔)
ที่ให้ส่วนราชการขอความร่วมมือจากธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพย์หรือ
บัญชีเงินฝากในธนาคาร หรือสถาบันการเงินนั้น ๆ โดยธนาคารหรือสถาบันการเงินส่วนใหญ่
จะชี้แจงว่าไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ เนื่องจากเป็นความลับของลูกค้าและขอให้อ้างบทบัญญัติ
ของกฎหมายที่ให้อำนาจส่วนราชการในการขอข้อมูลจากธนาคารหรือสถาบันการเงิน นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนดังนี้

๑. เจตนารมณ์ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ส่วนราชการ ขอความร่วมมือจากธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพย์หรือบัญชีเงินฝากในธนาคารหรือสถาบันการเงิน เนื่องจากหลักทรัพย์ส่วนใหญ่ที่สามารถนำมาบังคับคดีได้มักจะมีภาระผูกพันหรือเป็นเงินฝากในบัญชีกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน ประกอบกับมีลูกหนี้ตามคำพิพากษาของส่วนราชการหลายรายได้ถูกธนาคาร สถาบันการเงิน หรือเจ้าหนี้อย่างอื่นฟ้องเป็นคดีล้มละลาย และหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินดังกล่าวได้ถูกส่งเข้าจัดการในคดีล้มละลาย แต่ส่วนราชการไม่ได้รับการแบ่งทรัพย์สิน เนื่องจากยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ทันภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ยังมีกรณีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษารายอื่นได้ดำเนินการบังคับกับหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินดังกล่าวไปก่อนที่ส่วนราชการจะบังคับคดี ทำให้ส่วนราชการไม่ได้รับการเฉลี่ยทรัพย์สินซึ่งส่วนหนึ่งมีผลมาจากการละลายไม่ติดตามสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายและต้องดำเนินการหาตัวผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในหลายกรณี

๒. กระทรวงการคลังขอชักชวนความเข้าใจกับส่วนราชการที่มีฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาว่า การบังคับคดีและสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่จะต้องดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ ส่วนแนวทางปฏิบัติในการบังคับคดีและการสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๓๐.๗/ว ๑๐๗ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๔ ดังกล่าว เป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นเพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติ หากส่วนราชการใดพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรดำเนินการประการอื่นที่ทำให้ทางราชการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการบังคับคดีกับลูกหนี้ตามคำพิพากษาก็สามารถดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป ส่วนการขอความร่วมมือจากธนาคารหรือสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งเป็นผลมาจากคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาล ส่วนราชการจะต้องส่งสำเนาคำบังคับให้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน โดยอาจดำเนินการเพียงธนาคารหรือสถาบันการเงินซึ่งคาดว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ทำธุรกรรมกับธนาคารหรือสถาบันการเงินนั้นๆ เช่น ลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่เป็นคู่สัญญากับทางราชการและในการทำสัญญาได้ใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารหรือสถาบันการเงินดังกล่าวเป็นหลักประกัน เป็นต้น ส่วนการที่ธนาคารหรือสถาบันการเงินจะให้ความร่วมมือหรือไม่นั้น ย่อมเป็นดุลพินิจของธนาคารหรือสถาบันการเงินแต่ละรายที่จะให้ความร่วมมือในการบังคับคดีให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม

๓. จากการสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ผ่านมาจะไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ เนื่องจากส่วนราชการไม่มีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้โดยตรง ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะไม่มี ความเชี่ยวชาญและชำนาญในการสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สิน ประกอบกับการบังคับคดีกับลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นภาระต่อเนื่อง โดยจะต้องสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตลอดระยะเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาทำให้ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการดำเนินคดีและการสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา กระทรวงการคลังอยู่ในระหว่างศึกษาความเป็นไปได้ของการให้เอกชนที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้ทางราชการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการดำเนินคดีและบังคับคดีต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามแนวทางข้างต้นด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ประกอบ ตันติยาพงศ์

(นายประกอบ ตันติยาพงศ์)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

Call center ๐ ๒๒๗๑ ๐๖๘๖ ๙๐ ต่อ ๖๔๑๕

E-mail : civilbur@cgd.go.th

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๔๘

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณียานพาหนะ
เกิดอุบัติเหตุเสียหาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ
และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. ๒๕๓๔

อ้างถึง ๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔

๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔ ข้อ ๑๔ วรรคสอง กำหนดว่า กระทรวงการคลัง
อาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้แก่
หน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้ นั้น

เนื่องจากปัจจุบันจากผลการตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด
ทางละเมิด กรณีการใช้ยานพาหนะของหน่วยงานของรัฐมักจะประสบอุบัติเหตุบ่อยครั้งมาก
และก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐเป็นจำนวนมาก โดยสาเหตุส่วนใหญ่เกิด
จากยานพาหนะของหน่วยงานไปใช้ มิใช่ในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ยังพบว่าอุบัติเหตุ
เกิดจากผู้ขับขี่เสพสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นการขัดต่อนโยบายของรัฐ
ที่มุ่งจะลดอุบัติเหตุที่เกิดจากผู้ขับขี่เสพสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้หน่วยงานของรัฐ
ได้รับความเสียหาย และต้องเสียเวลามาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาตัวบุคคลผู้ต้องรับผิด
โดยไม่ใช้เหตุอันสมควร

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เพื่อป้องกันมิให้หน่วยงานของรัฐได้รับ
ความเสียหายและต้องสูญเสียเวลากับการสอบสวนเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกรณีดังกล่าว
จึงเห็นควรให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีมาตรการควบคุมการใช้ยานพาหนะของหน่วยงาน
ในการปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น และควบคุมพนักงานผู้ขับขี่ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่

พนักงานผู้ขับขี่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง โดยเฉพาะการตีมีสุมราในระหว่างขับขี่ ยานพาหนะ ทั้งนี้ หากการใช้ยานพาหนะของหน่วยงานของรัฐยังประสบอุบัติเหตุได้รับความเสียหายให้หน่วยงานของรัฐจะต้องมีรายงานการสอบข้อเท็จจริงดังนี้

๑. พฤติการณ์การใช้ยานพาหนะของผู้ขับขี่ ผู้ควบคุมและผู้อนุญาตว่าได้ใช้ยานพาหนะของหน่วยงานไปในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ ตลอดจนพฤติการณ์ในการขับขี่ของผู้ขับขี่ว่าเป็นการประมาทเลินเล่อหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ เช่น ขับรถยนต์ด้วยความเร็วสูง ขับรถยนต์โดยไม่เว้นระยะให้ห่างรถคันหน้าพอสมควรในระยะที่จะหยุดรถได้โดยปลอดภัย ในเมื่อจำเป็นต้องหยุดรถหรือขับรถยนต์ฝ่าฝืนกฎจราจร เป็นต้น

๒. สรุปผลการสอบสวนของพนักงานสอบสวนในทุกกรณี

๓. ผลการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในร่างกายของผู้ขับขี่ประกอบสำนวนการสอบสวน และหากไม่มีรายงานผลการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ดังกล่าว จะต้องชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าวด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ประกอบ ตันติยาพงศ์

(นายประกอบ ตันติยาพงศ์)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

Call Center ๐ ๒๒๗๑ ๐๖๘๖-๙๐ ต่อ ๖๔๑๕

Email : Civilbur@cgd.go.th

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ ว. ๖๐

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิบดีการดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ และ
หัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. ๒๕๓๙

ด้วยคณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้มีคำวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับ
แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีการมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบใช้
ค่าสินไหมทดแทนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๘ และเจ้าหน้าที่ผู้ถูกบังคับ
ตามคำสั่งนั้นได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว รวมทั้งการมีคำสั่งไปก่อนที่กระทรวงการคลังจะให้ความเห็น
โดยคณะกรรมการการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีความเห็นโดยสรุปว่า

๑. การมีคำสั่งตามข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์
การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หน่วยงานของรัฐที่เป็น
ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคต้องมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง
เมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ต้องผูกพันตามความเห็นของ
กระทรวงการคลังด้วย

๒. กรณีหน่วยงานของรัฐได้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบในระหว่างนั้น
ได้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทนและผู้รับคำสั่งดังกล่าวได้อุทธรณ์คำสั่ง
ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ควรรอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังก่อน แต่หากพิจารณา
แล้วเห็นว่า ถ้าไม่ดำเนินการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ
ก็สามารถวินิจฉัยอุทธรณ์ได้โดยไม่ต้องรอผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง

๓. หากกระทรวงการคลังพิจารณาแล้วมีความเห็นต่างจากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นต้องมีคำสั่งใหม่ตามความเห็นของกระทรวงการคลัง โดยเพิกถอน คำสั่งเดิมทั้งหมดหรือบางส่วนแล้วแต่กรณี

(รายละเอียดความเห็นของคณะกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) สามารถตรวจสอบได้จาก เว็บไซต์กรมบัญชีกลาง www.cgd.go.th)

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้หน่วยงานของรัฐตามความหมายของ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สามารถปฏิบัติตามคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ข้างต้นและลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ จึงขอแนะนำขั้นตอนและวิธีดำเนินการในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

๑. กรณีผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบไปก่อนโดยไม่รอผลการตรวจสอบจากกระทรวงการคลัง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ วรรคห้า และผู้ถูกบังคับได้อุทธรณ์คำสั่ง ให้หน่วยงานของรัฐแจ้งคำอุทธรณ์ให้กระทรวง การคลังทราบภายในกำหนดเวลา ๕ วัน นับแต่ได้รับคำอุทธรณ์และรอผลการตรวจสอบ จากกระทรวงการคลัง เมื่อได้รับผลการตรวจสอบจากกระทรวงการคลังให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑.๑ กรณีหน่วยงานรัฐซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค ให้ผู้แต่งตั้งและหรือผู้มีอำนาจ พิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วแต่กรณี วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๑.๒ กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ที่จัดตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วย ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับผลการตรวจสอบ ของกระทรวงการคลัง ดังนี้

ก. หากผู้แต่งตั้งเห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ข. หากผู้แต่งตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา และหรือผู้กำกับดูแล หรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการ คำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๒. กรณีผู้แต่งตั้งได้มีคำสั่งหลังจากทราบผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๘ วรรคหนึ่งแล้ว และผู้ถูกบังคับตามคำสั่งได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาคให้ผู้แต่งตั้งและหรือผู้มีอำนาจ พิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัย สั่งการคำอุทธรณ์ดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ดังกล่าวตามผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังโดยไม่ต้องส่ง คำอุทธรณ์มาให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

๒.๒ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วย ความรับผิดทางละเมิดของหน้าที่ให้ผู้แต่งตั้งพิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับผลการตรวจสอบ ของกระทรวงการคลัง ดังนี้

ก. หากผู้แต่งตั้งเห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ วินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

ข. หากผู้แต่งตั้งไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งส่งคำอุทธรณ์และความเห็นดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชา และหรือผู้กำกับดูแล หรือควบคุมหน่วยงานของรัฐวินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์ตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยไม่ต้องส่งคำอุทธรณ์ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีก

อย่างไรก็ดี ในการวินิจฉัยสั่งการคำอุทธรณ์กรณีหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นราชการ ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงาน ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่นั้น ให้ผู้แต่งตั้ง ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแลหรือควบคุม และผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วแต่กรณี วินิจฉัยสั่งการและหรือพิจารณาคำอุทธรณ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ หากได้วินิจฉัยสั่งการและหรือพิจารณา คำอุทธรณ์ไปโดยแตกต่างไปจากผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลัง และการวินิจฉัยสั่งการ และหรือการพิจารณาคำอุทธรณ์นั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ในภายหลัง ผู้แต่งตั้ง ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแลหรือควบคุม หรือผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์

ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังกล่าว แล้วแต่กรณี จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด

อนึ่ง เนื่องจากการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ออกคำสั่งที่จะใช้ดุลพินิจ ดังนั้น จึงเห็นควรให้นำขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติข้างต้นไปประกอบการพิจารณาในการใช้ดุลพินิจต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ
ประกอบ ตันติยาพงศ์
(นายประกอบ ตันติยาพงศ์)
รองปลัดกระทรวงการคลัง
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง
สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง
กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง
โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙
Call Center ๐ ๒๒๗๑ ๐๖๘๖-๙๐ ต่อ ๖๔๑๕
Email : Civilbur@cgd.go.th

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๖๔

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑ เมษายน ๒๕๔๘

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประนีประนอมยอมความในคดีแพ่ง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

ตามที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๐ กำหนดให้ กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินการคลังและเกี่ยวกับทรัพย์สินของแผ่นดิน ประกอบกับคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นว่าการตกลงประนีประนอมยอมความและการถอนฟ้องคดีในชั้นศาล ส่วนราชการผู้เป็นเจ้าของคดีสามารถพิจารณาได้โดยหารือกระทรวงการคลังซึ่งเป็นส่วนราชการผู้มีความอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินของแผ่นดิน ตามบทบัญญัติมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๓๔ (ในขณะนั้น) ก่อน ฉะนั้น กระทรวงการคลังจึงเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งการเกี่ยวกับการถอนฟ้องและประนีประนอมยอมความของส่วนราชการต่างๆ ได้ (รายละเอียดความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาสามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th) ทำให้ในการพิจารณาเกี่ยวกับคดีความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของแผ่นดินที่ส่วนราชการเป็นคู่ความในคดีหากประสงค์ที่จะถอนฟ้องหรือประนีประนอมยอมความเพื่อยุติคดีจะต้องทำความตกลงกับกระทรวงการคลังทุกกรณีจึงทำให้บางครั้งเกิดความล่าช้าซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อคดีได้ นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้กระทรวงการคลังจะมีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินการคลังและกิจการเกี่ยวกับทรัพย์สินของแผ่นดิน ซึ่งการตกลงประนีประนอมยอมความและการถอนฟ้องคดีในชั้นศาล ส่วนราชการผู้เป็นเจ้าของคดีจะต้องหารือกระทรวงการคลังก่อนก็ตาม แต่เนื่องจากในทางปฏิบัติ กระทรวงการคลังจะได้เข้าร่วมเป็นคู่ความในคดีด้วยและจะไม่ทราบกระบวนการพิจารณาและฐานะคดีมาตั้งแต่แรก ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินคดีและสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๒ ที่ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศเพื่อใช้บังคับกับส่วนราชการอื่นปรับปรุงแก้ไข กฎ ระเบียบ

ข้อบังคับหรือประกาศ ที่เป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความยุ่งยาก ข້ซ้อนหรือความล่าช้าต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่เหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความสะดวกรวดเร็ว ตลอดจนนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการลดกระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ล่าช้าหรือไม่จำเป็น และการกระจายอำนาจให้ผู้ปฏิบัติงาน จึงควรกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประนีประนอมยอมความในคดีแพ่งขึ้น โดยให้ส่วนราชการเจ้าของคดีสามารถใช้ดุลยพินิจร่วมกับพนักงานอัยการในการพิจารณา เกี่ยวกับการประนีประนอมยอมความสำหรับคดีแพ่งบางประเภทได้ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. คดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ไม่ว่าส่วนราชการจะเป็นโจทก์หรือจำเลยหากส่วนราชการเจ้าของคดีและพนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีมีความเห็นสอดคล้องเป็นประการใด ให้พิจารณา ดำเนินการตามความเห็นดังกล่าวได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ และไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา

๒. คดีตามข้อ ๑ หากส่วนราชการเจ้าของคดีและพนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีมีความเห็นไม่ตรงกัน ให้ส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังเพื่อพิจารณา

๓. คดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้ส่วนราชการเจ้าของคดีส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังเพื่อพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดถือปฏิบัติตามแนวทางข้างต้นต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ
ประกอบ ดันติยาพงศ์
(นายประกอบ ดันติยาพงศ์)
รองปลัดกระทรวงการคลัง
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง
สำนักความรับผิดชอบ
กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง
โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙
Call center ๐ ๒๒๗๑ ๐๖๘๖ ๙๐ ต่อ ๖๔๑๕
E-mail : civilbur@cgd.go.th

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/๑๕๕๙๕-๑๕๕๙๗

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณีการเกิดความเสียหายกับทรัพย์สินของทางราชการอันเนื่องมาจากการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส)

อ้างถึง สำเนาความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) เรื่องเสรีจที่ ๙๑/๒๕๕๑

เนื่องจากปัจจุบันมีส่วนราชการต่างๆ ในเขตพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณีการเกิดความเสียหายกับทรัพย์สินของทางราชการอันเนื่องมาจากการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น กรณีการวางระเบิด หรือการเกิดเพลิงไหม้สถานที่ราชการหรือยานพาหนะของทางราชการ เป็นต้น เพื่อให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามนัยพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่า เหตุแห่งความเสียหายเกิดจากบุคคลภายนอกที่ก่อความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้และไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนชักข้อความเข้าใจว่า กรณีการเกิดความเสียหายกับทรัพย์สินของทางราชการอันเนื่องมาจากการณ์ความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น หากรายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น หรือปรากฏรายงานความเห็นของพนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงและความสงบโดยแจ้งชัดว่าเจ้าหน้าที่ได้ใช้ทรัพย์สินของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ และเหตุแห่งความเสียหายเกิดจากบุคคลภายนอกที่ก่อความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ จึงไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด โดยให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) เรื่องเสรีจที่ ๙๑/๒๕๕๑ ที่แนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติให้เป็นไป
ในแนวทางเดียวกันต่อไป

ขอแสดงความนับถือ
ประกอบ ตันติยาพงศ์
(นายประกอบ ตันติยาพงศ์)
รองปลัดกระทรวงการคลัง
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง
สำนักความรับผิดทางแพ่ง
กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง
โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙
Call center ๐ ๒๒๗๑ ๐๖๘๖-๙๐ ต่อ ๖๔๑๕
Email : civilbur@cgd.go.th

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๔๔

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์ ฎีกาคดีแพ่งและอุทธรณ์คดีปกครอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๒๓ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์ ฎีกาคดีแพ่งและอุทธรณ์คดีปกครอง

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงการคลังได้แจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติในการอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาของศาลในคดีแพ่งใดๆ เพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ส่วนราชการเป็นฝ่ายแพ้คดี หรือชนะคดีไม่เต็มตามฟ้อง นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจ และเกิดความสะดวกรวดเร็วต่อการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ลดกระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ล่าช้าหรือไม่จำเป็นของส่วนราชการ จึงให้ยกเลิกหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว.๒๓ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และให้ส่วนราชการ (กระทรวง กรม หรือส่วนราชการอื่นและมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ) ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์ฎีกาคดีแพ่งและอุทธรณ์คดีปกครองที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งหน่วยงานในสังกัดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประกอบ ตันติยาพงศ์

(นายประกอบ ตันติยาพงศ์)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

www.cgd.go.th

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์ฎีกา

คดีแพ่งและอุทธรณ์คดีปกครอง

๑. หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์ฎีกาคดีแพ่งในศาลยุติธรรม

๑.๑ คดีแพ่งที่มีจำนวนทุนทรัพย์ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และศาลพิพากษาให้ส่วนราชการเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือพิพากษาให้ส่วนราชการชนะคดี ไม่เต็มตามฟ้อง กรณีจะอุทธรณ์ฎีกา หรือไม่ ให้อยู่ในดุลพินิจของส่วนราชการเจ้าของคดีและพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมาย โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา ทั้งนี้โดยให้คำนึงถึงความเป็นธรรมและประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ

ในกรณีที่ส่วนราชการเจ้าของคดีและพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายมีความเห็นไม่ตรงกัน ให้พิจารณาว่า การอุทธรณ์ฎีกา จะเป็นประโยชน์กับทางราชการและผลของคำพิพากษาจะใช้เป็นบรรทัดฐาน ให้ดำเนินการอุทธรณ์ฎีกาต่อไป โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา

๑.๒ คดีแพ่งที่มีจำนวนทุนทรัพย์ในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาเกินกว่า ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และศาลพิพากษาให้ส่วนราชการเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือพิพากษาให้ส่วนราชการชนะคดี ไม่เต็มตามฟ้อง หากส่วนราชการเจ้าของคดีและพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายเห็นควรอุทธรณ์ฎีกา ให้ส่วนราชการดำเนินการอุทธรณ์ฎีกา โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา

ในกรณีที่ส่วนราชการเจ้าของคดีและพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายมีความเห็นไม่ตรงกัน ให้พิจารณาว่า การอุทธรณ์ฎีกา จะเป็นประโยชน์กับทางราชการและผลของคำพิพากษาจะใช้เป็นบรรทัดฐาน ให้ดำเนินการอุทธรณ์ฎีกาต่อไป โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา

ในกรณีที่ส่วนราชการเจ้าของคดีและพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายเห็นตรงกันว่าคดีไม่ควรอุทธรณ์ฎีกา ให้ดำเนินการอุทธรณ์ฎีกา ไปก่อน เนื่องจากเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์สูง แล้วจึงส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณาโดยเร็วโดยให้ส่งเอกสารและแจ้งข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ดังนี้

๑.๒.๑ สำเนาคำฟ้อง คำให้การ ประเด็นที่อุทธรณ์ฎีกา

๑.๒.๒ สำเนาคำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี

๑.๒.๓ ความเห็นของส่วนราชการเจ้าของคดี

๑.๒.๔ ความเห็นของพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมาย

๒. หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการอุทธรณ์คดีปกครองในศาลปกครอง

๒.๑ คดีปกครองที่มีคำขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เว้นแต่คดีปกครองที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตาม ข้อ ๒.๓) และศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ส่วนราชการเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือให้ส่วนราชการชนะคดีไม่เต็มตามฟ้อง ไม่ว่าจะมีส่วนงานอัยการเป็นผู้ว่าคดีหรือไม่ก็ตาม กรณีจะอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดหรือไม่ ให้อยู่ในดุลพินิจของส่วนราชการเจ้าของคดี โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา ทั้งนี้โดยให้คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

๒.๒ คดีปกครองที่มีคำขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินเกินกว่า ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เว้นแต่คดีปกครองที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตาม ข้อ ๒.๓) และศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ส่วนราชการเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือให้ส่วนราชการชนะคดีไม่เต็มตามฟ้อง ไม่ว่าจะมีส่วนงานอัยการเป็นผู้ว่าคดีหรือไม่ก็ตาม หากส่วนราชการเจ้าของคดีเห็นควรอุทธรณ์ ให้ส่วนราชการเจ้าของคดีอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา ทั้งนี้โดยให้คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

ในกรณีที่ส่วนราชการเจ้าของคดีเห็นว่าคดีไม่ควรอุทธรณ์ ให้ดำเนินการอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดไปก่อน เนื่องจากเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์สูง แล้วจึงส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา โดยเร็วโดยให้ส่งเอกสารและแจ้งข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ดังนี้

๒.๒.๑ สำเนาคำฟ้อง คำให้การแก้คำฟ้อง ประเด็นที่อุทธรณ์

๒.๒.๒ สำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลปกครองชั้นต้น

๒.๒.๓ ความเห็นของส่วนราชการเจ้าของคดี

๒.๒.๔ ความเห็นของพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมาย (หากมีพนักงานอัยการเป็นผู้ว่าคดี)

๒.๓ คดีปกครองเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และเป็นไปตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งกระทรวงการคลังมอบให้เป็นดุลพินิจของส่วนราชการในการวินิจฉัยสั่งการ หากมีการดำเนินคดีในศาลปกครอง กรณีจะอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดหรือไม่ ให้อยู่ในดุลพินิจของส่วนราชการเจ้าของคดี โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา

สำหรับคดีปกครองเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดที่ส่วนราชการมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง หากศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ส่วนราชการเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือให้ส่วนราชการชนะคดีไม่เต็มตามฟ้อง ให้ส่วนราชการเจ้าของคดีอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดไปก่อนแล้วจึงแจ้งเรื่องให้กระทรวงการคลังทราบต่อไป

๒.๔ คดีปกครองที่ไม่มีคำขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สิน เช่น คดีที่เกี่ยวกับสถานะของบุคคล เป็นต้น กรณีจะอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดหรือไม่เป็นอำนาจของส่วนราชการเจ้าของคดีโดยไม่ต้องส่งให้กระทรวงการคลังพิจารณา

ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๓๓๖

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑๙ กันยายน ๒๕๔๙

เรื่อง การส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว. ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐
๒. หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๔/ว. ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๖

ตามหนังสือที่อ้างถึงกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดและการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด โดยกำหนดให้ส่งเป็นสำเนาเอกสารที่เจ้าหน้าที่รับรองสำเนาถูกต้อง พร้อมขอความร่วมมือจัดส่งแผ่นบันทึกข้อมูล (Diskette) รายงานผลการสอบสวนสำหรับหน่วยงานที่ทำการบันทึกลงในแผ่นบันทึกข้อมูลดังกล่าว นั้น

กรมบัญชีกลางโดยได้รับมอบหมายจากกระทรวงการคลังให้เป็นผู้ตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วขอเรียนว่า จากการตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของหน่วยงานต่าง ๆ ปรากฏว่าสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดส่วนใหญ่ มีเอกสารประกอบการพิจารณาเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางเรื่องเป็นเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการพิจารณา บางเรื่องเป็นการส่งเอกสารซ้ำซ้อนหรือเป็นเอกสารภายในที่ไม่เกี่ยวข้องกับสำนวนการสอบละเมิดแต่อย่างใด หรือบางเรื่องมีเอกสารไม่มากแต่ก็จัดส่งไม่ครบถ้วน ซึ่งเอกสารดังกล่าวก่อให้เกิดภาระด้านค่าใช้จ่ายในการส่งเอกสารแก่หน่วยงานนั้น และกรมบัญชีกลางในฐานะผู้ตรวจสอบสำนวนและเก็บรักษาเอกสารประกอบกับปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน ดังนั้น

เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระดังกล่าวและลดการใช้ทรัพยากร ขณะเดียวกันเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า อีกทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน จึงขอยกเลิกหนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค ๐๔๐๖.๔/ว. ๒๔๕ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งสำนวนสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด โดยขอให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑. ตรวจสอบเอกสารประกอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดให้ครบถ้วน เช่น คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด หนังสือมอบอำนาจการวินิจฉัยสั่งการของผู้แต่งตั้ง คำให้การของผู้ต้องรับผิดและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บังคับบัญชาตามสายงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ดังนี้

๑.๑ กรณีทุจริตทางการเงิน เช่น กฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ฎีกาเบิกจ่ายเงิน เช็คสั่งจ่ายเงิน หรือเอกสารอื่นอันแสดงให้เห็นว่ามีการทุจริต เป็นต้น

๑.๒ กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ เช่น กฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องรายงานการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง และเอกสารคำนวณราคากลาง เป็นต้น

๑.๓ กรณียานพาหนะเกิดอุบัติเหตุ เช่น ผลการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ผลการดำเนินคดี ผลการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในร่างกายของผู้ขับขี่ และภาพถ่ายหรือแผนที่ที่เกิดเหตุ เป็นต้น

๑.๔ กรณีทรัพย์สินสูญหาย เช่น ภาพถ่ายสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สิน แผนผังบริเวณอาคารหรือสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สิน หลักฐานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและแผนที่แสดงช่องทางที่คนร้ายเข้ามาโจรกรรม (กรณีทรัพย์สินสูญหายจากการโจรกรรม) เป็นต้น

๑.๕ กรณีอาคารสถานที่ราชการถูกเพลิงไหม้ เช่น มาตรการในการป้องกันเพลิงไหม้ของหน่วยงาน ระเบียบหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาสถานที่ราชการ การจัดเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ ผลการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ตลอดจนความเห็นของกองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น

๒. Scan เอกสารประกอบการพิจารณา และทำการบันทึกเป็น PDF ไฟล์ (.pdf) โดยหากเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเงินหรือคำให้การของผู้เกี่ยวข้องหรือต้องรับผิดชอบ จะต้อง Scan ส่วนที่ปรากฏลายมือชื่อของผู้เกี่ยวข้องหรือต้องรับผิดชอบด้วย

๓. ทำการบันทึกเอกสารที่จัดทำขึ้น เช่น รายงานผลการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด ด้วยโปรแกรม Microsoft Word (.doc)

๔. ทำการบันทึกข้อมูลตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ลงแผ่น CD-ROM แล้วจัดส่งพร้อมรายงานผลการสอบสวนที่ส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ โดยไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารให้กรมบัญชีกลางอีก

ทั้งนี้ หากหน่วยงานใดยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการดังกล่าว
จะจัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเป็นเอกสารไปพलग่อนก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดถือปฏิบัติตาม
แนวทางข้างต้นต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

มนัส แจ่มเวหา

(นายมนัส แจ่มเวหา)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มตรวจสอบวินิจัยงานละเมิดและแพ่ง ๑

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๓๑๓๕

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ ว. ๑

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๘ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่มีผลมาจากการตรวจสอบของสำนักงาน
การตรวจเงินแผ่นดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ
และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. ๒๕๓๙

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐส่งสำนวน
การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการแล้วให้กระทรวงการคลัง
ตรวจสอบ นั้น

กระทรวงการคลังขอเรียนว่า จากการตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริง
ความรับผิดทางละเมิดที่มีผลมาจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่ามีหลายกรณี
ที่ไม่มีผู้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย เช่น กรณีไม่มีพัสตู่ให้ตรวจสอบแต่พบพัสตู่ในภายหลัง
หรือไม่มีเอกสารทางการเงินแสดงต่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในขณะรับการตรวจ
แต่พบเอกสารในภายหลัง หรือกรณีสามารถชี้แจงได้ว่าได้ดำเนินการไปโดยชอบแล้วตามระเบียบ
หลักเกณฑ์ หรือหนังสือสั่งการในเรื่องนั้นแล้ว เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวยังไม่ถือว่า
เกิดความเสียหายขึ้นกับหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากหน่วยรับตรวจสามารถชี้แจงข้อเท็จจริง
โดยการส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานต่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ ดังนั้น เพื่อมิให้
ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสอบสวนแก่หน่วยงานของรัฐ จึงเห็นควร
ให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับการทักท้วงจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พิจารณาและ
ตรวจสอบเอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องและหากเห็นว่าสามารถชี้แจงต่อสำนักงาน
การตรวจเงินแผ่นดินได้ ให้ดำเนินการชี้แจงไปก่อนที่จะดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบ
ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติ

เกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ เมื่อได้ชี้แจงแล้ว หากสำนักงาน
การตรวจเงินแผ่นดินยังคงยืนยันให้หน่วยรับตรวจดำเนินการประการใด ก็ให้หน่วยรับตรวจ
ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อุทิศ ธรรมวาทีน

(นายอุทิศ ธรรมวาทีน)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

www.cgd.go.th

ที่ กค ๐๔๓๐.๗/ว. ๒๕๖

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอชักซ้อมความเข้าใจหลักเกณฑ์ในการเบิกจ่ายเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ. ๕,๑๐๐ บาท)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ อธิการบดี

อ้างถึง หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๙.๔/ว ๓๗๙ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๘

ตามที่มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ นว กำหนดให้ผู้ได้รับหรือมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ผู้ได้รับหรือมีสิทธิได้รับบำนาญปกติ บำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพ บำนาญพิเศษหรือบำนาญตกทอด ในฐานะทายาทหรือผู้อุปการะหรือผู้อยู่ในอุปการะเมื่อรวมกับ ช.ค.บ. แล้ว ต่ำกว่าเดือนละห้าพันหนึ่งร้อยบาทมีสิทธิได้รับ ช.ค.บ. เพิ่มอีกในอัตราเดือนละเท่ากับส่วนต่างของจำนวนเงินห้าพันหนึ่งร้อยบาทหักด้วยจำนวนเบี้ยหวัดหรือบำนาญ และ ช.ค.บ. ที่ได้รับหรือมีสิทธิได้รับ นั้น

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า เนื่องจากปัจจุบันส่วนราชการบางแห่งยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ. ๕,๑๐๐ บาท) ตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้การเบิกจ่ายเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ. ๕,๑๐๐ บาท) เป็นไปด้วยความถูกต้อง กรมบัญชีกลางจึงขอชักซ้อมความเข้าใจหลักเกณฑ์ในการเบิกจ่ายเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ. ๕,๑๐๐ บาท) เพื่อให้ส่วนราชการได้ถือปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

๑. ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญรายได้ได้รับหรือมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดหรือบำนาญรวมกับ ช.ค.บ. แล้ว ไม่ถึงเดือนละ ๕,๑๐๐ บาท ให้ปรับ ช.ค.บ. เพิ่มอีกในอัตราเดือนละเท่ากับส่วนต่างของจำนวน ๕,๑๐๐ บาท หักด้วยจำนวนเบี้ยหวัดหรือบำนาญและ ช.ค.บ. ที่ได้รับหรือมีสิทธิได้รับ

๒. กรณีผู้รับบำนาญรายใดได้รับหรือมีสิทธิได้รับบำนาญหลายประเภท การพิจารณาปรับเพิ่ม ช.ค.บ. ตามมาตรา ๔ นว แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ให้นำบำนาญทุกประเภทที่ได้รับหรือมีสิทธิได้รับและ ช.ค.บ. มารวมกัน เมื่อรวมกันแล้ว หากไม่ถึงเดือนละ ๕,๑๐๐ บาท ให้ปรับ ช.ค.บ. เพิ่มเท่ากับ ๕,๑๐๐ บาท หักด้วยจำนวนเบี้ยหวัดหรือบำนาญ และ ช.ค.บ. ที่ได้รับหรือมีสิทธิได้รับ เช่น

๒.๑ ผู้รับบำนาญรายหนึ่งได้รับบำนาญพิเศษในฐานะทายาท เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท และได้รับบำนาญปกติและ ช.ค.บ. เดือนละ ๒,๐๐๐ บาท ก็ให้นำบำนาญพิเศษในฐานะทายาท จำนวน ๑,๐๐๐ บาท รวมกับบำนาญปกติและ ช.ค.บ. จำนวน ๒,๐๐๐ บาท ก่อนโดยเมื่อรวมกันแล้วเป็นจำนวน ๓,๐๐๐ บาท ซึ่งยังไม่ถึงเดือนละ ๕,๑๐๐ บาท ก็จะได้รับ ช.ค.บ. ตามมาตรา ๔ นว อีกจำนวน ๒,๑๐๐ บาท

๒.๒ กรณีมีผู้รับบำนาญพิเศษในฐานะทายาทหลายคน โดยแต่ละคนได้รับบำนาญพิเศษไม่ถึงเดือนละ ๕,๑๐๐ บาท ให้ปรับเพิ่ม ช.ค.บ. ตามมาตรา ๔ นว ในอัตราเดือนละเท่ากับส่วนต่างของจำนวนเงิน ๕,๑๐๐ บาท หักด้วยจำนวนเบี้ยหวัดหรือบำนาญและ ช.ค.บ. ที่ได้รับหรือมีสิทธิได้รับ เช่น มีผู้รับบำนาญพิเศษ ๓ คน แต่ละคนได้รับบำนาญพิเศษในฐานะทายาทคนละ ๑,๐๐๐ บาท ให้ปรับเพิ่ม ช.ค.บ. ตามมาตรา ๔ นว อีกคนละ ๔,๑๐๐ บาท ทั้ง ๓ คน

๒.๓ ผู้รับบำนาญรายหนึ่งได้รับบำนาญพิเศษในฐานะทายาท เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท และได้รับบำนาญปกติและ ช.ค.บ. เดือนละ ๖,๐๐๐ บาท เมื่อนำบำนาญพิเศษในฐานะทายาท จำนวน ๑,๐๐๐ บาท รวมกับบำนาญปกติและ ช.ค.บ. จำนวน ๖,๐๐๐ บาท แล้วได้รับเกินเดือนละ ๕,๑๐๐ บาท ผู้รับบำนาญรายนี้จึงไม่มีสิทธิได้รับ ช.ค.บ. ตามมาตรา ๔ นว แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

มนัส แจ่มเวหา

(นายมนัส แจ่มเวหา)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักบริหารการจ่ายเงินเดือน ค่าจ้าง บำเหน็จบำนาญ

กลุ่มกฎหมายและระเบียบด้านเงินเดือน ค่าจ้าง บำเหน็จบำนาญ

โทร. ๐ ๒๒๗๓ ๙๖๐๗

ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๕๖

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑๒ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบตามประเภทสำนวนการสอบสวน
เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ
อธิการบดี และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบ
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อ้างถึง ๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๐
๓. หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๓๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แนวทางการสอบสวนตามประเภทสำนวน (ส.๑-ส.๕)
๒. แบบบันทึกการสอบสวน (สล.๑)
๓. แบบรายงานผลการสอบสวน (สล.๒)

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ
ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๔ วรรคสอง กำหนดว่า “กระทรวง
การคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึกและการรายงานผล เพื่อเป็น
แนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้” ซึ่งกระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับ
ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดหัวข้อการสอบสวนและแบบบันทึก
การสอบสวนให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับหัวข้อ
การสอบสวนและบันทึกการสอบสวนตามหนังสือกระทรวงการคลังดังกล่าวข้างต้น ได้ใช้มา
เป็นระยะเวลานานพอสมควรแล้ว ประกอบกับจากการตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริง
ความรับผิดชอบทางละเมิดของกระทรวงการคลังในช่วงเวลาที่ผ่านมาพบว่า หน่วยงานของรัฐ
บางแห่งได้ดำเนินการสอบสวนและสรุปรายงานผลการสอบสวนโดยมีข้อมูลรายละเอียด
และเอกสารพยานหลักฐานยังไม่ครบถ้วนเพียงพอที่จะประกอบการตรวจสอบข้อเท็จจริง

และพิจารณาให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะต้องรับผิดชอบละเมิด รวมทั้งบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุละเมิด ทำให้กระทรวงการคลังต้องขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการแสวงหาพยานเอกสารหลักฐานและสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และในบางกรณีศาลปกครองมีคำสั่งให้ยกเลิกเพิกถอนคำสั่งของหน่วยงานของรัฐที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทน เนื่องจากมิได้ให้อีกาสแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอ และเป็นธรรม ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความรวดเร็ว รอบคอบ และมีแนวทางเดียวกัน จึงให้ยกเลิกหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว. ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐ และกำหนดแนวทางปฏิบัติใหม่ ดังนี้

๑. แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ โดยแยกตามประเภทการทำความเสียหาย เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปด้วยความละเอียด รอบคอบและครบถ้วนทุกประเด็นให้จัดประเภทสำนวนการสอบสวนเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

๑.๑	ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน	(ส.๑)
๑.๒	ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ	(ส.๒)
๑.๓	คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย	(ส.๓)
๑.๔	อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้	(ส.๔)
๑.๕	อุบัติเหตุ	(ส.๕)

๒. แบบบันทึกการสอบสวน (สส.๑) กำหนดให้มีการแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกสอบสวนทราบ ก่อนดำเนินการสอบสวน รวมทั้งกำหนดสาระสำคัญที่จำเป็น เนื่องจากอาจต้องใช้เอกสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีชั้นศาล

๓. แบบรายงานผลการสอบสวน (สส.๒) กำหนดสาระสำคัญที่จำเป็นเพื่อให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบใช้เป็นแนวทางการรายงานผลการพิจารณา และเสนอความเห็นต่อหน่วยงานของรัฐ และให้หน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งใช้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ต่อไป

สำหรับการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ขอให้ดำเนินการตามนัยหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๓๓๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ (หนังสือที่อ้างถึง ๓) โดยให้ Scan เอกสารประกอบการพิจารณา และทำการบันทึกเป็น PDF ไฟล์ (.pdf) และบันทึกเอกสารที่จัดทำขึ้นใหม่ด้วยโปรแกรม Microsoft Word (.doc) รวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวลงแผ่น CD-ROM แล้วจัดส่งพร้อมรายงานผลการสอบสวนที่ส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบโดยไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารให้

กระทรวงการคลังอีก ทั้งนี้ หากหน่วยงานใดยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการดังกล่าว
จะจัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเป็นเอกสารไปพลาทก่อนก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ
ต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

อุทิศ ธรรมวาทีน

(นายอุทิศ ธรรมวาทีน)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มวิเคราะห์และประเมินผลคดีปกครอง

โทร. ๐ ๒๒๔๘ ๖๘๒๗

<http://www.cgd.go.th>

แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ตามประเภทสำนวนการสอบสวน

๑. ประเภทสำนวนการสอบสวน จัดเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

๑) ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน	(ส.๑)
๒) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ	(ส.๒)
๓) คนร้ายกระทำความผิดหรือทรัพย์สินสูญหาย	(ส.๓)
๔) อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้	(ส.๔)
๕) อุบัติเหตุ	(ส.๕)

โดยมีแนวทางการสอบสวนตามหัวข้อการสอบสวนแต่ละประเภทที่กำหนด
ในแบบ ส.๑-๕

๒. แบบบันทึกการสอบสวน (สส.๑)

ให้ใช้แบบบันทึกการสอบสวน (สส.๑) สำหรับบันทึกการให้ถ้อยคำของเจ้าหน้าที่
หรือผู้เกี่ยวข้อง โดยก่อนดำเนินการสอบสวน คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด
ทางละเมิดมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิให้บุคคลผู้จะให้ถ้อยคำทราบดังนี้

๑) ผู้ให้ถ้อยคำมีสิทธิชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอ
และเป็นธรรม

๒) คำถามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะถามต่อไปนี้
ผู้ให้ถ้อยคำจะตอบหรือไม่ตอบก็ได้ ถ้าคำถามใดไม่ตอบ ขอให้เหตุผลสั้นๆ เพื่อคณะกรรมการ
สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะได้บันทึกไว้ รวมทั้งการให้ถ้อยคำตามบันทึก
การสอบสวนฉบับนี้อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

๓) คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีได้ทำหรือจัดให้ทำการใดๆ
ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ผู้ให้ถ้อยคำให้ถ้อยคำอย่างใดๆ

สำหรับคำถามอื่นๆ ให้ใช้แนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภทสำนวน
การสอบสวน (ส.๑-๕) หรือคำถามอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด
ทางละเมิดจะเห็นสมควร และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตาม
ความเหมาะสม

๓. แบบรายงานผลการสอบสวน (สส.๒)

เมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการสอบสวนตามแนวทางที่กำหนดในแบบรายงานผลการสอบสวน (สส.๒) โดยควรมีข้อมูลรายละเอียดการสอบสวนสอดคล้องกับแนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภทสำนวนการสอบสวน (ส.๑-๕) หรือข้อเท็จจริงหรือข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะเห็นสมควร และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

๑. ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

- ๑) วัน เวลาที่เกิดการทุจริต
- ๒) ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของผู้กระทำทุจริตในการปฏิบัติราชการโดยปกติ
- ๓) การกระทำ และพฤติการณ์การกระทำทุจริต
- ๔) ชื่อ ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ร่วมงานหรือที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้บังคับบัญชาตามสายงาน
- ๕) รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งผู้บังคับบัญชาว่าตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหรือทางปฏิบัติที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร เปรียบเทียบกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริง พร้อมแผนภูมิประกอบเปรียบเทียบระหว่างแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริง
- ๖) กฎหมายระเบียบข้อบังคับและคำสั่งเกี่ยวกับงานในหน้าที่นั้นๆ หรืองานที่ได้รับมอบหมายมีอย่างไร
- ๗) หลักและวิธีปฏิบัติโดยปกติของงานหรือกิจการนั้นเป็นอย่างไร
- ๘) หลักฐานและเอกสารที่ผู้ทุจริตได้กระทำ หรือหลักฐานที่ผู้ทุจริตจะต้องกระทำ แต่ได้ละเว้นไม่กระทำ
- ๙) รายการและจำนวนเงินที่ทุจริต หรือขาดหายไป
- ๑๐) เอกสารแจ้งความร้องทุกข์ สำเนาสำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และความเห็น (ถ้ามี) ตลอดจนผลการฟ้องคดี
- ๑๑) กรณีมีการระบุว่า ลายมือชื่อปลอม ได้มีการส่งหลักฐานให้ผู้ชำนาญของกองพิสูจน์หลักฐานตรวจสอบหรือไม่ (ถ้ามี) ขอรายงานผลการพิสูจน์ดังกล่าว
- ๑๒) การเรียกร้องหรือฟ้องคดีกับธนาคารผู้จ่ายเงิน (ถ้ามี)
- ๑๓) ในกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับเช็ค ขอสำเนาเช็ค สำเนาใบเสร็จรับเงิน เอกสารประกอบการส่งจ่าย ผู้มีอำนาจส่งจ่าย หลักฐานการได้รับชำระหนี้และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๑๔) พฤติการณ์และกรณีแวดล้อมอื่นๆ เช่น ผู้ทุจริตเป็นคนชอบเล่นการพนัน ใช้เงินเกินฐานะ ภาวะแห่งจิตใจ ฯลฯ
- ๑๕) สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือเหตุที่ทำให้ทราบว่ามี การกระทำทุจริต (ถ้ามี)

๑๖) ความเห็นและผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และผลการดำเนินคดีอาญา (ถ้ามี)

๑๗) กรณีมีการกระทำทุจริตเกิดขึ้นหลายกรณี ให้แยกการสอบสวนเป็นรายกรณี พร้อมความเห็นว่าคุณกระทำทุจริตและผู้บังคับบัญชา จะต้องรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร และเป็นจำนวนเงินเท่าใด

๑๘) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบ อาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๑๙) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องและหรือมีการโยกย้าย ให้ระบุรายละเอียดช่วงเวลาที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบ และจำนวนความเสียหายซึ่งเกิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าวพร้อมแผนภูมิประกอบ

๒๐) ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ

.....

๒. ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

- ๑) กฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง
- ๒) สำเนารายงานความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเหตุที่ทำให้ทราบว่าการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ถ้ามี)
- ๓) ความเห็นและหรือผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และผลการดำเนินคดีอาญา (ถ้ามี)
- ๔) กรณีกำหนดราคากลางสูงกว่าราคาค่าก่อสร้าง
  - ก. รายละเอียดแสดงวิธีคำนวณหาค่าแพ็คเกจแอร์ (ถ้ามี)
  - ข. แหล่งที่มาของราคาวัสดุที่ใช้กำหนดเป็นราคากลาง
  - ค. ราคาวัสดุแยกเป็นประเภท ชนิด พร้อมราคา
- ๕) กรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุ
  - ก. ขั้นตอนดำเนินการก่อนมีการประกาศสอบราคา ประมวลราคาจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ หรือก่อนมีการตกลงราคา แล้วแต่กรณี
  - ข. ประกาศสอบราคา ประมวลราคา ฯลฯ
  - ค. รายชื่อคณะกรรมการที่แต่งตั้งตามระเบียบทุกคน
  - ง. รายละเอียดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งผู้บังคับบัญชาระบุชื่อ และตำแหน่งว่าตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และหรือทางปฏิบัติที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร เปรียบเทียบกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริงพร้อมแผนภูมิประกอบเปรียบเทียบระหว่างทางปฏิบัติที่ถูกต้องกับการกระทำที่เกิดขึ้นจริง
  - จ. รายงานผลการปฏิบัติงานและความเห็นของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะ
  - ฉ. หากมีการยกเลิกการสอบราคา ประมวลราคาฯ ขอเหตุผลพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
  - ช. ความเห็นของผู้สั่งซื้อ/สั่งจ้าง
- ๖) จำนวนเงินที่ถือว่าทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

๗) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๘) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องและหรือมีการโยกย้าย ให้ระบุรายละเอียดช่วงเวลาที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบ และจำนวนความเสียหายซึ่งเกิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าวพร้อมแผนภูมิประกอบ

๙) ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ

.....

๓. คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

๑) ข้อเท็จจริงทั่วไป และรายละเอียดของทรัพย์สินที่หาย

ก. วัน เวลาที่เกิดเหตุ

ข. เป็นทรัพย์สินใด ตั้งหรือเก็บรักษา ณ ที่ใด บริเวณที่ตั้งทรัพย์สินหรือสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สิน มีทรัพย์สินที่ไม่ได้ถูกลักไปอยู่ด้วยหรือไม่ ถ้ามี อะไรบ้าง (อธิบายโดยละเอียด หรือแยกเป็นรายการ)

ค. รายการและมูลค่าของทรัพย์สินที่หายทั้งก่อนและหลังคำนวณค่าเสื่อมราคา

๒) อาคารและสถานที่ที่เก็บทรัพย์สิน

ก. ลักษณะของอาคาร ทางเข้า ทางออก ร่องรอยที่คนร้ายเข้าและออก มีรั้วรอบขอบชิดหรือไม่ อย่างไร แผนผังบริเวณอาคารหรือสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่สูญหาย

ข. พฤติการณ์ที่คนร้ายเข้าไปในอาคาร และทำการลักทรัพย์สินอย่างไร (ถ้าไม่มีหลักฐานแน่นอนก็ควรสันนิษฐาน)

ค. สถานที่เก็บทรัพย์สิน เป็นอะไร เช่น ตู้เหล็ก ตู้ไม้ ฯลฯ และมีลักษณะอย่างไร มีลิ้นชัก หรือมีช่องอื่นเก็บรวมอยู่ด้วยหรือไม่ ถ้ามี มีอะไรบ้าง ความมั่นคงแข็งแรงของที่เก็บทรัพย์สิน เช่น เป็นตู้เหล็ก มีกุญแจ ฯลฯ และตั้งอยู่ในบริเวณส่วนใดของอาคาร

ง. มีช่องอื่นที่ไม่หายเก็บรวมอยู่ในที่เก็บทรัพย์สินหรือไม่

จ. กุญแจอาคาร กุญแจสถานที่เก็บทรัพย์สิน เก็บรักษาไว้ที่ใด ผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบหรือเก็บรักษาและสูญหายหรือเสียหายไปในขณะเกิดเหตุหรือไม่

๓) ระเบียบ คำสั่ง และมาตรการในการป้องกันรักษาทรัพย์สิน

ก. ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่เกี่ยวกับการป้องกันดูแลรักษาทรัพย์สินกำหนดไว้อย่างไร

ข. มีการจัดเวรยามหรือไม่ ถ้ามี จัดเวรยามไว้อย่างไร

ค. ใครมีหน้าที่อยู่เวรยามและตรวจเวรในระหว่างทรัพย์สินหาย หรือสันนิษฐานว่าเป็นผู้มีหน้าที่เวรยามในระหว่างทรัพย์สินหาย ให้ระบุชื่อตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของเวรยามเหล่านั้น

ง. เจ้าหน้าที่เวรยามและผู้ตรวจเวรได้ปฏิบัติอย่างไร หรือละเลยต่อหน้าที่อย่างไร

จ. นอกจากเวรยามแล้ว ยังมีมาตรการอื่นที่ใช้สำหรับป้องกันอันตรายของทรัพย์สินด้วยหรือไม่

ฉ. บันทึกการตรวจเวรยามในช่วงเวลาที่เกิดเหตุ

๔) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๕) กรณีช่วงระยะเวลาที่เกิดความเสียหายมีผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องหลายคน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องและหรือมีการโยกย้าย ให้ระบุรายละเอียดช่วงเวลาที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบ และจำนวนความเสียหายซึ่งเกิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าวพร้อมแผนภูมิประกอบ

๖) ข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ

.....

๔. อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

๑) ข้อเท็จจริงทั่วไป

ก. วัน เวลาที่เกิดเพลิงไหม้

ข. ตัวอาคารที่เกิดเพลิงไหม้ และลักษณะของอาคาร เช่น คอนกรีตเสริมเหล็ก ฯลฯ

ค. มูลค่าและรายการทรัพย์สินที่ถูกเพลิงไหม้แยกจากตัวอาคารที่ต้องซ่อมแซม

๒) การตรวจสอบสาเหตุ

ก. วัตถุพยานและร่องรอยที่เหลือจากเพลิงไหม้เพื่อนำมาสันนิษฐานว่าเกิดจากสาเหตุใด (ถ้าเป็นเพลิงไหม้จากที่อื่นที่เห็นชัดแจ้งแล้วลูกกลามมาอาจจะไม่ต้องสอบปัญหานี้ก็ได้)

ข. ประจักษ์พยานที่เห็นเหตุการณ์เพลิงไหม้ก่อนจะมีลักษณะรุนแรง (ถ้ามี) ที่จะชี้แจงว่าต้นเพลิงอยู่ตำแหน่งใด

๓) มาตรการในการป้องกันเพลิง

ก. มีการจัดเจ้าหน้าที่เวรรักษาการและดูแลสถานที่หรือไม่ อย่างไร

ข. ระเบียบหรือคำสั่งที่เกี่ยวกับการจัดเจ้าหน้าที่รักษาการดังกล่าวใครเป็นผู้วางระเบียบหรือออกคำสั่ง

ค. ได้มีการปฏิบัติหน้าที่เวรรักษาการอย่างไร หรือไม่ ในระหว่างเวลาเกิดเพลิงไหม้

๔) บุคคลที่เกี่ยวข้องที่เข้าทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำหรืออยู่อาศัยในอาคารหลังนั้น สอบพฤติการณ์รายละเอียดในการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ หรืออยู่ในอาคารหลังนั้นครั้งสุดท้ายก่อนเพลิงไหม้

๕) การร้องทุกข์ และการสอบสวนของพนักงานสอบสวน และความเห็นของเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือวิทยาการ ตลอดจนความเห็นของพนักงานอัยการ

๖) ข้อสันนิษฐานหรือข้อพิสูจน์สาเหตุที่เกิดเพลิงไหม้ อาจเป็นกรณีต่อไปนี้

ก. ไฟฟ้าลัด มีผู้ใดกระทำโดยประมาทหรือไม่อย่างไร

ข. เป็นการลอบวางเพลิงหรือไม่ รู้ตัวและจับตัวผู้ต้องหาได้แล้วหรือไม่

ค. สาเหตุเกิดจากความประมาทของบุคคลหรือไม่ เช่น ทิ้งก้นบุหรี่ในที่ติดไฟง่าย ติดหลอดไฟฟ้าไว้ในที่อับและมีวัตถุที่ติดไฟได้ง่าย

ง. เหตุุนอกเหนือการควบคุม เช่น พายุพัดแรง เสาไฟฟ้าโค่นลงมาทำให้สายไฟเกิดลัดวงจร และสายไฟอยู่ใกล้อาคาร ฯลฯ

๗) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการใดอันเป็นการล่อลวง ขู่เข็ญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๘) ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ

๕. อุบัติเหตุ

หัวข้อการสอบสวนโดยสังเขป

๑) ข้อเท็จจริงทั่วไป

- ก. วัน เวลาที่เกิดเหตุ
- ข. ชื่อ ยี่ห้อ และเลขทะเบียนรถ
- ค. ชื่อผู้ขับ และฐานะตำแหน่ง
- ง. ชื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ควบคุมดูแลรถตลอดจนอำนาจหน้าที่
- จ. รายการและมูลค่าของทรัพย์สินที่สูญหาย (ก่อนและหลังหักค่าเสื่อมราคา)
- ฉ. มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่

๒) การตรวจสอบสาเหตุที่เกิดขึ้น

- ก. ตรวจวัตถุพยาน เช่น ค้นชัก ค้นส่ง พวงมาลัย เครื่องยนต์ ฯลฯ
- ข. ร่องรอยล้อและเบรก ขอบภาพถ่ายสี่ประกอบ (ถ้ามี)
- ค. รถคู่กรณีมีหรือไม่ ถ้ามีจะต้องสอบถามข้อ (๑) - (๒) ก. - ข. ด้วย
- ง. อัตราวิ่งของรถขณะเกิดเหตุ และก่อนหน้านั้นตลอดจนพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น
- จ. สภาพของทางหรือพื้นถนน
- ฉ. สาเหตุภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น คนวิ่งตัดหน้า สัตว์วิ่งตัดหน้า ฯลฯ
- ช. ระยะห่างระหว่างรถคันหน้าและรถคันหลัง (ในกรณีเกิดเหตุชนท้าย)
- ซ. พฤติการณ์อื่นๆ

๓) สภาพของรถก่อนใช้

- ก. ตรวจสอบสภาพก่อนใช้อย่างไรหรือไม่
- ข. สภาพของรถเป็นอย่างไร เช่น เบรก พวงมาลัย ยาง และประวัติการบำรุงรักษา

๔) สภาพความเสียหายของรถหลังเกิดเหตุ

ก. ตรวจสอบสภาพความเสียหายของรถเปรียบเทียบกับอัตราวิ่งของรถว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เช่น ผู้ขับรถให้ถ้อยคำว่าขับด้วยความเร็ว ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง แต่สภาพของรถได้รับความเสียหายทั้งคัน หรือได้รับความเสียหายมากเกินไปกว่าที่ควรจะเป็น ฯลฯ ขอบภาพถ่ายประกอบ (ถ้ามี)

ข. กรณีมีรถคู่กรณี ต้องตรวจสอบสภาพความเสียหายของทั้งสองฝ่าย เช่น รถคันใดวิ่งด้านซ้ายรถคันใดวิ่งด้านขวา หรือวิ่งตามกันมาในทิศทางเดียวกัน ฯลฯ เกิดการเฉี่ยวชนกันอย่างไร ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถราชการและรถคู่กรณีสอดคล้องกับคำให้การของฝ่ายใดมากกว่ากันและฝ่ายใดน่าจะเป็นฝ่ายก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่ากัน หรือต่างฝ่ายต่างก่อให้เกิดความเสียหายไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ฯลฯ

๕) สภาพของพื้นถนนหรือทางเป็นอย่างไร เช่น สภาพความกว้างของถนนและไหล่ถนน และใช้วิ่งรถได้กี่ช่องทาง ขอภาพถ่ายสี่ประกอบ (ถ้ามี)

๖) เมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วมีการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนหรือไม่ ถ้าไม่มีการแจ้งความ ขอทราบว่าเพราะเหตุใด จึงไม่แจ้งความ

๗) ถ้ามีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต มีการร้องทุกข์และการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือไม่ พร้อมความเห็นของพนักงานอัยการ (ถ้ามี)

๘) ระเบียบข้อบังคับในการใช้รถมีอย่างไร

๙) นำรถไปใช้ในราชการหรือไม่ ถ้าไปใช้ในราชการ ขอหลักฐานแสดงการขอใช้รถที่ได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา

๑๐) ผู้ขับขีมีใบอนุญาตขับขีหรือไม่ หรือได้ขับรถมาแล้วนานเท่าใด

๑๑) สภาพแห่งจิตใจหรือสภาพแห่งร่างกายของผู้ขับเป็นอย่างไร เช่น ขับรถแล้วเป็นปกติ ขับรถในขณะที่มีเมสสุรา เคยเป็นโรคลมบ้าหมูหรือมีประวัติเป็นโรคหัวใจ หรือต้องขับรถติดต่อกันเป็นเวลานาน

๑๒) รายงานผลการตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในร่างกายของผู้ขับขี

๑๓) บุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้เสียหายฟ้องเรียกค่าเสียหายจากทางราชการหรือไม่ ผลคดีเป็นอย่างไร

๑๔) บันทึกการให้ปากคำของผู้เกี่ยวข้อง และโดยเฉพาะผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรืออาจจะต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสที่จะทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และเป็นธรรม และให้มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนด้วย โดยต้องมีได้กระทำการได้อันเป็นการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการอื่น

๑๕) ข้อมูลรายละเอียดอื่นๆ

.....

บันทึกการสอบสวน

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

ตามคำสั่ง.....(หน่วยงาน).....ที่...../.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง .....

สถานที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี เชื้อชาติ..... สัญชาติ.....

ศาสนา.....อาชีพ.....อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

แขวง.....เขต.....จังหวัด.....โทร.....

สถานที่ทำงาน.....

อยู่บ้านเลขที่.....แขวง.....

เขต.....จังหวัด.....โทร.....

บัตรประจำตัว.....เลขประจำตัวประชาชน.....

ออกให้โดย.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมดอายุวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจและสัตย์จริงดังนี้

๑. ....

๒. ....

๓. ....

๔. ....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า

ก. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดได้แจ้งให้ทราบว่า ข้าพเจ้ามีสิทธิชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม รวมทั้งการให้ถ้อยคำตามบันทึกการสอบสวนฉบับนี้อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

ข. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดมิได้ทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ

ค. ข้าพเจ้าได้อ่านบันทึกการสอบสวนฉบับนี้โดยตลอดแล้ว ขอรับรองว่าถูกต้องตรงตามที่ให้ถ้อยคำไว้ จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้ถ้อยคำ
(.....)

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้พิมพ์/ผู้บันทึก
(.....)

รายงานผลการสอบสวน

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
ตามคำสั่ง..... (หน่วยงาน).....ที่...../.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑ ประเภทสำนวน .....

๒ เรื่อง.....

๓ ส่วนราชการ.....

๔ วันเวลาเกิดเหตุ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา ..... น.

๕ สถานที่เกิดเหตุ.....

๖ สารสำคัญในข้อเท็จจริงบางประการ

๑) ผู้กระทำความเสียหายและผู้เกี่ยวข้อง

๑.๑ นาย.....(ผู้ก่อเหตุ)

๑.๒ นาย.....(ผู้บังคับบัญชา/เกี่ยวข้อง)

๒) ความเสียหาย .....บาท (ตาย.....คน บาดเจ็บ.....คน)

๓) ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๔) ความเห็นพนักงานสอบสวน รับแจ้งไว้เป็นหลักฐาน/เพื่อดำเนินการต่อไป/
ส่ง ปปช .....

๕) คำสั่งพนักงานอัยการ สั่งฟ้อง/งดการสอบสวน.....

๖) คำพิพากษา ให้กรม...../นาย .....

รับผิดชอบใช้เงินจำนวน .....บาท/ยกฟ้อง

๗ ข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

.....
.....
.....
.....

๘ ตามผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริง

๑.๑ ความเป็นมา/ผู้ตรวจสอบ/ร้องเรียน .....

๑.๒ จากการตรวจสอบพบข้อเท็จจริง (ขั้นตอนที่กระทำผิด) ว่า.....

๑.๓ ขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้อง .....

๒. ผู้เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำสรุปได้ดังนี้

๒.๑ นาย.....ตำแหน่ง.....(ผู้ก่อเหตุ)
ให้ถ้อยคำว่า.....

๒.๒ นาย.....ตำแหน่ง.....(ผู้บังคับบัญชา/เกี่ยวข้อง)
ให้ถ้อยคำว่า.....

๒.๓ นาย.....ตำแหน่ง.....(พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์)
ให้ถ้อยคำว่า.....

๒.๔ นาย.....ตำแหน่ง.....(พยานแวดล้อมอื่น
ที่เห็นว่าสำคัญและมีผลต่อการพิจารณา) ให้ถ้อยคำว่า.....

๓. พยานหลักฐานสำคัญ (ถ้ามี)

๓.๑ เอกสาร ได้แก่.....

๓.๒ หลักฐานอื่นๆ ได้แก่.....

๔. ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา

๔.๑ กฎหมาย/ระเบียบ/คำสั่ง ที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๑ พระราชบัญญัติ ..... มาตรา.....บัญญัติว่า

“.....”

๔.๑.๒ ระเบียบ.....ข้อ.....กำหนดว่า “.....”

๔.๑.๓ มติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่.....แจ้งตามหนังสือ.....
ที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....กำหนดสาระสำคัญ
โดยสรุปว่า.....

๔.๑.๔ คำสั่งกระทรวง.....ที่...../.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ

๔.๒ คำพิพากษาศาล.....คดีหมายเลขแดงที่...../
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....วินิจฉัยโดยสรุปว่า.....

๔.๓ กรม.....มีหนังสือที่...../
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า.....

๔.๔ ผลการสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น สรุปได้ว่า.....

๔.๕ ผลการสอบสวนทางวินัย สรุปได้ว่า.....

๔.๖ ความเห็นพนักงานสอบสวน/วิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ.....
สรุปได้ว่า.....

๔.๗ นาย.....(ผู้ต้องรับผิดชอบ) มีหนังสืออุทธรณ์
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....สรุปได้ว่า.....

๕. ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

(เหตุผลประกอบการพิจารณา).....

.....

.....

.....

.....

(ความเห็น - มีผู้ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด).....

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ความเห็นผู้สั่งแต่งตั้ง

- .....
- .....
- .....

ลงชื่อ.....ผู้แต่งตั้ง

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำอธิบาย

- ๑) ระบุประเภทความเสียหาย เช่น ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือระเบียบ คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้ อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นๆ
- ๒) ตั้งชื่อเรื่องให้ตรงกับข้อเท็จจริง และระบุชื่อหน่วยงานที่ได้รับความเสียหายด้วย เช่น “เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ”
- ๓) ระบุชื่อหน่วยงานของรัฐระดับกรม หากมีการเปลี่ยนชื่อใหม่ ให้วงเล็บชื่อเดิมกำกับไว้ด้วย เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เดิม) สำนักงานพัฒนาการกีฬา และนันทนาการ (กรมพลศึกษา เดิม) เทศบาลตำบลคลองหลวง (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหลวง เดิม)
- ๔) ระบุวันเดือนปีและเวลาที่เกิดเหตุให้ชัดเจน หากเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวไม่แน่นอนให้ระบุช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องที่สุด หรือตามที่หน่วยงานของรัฐวินิจฉัยไว้
- กรณีอุบัติเหตุ ให้ระบุวันด้วย เช่น วันจันทร์ อังคาร พุธ ฯ
  - กรณีทุจริต ให้ระบุช่วงเวลาของการกระทำทุจริต ว่า ตั้งแต่เมื่อใดถึงเมื่อใด
  - กรณีเป็นความเสียหายตามคำพิพากษา ให้ระบุวันที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่จ่ายเงินตามคำพิพากษา
- ๕) ระบุชื่อสถานที่เกิดเหตุ หรือชื่อหน่วยงานย่อยที่ได้รับความเสียหาย พร้อมทั้งที่ตั้ง (ตำบล อำเภอ จังหวัด)
- ๖) ๑) กระทำ ความเสียหายและผู้เกี่ยวข้อง
- ระบุชื่อผู้ก่อเหตุแห่งความเสียหาย เช่น ผู้ทุจริต ผู้ขบถ (ไม่ว่าจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ก็ตาม) ผู้ลักทรัพย์ผู้วางเพลิง/ด้นเพลิง ฯลฯ และชื่อผู้เกี่ยวข้องกับเหตุละเมิดโดยตรง
- ๒) ความเสียหาย
- ระบุตามจำนวนที่หน่วยงานของรัฐแจ้งมาในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด (ความเสียหายตามความเห็นของคณะกรรมการระบุไว้ในความเห็นท้ายรายงานผลการสอบสวน)
- ๓) ระบุวันเดือนปีที่แจ้งความ กรณีไม่ได้แจ้งให้ระบุว่าไม่มีการแจ้งความ (เฉพาะเรื่องที่ต้องแจ้งความ)
- ๔) สรุปความเห็นของตำรวจ เช่น รับแจ้งความเป็นหลักฐาน/ดำเนินการต่อไป /ส่งปช. / นาย ก.กระทำโดยประมาท ผิด พรบ.จราจรทางบกฯ /งดการสอบสวนเนื่องจากพยานหลักฐานไม่พอพ้อง-ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ฯลฯ
- ๕) คำสั่งพนักงานอัยการ เช่น ส่งฟ้องนาย ก. ข้อหา...../งดการสอบสวน ฯลฯ

๖) คำพิพากษาให้ระบุผลคำพิพากษาถึงที่สุด ว่า ยกฟ้อง/ให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด

โดยตามหัวข้อ ๓) - ๖) หากกรณีใดไม่มีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องก็ไม่ต้องจำเป็นต้องระบุหรือหากจะพิมพ์หัวข้อไว้แล้วระบุว่า “ไม่มี” หรือ “-” ก็ได้

๗) ให้สรุปข้อเท็จจริงซึ่งเป็นสาระสำคัญของสำนวนนี้ เช่น

- “ข้อเท็จจริงได้ความว่า ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๐ นายสอน ระเบียบดี ข้าราชการตำแหน่งหัวหน้าศูนย์.....ได้ออกหลักฐานใบเสร็จรับเงินค่าลงทะเบียนของ.....ประจำภาคที่ ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๓๙ จำนวน ๓ เล่ม คิดเป็นเงิน ๕๑,๐๖๐ บาท และภาคที่ ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๔๐ จำนวน ๓ เล่ม คิดเป็นเงิน ๔๕,๓๗๕ บาท แล้วไม่นำเงินส่งให้ศูนย์ เป็นเหตุให้ทางราชการ ได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๙๖,๔๓๕ บาท”

๘ ๑.๑ สรุปข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมดตามลำดับการสอบสวน เริ่มตั้งแต่ ผู้พบเหตุ เช่น ใครร้องเรียนเรื่องอะไรอย่างไร/ส่ง.ตรวจสอบพบอะไรที่ไหนอย่างไร/หน่วยตรวจสอบภายในของกรมนั้นตรวจสอบพบอะไรอย่างไร

๑.๒ กก.ละเมิดตรวจสอบข้อกล่าวหาตามข้อ ๑.๑ แล้ว พบว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่กล่าวหาหรือไม่ เหมือนกันหรือต่างกันอย่างใด หน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายหรือไม่ จำนวนเท่าใด

๑.๓ หากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อ ๑.๒ พบว่า มีผู้กระทำความผิดจริง ให้อธิบายขั้นตอนการดำเนินการที่ถูกต้อง/หรือระเบียบของทางราชการในเรื่องนั้นๆ ว่า ผู้เกี่ยวข้องต้องดำเนินการเช่นไรจึงจะไม่เกิดความเสียหาย (อ้างอิงระเบียบ/คำสั่งประกอบได้ แต่ไม่ต้องละเอียดหรือยกทั้งข้อทั้งมาตราเพราะจะไประบุไว้ในข้อมูลเพิ่มเติม ๔.๑) โดยในหัวข้อนี้ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดประมวลข้อมูลจากบันทึกการสอบสวน (สล.๑) ข้อมูลและเอกสารหลักฐานทั้งหมดตามแนวทางที่กำหนดไว้ตาม ส.๑-๕ และเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมอื่นๆ

๙ สรุปถ้อยคำของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาให้บุคคลใดต้องรับผิดชอบหรือไม่ต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีถ้อยคำของผู้ต้องรับผิดชอบทุกคน ยกเว้นกรณี กก. ละเมิดเชิญแล้วไม่มาหรือติดต่อไม่ได้หรือมีข้อขัดข้อง แต่ต้องระบุไว้ เช่น กก. ละเมิดได้มีหนังสือลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐ เชิญนาย ก. ผู้บังคับบัญชาซึ่งปัจจุบันเกษียณอายุไปแล้วมาให้ถ้อยคำ แต่นาย ก. ไม่มาตามนัดโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้อง (ตามเอกสารไต่สวนฯ) ตอบรับ เลขที่.....) ทั้งนี้ เนื่องจากศาลปกครองถือเป็นสาระสำคัญหากไม่ให้โอกาสผู้ต้องรับผิดชอบชี้แจงแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรมโดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้เป็นเหตุที่จะยกเลิกเพิกถอนคำสั่งที่เรียกให้บุคคลนั้นรับผิดชอบ

- ๑๐ ระบุพยานหลักฐานสำคัญ เช่น เอกสารหรือวัตถุ ที่เป็นหลักฐานสำคัญต่อการพิจารณาหรือวินิจฉัย เช่น สำเนาเช็ค.....(มีความผิดปกติอย่างไร) หนังสืออนุมัติ/อนุญาต /.....บุคคลใดลงลายมือชื่อ มีจุดผิดสังเกตหรือแสดงความบกพร่องอย่างไรภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุ ..... แสดงให้เห็นว่าฝ่ายใดถูกหรือผิดอย่างไร ฯลฯ
- ๑๑ ระบุข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้ง
- ๑๒ ระบุรายละเอียดโดยชัดเจนว่า กก.ละเมิด มีเหตุผลประกอบการพิจารณาอย่างไร จึงได้ชี้ว่าเกิดความเสียหายและมีเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ต้องรับผิดชอบ
- ระบุความเห็นของ กก.ละเมิด ว่า ทางราชการเสียหายหรือไม่ จำนวนเท่าใด มีผู้ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด ฐานความผิดใด

เช่น

กรณีไม่ต้องรับผิดชอบ ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ เวลา ประมาณ ๑๗.๓๐ น. นาย XXXX ตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์ได้ขับรถยนต์บรรทุก หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ของกรม XXXX กลับจากการปฏิบัติราชการที่จังหวัดระยอง นาย XXXX ได้ขับรถด้วยความเร็วประมาณ ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ได้บรรทุกของหนักเต็มรถ และได้เปลี่ยนช่องทางวิ่งตามหลังรถโดยสารประจำทางขณะลงเนินเขา นาย XXXX ควรจะต้องใช้ความระมัดระวังมากกว่าปกติ โดยเว้นระยะห่างจากรถคันหน้าพอสมควรและชะลอรถ พร้อมทั้งจะหยุดได้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน การที่นาย XXXX ไม่สามารถหยุดรถได้ทันทำให้ชนท้ายรถโดยสารประจำทางอย่างแรงจนรถที่จอดอยู่ข้างหน้าต่อๆ กันไปอีก ๔ คัน และรถคันที่นาย XXXX ขับได้เสียการควบคุมเนื่องจากเพลาทักพุ่งไปชนรถในช่องทางวิ่งด้านซ้ายอีกด้วย รวมทั้งสิ้น ๖ คัน เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รถของราชการและของบุคคลภายนอก รวม ๗ คัน ประกอบกับตามบันทึกรายงานประจำวันของสถานีตำรวจทางหลวง นาย XXXX ได้ให้การรับสารภาพว่าขับโดยประมาท เป็นเหตุให้ทรัพย์สินผู้อื่นเสียหายและมีผู้ได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจ กับได้ให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับด้วยแล้ว การกระทำของนาย XXXX จึงเป็นการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวสัยและพฤติการณ์ และนาย XXXX อาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้แต่หาได้เพียงพอไม่ แต่มิได้มีลักษณะของการกระทำโดยขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเห็นได้ว่า ความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้หรือหากระมัดระวังสักเล็กน้อยยังคงได้คาดเห็นว่าอาจเกิดความเสียหายขึ้นเช่นนั้นอันจะถือเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กรณีตามข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีได้กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๕ มาตรา ๘ วรรคแรก และมาตรา ๑๐ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นาย XXXX จึงไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายของรถยนต์ราชการหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร และความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ของบุคคลภายนอกจากเหตุละเมิดดังกล่าว

กรณีให้รับผิดชอบ ข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ เวลาประมาณ ๑๗.๓๐ น. นาย XXXX ตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์ได้ขับรถยนต์บรรทุก หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ของกรม XXXX กลับจากการปฏิบัติราชการที่จังหวัดระยอง เมื่อเดินทางถึงทางหลวงพิเศษหมายเลข ๗ ถนนกรุงเทพ-พัทยา ระหว่างกิโลเมตรที่ ๒๓ - ๒๔ ช่วงลงเนินเขา รถยนต์โดยสารประจำทางหมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ซึ่งวิ่งอยู่ด้านหน้าทางซ้ายของรถยนต์ราชการได้เปลี่ยนช่องทางมาทางขวาและหยุดรถยนต์อย่างกะทันหัน นาย XXXX อ้างว่า ได้พยายามเบรกหยุดรถ แต่เบรกแข็งไม่สามารถหยุดรถยนต์ได้ทัน

รถยนต์ของทางราชการจึงเสียหายท้ายรถยนต์โดยสารประจำทางคันดังกล่าวทำให้รถยนต์โดยสารประจำทางพุ่งไปเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์ต่อไป ในขณะเดียวกัน รถยนต์ของทางราชการได้เสียหลักไปเฉี่ยวชนท้ายรถยนต์ตู้ทำให้รถยนต์พุ่งไปชนท้ายรถยนต์กระบะอีกทอดหนึ่ง เป็นเหตุให้บุคคลภายนอกผู้โดยสารมากับรถยนต์หมายเลขทะเบียน XXXX กรุงเทพมหานคร ได้รับบาดเจ็บจำนวน ๓ คน รถยนต์ของทางราชการได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๓๒๗,๗๔๑ บาท และรถยนต์ของบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย รวม ๖ คัน เมื่อพิจารณาถึงสภาพความเสียหายทั้งของรถยนต์ราชการและบุคคลภายนอกซึ่งได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงินค่าซ่อมแซมจำนวนค่อนข้างสูงประกอบกับตามรายละเอียดการซ่อมแซมรถยนต์ของทางราชการหลังเกิดเหตุไม่ปรากฏว่ามีรายการซ่อมแซมระบบเบรกแต่อย่างใด จึงเชื่อได้ว่านาย XXXX ขับรถยนต์มาด้วยความเร็วสูง ซึ่งนาย XXXX ในฐานะมีอาชีพเป็นพนักงานขับรถควรใช้ความระมัดระวังโดยเว้นระยะห่างจากรถยนต์คันหน้าพอสมควร และพร้อมที่จะหยุดรถยนต์ได้แต่หาได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอไม่ จึงไม่สามารถหยุดรถได้ทันเมื่อจำเป็นต้องหยุด พฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นการกระทำใดประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง นาย XXXX จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ เมื่อคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมแห่งกรณีที่ผู้ขับรถโดยสารประจำทางก็มีส่วนประมาทด้วยเช่นกัน จึงให้นาย XXXX รับผิดชอบใช้อัตราร้อยละ ๕๐ ของค่าเสียหายจำนวน ๓๒๗,๗๔๑ บาท คิดเป็นเงิน ๑๖๓,๘๗๐.๕๐ บาท และหากกรม XXXX ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้บุคคลภายนอกก็ให้นาย XXXX รับผิดชอบใช้อัตราเดียวกัน ตามนัยมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔

อนึ่ง คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดอาจปรับปรุงหัวข้อการนำเสนอและรายละเอียดประกอบการพิจารณาตามนัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏในแต่ละสำนวนการสอบสวน ได้ตามความเหมาะสม

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๖๖

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

๒๕ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ
อธิการบดี และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๖/ว. ๑๒๑ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางในการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิด

ตามที่พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๘ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐในกรณีเจ้าหน้าที่ได้กระทำไปด้วยความจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยสิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีดังกล่าว จะมีได้เพียงใด ให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม หรือความผิด หรือความบกพร่อง หรือระบบดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ และกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ไว้ ตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ นั้น

กระทรวงการคลังขอเรียนว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๘ ข้างต้น มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้รวมมาใช้บังคับกับกรณีการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน และเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น แต่ปรากฏว่าหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๖/ว. ๑๒๑ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ ที่ส่วนราชการต่างๆ ถือปฏิบัติอยู่ ยังมีได้มีการกำหนดแนวทางแบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ละรายไว้ ทำให้การกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานยังคงเกิดความเหลื่อมล้ำไม่เป็นธรรม และเกิดความไม่เสมอภาคแก่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของแต่ละหน่วยงาน

ของรัฐ จึงเห็นสมควรยกเลิกหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๖/ว ๑๒๑ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ และเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีบรรทัดฐานในการกำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคกับเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงาน จึงเห็นควรกำหนดแนวทางในการเรียกค่าสินไหมทดแทนของเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำให้เกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ โดยได้แบ่งตามลักษณะของความเสียหายและกำหนดสัดส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกลุ่มหรือแต่ละรายเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้ประกอบเป็นแนวทางในการพิจารณาส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป (สิ่งที่ส่งมาด้วย)

อนึ่ง ในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐอาจพิจารณาโดยคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำ และความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องใช้สิทธิเรียกให้ใช้เต็มจำนวนความเสียหาย ตามมาตรา ๘ วรรค ๒ และถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมให้หักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วยตามมาตรา ๘ วรรค ๓ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วจึงนำความเสียหายที่ลดส่วนและ/หรือหักส่วนแล้วมาพิจารณาความรับผิดให้เหมาะสมตามพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละรายโดยใช้แนวทางการกำหนดสัดส่วนดังกล่าวประกอบการพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องใช้แนวทางดังกล่าวประกอบการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อุทิศ ธรรมวาทิน

(นายอุทิศ ธรรมวาทิน)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)							หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)			
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ขั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูง ผู้อนุมัติ		
๑.	การจัดจ้าง/จัดซื้อ ราคาแพง ๑.๑ วิธีการจัดซื้อ/จัดจ้าง ไม่ถูกต้อง	กก.พิจารณาผล	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๒๐	๑๐	๑๐	กรณีผ่าน จนท. ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จนท. ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จนท. ฝ่ายพัสดุ/ผบ. ขั้นต้น-กลาง	
		กก.พิจารณาผล	๖๐	-	-	๒๐	๒๐		
		กก.พิจารณาผล	๖๐	-	-	-	๔๐		
	๑.๒ กำหนดราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง (๑) ใช้ค่า Factor F/ราคาวัสดุไม่ถูกต้อง (๒) กำหนดปริมาณงานผิดพลาด	กก.กำหนดราคากลาง	๗๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๕	๑๐	๕	กรณีผ่าน จนท. ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จนท. ฝ่ายพัสดุ กรณีไม่ผ่าน จนท. ฝ่ายพัสดุ/ผบ. ขั้นต้น-กลาง	
		กก.กำหนดราคากลาง	๗๐	-	-	๒๐	๑๐		
		กก.กำหนดราคากลาง	๗๐	-	-	-	๓๐		
		กก.กำหนดราคากลาง	๑๐๐	-	-	-	-		
	๑.๓ ไม่คัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดที่มีคุณสมบัติ ถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด (๑) วิธีสอบราคา (๒) วิธีประกวดราคา	กก. เปิดซอง	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๕	๑๕	๑๐	กรณีตาม (๑) และ (๒) จนท. ฝ่ายพัสดุ/ ผู้ผ่านงานหักทั่วแล้ว แต่ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจอนุมัติให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบ ร้อยละ ๔๐ (จนท. ฝ่ายพัสดุ/ผู้ผ่านงาน ไม่ต้องรับผิดชอบ)	
		กก.พิจารณาผล	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๕	๑๕	๑๐		

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ต่อ)

กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)							หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)			
						ขั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูง ผู้อนุมัติ		
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน				
๒.	การตรวจการจ้าง/ตรวจรับ ไม่ถูกต้อง ๒.๑ การก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการ	กก.ตรวจการจ้าง	๓๐	ผู้ควบคุมงาน	๕๐	๑๐	๑๐	กรณีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า ผู้บังคับบัญชามีเหตุน่าเชื่อว่าควรจะได้รับการตรวจรับงานไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการ	
		กก.ตรวจการจ้าง	๔๐	ผู้ควบคุมงาน	๖๐	-	-	กรณีผู้บังคับบัญชาไม่อาจจะรู้ว่าการตรวจรับงานไม่เป็นไปตามแบบรายการ ไม่ต้องรับผิดชอบ	
	๒.๒ ส่งของไม่ตรงตามสัญญา	กก.ตรวจรับ	๖๐	ฝ่ายพัสดุ	๒๐	๑๐	๑๐	กรณีมีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งว่า จนท. ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับบัญชามีเหตุน่าเชื่อว่าควรจะได้รับการส่งของไม่ตรงตามสัญญา	
		กก.ตรวจรับ	๑๐๐	-	-	-	-	กรณี จนท. ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับบัญชา ไม่อาจจะรู้ว่าการส่งของไม่ตรงตามสัญญา ไม่ต้องรับผิดชอบ	

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ต่อ)

กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)							หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)			
						ขั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูง ผู้อนุมัติ		
ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน						
๓.	ไม่เรียกค่าปรับกรณีส่งมอบงาน / ของล่าช้า	กก.ตรวจการจ้าง/รับ	๗๐	ฝ่ายพัสดุ	๑๐	๑๐	๑๐	กรณีข้อเท็จจริงปรากฏเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนว่า จนท. ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับบัญชา มีเหตุน่าเชื่อว่า ควรจะได้รู้ถึงการส่งมอบงาน/ของล่าช้า	
		กก.ตรวจการจ้าง/รับ	๑๐๐	-	-	-	-	กรณี จนท. ฝ่ายพัสดุ/ผู้บังคับบัญชา ไม่อาจทราบ ข้อเท็จจริงได้ว่า มีการส่งมอบงาน/ของ ล่าช้า ไม่ต้องรับผิดชอบ เช่น กก. ตรวจการจ้าง/รับ ปกปิด ไม่แจ้งให้ทราบ ลงนามตรวจรับ-ย้อนหลัง เป็นต้น	
๔.	การใช้เงินผิดระเบียบ ๔.๑ ไม่นำเงินรายได้เข้าบัญชีที่เกี่ยวข้อง / แต่นำไปใช้โดยผิดระเบียบ			ฝ่ายการเงิน	๒๐	๓๐	๕๐	กรณีเป็นเรื่องที่ผู้เสนอและผู้บังคับบัญชาปฏิบัติ ผิดหลักการเงินการคลัง	
				-	-	-	๑๐๐	กรณีผู้อนุมัติใช้อำนาจสั่งการและเป็นผู้อนุมัติ ให้รับผิดชอบจำนวน ร้อยละ ๑๐๐ (จนท. ฝ่ายการเงิน/ผู้ผ่านงาน ไม่ต้องรับผิดชอบ)	

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมของเจ้าหน้าที่ (ต่อ)

กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ
		คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
		ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ขั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูง ผู้อนุมัติ	
	๔.๒ จ่ายเงินเกินสิทธิ/ไม่มีสิทธิ/ผิดระเบียบ	-	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๒๐	๒๐	กรณีมีเงินงบประมาณ/เงินราชการ สำหรับ ใช้จ่ายแล้ว แต่จ่ายผิดระเบียบหรือจ่ายเกินกว่า สิทธิที่ควรจะได้

คำอธิบายเพิ่มเติม

- ๑. กรณีเจ้าหน้าที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องรับผิดชอบมากกว่า ๑ คน เช่น คณะกรรมการกำหนดราคากลางมีจำนวน ๓ คน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน ๒ คน ให้แต่ละคนรับผิดชอบแตกต่างกัน
- ๒. ฝ่ายพัสดุ/ฝ่ายการเงิน หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายพัสดุ/ฝ่ายการเงินหรือซื้อเรียกอย่างอื่น แต่มีลักษณะการปฏิบัติงานที่ราชการและความรับผิดชอบเช่นเดียวกัน
- ๓. แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมของเจ้าหน้าที่นั้น แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้
- ๓.๑ กรณีที่มีความเสียหายทำนองเดียวกับลักษณะความเสียหายข้างต้นให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสม
- ๓.๒ กรณีซื้อเท็จจริง/กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชาแตกต่างไปจากแนวทางข้างต้น ให้ปรับเปลี่ยนสัดส่วนใหม่ได้ตามความเหมาะสม
- ๓.๓ กรณีมีลักษณะความเสียหายนอกเหนือจากแนวทางข้างต้น ให้กำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมของเจ้าหน้าที่แต่ละกรณีได้ตามความเหมาะสม

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

กรณีทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)							หมายเหตุ
		ผู้ทุจริต	คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)		ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)		
			ชื่อ	สัดส่วน	ตำแหน่ง	สัดส่วน	ขั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ขั้นสูง ผู้อนุมัติ	
๑.	รับเงินแล้วนำไปใช้ส่วนตัว								
	๑.๑ รับเงินแล้วไม่ออกไปเสร็จรับเงิน/ แก้ไขหรือปลอมใบเสร็จรับเงิน	๑๐๐	-	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๒๐	๒๐	-
	๑.๒ ออกใบเสร็จรับเงินแล้วไม่นำเงินส่ง	๑๐๐	กก. เก็บรักษาเงิน	๖๐	ฝ่ายการเงิน	๒๐	๑๐	๑๐	กรณี กก.เก็บรักษาเงินไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กรณี กก.เก็บรักษาเงิน ปฏิบัติหน้าที่ ครบถ้วน ถูกต้องตามระเบียบแล้วไม่ต้องรับผิดชอบ
	๑.๓ ไม่นำเงินฝากคลังหรือธนาคารให้ครบ จำนวนตามระเบียบกลับนำไปใช้ส่วนตัว	๑๐๐	-	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๒๐	๒๐	-
๒.	เบิกจ่ายเงินโดยทุจริต								
	๒.๑ ไม่มีหลักฐานการจ่าย	๑๐๐	-	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๒๐	๒๐	-
	๒.๒ ทำหลักฐานการจ่ายเท็จ	๑๐๐	-	-	ฝ่ายการเงิน	๖๐	๔๐	-	กรณีตาม ๒.๒ และ ๒.๓ ผู้อนุมัติปล่อยปละ ละเลยไม่ควบคุมดูแลปล่อยให้มีการทุจริต อย่างต่อเนื่องให้ผู้อนุมัติรับผิดชอบด้วย โดยปรับสัดส่วนเท่ากับ ๒.๑
	๒.๓ แก้ไขเอกสารการเบิกจ่าย	๑๐๐			ฝ่ายการเงิน	๖๐	๔๐	-	

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ (ต่อ)

กรณีทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)						หมายเหตุ		
		ผู้ทุจริต	คณะกรรมการ		ผู้เกี่ยวข้อง (ตรวจสอบ/เสนอความเห็น)	ผู้บังคับบัญชา (ผบ.)				
			ชื่อ	สัดส่วน		ตำแหน่ง	สัดส่วน		ชั้นต้น-กลาง/ ผู้ผ่านงาน	ชั้นสูง ผู้อนุมัติ
	๒.๔ แก้ไขหรือเพิ่มเติมจำนวนเงินในเช็ค/ ใบถอนเงินให้สูงขึ้น	๑๐๐	-	-	ผู้ลงนามในเช็ค/ ใบถอนเงิน	๑๐๐	-	กรณีผู้ลงนามในเช็ค/ใบถอนเงิน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เช่น ลงนามไว้ล่วงหน้าโดยยังไม่ได้กรอกจำนวนเงิน, เขียนจำนวนเงินโดยเว้นช่องว่างข้างหน้าไว้ให้เติมได้, ไม่ขีดคร่อมเช็ค สั่งจ่ายให้เจ้าหน้าที่โดยตรง เป็นต้น ให้ผู้ลงนามในเช็ค/ใบถอนเงินรับผิดชอบและส่วนเท่าๆ กัน		

คำอธิบายเพิ่มเติม

- กรณีเจ้าหน้าที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องรับผิดชอบมากกว่า ๑ คน เช่น คณะกรรมการกำหนดราคากลางมีจำนวน ๓ คน หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัสดุที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน ๒ คน ให้แต่ละคนรับผิดชอบเท่าๆ กัน
- ฝ่ายการเงิน หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในฝ่ายการเงินหรือชื่อเรียกอื่น แต่มีลักษณะการปฏิบัติงานที่ราชการและความรับผิดชอบเช่นเดียวกัน
- แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมเสียหยังนี้ เป็นเพียงแนวทางประกอบการพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น หากมีกรณีนอกเหนือจากแนวทางดังกล่าว ให้ดำเนินการดังนี้
  - กรณีที่มีความเสียหายทำนองเดียวกับลักษณะความเสียหายข้างต้นก็นำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสม
  - กรณีข้อเท็จจริง/กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชาแตกต่างไปจากแนวทางข้างต้น ให้ปรับเปลี่ยนสัดส่วนใหม่ได้ตามความเหมาะสม
  - กรณีมีลักษณะความเสียหายนอกเหนือจากแนวทางข้างต้น ให้กำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมของเจ้าหน้าที่แต่ละกรณีได้ตามความเหมาะสม

แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

กรณีอุบัติเหตุ

กรณี	ลักษณะความเสียหาย	สัดส่วนความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ)		หมายเหตุ
		พนักงานขับรถ		
๑	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร	๑๐๐		กรณีพนักงานขับรถทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรแต่เพียงฝ่ายเดียวหรือโดยลำพัง
๒	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรและมีเหตุปัจจัยภายนอกประกอบด้วย	๗๕		กรณีมีเหตุปัจจัยภายนอกมาประกอบด้วย เช่น ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ขับรถ มิได้ตำแหน่งหน้าที่โดยตรงเป็นพนักงานขับรถ, ไม่ชำนาญเส้นทาง, สภาพถนนหรือทัศนวิสัยไม่ดี, สภาพยานพาหนะก่อนนำมาใช้ไม่สมบูรณ์หรือมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น พนักงานขับรถพยาบาล ต้องรีบนำผู้ที่ได้รับบาดเจ็บไปส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว เป็นต้น
๓	ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร และคู่กรณีมีส่วนประมาทร่วมอยู่ด้วย	๕๐		

คำอธิบายเพิ่มเติม

- กรณีที่มีการนำยานพาหนะของราชการไปใช้ในกิจส่วนตัว หรือเดินทางออกนอกเส้นทางที่ได้รับอนุญาตให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เต็มจำนวนความเสียหาย (ร้อยละ ๑๐๐)
- แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เป็นเพียงแนวทางประกอบการพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้น หากมีการเกินนอกแนวทางดังกล่าว ให้ดำเนินการดังนี้
  - กรณีที่มีความเสียหายทำนองเดียวกับการลักขโมยทรัพย์สินก็ให้นำสัดส่วนดังกล่าวมาเทียบเคียงและปรับใช้ตามความเหมาะสม
  - กรณีข้อเท็จจริงหรือลักษณะความเสียหายที่แตกต่างหรือนอกเหนือจากแนวทางข้างต้น ให้กำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แต่ละกรณีได้ตามความเหมาะสม

ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๗๕

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐

- เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด
- เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ
อธิการบดี และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
- อ้างถึง ๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว. ๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐
และ ส่วนที่ ๒ ที่ กค ๐๔๐๖. ๒/ว. ๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๘ วรรคแรก ได้กำหนดว่า เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่งโดยไม่ชักช้าเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้และวรรคสี่ กำหนดว่า ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย นั้น

กระทรวงการคลังขอเรียนว่า จากการที่กระทรวงการคลังได้ตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดพบว่า เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นกับหน่วยงานของรัฐและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐหลายแห่งก็ได้ดำเนินการเร่งรัดให้มีการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นเหตุให้ข้อเท็จจริงที่ได้ไม่ครบถ้วน พยานหลักฐานบางอย่างสูญหายทำให้เกิดความยุ่งยากในการสอบสวน และการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดอาจเกิดความคลาดเคลื่อนซึ่งจะทำให้

เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ได้ ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ดังกล่าว มิได้กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ โดยให้เป็นดุลพินิจของผู้แต่งตั้ง ดังนั้น เพื่อให้การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ครบถ้วน ลดความยุ่งยากในการสอบสวน จึงเห็นควรชักชวนความเข้าใจให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ดังนี้

๑. เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่งโดยไม่ชักช้า อย่างช้าไม่ควรเกิน ๑๕ วัน นับแต่รู้หรือทราบความเสียหายและให้รีบดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้แล้วเสร็จโดยเร็วอย่างช้าไม่ควรเกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่แต่งตั้ง ทั้งนี้ หากคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไม่สามารถดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ อาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้อีกครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน โดยให้คำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นในการขอขยายระยะเวลาและระมัดระวังเรื่องอายุความด้วย

๒. เมื่อการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเสร็จสิ้นแล้วให้ผู้แต่งตั้งรีบดำเนินการสั่งการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ อย่างช้าไม่ควรเกิน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับผลการสอบสวนและให้ส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายใน ๗ วัน นับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ (เวียนแจ้งประกาศฯ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๙๘ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘)

๓. เนื่องจากการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐหลายแห่ง คณะกรรมการฯ มิได้ให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๕ ทำให้การสอบสวนไม่ชอบและเป็นเหตุให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งที่หน่วยงานของรัฐเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายอยู่เสมอ ดังนั้น เพื่อมิให้กระบวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเกิดความล่าช้าจากการต้องกลับไปดำเนินการสอบสวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายใหม่ จึงขอให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ดังกล่าวโดยเคร่งครัดด้วย

อนึ่ง เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กระทรวงการคลังได้จัดทำแนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวนและแนวทางกำหนดสัดส่วนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เวียนแจ้งให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นแนวทางในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ แล้ว โดยหน่วยงานของรัฐสามารถค้นหาเอกสารหนังสือเวียนกระทรวงการคลังได้จากเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง (www.cgd.go.th)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องใช้แนวทางดังกล่าวประกอบการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ
อุทิศ ธรรมวาทีน
(นายอุทิศ ธรรมวาทีน)
รองปลัดกระทรวงการคลัง
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง
สำนักความรับผิดทางแพ่ง
กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง
โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๒๑๗

กรมบัญชากลาง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ
อธิการบดี และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อ้างถึง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ด้วยปรากฏว่าในการพิจารณาความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้มีหน่วยงาน
ของรัฐหลายแห่งที่ยังดำเนินกระบวนการพิจารณาความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่
ไม่ถูกต้องและสอดคล้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเหตุให้การพิจารณา
ทางปกครองที่ได้ดำเนินการมาไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นเหตุให้ต้องถูกเพิกถอนในภายหลัง
โดยที่ปัญหาความไม่ชอบด้วยกฎหมายส่วนใหญ่มักจะเกิดจากหน่วยงานของรัฐมิได้มีการดำเนิน
กระบวนการพิจารณาทางปกครองให้เป็นไปตามรูปแบบและขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนด
ให้ต้องปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
ที่มีการแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสียในเรื่องที่จะพิจารณา มีส่วนร่วม
เป็นกรรมการหรือเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องนั้น หรือการมิได้ให้คู่กรณีหรือเจ้าหน้าที่
ผู้เกี่ยวข้องกับความเสียหายมีโอกาสที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและได้โต้แย้ง
แสดงหลักฐานของตน ทำให้กระบวนการพิจารณาทางปกครองที่ดำเนินการมานั้นไม่ชอบด้วย
กฎหมายและเป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐต้องกลับมาดำเนินการแก้ไขกระบวนการพิจารณา
ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ใหม่ นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ไม่ได้มีการเร่งรัดการสอบสวน
ให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว เป็นเหตุให้การวินิจฉัยสั่งการความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นไป
โดยล่าช้าขาดประสิทธิภาพ และในบางครั้งหน่วยงานของรัฐมิอาจวินิจฉัยสั่งการความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้ทันภายในอายุความ ทำให้หน่วยงานของรัฐเสียสิทธิและหมดสิทธิ
ที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน และเป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐนั้น
ได้รับความเสียหาย ซึ่งกรณีดังกล่าวจะต้องมีผู้รับผิดชอบและต้องมีการสอบสวนหาตัว

ผู้ต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้นมาอีกซึ่งทำให้เกิดความซ้ำซ้อน สูญเสียเวลาและโอกาสที่หน่วยงานของรัฐ จะทำประโยชน์อื่นได้อย่างเต็มที่โดยไม่จำเป็น

กรมบัญชีกลางโดยได้รับมอบหมายจากกระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่า การพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและการรักษาลผลประโยชน์ให้แก่ทางราชการ จึงเป็นงานที่มีความสำคัญทั้งต่อตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐและประโยชน์ของทางราชการ จึงสมควรจะได้มีการซักซ้อมความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในเรื่องที่เป็นปัญหาและเกิดความผิดพลาดบ่อยครั้ง ดังนี้

๑. การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ในกรณี การแต่งตั้งคณะกรรมการ หากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือเกี่ยวข้อง กับการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ในเรื่องนั้นย่อมขัดต่อบทบัญญัติ มาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ สมควรที่จะ ได้รายงานและเสนอเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่สูงขึ้นไป ๑ ระดับ เพื่อเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผลการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในเรื่องนั้นต้องเสียไป

๒. การทำหน้าที่ของกรรมการผู้ได้รับแต่งตั้ง หากกรรมการท่านใดเป็นผู้มีส่วนได้เสีย หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนทำหน้าที่พิจารณาทางปกครองในเรื่องแล้ว กรรมการผู้นั้นจะต้อง หยุดการพิจารณาทางปกครองไว้ก่อนและแจ้งให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดทราบ เพื่อจะได้พิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ซึ่งได้บัญญัติไว้ ตามนัยมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นไป ด้วยความโปร่งใสเป็นธรรมและไม่ต้องถูกคัดค้านในภายหลัง

๓. การกำหนดระยะเวลาในการสอบสวน หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้แต่งตั้งและ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสมควรจะยึดถือและปฏิบัติตามคำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่ได้กำหนดเวลาแล้วเสร็จ ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด หากจะมีความจำเป็นต้องขยายเวลาแล้วเสร็จออกไป ควรขยายเวลาแต่เฉพาะกรณีมีความจำเป็นและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยให้ถือกำหนดระยะเวลา แล้วเสร็จนั้นเป็นมาตรการเร่งรัดของการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ เนื่องจากเหตุขาดอายุความ

๔. การสอบสวนเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดก่อนดำเนินการสอบสวน คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดควรแจ้งข้อเท็จจริงเรื่องที่จะทำการสอบสวนให้เจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้องทราบ และให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสดำเนินการและแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรมตามนัยข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาทางปกครองเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มีความเป็นกลางและเป็นธรรม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

มนัส แจ่มเวหา

(นายมนัส แจ่มเวหา)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๗๙

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการผ่อนชำระหนี้กรณีผู้รับบำนาญรับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

อ้างถึง ๑. พระราชกฤษฎีกาเงินช่วยเหลือค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘
๒. หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๓๐.๗/ว ๒๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐
๓. ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้
กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่สิทธิ
แจ้งเวียนตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๓๓๒ ลงวันที่
๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรับสภาพหนี้

๒. สัญญาผ่อนชำระหนี้

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาเงินช่วยเหลือค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งตามมาตรา ๔ นว กำหนดให้ผู้ได้รับหรือมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดตาม ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ผู้ได้รับหรือมีสิทธิได้รับบำนาญปกติ บำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพ บำนาญพิเศษ หรือบำนาญตกทอดในฐานะทายาทหรือผู้อุปการะหรือผู้อยู่ในอุปการะ เมื่อรวมกับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพ ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ.) ที่ได้รับอยู่แล้วต่ำกว่า เดือนละ ๕,๑๐๐ บาท มีสิทธิได้รับเงิน ช.ค.บ. เพิ่มอีก ในอัตราเดือนละเท่ากับส่วนต่าง ของจำนวนเงิน ๕,๑๐๐ บาท หักด้วยจำนวนเบี้ยหวัดหรือบำนาญและเงิน ช.ค.บ. ที่ได้รับ หรือมีสิทธิได้รับนั้น และหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๓๐.๗/ว. ๒๕๖ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ซ่อมความเข้าใจว่า กรณีผู้รับบำนาญรายได้ได้รับหรือมีสิทธิได้รับบำนาญ หลายประเภท (บำนาญปกติ บำนาญพิเศษ บำนาญตกทอด และเบี้ยหวัด) การพิจารณา ปรับเพิ่มเงิน ช.ค.บ. ตามมาตรา ๔ นว แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวให้นำบำนาญทุกประเภท ที่ได้รับหรือมีสิทธิได้รับและเงิน ช.ค.บ. มารวมกัน เมื่อรวมกันแล้วหากไม่ถึงเดือนละ

๕,๑๐๐ บาท ให้ปรับเงิน ช.ค.บ. เพิ่มเท่ากับ ๕,๑๐๐ บาท หักด้วยจำนวนเบี้ยหวัด หรือบำนาญ และเงิน ช.ค.บ. ที่ได้รับอยู่แล้วหรือมีสิทธิได้รับ ซึ่งจากการที่กรมบัญชีกลางได้ดำเนินการทยอยนำข้อมูลบำนาญพิเศษและบำนาญตกทอดในฐานะทายาทเข้าระบบจ่ายตรง และนำข้อมูลดังกล่าวมาตรวจสอบสิทธิกับการรับเบี้ยหวัด บำนาญ ในฐานะข้อมูลบำเหน็จบำนาญของกรมบัญชีกลาง ปรากฏว่าส่วนราชการบางแห่งมีผู้มีสิทธิได้รับบำนาญมากกว่าหนึ่งประเภท ได้เบิกจ่ายเงิน ช.ค.บ. ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดและตามที่กรมบัญชีกลางได้ข้อมความเข้าใจตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ ซึ่งกรมบัญชีกลางได้ทยอยแจ้งส่วนราชการให้เรียกเงินคืนคลังแล้วโดยแจ้งให้ส่วนราชการแจ้งผู้รับบำนาญที่ได้รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ นำส่งเงินคืนภายใน ๑๕ วัน นับแต่ได้รับหนังสือแจ้งจากส่วนราชการ และส่งหลักฐานการนำส่งคืนคลังให้กรมบัญชีกลางทราบ และในกรณีที่ผู้รับบำนาญรับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ ไม่สามารถคืนเงินที่เบิกเกินสิทธิไปได้ ทั้งจำนวนก็ให้ผู้รับเงินเกินสิทธิทำหนังสือรับสภาพหนี้ไว้ก่อน แล้วขอตกลงกับกระทรวงการคลัง เป็นกรณีไป นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนดังนี้

๑. เนื่องจากกระทรวงการคลังได้เคยมีประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิแจ้งเวียนตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๓๓๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ซึ่งตามนัยข้อ ๓,๔ และข้อ ๗ ของประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทผู้ได้รับเงินเกินสิทธิหรือโดยไม่มีสิทธิเสนอขอผ่อนชำระ และหากเจ้าหน้าที่พ้นจากราชการระหว่างการผ่อนชำระข้อตกลงเรื่อง การผ่อนชำระเป็นอันยุติ ให้หน่วยงานของรัฐเรียกให้ชดใช้เงินที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดทันที สำหรับอัตราดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระให้คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีนับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันครบกำหนดที่หน่วยงานของรัฐเรียกให้คืนเงินจนกว่าจะชำระเสร็จ เว้นแต่การขอผ่อนชำระเงินทั้งจำนวนให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลา ๖ เดือน ทางราชการผ่อนผันไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระ กรณีจึงไม่สามารถที่จะนำหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ฯ มาปรับใช้กับกรณีผู้รับบำนาญรับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิได้

๒. การที่ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญได้รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ สาเหตุมิได้เกิดจากผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ แต่เกิดจากการเบิกจ่ายคลาดเคลื่อนในการรับเบี้ยหวัดบำนาญต่างสังกัด แต่เนื่องจากกระทรวงการคลังได้เคยมีประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือทายาทได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับไปโดยไม่มีสิทธิ โดยผู้ที่พ้นจากราชการ (การออกจากราชการทุกกรณี รวมถึงการเกษียณอายุ) จะไม่สามารถผ่อนชำระได้ เว้นแต่จะขอตกลงกับกระทรวงการคลังก่อน กระทรวงการคลังจึงเห็นควรให้กลุ่มผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญที่รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิดังกล่าว ได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตาม

ประกาศกระทรวงการคลังข้างต้น เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญที่รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ ยอมชำระเงินคืนแก่ทางราชการโดยไม่ต้องดำเนินคดี ดังนี้

๒.๑ ให้ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญที่รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิในกรณีดังกล่าวสามารถ ผ่อนชำระเงินที่ได้รับเกินในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเบี้ยหวัด บำนาญและหรือ บำนาญพิเศษที่ได้รับอยู่ในขณะนี้ โดยให้หักจากเงินเบี้ยหวัด บำนาญและหรือบำนาญพิเศษ ที่ได้รับแต่ละเดือนเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี ตามแบบที่ส่งมาพร้อมนี้

๒.๒ สำหรับดอกเบี้ยระหว่างผ่อนชำระ เนื่องจากการที่ผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ ได้รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ มิได้เกิดจากผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ แต่เกิดจากการเบิกจ่ายคลาดเคลื่อน จึงให้งดการคิดดอกเบี้ย สำหรับผู้ที่ยินยอมผ่อนชำระตามเงื่อนไขดังกล่าว

๒.๓ กรณีผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญที่เสียชีวิตลงในระหว่างผ่อนชำระให้ทำความตกลง กับทายาทซึ่งเป็นผู้มีสิทธิรับเงินบำเหน็จตกทอดของผู้ตาย ยินยอมให้ทางราชการหักเงิน บำเหน็จตกทอดชดเชยหนี้ตามสัญญาที่เหลืออยู่ให้ครบถ้วน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ
ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อุทิศ ธรรมวาทิศ

(นายอุทิศ ธรรมวาทิศ)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

หนังสือรับสภาพหนี้
กรณีได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ

เลขที่..... /.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

โดยหนังสือฉบับนี้ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี

อาชีพ.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ขอทำหนังสือฉบับนี้

ให้ไว้แก่.....ตั้งอยู่เลขที่.....หมู่.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า ข้าพเจ้าตกลงยินยอมชดใช้ ช.ค.บ. ที่ได้รับไปเกินสิทธิ

เป็นเงินรวมทั้งสิ้น.....บาท (.....)

โดยชำระงวดแรกจำนวน.....บาท (.....)

ภายในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ส่วนที่เหลือขอผ่อนชำระเป็นรายเดือนให้แล้วเสร็จ

ภายในกำหนดเวลา.....ปี.....เดือน ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้ เลขที่...../.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หนังสือนี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจในหนังสือรับสภาพหนี้
ฉบับนี้ด้วยดีโดยตลอดเวลา จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

สัญญาผ่อนชำระหนี้
กรณีได้รับเงินเกินสิทธิหรือได้รับเงินไปโดยไม่มีสิทธิ

เลขที่..... / .....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

ตำแหน่ง.....สังกัด.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ขอทำสัญญาผ่อนชำระหนี้

ให้ไว้แก่.....โดย.....

เป็นผู้แทน ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้าพเจ้ายินยอมคืนเงินที่ได้รับเกินสิทธิ/โดยไม่มีสิทธิ จำนวน.....บาท
(.....) ตามสัญญารับสภาพหนี้เลขที่...../.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....โดยจะชำระงวดแรกจำนวน.....บาท

(.....) ภายในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

และส่วนที่เหลือจำนวน.....บาท (.....)

ขอผ่อนชำระเป็นรายเดือนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา.....ปี.....เดือน ตามตารางรายละเอียด

การผ่อนชำระหนี้แนบท้ายสัญญานี้

ข้อ ๒ จำนวนเงินที่เหลือตามข้อ ๑ ข้าพเจ้าขอผ่อนชำระเป็นรายเดือน

ในอัตราเดือนละ.....บาท (.....) จนกว่าจะครบ

จำนวนที่ต้องขอใช้และขอรับรองว่าจะไม่เรียกร้องเพื่อระงับหรือดเว้นการชำระหนี้รายนี้

เป็นอันขาด ทั้งนี้ จะเริ่มผ่อนชำระตั้งแต่วันที่.....พ.ศ.....เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินหักเงินเบี้ยหวัด บำนาญ และหรือ
บำนาญพิเศษของข้าพเจ้า ณ ที่จ่ายเป็นรายเดือนทุกๆ เดือนจนกว่าจะครบ

ข้อ ๔ หากต้องเสียค่าธรรมเนียมในการส่งเงิน ข้าพเจ้ายินยอมออกค่าใช้จ่ายเอง
ทั้งสิ้น

สัญญาผ่อนชำระหนี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านและ
มีความเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้โดยตลอดแล้วเห็นว่าถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อให้ไว้
เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับสัญญา

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

หมายเหตุ ผู้รับสัญญา คือ ผู้รับมอบอำนาจจากส่วนราชการซึ่งเป็นนิติบุคคล

ด่วนมาก

ที่ กค ๐๔๑๐.๔/ว. ๙๗

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

๕ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง การเพิกถอนคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษาศาลปกครอง

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อ้างถึง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ และ ๑๘ กำหนดให้กระทรวงการคลัง มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่หน่วยงานของรัฐ ส่งให้ตรวจสอบ และเมื่อกระทรวงการคลัง พิจารณาแล้วเสร็จให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการ ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่น ของรัฐให้สั่งการตามที่เห็นว่าถูกต้อง และในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายสั่งการตาม ความเห็นของกระทรวงการคลังให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่้อออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือฟ้องคดีต่อศาล อย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ ค่าสินไหมทดแทน ดังนั้น ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบอาจมีการฟ้องคดีต่อ ศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนและเมื่อศาลปกครอง มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานแล้วจะมีผลให้ หน่วยงานนั้นต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครอง นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เพื่อให้การปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครองเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เมื่อศาลปกครองได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนคำสั่งที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทนแล้ว ให้หน่วยงานนั้นรับดำเนินการเพิกถอนคำสั่งตามคำพิพากษาโดยเร็วแล้วแจ้งให้สำนักงานศาลปกครองและกระทรวงการคลังทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อุทิศ ธรรมวาทีน

(นายอุทิศ ธรรมวาทีน)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มตรวจสอบวินิจัยงานละเมิดและแพ่ง ๒

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๓๓๓๙

๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑

เรื่อง แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขาธิการ ผู้บัญชาการ
อธิการบดี และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ด้วยคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้มีคำวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับ
แนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาด
เพื่อชำระเงินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
กรณีการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับทรัพย์สินที่อยู่ต่างพื้นที่และความคุ้มครอง
ตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองมีความเห็นโดยสรุปว่า

๑. การใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาด
ทรัพย์สินตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
เป็นการบังคับกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงิน
ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ใด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจ
ตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองมีความเห็นโดยสรุปว่า

สำหรับการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน มาตรา ๕๗ วรรคสอง
แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ปฏิบัติตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม เจ้าหน้าที่จึงต้องนำบทบัญญัติในลักษณะ ๒
การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาใช้ ทั้งหมด ๑ หลักทั่วไป (มาตรา ๒๗๑ ถึง
มาตรา ๓๐๒) และหมวด ๒ วิธียึดทรัพย์ อายัดทรัพย์และการจ่ายเงิน (มาตรา ๓๐๓
ถึงมาตรา ๓๒๓) ทั้งนี้ การอนุโลมใช้ดังกล่าวจะต้องนำมาใช้บังคับเท่าที่เหมาะสมกับลักษณะ
ของเรื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครองที่เรียกให้ชำระเงินเท่านั้น

๒. เจ้าหน้าที่ผู้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยวิธีการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนี้

๒.๑ ความรับผิดทางแพ่ง (ละเมิด) ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หลักในเรื่องละเมิด การกระทำใดแม้จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น แต่ผู้นั้นมีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำได้ การนั้นไม่ถือว่าเป็นละเมิด ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้ใช้มาตรการบังคับทางปกครองมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่

๒.๒ ความรับผิดทางอาญา โดยหลักแล้วการกระทำใดแม้ประมวลกฎหมายอาญา จะกำหนดให้เป็นความผิดแต่หากมีกฎหมายให้อำนาจสำหรับการกระทำนั้น ก็ไม่ถือว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดอาญา ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เจ้าหน้าที่ย่อมไม่มีความผิดทางอาญา

(รายละเอียดความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง สามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ กรมบัญชีกลาง www.cgd.go.th)

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้หน่วยงานของรัฐตามความหมายของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สามารถปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองข้างต้นและเป็นการลดปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ จึงเห็นควรแจ้งเวียนแนวทางการใช้มาตรการบังคับทางปกครองดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐเพื่อถือปฏิบัติ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์

(นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์)

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดทางแพ่ง

กลุ่มพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๔๙

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้อำนวยการ เลขานุการ ผู้บัญชาการ อธิการบดี และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว. ๙๘ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘

ตามที่กระทรวงการคลังได้อาศัยข้อกำหนดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ วรรคสอง ออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๒๒ ตอนพิเศษ ๔๑ ง วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ และได้แจ้งเวียนให้หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

บัดนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๗๒ ง วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒ แล้ว และเนื่องจากประกาศฉบับใหม่ได้ยกเลิกประกาศฉบับเดิม โดยมีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในส่วนของความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ ดังนี้

หลักเกณฑ์เดิม

“๒. ความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตเงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ (เช่นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง การจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ปฏิบัติตามระเบียบฯ ว่าด้วยการพัสดุหรือฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลัง ตรวจสอบ ดังนี้

๒.๑ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบใช้เต็มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องที่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว

๒.๒ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการที่เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ และต้องมีได้เกิดจากการทุจริตเมื่อหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหาย ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว”

หลักเกณฑ์ใหม่

“๒. ความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตหรือมีสาเหตุมาจากการที่เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ (เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างไม่ปฏิบัติตามระเบียบฯ ว่าด้วยการพัสดุหรือฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

๒.๑ สำหรับส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๒ สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๓ ความเสียหายที่มีจำนวนเกินกว่าข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณา ดังนี้

๒.๓.๑ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบใช้เต็มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหาย ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว

๒.๓.๒ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการที่เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ และต้องมีได้เกิดจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหาย ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว”

ส่วนหลักการและเงื่อนไขเกี่ยวกับความเสียหายจากสาเหตุอื่นๆ ยังคงกำหนดไว้เช่นเดียวกับประกาศฉบับเดิม ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐได้ทราบถึงแนวทาง วิธีปฏิบัติ และขั้นตอนในการดำเนินการ ให้ไปในแนวทางเดียวกัน กระทรวงการคลังขอเรียนชักชวนความเข้าใจ ดังนี้

๑. กรณีความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐซึ่งค่าเสียหายเป็นไปตามนัยข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ แห่งประกาศกระทรวงการคลัง ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด หรือการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเสร็จสิ้นแล้ว แต่ยังมีได้ส่งสำนวนการสอบสวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ นับตั้งแต่วันที่ประกาศมีผลใช้บังคับ (วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

๒. สำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งให้ กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้หน่วยงานของรัฐรวบรวมและรายงานให้กระทรวงการคลังทราบ เป็นรายไตรมาส (ทุกระยะ ๓ เดือน ตามปีงบประมาณ) ตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด

๓. กรณีที่กระทรวงการคลังตรวจสอบรายงานตามข้อ ๒ พบว่า การดำเนินการหรือกระบวนการสอบสวน หรือการวินิจฉัยความรับผิด ไม่เป็นไปตามระเบียบหรือแนวทางที่กระทรวงการคลังกำหนด อันมีเหตุที่เห็นเป็นการสมควรหรือประโยชน์แห่งความยุติธรรม กระทรวงการคลังอาจเรียกสำนวนการสอบสวนมาเพื่อตรวจสอบได้ตามความเหมาะสม

๔. โดยที่หน่วยงานของรัฐหลายแห่งยังกรอกข้อมูลในแบบรายงานที่กระทรวงการคลังกำหนดไม่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงได้จัดทำคำอธิบายและตัวอย่างการกรอกข้อมูลเพิ่มเติมตามประเภทสำนวนการสอบสวน ๕ ประเภท ให้ใหม่แล้ว

ทั้งนี้ ประกาศกระทรวงการคลัง แบบที่กระทรวงการคลังกำหนดพร้อมคำอธิบายและตัวอย่างการกรอกข้อมูล ตลอดจนเหตุผลในการออกประกาศ หน่วยงานของรัฐสามารถค้นหาและตรวจสอบได้ที่ www.cgd.go.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

วิสุทธิ์ ศรีสุพรรณ

(นายวิสุทธิ์ ศรีสุพรรณ)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มงานพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๙๙๙

ประกาศกระทรวงการคลัง
เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงาน
ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ และเพื่อเป็นการลดขั้นตอนวิธีปฏิบัติและให้การพิจารณาผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเสร็จสิ้นไปโดยเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๗ วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กระทรวงการคลังจึงยกเลิกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ และให้ใช้ข้อความตามประกาศนี้แทน

๑. ความเสียหายเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐจากสาเหตุทั่วไป (เช่น อุบัติเหตุเพลิงไหม้ ทรัพย์สินเสียหายหรือสูญหาย เป็นต้น) ซึ่งมีได้มีสาเหตุจากการทุจริตเงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

๑.๑ สำหรับส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๒ สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๓ ความเสียหายที่มีจำนวนเกินกว่าข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ และหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายตั้งแต่ร้อยละ ๗๕ ของค่าเสียหายทั้งหมด

๒. ความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริต หรือมีสาเหตุมาจากการที่เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ (เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ว่าด้วยการพัสดุหรือฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ดังนี้

๒.๑ สำหรับส่วนราชการ ค่าเสียหายครั้งละไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๒ สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ ค่าเสียหาย
ครั้งละไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๓ ความเสียหายที่มีจำนวนเกินกว่าข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ และหน่วยงานของรัฐ
ได้พิจารณา ดังนี้

๒.๓.๑ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐ
ได้พิจารณา ให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบใช้เต็มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้อง
ซึ่งกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้
เกิดการทุจริต ชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว

๒.๓.๒ ความเสียหายซึ่งมีสาเหตุจากการที่เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตาม
กฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ และต้องมีได้เกิดจากการทุจริตและ
หน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชดใช้ค่าเสียหาย
เต็มจำนวนความเสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว

ความเสียหายที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามนัย
ดังกล่าวข้างต้น หน่วยงานของรัฐจะต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้น ตามแบบที่กระทรวงการคลัง
กำหนดไปให้กระทรวงการคลังทราบทุกกระยะ ๓ เดือน

ทั้งนี้ ให้มีผลใช้บังคับนับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

วิสุทธิ ศรีสุพรรณ

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๒ กำหนดให้ส่วนราชการที่มีอำนาจออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ เพื่อใช้บังคับกับส่วนราชการอื่น มีหน้าที่ตรวจสอบว่ากฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศนั้นเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความยุ่งยาก ข้ำซ้อนหรือล่าช้า ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการอื่น และปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมโดยเร็ว ซึ่งประกาศกระทรวงการคลังฉบับเดิม (ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘) อาจก่อให้เกิดความล่าช้าต่อการออกคำสั่ง และการบังคับทางปกครองกับผู้ต้องรับผิดชอบ ในกรณีที่ปรากฏตัวผู้ต้องรับผิดชอบแล้ว ประกอบกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ใช้บังคับมาระยะหนึ่งแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกาและศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำวินิจฉัยและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่เป็นบรรทัดฐานจำนวนมาก ซึ่งหน่วยงานของรัฐสามารถนำคำวินิจฉัยและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่เป็นบรรทัดฐานดังกล่าวมาปรับใช้กับการวินิจฉัยสั่งการของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ สมควรให้หน่วยงานเจ้าของ ทรัพย์สินได้บริหารจัดการทรัพย์สินของตนเองได้อย่างมีเอกภาพสอดคล้องกับ การปฏิรูประบบราชการและการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยกระทรวงการคลัง จะให้คำปรึกษาแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการดำเนินการต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่ ของกระทรวงการคลัง

สำหรับความเสียหายที่มีมูลค่าสูง หรือมีสาเหตุจากการทุจริต เงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือ ข้อบังคับต่างๆ เป็นความเสียหายที่มีลักษณะกระทบถึงระบบบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมการตรวจสอบของกระทรวงการคลังจะเป็นผลให้รัฐได้รับการชดใช้ ค่าเสียหายจากผู้กระทำละเมิดเพิ่มขึ้น เป็นการรักษาประโยชน์ของรัฐ สามารถ ป้องกันการรั่วไหลของทรัพย์สินของแผ่นดิน และควบคุมให้หน่วยงานรักษาวินัย การเงินการคลังโดยเคร่งครัด ตลอดจนป้องปรามการทุจริตตามนโยบายของ รัฐบาลในแง่การตรวจสอบควบคุมการจ่ายเงินแผ่นดินให้เกิดความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพได้ส่วนหนึ่ง

แบบรายงาน

รายงานความเสียหายที่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ชื่อหน่วยงานของรัฐ.....^(๑)

ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....ปี.....^(๒) ถึงวันที่.....เดือน.....ปี.....

ลำดับ ที่	หน่วยงานย่อย ^(๓)	ประเภท ความเสียหาย ^(๔)	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย ^(๔)	วัน เดือน ปี (ที่เกิดเหตุ) ^(๖)	ข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดโดยย่อ ^(๕)	คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ^(๔)

ตรวจถูกต้องแล้ว

(ลงชื่อ).....^(๔)

ตำแหน่ง.....

คำอธิบาย

(๓) ให้ระบุชื่อหน่วยงานระดับกรมขึ้นไปที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล เช่น

- กระทรวง... (กรณีความเสียหายเกิดแก่สำนักงานรัฐมนตรี) ทบวง กรม หรือหน่วยงานลักษณะเดียวกันที่เรียกชื่ออย่างอื่น

- รัฐวิสาหกิจ
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- หน่วยงานของรัฐอื่น

(๒) การรายงานให้กระทรวงการคลังทราบทุกระยะ ๓ เดือน ให้รายงานเป็นรายไตรมาส

(๓) ให้ระบุชื่อหน่วยงานย่อยที่เกิดความเสียหาย ซึ่งอยู่ในสังกัดของหน่วยงานตามเชิงอรรถที่ ๑ เช่น

- ที่ทำการปกครองจังหวัด (สังกัดกรมการปกครอง)
- สำนักงานธนารักษ์จังหวัด (สังกัดกรมธนารักษ์)
- โรงพยาบาล... (สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)
- สถานีตำรวจภูธร.../สถานีตำรวจนครบาล.../สำนักการคลัง.../สำนักโยธา.../

(๔) ประเภทความเสียหาย ให้ระบุตามประเภทสำนวนการสอบสวนทางด้านการรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งกำหนดไว้ ๕ ประเภท คือ

- ๑) ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน
- ๒) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ
- ๓) คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย
- ๔) อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้
- ๕) อุบัติเหตุ
- ๖) อื่น ๆ ได้แก่ ความเสียหายอื่นที่เกิดขึ้นและไม่สามารถจัดเข้าอยู่ใน ๕ ประเภทข้างต้นได้

(๕) จำนวนค่าเสียหาย หมายถึง ค่าเสียหายที่แท้จริง (หลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว) ที่เกิดขึ้นจากเหตุละเมิดในคราวเดียวกัน เช่น

- ค่าเสียหายกรณีเงินขาดบัญชี ๑๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าเสียหายจากอุบัติเหตุรวม ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ค่าซ่อมรถยนต์ราชการ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ค่าสินไหมทดแทนให้กับบุคคลภายนอก ๔๐๐,๐๐๐ บาท)
- ค่าเสียหายจากรถยนต์ราชการหายจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ราคาซื้อ ๖๐๐,๐๐๐ บาท หักค่าเสื่อมราคา ๑๐๐,๐๐๐ บาท)

(b) ให้ระบุ วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุละเมิดนั้น เช่น

- กรณีการทุจริตทางการเงิน ให้ระบุวัน เดือน ปี ที่เริ่มกระทำทุจริตถึงวันเดือนปีที่สิ้นสุด เช่น ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๑ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒
- กรณีอุบัติเหตุ ให้ระบุถึงวันและเวลาเกิดเหตุด้วย เช่น วันจันทร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เวลาประมาณ ๑๖.๓๐ น.
- กรณีไม่ทราบวันเวลาเกิดเหตุที่แน่นอน ให้กะประมาณหรือพอจะอนุมานวันที่เชื่อว่าเกิดเหตุละเมิดนั้น

(๗) ให้ระบุข้อเท็จจริงโดยย่ออย่างครบถ้วน ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และทำให้หน่วยงานได้รับความเสียหายอย่างไร และระบุความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดว่า มีเจ้าหน้าที่คนใดกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด ตัวอย่าง

- ข้อเท็จจริงโดยย่อ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๒ นาย ก. กระทำทุจริตปลอมลายมือชื่อผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินในเช็คจำนวน ๓ ฉบับ แล้วเปียดึงไปใช้ส่วนตัว เป็นเหตุให้กรม ข. ได้รับความเสียหายเป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
- คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเห็นว่า นาย ก. ทุจริตอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องชดใช้เงินคืนเต็มจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท นาย ข. หัวหน้าฝ่ายการเงินกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบชดใช้ในอัตราร้อยละ ๖๐ และนาย ค. ผู้อำนวยการกองคลังกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อแต่ไม่ถึงขั้นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงไม่ต้องรับผิดชอบ

(๘) ให้ระบุคำวินิจฉัยสั่งการของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามเชิงอรรถที่ ๑ ว่ามีคำวินิจฉัยในเรื่องนี้ว่า มีเจ้าหน้าที่คนใดกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด (ระบุเช่นเดียวกับความเห็นของคณะกรรมการฯ ตามเชิงอรรถที่ ๖)

(๙) ให้ระบุชื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบข้อมูลที่รายงาน

ตัวอย่างที่ ๑ ประเภทพหุจิตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

รายงานความเสียหายที่ไม่ต้องส่งจำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ตามระเบียบสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรม ก.

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ลำดับ ที่	หน่วยงานย่อย	ประเภท ความเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยย่อ	คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
๑.	สำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล	ทุจริตทางการเงิน หรือทรัพย์สิน	๕๐๐,๐๐๐ บาท	ระหว่างวันที่ ๒ - ๙ มกราคม ๒๕๕๒	ข้อเท็จจริง นางสาว ม. กระทำทุจริตปลอมเอกสารการจัด อบรมและเอกสารการรับเงินโครงการ สัมมนา ทางวิชาการ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ แล้วนำเงินไปใช้ ส่วนตัว เป็นเหตุให้ กรม ก. ได้รับความเสียหาย เป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด ๑. นางสาว ม. ผู้ทุจริต รับผิดคดีใช้เงินคืน เต็มจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ๒. นาย น. หัวหน้าฝ่าย ประมาณการเงินแล้ว อย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตรา ร้อยละ ๖๐ คิดเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ๓. นาย บ. ผู้อำนวยการสำนัก ประมาณการเงินจาก ร้อยละ ๔๐ คิดเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท อนึ่ง เมื่อทางราชการได้รับเงินคืนจาก นางสาว ม. ผู้ทุจริต เมื่อนำมารวมกับเงินที่ นาย น. และนาย บ. ชำระไว้เกินกว่าจำนวน ความเสียหายแล้ว ให้คืนเงินส่วนที่ ได้รับชำระไว้เกิน ให้แก่ นาย น. และนาย บ. ตามสัดส่วนที่ได้ชำระไว้ของแต่ละคน	นาย ร.อธิบดีกรม ก. พิจารณาแล้วเห็นว่า ให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ๑. นางสาว ม. ผู้ทุจริต รับผิดคดีใช้เงินคืน เต็มจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ๒. นาย น. หัวหน้าฝ่าย ประมาณการเงินแล้ว อย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตรา ร้อยละ ๖๐ คิดเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ๓. นาย บ. ผู้อำนวยการสำนัก ประมาณการเงินแล้ว อย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตรา ร้อยละ ๔๐ คิดเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท อนึ่ง เมื่อทางราชการได้รับเงินคืนจาก นางสาว ม. ผู้ทุจริต เมื่อนำมารวมกับเงินที่ นาย น. และนาย บ. ชำระไว้เกินกว่าจำนวน ความเสียหายแล้ว ให้คืนเงินส่วนที่ ได้รับชำระไว้เกิน ให้แก่ นาย น. และนาย บ. ตามสัดส่วนที่ได้ชำระไว้ของแต่ละคน

ตรวจถูกต้องแล้ว
รักไทย ใจสะอาด
(ลงชื่อ) นายรักไทย ใจสะอาด
ตำแหน่งอธิบดีกรม บ.

ตัวอย่างที่ ๒ ประเภทไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ

แบบรายงาน

รายงานความเสียหายที่ไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

กรม ก.

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ลำดับ ที่	หน่วยงานย่อย	ประเภท ความเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยย่อ	คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
๑.	ส่วนการคลัง	ไม่ปฏิบัติตาม กฎหมายหรือ ระเบียบ	๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท	วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๒	ข้อเท็จจริง คณะกรรมการกำหนดราคากลางงานก่อสร้าง อาคารสำนักงานของเทศบาลนคร ก. จำนวน ราคากลางโดยไม่ใช้ค่า Factor F ของปีที่คำนวณ เป็นเหตุให้นครเทศบาล ก. ได้รับความเสียหาย ต้องจ่ายเงินค่าก่อสร้างแพงกว่าความเป็นจริง คิดเป็นเงิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด ๑. คณะกรรมการกำหนดราคากลางประกอบด้วย นาย ข. นาย ง. และนาง พ. ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ ๗๕ ของค่าเสียหาย คิดเป็นเงิน ๑,๑๒๕,๐๐๐ บาท โดยให้รับผิดชอบส่วนเท่า ๆ กัน คิดเป็นเงิน คนละ ๓๗๕,๐๐๐ บาท	นาย ร.ผู้ว่าราชการจังหวัด ก. ในฐานะผู้กำกับดูแล เทศบาล และผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งกรรมการฯ เห็น ว่าเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบ ๑. คณะกรรมการกำหนดราคากลางประกอบด้วย นาย ข. นาย ง. และนาง พ. ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ ๗๕ ของค่าเสียหาย คิดเป็นเงิน ๑,๑๒๕,๐๐๐ บาท โดยให้รับผิดชอบส่วนเท่า ๆ กัน คิดเป็นเงิน คนละ ๓๗๕,๐๐๐ บาท ๒. นาย น. ปลัดเทศบาล ประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตรา ร้อยละ ๑๕ คิดเป็นเงิน ๒๒๕,๐๐๐ บาท ๓. นาย บ. นายกเทศมนตรี ประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตรา ร้อยละ ๑๐ คิดเป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๒ ประเภทไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ต่อ)

รายงานความเสียหายที่ไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ตามระเบียบสำนักงานรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

กรม ก.

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ลำดับ ที่	หน่วยงานย่อย	ประเภท ความเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดโดยย่อ	คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
					๒. นาย น. ปลัดเทศบาล ประมาณเส้นล่อ อย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้โน้ตตรา ร้อยละ ๑๕ คิดเป็นเงิน ๒๒๕,๐๐๐ บาท ๓. นาย บ. นายกเทศมนตรี ประมาณเส้นล่อ อย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้โน้ตตรา ร้อยละ ๑๐ คิดเป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท	

ตรวจถูกต้องแล้ว
รักไทย ใจสะอาด
(ลงชื่อ) นายรักไทย ใจสะอาด
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการจังหวัด ก.

ตัวอย่างที่ ๓ ประเภทคนร้ายกระทำโจรกรรมทรัพย์สินหรือทรัพย์สินสูญหาย

รายงานความเสียหายที่ไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ตามระเบียบสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

กรม ก.

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ลำดับ ที่	หน่วยงานย่อย	ประเภท ความเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยย่อ	คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
๑.	กองการพัสดุและ ยานพาหนะ ฝ่ายยานพาหนะ	คนร้ายกระทำ โจรกรรมทรัพย์สิน หรือทรัพย์สินสูญหาย	๗๐๐,๐๐๐ บาท	ระหว่าง วันศุกร์ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๒ เวลา ๑๖.๓๐ น. ถึง วันจันทร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒ เวลา ๐๘.๓๐ น.	ข้อเท็จจริง รถยนต์เก๋งยี่ห้อโตโยต้า หมายเลขทะเบียน กก ๐๐๐๐ กรุงเทพมหานคร ของสำนักงาน ปลัดกระทรวง ก. หายไปจากสถานที่จอดรถยนต์ ของราฟการ พร้อมกุญแจรถยนต์ที่แขวนอยู่ บริเวณฝ้ามังฝ้ายพัสดุได้หายไปด้วย เป็นเหตุ ให้ทางราชการได้รับความเสียหาย คิดเป็นเงิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท (ราคารถยนต์หลังจากหักค่าเสื่อมราคา) ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด ๑. นาย น. พนักงานขับรถยนต์ ซึ่งเป็นบุคคล สุดท้ายที่ใช้รถยนต์คันดังกล่าวกระทำความ ผิดความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบในอัตราร้อยละ ๖๐ คิดเป็นเงิน ๔๒๐,๐๐๐ บาท ๒. นายบ. หัวหน้าพนักงานขับรถยนต์ประมาณเลินเล่อ อย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบในอัตรา ร้อยละ ๒๐ คิดเป็นเงิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท	นาย ร. ปลัดกระทรวง ก. เห็นว่าเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบนี้ ๑. นาย น. พนักงานขับรถยนต์ซึ่งเป็นบุคคล สุดท้ายที่ใช้รถยนต์คันดังกล่าวกระทำความ ผิดความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบในอัตราร้อยละ ๖๐ คิดเป็นเงิน ๔๒๐,๐๐๐ บาท ๒. นาย บ. หัวหน้าพนักงานขับรถยนต์ ประมาณเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบ ใช้ในอัตราร้อยละ ๒๐ คิดเป็นเงิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ๓. นาย ป. หัวหน้าฝ่ายยานพาหนะ ประมาณ เลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ ในอัตราร้อยละ ๑๕ คิดเป็นเงิน ๑๐๕,๐๐๐ บาท ๔. นาย ผ. ผู้อำนวยการกองการพัสดุและ ยานพาหนะ ประมาณเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ ๕ คิดเป็นเงิน ๓๕,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๓ ประเภทคนร้ายกระทำโจรกรรมทรัพย์สินหรือทรัพย์สินสูญหาย (ต่อ)

แบบรายงาน

รายงานความเสียหายที่ไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ
ตามระเบียบสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒
กรม ก.

ลำดับ ที่	หน่วยงานย่อย	ประเภท ความเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดโดยย่อ	คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
					๓. นาย ป. หัวหน้าฝ่ายยานพาหนะประมาณเส้นเลื้อย อย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้โน้ตตรา ร้อยละ ๑๕ คิดเป็นเงิน ๑๐๕,๐๐๐ บาท ๔. นาย ผ. ผู้อำนวยการกองการพัสดุและ ยานพาหนะ ประมาณเส้นเลื้อยอย่างร้ายแรง ต้องรับผิดชอบใช้โน้ตตราร้อยละ ๕ คิดเป็นเงิน ๓๕,๐๐๐ บาท	

ตรวจถูกต้องแล้ว
รักไทย ใจสะอาด
(ลงชื่อ) นายรักไทย ใจสะอาด
ตำแหน่ง ปลัดกระทรวง ก.

ตัวอย่างที่ ๔ ประเภทอาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้

รายงานความเสียหายที่ไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ตามระเบียบสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

กรม ก.

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

ลำดับ ที่	หน่วยงานย่อย	ประเภท ความเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ชื่อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยย่อ	คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
๑.	สำนักงานเลขานุการกรม	อาคารสถานที่ ถูกเพลิงไหม้	๕๐๐,๐๐๐ บาท	วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๑	ข้อเท็จจริง เกิดเหตุเพลิงไหม้ห้องเก็บเอกสารสำนักงาน เลขานุการกรม ทำให้โต๊ะทำงานและอุปกรณ์ สำนักงาน รวมทั้งเอกสารสำคัญเสียหายทั้งหมด ค่าเสียหายคิดเป็นเงินประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด เห็นว่า สำนักงานมีรายงานการตรวจสอบระบบ ไฟฟ้าทุกเดือน ไม่พบว่ามีจุดใดที่เกิดความชำรุด บกพร่อง ประกอบกับความเห็นของเจ้าหน้าที่ วิทยาการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สันนิษฐานว่า เหตุเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจร ไม่ปรากฏว่า เหตุเพลิงไหม้เกิดจากการกระทำด้วยความตั้งใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ จึงไม่มีผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ทางราชการ	นาย ร. อธิบดีกรม ก. พิจารณาแล้วเห็นชอบ ตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดว่า ไม่ปรากฏว่าเหตุ เพลิงไหม้เกิดจากการกระทำด้วยความตั้งใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ จึงไม่มีผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ทางราชการ

ตรวจสอบถูกต้องแล้ว
รักไทย ใจสะอาด
(ลงชื่อ) นายรักไทย ใจสะอาด
ตำแหน่ง อธิบดีกรม บ.

ตัวอย่างที่ ๕ ประเภทอุบัติเหตุ

รายงานความเสียหายที่ไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ตามระเบียบสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

กรม ก.

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

แบบรายงาน

ลำดับ ที่	หน่วยงานย่อย	ประเภท ความเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยย่อ	คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
๑.	ฝ่ายพัสดุ	อุบัติเหตุ	๘๐๐,๐๐๐ บาท	วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๒	ข้อเท็จจริง นาย ข. พนักงานขับรถยนต์ ได้ขับรถยนต์ ของ อบต. เพื่อนำเจ้าหน้าที่ในสำนักงานไปประชุม สัมมนา ณ โรงแรมในจังหวัด...เมื่อถึงบริเวณ หลักกิโลเมตรที่ ๓๕ บนถนนสายใน ตำบล... อำเภอ... จังหวัด... ได้มีรถยนต์บรรทุกวิ่งสวนทาง ล้ำเข้ามาในทางเดินของรถยนต์ อบต. ด้วยความเร็วสูง นาย ข. จึงหักหลบทางซ้าย ทำให้รถยนต์ของ อบต. เฉี่ยวชนรถยนต์ของ บุคคลภายนอก อีก ๓ คัน ทำให้รถยนต์ ของ อบต. ได้รับความเสียหายต้องซ่อมแซม เป็นเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท และ อบต. ต้องจ่ายเงิน ค่าซ่อมแซมให้รถยนต์ของบุคคลภายนอก รวม ๗๓๐,๐๐๐ บาท	นาย ร.นายก อบต. ก. พิจารณาแล้วเห็นชอบ ด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดว่า นาย ข. ขับรถยนต์ด้วยความประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เมื่อคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำและ ความเป็นธรรมแห่งกรณี ที่อุบัติเหตุเกิดจาก ความประมาทของผู้ขับรถยนต์บรรทุกด้วย จึงให้ นาย ข. รับผิดชอบใช้เงินอัตราร้อยละ ๕๐ ของค่าเสียหายจำนวน ๘๐๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ตัวอย่างที่ ๕ ประมวลอุบัติเหตุ (ต่อ)

รายงานความเสียหายที่ไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ตามระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

กรม ก.

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

แบบรายงาน

ลำดับ ที่	หน่วยงานย่อย	ประเภท ความเสียหาย	จำนวนเงิน ค่าเสียหาย	วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ	ข้อเท็จจริง และความเห็นของคณะกรรมการ สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยย่อ	คำวินิจฉัยของ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
					ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิด เห็นว่า นาย ข. ขับรถยนต์ด้วยความประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบได้ค่าเสียหายทดแทน เมื่อคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำและ ความเป็นธรรมแห่งกรณี ที่อุบัติเหตุเกิดจาก ความประมาทของผู้ขับขี่รถยนต์บรรทุกด้วย จึงให้ นาย ข. รับผิดชอบใช้ในอัตราร้อยละ ๕๐ ของค่าเสียหาย จำนวน ๘๐๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท	

ตรวจถูกต้องแล้ว
รักไทย ใจสะอาด
(ลงชื่อ) นายรักไทย ใจสะอาด
ตำแหน่ง นายก อบต. ก.

ด่วนมาก

ที่ กค ๐๔๑๐.๖/ว. ๔๖

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการ ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

อ้างถึง หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว. ๓๓๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมบัญชีกลางได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ โดยให้ Scan เอกสารประกอบการพิจารณาและทำการบันทึกเป็น PDF ไฟล์ (.pdf) และบันทึกเอกสารที่จัดทำขึ้นใหม่ด้วยโปรแกรม Microsoft Word (.doc) รวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวลงแผ่น CD-ROM แล้วจัดส่งพร้อมรายงานผลการสอบสวนที่ส่งให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ โดยไม่ต้องส่งสำเนาเอกสารให้กระทรวงการคลังอีก ทั้งนี้ หากหน่วยงานใดยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการดังกล่าว จะจัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเป็นเอกสารไปพลางก่อนก็ได้ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมบัญชีกลางตรวจสอบแล้วขอเรียนว่า แนวทางปฏิบัติในการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบตามนัยหนังสือกรมบัญชีกลางดังกล่าวได้ใช้มาเป็นระยะเวลาหนึ่ง นั้น ก่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานที่ไม่ต้องมีการค่าใช้จ่ายในการจัดส่งเอกสาร รวมทั้งในส่วนของกรมบัญชีกลางสามารถลดภาระในด้านการเก็บรักษาเอกสารสำนวนได้ในระดับหนึ่ง แต่โดยที่จนถึงปัจจุบันปรากฏว่า ยังมีหน่วยงานของรัฐบางแห่งยังมิได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว โดยยังคงจัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเป็นเอกสาร ซึ่งบางสำนวนมีเอกสารเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดภาระด้านค่าใช้จ่ายในการส่งเอกสารของหน่วยงานนั้นและภาระในการเก็บรักษาเอกสารของกรมบัญชีกลาง ซึ่งการที่หน่วยงานต่างๆ ยังคงจัดส่งสำนวนในรูปเอกสาร นั้น ยังไม่ปรากฏชัดเจน

ว่าเกิดจากปัญหาความไม่พร้อมในการดำเนินการบันทึกเอกสารในรูปแบบ CD-ROM หรือเกิดจาก
ไม่ได้รับหนังสือเวียนฉบับดังกล่าว ดังนั้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระด้านค่าใช้จ่าย
ในการจัดส่งเอกสารและลดการใช้ทรัพยากรจึงขอให้กำชับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายหนังสือ
ดังกล่าวโดยเคร่งครัด ทั้งนี้ หากไม่สามารถดำเนินการได้ในการจัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริง
ความรับผิดชอบละเมิดให้สามารถจัดส่งเป็นเอกสารได้ แต่ขอให้แจ้งข้อขัดข้องว่าเพราะเหตุใด
จึงไม่สามารถดำเนินการจัดส่งสำนวนในรูปแบบ CD-ROM เพื่อประโยชน์ในการกำหนดแนวทาง
ในเรื่องดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติให้เป็นไป
ตามแนวทางดังกล่าวข้างต้นด้วย

ขอแสดงความนับถือ

มนัส แจ่มเวหา

(นายมนัส แจ่มเวหา)

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเงินการคลัง

รักษาราชการแทนอธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบ

กลุ่มงานตรวจสอบวินิจัยงานละเมิดและแพ่ง ๔

โทร. ๐ ๒๒๗๑ ๑๒๑๗

โทรสาร ๐ ๒๒๗๓ ๔๕๒๗

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว. ๘๑

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการผ่อนชำระหนี้ กรณีผู้รับเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญเกินสิทธิ เนื่องจากการมีสถานะเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำของส่วนราชการ

เรียน ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ

อ้างถึง พระราชกฤษฎีกาเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ พ.ศ. ๒๕๒๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สิ่งที่มาด้วย แบบหนังสือรับสภาพหนี้และสัญญาผ่อนชำระหนี้

ด้วยตามพระราชกฤษฎีกาเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ผู้ได้รับหรือมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดหรือบำนาญ ไม่มีสิทธิได้รับ ช.ค.บ. ตามมาตรา ๓ หรือมาตรา ๔ ถ้าเข้ารับราชการ หรือกลับเข้ารับราชการ หรือเข้าทำงาน หรือกลับเข้าทำงาน สังกัดราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น” ต่อมากรมบัญชีกลางได้ตรวจสอบฐานข้อมูลการเบิกจ่ายในระบบบำเหน็จบำนาญแล้วพบว่า มีผู้รับบำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพ หรือในสถานะทายาทหรือผู้อุปการะ หรือผู้อยู่ในอุปการะ มีสถานะเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำของส่วนราชการ ซึ่งไม่มีสิทธิได้รับเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ.) ได้รับเงิน ช.ค.บ. ไปเกินไม่มีสิทธิ จึงได้สั่งงดเบิกเงิน ช.ค.บ. กรณีดังกล่าวแล้วตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๔ เป็นต้นมา พร้อมทั้งขอให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดแจ้งให้ผู้รับเงินเกินสิทธิคืนเงินตามจำนวนที่ได้รับเกินไปให้แก่ทางราชการแล้ว

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า การรับเงิน ช.ค.บ.เกินสิทธิกรณีดังกล่าว สาเหตุมิได้เกิดจากผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญโดยตรง แต่การเบิกจ่ายคลาดเคลื่อนเนื่องมาจากส่วนราชการไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลการกลับเข้ารับราชการ หรือเข้าทำงานในส่วนราชการของผู้รับเงิน ช.ค.บ. ซึ่งมีผลทำให้บุคคลนั้นไม่มีสิทธิได้รับเงิน ช.ค.บ. ในกรณีดังกล่าวอีกต่อไป ดังนั้น เพื่อเป็นการผ่อนผันให้ผู้รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิในกรณีนี้ ซึ่งมีเจตนาที่จะชำระเงินคืนให้แก่ทางราชการเต็มจำนวน แต่ติดขัดภาระด้านค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพไม่สามารถชำระเงินทั้งหมดคืนได้ในคราวเดียว จึงเห็นสมควรกำหนดแนวทางปฏิบัติในการผ่อนชำระหนี้

กรณีผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญได้รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ เนื่องจากการเข้ารับราชการหรือกลับเข้ารับราชการเข้าทำงานหรือกลับเข้าทำงาน ในส่วนราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

๑. ให้ผ่อนชำระเงิน ช.ค.บ. ที่ได้รับเกินสิทธิคืนแก่ทางราชการ ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยหวัด บำนาญ และหรือบำนาญพิเศษ แล้วแต่กรณีที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน โดยให้หักจากเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยหวัด บำนาญ และหรือบำนาญพิเศษที่ได้รับในแต่ละเดือนตามวงเงินและระยะเวลาดังนี้

(๑) วงเงินไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๕ ปี

(๒) วงเงินเกินกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผ่อนชำระภายในกำหนดเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี

๒. สำหรับดอกเบี้ยระหว่างการผ่อนชำระ เนื่องจากการรับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิ กรณีนี้มีได้เกิดจากผู้รับเงินเกินสิทธิดังกล่าวโดยตรง แต่เกิดจากการเบิกจ่ายคลาดเคลื่อน จึงให้งดดอกเบี้ยระหว่าง การผ่อนชำระสำหรับผู้ยินยอมผ่อนชำระตามเงื่อนไขที่กำหนด

๓. กรณีผู้ที่ได้รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างรับราชการ หรือทำงานในราชการ ส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น พ้นจากราชการ และมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญหรือเงินอื่นใดจากทางราชการ ต้องยินยอมให้ทางราชการหักเงินดังกล่าวชดใช้หนี้ตามสัญญา ที่เหลืออยู่ให้ครบถ้วน

๔. กรณีผู้รับเงิน ช.ค.บ. เกินสิทธิเสียชีวิตลงระหว่างการผ่อนชำระ ให้ส่วนราชการทำความเข้าใจกับผู้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จตกทอดของผู้ตาย ยินยอมให้ทางราชการหักเงินบำเหน็จตกทอด ชดใช้หนี้ตามสัญญาที่เหลืออยู่ให้ครบถ้วน

ทั้งนี้ให้จัดทำหนังสือรับสภาพหนี้และสัญญาผ่อนชำระหนี้ตามแบบที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สุภา ปิยะจิตติ

(นางสาวสุภา ปิยะจิตติ)

รองปลัดกระทรวงการคลัง

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน

กรมบัญชีกลาง

สำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

กลุ่มงานพัฒนาและบริหารงานละเมิดและแพ่ง

โทร. ๐ ๒๑๒๗ ๗๒๔๒

หนังสือรับสภาพหนี้
กรณีผู้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ.) เกินสิทธิ
เนื่องจากการมีสถานะเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำของส่วนราชการ

เลขที่..... / .....

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

โดยหนังสือฉบับนี้ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี
อาชีพ.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....
อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ขอทำหนังสือฉบับนี้ให้ไว้แก่.....
ตั้งอยู่เลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า ข้าพเจ้าตกลงยินยอมคืนเงิน ช.ค.บ. ที่ได้รับไปเกินสิทธิ
เป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น.....บาท (.....)
โดยข้าพเจ้าตกลงที่จะทำการชำระหนี้ดังกล่าวโดยมีกำหนดเวลาในการชำระหนี้ ดังนี้
งวดที่หนึ่ง ชำระเป็นเงินจำนวน.....บาท
(.....) ภายในวันที่.....

ส่วนที่เหลือขอผ่อนชำระเป็นรายเดือนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา.....ปี.....เดือน
ตามสัญญาผ่อนชำระหนี้ เลขที่...../.....

หนังสือรับสภาพหนี้นี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจในหนังสือ
รับสภาพหนี้ฉบับนี้ด้วยดีโดยตลอดแล้วเห็นว่าถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของข้าพเจ้า
จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้รับสภาพหนี้
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

สัญญาผ่อนชำระหนี้

กรณีผู้รับเงินช่วยเหลือจากกองทุนผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ.) เกินสิทธิ
เนื่องจากการมีสถานะเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างประจำของส่วนราชการ

เลขที่..... / .....

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี

อาชีพ.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ขอทำสัญญาผ่อนชำระหนี้ฉบับนี้ไว้ให้แก่.....

โดย.....เป็นผู้แทน

ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้าพเจ้าตกลงยินยอมคืนเงิน ช.ค.บ. ที่ได้รับไปเกินสิทธิ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น

.....บาท (.....)

ตามหนังสือรับสภาพหนี้เลขที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

โดยจะชำระงวดที่หนึ่ง เป็นเงินจำนวน.....บาท

(.....) ภายในวันที่.....

ส่วนที่เหลือจำนวน.....บาท (.....)

ขอผ่อนชำระเป็นรายเดือนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา.....ปี.....เดือน ตามตาราง

รายละเอียดการผ่อนชำระหนี้แนบท้ายสัญญานี้

ข้อ ๒ จำนวนเงินที่เหลือตามข้อ ๑ ข้าพเจ้าขอผ่อนชำระเป็นรายเดือน ในอัตรา

เดือนละ.....บาท (.....)

จนกว่าจะครบจำนวนที่ต้องชดใช้และขอรับรองว่าจะไม่เรียกร้องเพื่อระงับหรืองดเว้นการชำระหนี้

รายนี้เป็นอันขาด ทั้งนี้ จะเริ่มผ่อนชำระตั้งแต่วันที่.....พ.ศ.....

เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินหักเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยหวัด บำนาญ

และหรือ บำนาญพิเศษ ของข้าพเจ้า ณ ที่จ่ายเป็นรายเดือน ทุก ๆ เดือนจนกว่าจะครบ

ข้อ ๔ กรณีข้าพเจ้าอยู่ระหว่างรับราชการหรือทำงานในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น พ้นจากราชการและมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ หรือเงินอื่นใดจากทางราชการ ข้าพเจ้ายินยอมให้ทางราชการหักเงินดังกล่าวชดใช้หนี้ ตามสัญญาที่เหลืออยู่ให้ครบถ้วน

ข้อ ๕ หากต้องเสียค่าธรรมเนียมในการส่งเงิน ข้าพเจ้ายินยอมออกค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น

สัญญาผ่อนชำระหนี้ทำขึ้น.....ฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจ ในสัญญาผ่อนชำระหนี้ฉบับนี้ด้วยดีโดยตลอดแล้วเห็นว่าถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของข้าพเจ้า จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)
ลงชื่อ.....ผู้รับสัญญา
(.....)
ลงชื่อ.....พยาน
(.....)
ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

หมายเหตุ ผู้รับสัญญา คือ ผู้รับมอบอำนาจจากส่วนราชการซึ่งเป็นนิติบุคคล

คำสั่งกรมบัญชีกลาง
ที่ ก. ๒๕๒ /๒๕๕๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ
หนังสือเพื่อจำหน่าย

คำสั่งกรมบัญชีกลาง

ที่ ก. ๒๕๒ /๒๕๕๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเพื่อจำหน่าย

ตามคำสั่งกรมบัญชีกลางที่ ก. ๗๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเพื่อจำหน่าย โดยให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำหนังสือเพื่อจำหน่าย อัตราการจำหน่าย ค่าตอบแทนผู้ที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการอื่นตามที่ได้ระบุไว้ในคำสั่งดังกล่าว นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการจัดทำหนังสือเพื่อจำหน่ายเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเหมาะสม จึงขอยกเลิกคำสั่งกรมบัญชีกลาง ที่ ก. ๗๗/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ และขอแต่งตั้งบุคคลดังต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการจัดทำหนังสือเพื่อจำหน่าย

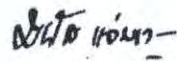
๑. ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเงินการคลัง	ประธานกรรมการ
๒. นางพรกมล ประยูรสิน	กรรมการ
๓. นางสุธีรา ทวีประโคน	กรรมการ
๔. นายธวัชชัย ศิริพงศ์ตระกูล	กรรมการ
๕. นางนิธิตี ชัชพงศ์	กรรมการ
๖. นางนิโลบล แวววัปศรี	กรรมการ
๗. ว่าที่ ร.ต.สุรเชษฐ์ ตีระคมน์	กรรมการ
๘. นายกุลเศรษฐ์ ลิ้มปิยากร	กรรมการ
๙. นางฐิติรัชช์ กาญจนพันธุ์	กรรมการ
๑๐. นางสาววิริยา พูนคำ	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นางสาวพร เจริญใจจันทร์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นางสาวบังอร มุกดาอุดม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นางพูนสุข อีทธะรงค์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำหนังสือคู่มือปฏิบัติ กฎหมาย ระเบียบ ที่อยู่ในความดูแลของกรมบัญชีกลาง เพื่อจำหน่าย
๒. กำหนดอัตราค่าจำหน่าย ค่าตอบแทนผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือและจัดจำหน่าย ตลอดจนอัตราค่าให้ส่วนลดสำหรับผู้จำหน่ายหรือผู้ซื้อ
๓. แต่งตั้งคณะทำงานด้านต่างๆ ตามที่เห็นสมควร
๔. ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

(นายมนัส แจ่มเวหา)

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

๑. ที่ปรึกษา

๑.๑ นายมนัส แจ่มเวหา	อธิบดีกรมบัญชีกลาง
๑.๒ นางจินดา สังข์ศรีอินทร์	รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง
๑.๓ นางสาวสุวรรณา อิศรางกูร ณ อยุธยา	ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบวินิจฉัยงานละเมิดและแพ่ง ๑
๑.๔ นางรวิภา ดั่งแดงโชติ	ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบวินิจฉัยงานละเมิดและแพ่ง ๒
๑.๕ นางพรทิพย์ บันไดเพชร	ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบวินิจฉัยงานละเมิดและแพ่ง ๓

๒. คณะผู้จัดทำ

๒.๑ นายเกื้อกุล ตันวัฒนะ	ผู้อำนวยการสำนักความรับผิดชอบทางแพ่ง

ผู้จัดทำ

๒.๒ นางสาวสุธาทิพย์ กิตติเกษมศิลป์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านละเมิดและแพ่ง
๒.๓ นางสาวสุธาทิพย์ โพธิ์ศรี	นิติกรชำนาญการ
๒.๔ นางสาวชลธิชา นวลน้อย	นิติกรชำนาญการ
๒.๕ นางสาวยิ่งรัก พึ่งเสมา	นิติกรชำนาญการ
๒.๖ นางมนัญญา รัชแก้วกรพินธุ์	นิติกรปฏิบัติการ

๓. ฝ่ายประสานงาน

๓.๑ นางวิภาภรณ์ รอดเสถียร	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
๓.๒ นางประไพพรรณ กังพุง	เจ้าหน้าที่การคลัง

www.cgd.go.th

คู่มือการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบ
ของเจ้าหน้าที่ (ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๖)

9 786167 372655

ราคา ๒๘๐ บาท